

FRIDAY MORNING FEBRUARY 13
1853

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS
30 ÉVES FEJLŐDÉSE BARANYÁBAN

1945—1975

Írta
GYAPAY JENŐ

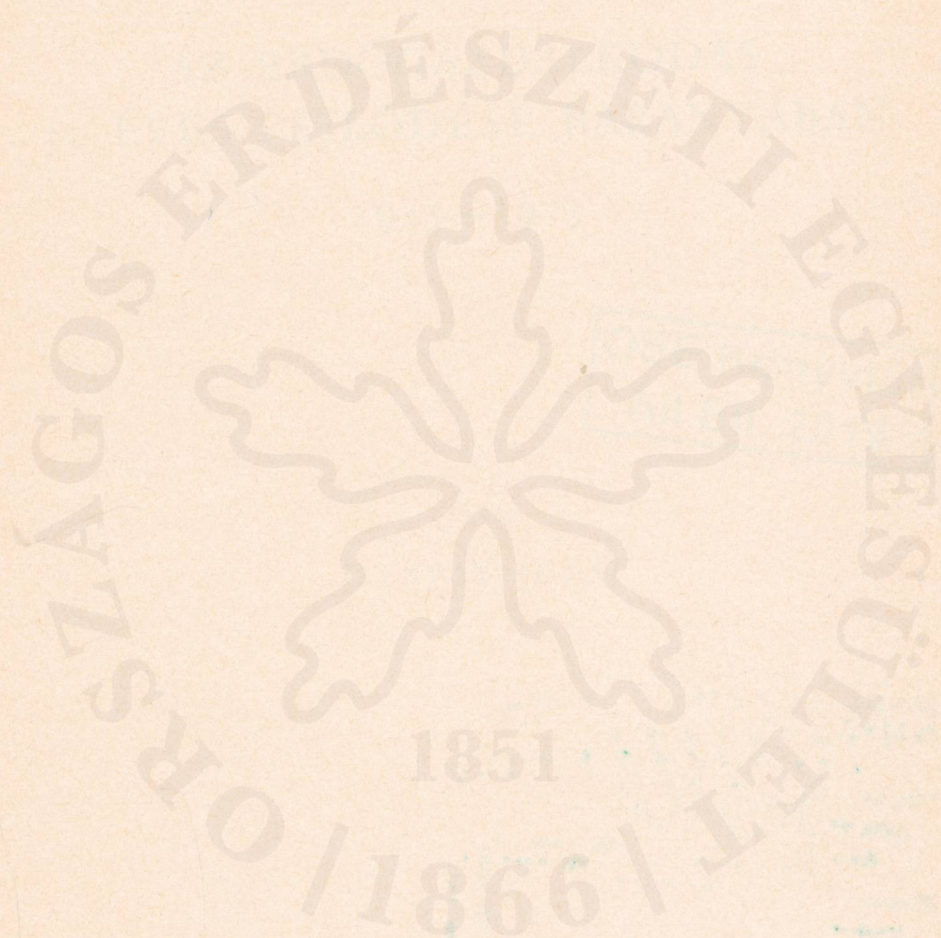

VI/H.

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS 30 ÉVES FEJLŐDÉSE BARANYÁBAN

1945-1975

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS 30 ÉVES FEJLŐDÉSE BARANYÁBAN

1945—1975

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2019

Írta

GYAPAY JENŐ

731/2019
8/1

PÉCS, 1975

Országos Erdészeti Egyesülés
KÖNYVTÁRA

Lektorálta

CSANÁDI BÉLA

A felvételeket

GYAPAY JENŐ
NIGRINY ZOLTÁN
RÁCZ JÓZSEF
készítették

Kiadja a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Pécs,
Felelős kiadó: Csanádi Béla igazgató
Készült 1000 példányban, 21,- (A/5) ív terjedelemben

*Országunk erdői a magyar dolgozó-
ké. Hívja és várja a munkában el-
fáradtakat. Kitarja felénk ölelő kar-
jait, hogy gyógyító erejével é l e t t
a d j o n é v e i n k b e z . Viszongá-
sul szeressük, óvjuk, védjük.*

Pécs, 1974. őszén.

Gy. J.

1851

/1866/

Harminc esztendő a történelemben, a népek életében nem nagy idő. Hazánk felszabadulásától eltelt harminc esztendő viszont sorsdöntő és jelentős fejlődést hozott a magyar erdőgazdaság számára.

A második világháború után nemcsak a romokat kellett eltakarítani, nemcsak a háború ütötte sebeket kellett begyógyítani – hanem le kellett rakni egy új termelési rendnek az alapjait. Az erdőgazdálkodás terén ki kellett alakítani a szocialista gazdaságpolitika irányelveit, az ezekre épülő módszereket, gyakorlatot. Ebben az újat építő, újat teremtő munkában nagy feladatok hárultak az erdészirtásadalomra, hogy a régi formákat felszámolva, új alapokon, új módszerekkel és eszközökkel oldják meg azt, amit a magyar erdőgazdálkodás fejlődésének útján tenni kellett. Ebben a könyvben szeretnénk számot adni a Baranya megyei erdőgazdálkodás történetéről, a fejlődésben elért eredményekről, szeretnénk beszámolni végzett munkánkról.

Népgazdaságunkban a felszabadulással megváltozott politikai, társadalmi és gazdasági viszonyok kedvező lehetőségeket biztosítottak az erdőgazdálkodás fejlesztésére. Az új körülmények révén lehetővé vált, hogy:

1. az erdők jelentős hányada állami tulajdonná váljék,
2. az erdők területe növekedjék,
3. az erdők élőfakészlete nőjjön,
4. több fát adhassunk a népgazdaságnak,
5. az erdőgazdasági termelés műszaki feltételei javuljanak, ezzel a fizikai munka könnyebbé váljék,
6. az erdészeti dolgozók életkörülményei és életszínvonala javuljon.

Az eredmények ismertetése során nem törekszünk a teljességre. Nem történelmet kívánunk írni, hanem hiteles adatok felhasználásával a feladatokat megoldó erdőgazdasági szakembereknek, szakmunkásoknak helytálló munkájáról kívánunk megemlékezni.

Ez alkalomból szeretettel köszöntjük a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság jelenlegi kollektíváját, törzsgárdájának tagjait, nyugdíjasait, tisztelettel emlékezünk meg az erdőgazdaság, illetve jogelődjeinek elhunyt dolgozóiról.

Pécs, 1974 őszén.

Gyapay Jenő

BEVEZETŐ

AZ ERDŐ ÉS AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS JELENTŐSÉGE

Az emberi életnek jóformán minden területén, a gazdálkodásban, a munkában, a felüdülésben, – jelentős szerepe van az erdőnek. Az erdő közvetlenül és közvetve sokoldalúan befolyásolja az emberi társadalom egészséges fejlődését.

Az erdő adja gazdálkodásunknak egyik legfontosabb nyersanyagát, a fát. Tehát az erdő a gazdálkodás egyik nagyon fontos *nyersanyagforrása*.

Az erdő befolyást gyakorol a körülötte élő világra. Kedvezően befolyásolja a helyi éghajlati viszonyokat, fontos szerepe van a vízgazdálkodás szabályozásában, védelmezi a talajt az eső, a szél pusztító hatásával szemben, több nedvességet köt le és tárol, mint az erdő nélküli terület. Így az erdő fontos *éghajlati tényező*.

Az erdő megvédi a talajt az eróziótól, mezőgazdasági területeket, falvakat, városokat védelmez az árvizek pusztításától. Az erdő tehát a *népgazdasági értékek egyik védelmezője*.

Az erdővidékek levegője tisztább. Az erdő levegőjében kevesebb a por, a füst, a baktérium. Az erdőben egyenletesebb a hőmérséklet, magasabb a páratartalom, kisebb a szárazság. Az erdei levegő és környezet számos betegséget meggyógyít. Az erdei környezet az emberi szervezetre megnyugtatólag hat – a dolgozóknak pihenést, felüdülést biztosít. A városi dolgozók egyre inkább vágynak a szabad természet szépségeire, az erdők zúgására, tiszta levegőre. Az embernek szüksége van az erdő csodálatos világára, ahol a zaklatott idegek megnyugszanak, megtisztul a tüdő a hét közben beszívott salakanyagoktól. A tervszerű gazdálkodás tette lehetővé, hogy az erdőt ma már nemcsak fakitermelés szempontjából vesszük figyelembe. Egyre inkább előtérbe kerül az erdő jóléti szerepe. Az erdő tehát igen fontos *népegészségügyi tényező is*.

A fa a világ nyersanyag-termelésében nagyon fontos helyen áll. Felhasználása a cellulóze gyártásban, a műanyaggyártásban napról napra növekszik, így jelentősége mind jobban fokozódik.

A fa népgazdaságunk egyik nélkülözhetetlen nyersanyaga, népgazdaságunk – különösen fenyőfélék faanyaga terén jelentős fahiánnyal küzd. Hazánk erdősültsége ez idő szerint 17,4⁰%. A törekvés és a magyar erdőgazdálkodás-politika célkitűzése, hogy hazánk erdősültségét legalább 20⁰%-ra emeljük. Baranya megye erdősültsége jelenleg 21,3⁰%. Egy ország akkor tekinthető fában önellátónak, ha erdeiből évente a lakosság minden egyes tagjára fejenként 1 m³ fát tud biztosítani, különböző fafajtákban.

Népgazdaságunk faanyagszükségletének kereken a felét – főleg fenyőfélékből –, behozatalból vagyunk kénytelenek biztosítani. E tény nagy terhet ró népgazdaságunkra, mert fizetési mérlegünket a fa és a faalapanyagú termékek behozatala (cellulóze, papír) nagymértékben terheli, annak ellenére, hogy az utóbbi években megnövekedett fakitermelés lombos fatermékekből, elég nagy mennyiségű exportot is lehetővé tett. Elvitathatatlan, hogy népünk életszínvonalának emelkedésével, jobb életlehetőségével a legszorosabb összefüggésben van az, hogy a magyar népgazdaságban több és jobb erdő, illetve fa legyen.

A Baranya megyei erdők, mint *nyersanyagforrás*, mint *jóléti tényező* és azon belül a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság most már évi 240–250 000 m³ nettó fakitermelése az ország faanyaggyártásában számottevő tényező.

Az a tény, hogy Baranya megye erdőterületéből a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság kereken 61 000 ha-on gazdálkodik, meghatározza az erdőgazdaság helyét és súlyát országosan is és a megyén belül is.

A faanyag nyérése mellett a mecseki erdők Pécs város és környéke lakosságának az üdülést, az egészséget védő természetet, a bioszféra védelmét, tehát a *népegészségügyi* hivatásukat is egyre inkább biztosítják.

A múlt század második fele a kapitalizmus virágzó kora volt. Jelentős volt a gazdasági élet fellendülése, e tény hatalmas anyagi eszközöket igényelt. Az anyagok között fontos szerepet játszott a fa. A magyar erdők sorsáért aggódó erdész szakemberek megkísérlik védeni a magyar erdőket, megkísérlik törvényes úton szabályozni az erdőgazdálkodást. Az erdőgazdálkodás szabályozásában előrelépést jelentett az 1879. évi XXXI. t. c. Az erdőterületek csökkentését és a jövőt szem előtt tartó gazdálkodást a törvénycikk nem biztosította a gyakorlat folyamán. Az első világháború alatti gazdálkodás és az utána következő néhány esztendő a faállományt nagy mértékben lecsökkentette.

A két világháború között az erdész szakemberek ismét összefognak egy új, korszerű erdőtörvény megalkotására. Az erdők jelentős összefogásának eredményeként végül megszületett az 1935. évi IV. t. c. Ez azonban ismét nem elégítette ki a közönség teljes érdekeit. A feudális rendben változatlanul a tulajdonosok érdekei érvényesültek. A fakitermelések nagyságát a konjunktúra szabta meg.

Az erdők államosítása előtt az erdőknek csak mintegy 8⁰/₀-a volt kincstári, illetve alapítványi kezelésben – az erdők jelentősebb hányada magántulajdonban, egyházi, hitbizományi, közbirtokossági, részvénytársasági és községi tulajdonban volt. Az erdők tulajdonosi megosztottsága miatt nem lehetett önálló erdőgazdálkodási ágazatról, egy egységes célt maga elé kitűző és ezen cél felé haladó erdészársadalomról beszélni. Néhány valóban korszerű erdőgazdálkodást folytató nagybirtok kivételével a legtöbb helyen lábom vállalkozók vették meg a fát, számos esetben több évre előre, a letarolt vágásterületek felújítása pedig gyakran egyáltalában nem, vagy késve történt meg.

A háború még folyt Magyarországon amikor a felszabadított területeken a megalkult Ideiglenes Nemzeti Kormány rendkívüli minisztertanácsa életre hozta a 600/1945. Me. sz. rendeletet a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz juttatásáról. A földbirtokreform az erdők zömét köztulajdonba vette és ezzel a Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek az első államosított üzemek voltak az országban.

Az erdőgazdaságban dolgozók nagyobb része hamar beilleszkedett a kialakuló, formálódó új társadalmi rendbe. Kezdetben voltak, akik bizonyos idegenkedéssel tekintettek az erdészekre, tartván hagyományosnak ítélt konzervatívizmusuktól. A válaszfalak viszonylag hamarosan leomlottak, az erdőgazdasági dolgozók az elmúlt

évek során bebizonyították, hogy az előítélet alaptalan volt, munkájukkal becsülettel helytálltak.

A teljesség kedvéért idézzük a 600/1945. Me. sz. rendelet I. fejezet bevezető rendelkezésének 1. §-át:

„A rendelet célja, hogy az Ideiglenes Nemzetgyűlés »Szózatában« és az Ideiglenes Nemzeti Kormány »Nyilatkozatában« lefektetett elvek és a megadott felhatalmazás alapján a nagybirtokrendszer megszüntetésével valóra váltsa a magyar földműves nép évszázados álmát és birtokába adja ősi jussát, a földet.”

Az erdő vonalán a rendelet jövőt meghatározó céltudatos intézkedése az volt, hogy az ország érdekeit szolgáló erdőgazdasági nagyüzemek kialakíthatók legyenek. A rendelet erre vonatkozólag az alábbiak szerint intézkedett:

„19. §. . . . Megváltás alá kerül minden 10 kat. holdnál nagyobb erdőterület . . .”

„20. §. Az elkobzás és megváltás során igénybe vett földbirtokokból az erdők, az erdősítésre szolgáló terméketlen területek, valamint az Alföld fásításra kijelölt területek közül a 10–100 kat. hold kiterjedésű erdők állami ellenőrzés mellett községi tulajdonba, a 100 kh-on felüliek pedig állami tulajdonba kerülnek. A földművelésügyi miniszter elrendelheti közbirtokossági erdők létesítését.”

A rendelet végrehajtása folytán köztulajdonba került az ország erdőállományának 76⁰/₀-a. Lényegében ez volt az első államosítás és az állami erdőgazdaságok, valamint az irányításuk alatt álló erdőgondnokságok voltak az első állami nagyüzemek.

A Magyar Állami Erdőgazdasági Üzemek központja a MÁLLERD intézkedésére megkezdődött az erdők számbavétele, a fakitermelés szabályozása, az erdősítések megindítása. Megjelenik az átfogó erdőgazdaságpolitikai koncepció az erdő- és fagazdálkodás hosszútávú fejlesztésére (Barlai Ervin: Erdőgazdaságpolitikai irányelvek, 1946). A háború által tönkretett ország újraépítése rengeteg fát követel és csak a hazai forrásokra lehetett támaszkodni. Az állami erdőgazdasági üzemek biztosították a vasutak helyreállításához szükséges talpfát, a bányák üzemeltetéséhez a bányafát, a lakosság tüzifaszükségletét. A magas igények miatt jelentős mennyiségű fatömeget kellett kitermelni. Ebben az időben az állami erdők jelentős részében is a fakitermelést még fakereskedők, fakitermelő cégek bonyolították, e tény – különösen az inflációs időben –, jelentősen növelte a spekulációs tevékenységet. Ennek az állapotnak vetett véget a hároméves terv (1947–1949), amelynek feladata az ország gazdasági életének helyreállítása volt.

Rövidesen sikerült a fakitermelés országos színvonalát olyan szintre tenni, ami már biztosította a tartamos gazdálkodás feltételeit, sikerült áttérni az üzemi fakitermelésre, sikerült kiszorítani a magánkereskedőket az erdőből és ezzel megteremtteni a szakszerűbb erdőgazdálkodás egyik lényeges feltételét. Megindult a csemetekertek létesítése és az erdősítési munka is.

A hároméves terv keretén belül az erdőgazdaságok helyreállították az üzemi épületek jelentős hányadában a károkat, üzembehelyezték az erdei vasutakat, kis mértékben megindult a faanyagok szállításának gépesítése, erdei szakmunkásképző tanfolyamokat szerveztek, bevezették a munkanormák szerinti bérezést.

A hároméves terv eredményei alapján megérték a politikai és gazdasági feltéte-

lek a népgazdaság gyors fejlesztését célul kitűző tervgazdálkodás beindításához, az erdőgazdálkodáson belül pedig a bővített újratermelés megvalósításához.

A bővített újratermelés kifejlesztésének lehetőségei az I. ötéves terv (1950–1954) keretén belül bontakoztak ki. Az első ötéves terv során alakultak ki azok az erdőgazdaságpolitikai irányelvek, amelyek napjainkig alapját képezték az erdőgazdaság fejlesztésének. A kialakult irányelvek leglényegesebb vonásai a következők voltak:

- az erdőterületek hosszú távon tervszerűen növekedjenek,
- az erdőgazdálkodás következetesen a belterjesség irányába fejlődjék, annak érdekében, hogy a területegységről nyerhető fatömeg mennyiségben és értékben növekedjék. Ez szükségessé tette az összes felújítatlan vágásterület beerdősítését, az arra alkalmas talajokon gyorsan növő fafajok telepítését,
- az extenzív vonásokkal rendelkező gazdálkodásból alakuljon ki az erdei utakkal jól feltárt, haladó technológiát biztosító kitermelő, közelítő, rakodó, szállító gépekkel felszerelt erdőgazdálkodás,
- az erdő feleljen meg közjóléti szerepének, a területi és vízvédelmi feladatoknak,
- a fafogyasztás az ország viselőképességének mértékére csökkenjen.

Ennek megfelelően biztosítani és fejleszteni kellett a fahelyettesítő anyagok termelését.

A hosszútávú erdőgazdaságpolitika kialakulását sok tényező befolyásolta. A teljes koncepciót a maga sokoldalú összefüggésében nem egyetlen egységes párt-, kormányhatározat hagyta jóvá, hanem fokozatosan alakult ki és elsősorban az ötéves tervekben, a koncepció egy-egy fontosabb kérdését tárgyaló kormányhatározatban és az erdészet gyakorlati munkájában nyert kifejezést, illetve valósult meg.

A lényegesebb kormányhatározatok és utasítások a következők voltak:

- NT határozat (1950) az erdőgazdaság átszervezéséről,
- 297/15/1951. NT határozat „a fásítás fejlesztéséről az 1951. és 1952. években”,
- 1040/1954. MT határozat „Az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről”,
- Az Országos Tervehivatal elnökének, az állami mező- és erdőgazdaságok miniszterének 108/K/1952. számú együttes utasítása „Az ország faállományának tervszerű megjavításáról”.

Az erdőgazdaság szervezete időközben többször változást szenvedett.

Az 1950. évi NT határozat az erdőgazdaság jól bevált szervezetét, mely 1949 elején Nemzeti Vállalati rendszerben alakult, feloszlatta, és az új — középírányító szervek nélküli — szervezet néhány hónap múlva életképtelennek bizonyult, létre kellett hozni az erdőgazdasági egyesüléseket.

1952-ben a magyar erdőgazdálkodás az állami gazdaságokkal került egy minisztérium (ÁGEM) irányítása alá. Az ÁGEM megszüntetése után, 1954-ben megalkult az erdőgazdaságok új állami irányító szerve, az Országos Erdészeti Főigazgatóság (OEF), mely másfél évtizeden át biztosította az erdőgazdálkodás zavartalan fejlődését. Ebben az időszakban az OEF több hosszútávú célkitűzés megvalósításához biztosította a szükséges szellemi, anyagi, szervezeti, jogi alapok lerakását és azzal párhuzamosan a célkitűzések konkrét megvalósítását. Ebben az időszakban szervezik meg a gépesített erdőgazdaságokat. Az erdőgazdaságok intézményesen kezdik

patronálni a termelőszövetkezeteket. Megjelenik a 40/1957. sz. Kormányrendelet az erdészek jogairól és kötelességeiről. Az erdészek elnyerik a kiemelt büntetőjogi védelmet, megkapják a szolgálati lőfegyvert, egyenruha és hatósági jelvény viselésének jogát. Szabályozást nyer az erdőbirtokossági erdőknek az állami erdőgazdaságok által történő kezelése. Intézményesen beindul az erdei szakmunkás képzés. Megszervezésre kerül az erdővédelmi jelzőszolgálat. Az országgyűlés megalkotja az erdőkről és vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvényt. Megjelenik a vadgazdálkodásról és a vadászatról szóló 1/1962. sz. Kormányrendelet. Az Erdőmérnöki Főiskolából Erdőmérnöki és Faipari Egyetem lesz. Megjelenik a 21/1963. OEF utasítás az erdők kezeléséről, illetve használati viszonyainak rendezéséről. Az erdőgazdaságok megkezdik a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás szakmai irányítását.

Az 1955—1957. években a gazdálkodást csak éves tervek szabályozták. Kidolgozást nyert ugyan az 1956—1960. évekre egy részletes öt éves terv, de ez jóváhagyásra és megvalósításra az ellenforradalmi események miatt nem került.

Az éves tervek időszaka után az 1958—1960. évekre készült el a II. három éves terv, mely lényegében az ellenforradalom által súlyosan megzavart gazdasági élet helyreállításának a terve volt.

Az 1961—1965. évekre szóló II. öt éves terv ismét fontos szakaszt jelentett hazánk politikai, gazdasági életében. Az erdőgazdálkodás az egy évtizeddel előbb kidolgozott fejlesztési koncepció alapján fejlődött tovább, s az öt éves tervek már csak a fejlődés főbb állomásait, számait, eredményeit jelzik.

A parasztság kollektivizálása után vált lehetővé, hogy az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal (ÁFTH) számba vegye a földterületeket és tisztázza az elmúlt évtizedekben a művelési ágakban bekövetkezett változásokat. A számbavétel a szántóterületek jelentős csökkenését, az erdőterület jelentős növekedését mutatta. A szántóterület csökkenése az ún. „Földtörvény” megalkotását eredményezte, a törvény kihatásaként az elkövetkező években az erdőtelepítések mértéke az előző évekhez képest csökkent. A felmérések azt a tényt is felszínre hozták és nyilvánvalóvá vált, hogy az ország erdővagyonra több fát adhat, mint amennyivel eredetileg számolt a felső vezetés.

Erre az időszakra a távlati koncepcióból két lényeges tétel valósult meg, — amennyiben jelentősen megnőtt az erdőterület, a kitermelhető fatömeg és az egész népgazdaságban számottevően visszaszorult a fafelhasználás.

Az 1966—1970. évekre szóló III. öt éves terv ugyancsak a hosszútávú koncepció jegyében került kidolgozásra és az erdősítés, ezen belül a nyárfásítás további fokozását, a nehéz testi munka gépesítését, a fakitermelés növelését, a termelékenység fokozását tűzte ki célul.

1968. január 1-én életbe lépett az új gazdaságirányítási rendszer az egész népgazdaságban, az erdőgazdaságban is. A tervlembontásos rendszeren alapuló és utasításokkal működő tervezési rendszer megszűnt. Az új gazdaságirányítási rendszer a népgazdasági célkitűzések megvalósítását nem a terveknek vállalatokra történő lebontásával, hanem a gazdasági szabályozók koordinált alkalmazásával biztosítja. Ennek megfelelően az erdőgazdaságok is rátértek arra az útra, hogy terveiket elsősorban a piaci ismereteik, valamint a népgazdaság általános fejlődéséről szerzett információk alapján önállóan készítsék el és terveik saját elhatározásaikat foglalják

egybe. Országosan három erdőgazdasági egyesülés alakult, melyek 1969. december 31-vel megszűntek.

1967 tavaszán az Országos Erdészeti Főigazgatóság megszűnt, annak főosztályai beolvadtak a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium főosztályaiba.

1970. január 1-vel valósul meg a vertikális integráció a fagazdaságban. A „fagazdaság” gyűjtőnév és gyűjtőfogalom keretében csoportosul mindazon gazdasági tevékenység, amely a fa termelésével, feldolgozásával és értékesítésével foglalkozik. 1970-ig sokat fejlődtek az erdőgazdaságok és a faipar, azonban fejlődésük nem volt összehangolt, — ezért jelentős aránytalanságok keletkeztek a nyersanyagtermelő és -feldolgozó ágazatok között. Az aránytalanságok feloldását és olyan szervezet kialakítását célozta a vertikális integráció megalkotni, mely szervezet az alapanyag termelésétől a végtermékig — a múlt széttagoltsága helyett —, a legoptimálisabban tud szervezni és végrehajtani. Ennek megfelelően 1970. év elejével erdőgazdaságok összevonását és fűrészüzemek erdőgazdaságokhoz történő csatolását hajtotta végre a felsőbb vezetés. A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságot, illetve annak jogelődjét, a Mecseki Erdőgazdaságot az 1970. év elején végrehajtott átszervezés területileg nem érintette és fűrészüzem sem nyert hozzácsatolást.

Visszatekintésünk célja az volt, hogy összefoglaljuk azokat a ható erőket, országos intézkedéseket, rendelkezéseket, párt- és kormány-elhatározásokat, amelyek az elmúlt időszakban döntő befolyást gyakoroltak a baranyai erdőgazdálkodásra is.

A GAZDÁLKODÁS TERÜLETADATAI

Baranya megye erdőterülete 1945-ben 60 071,92 ha.

A megye erdőszültsége 1945-ben 14,92⁰/₀ volt.

A földreform előtt a baranyai erdőterület mintegy 10⁰/₀-át kitevő közalapítványi erdőbirtokon kívül állami erdőbirtok nem volt. Az erdőterület 60⁰/₀-a egyházi, 36⁰/₀-a nagyobb és kisebb magánuradalmi, 22⁰/₀-a 311 erdőbirtokossági társulat, valamint igen számos kis- és törpebirtokos tulajdonában volt.

Baranya megye erdőterülete 1974-ben 94 711,17 ha.

A megye erdőszültsége 1974-ben 21,40⁰/₀.

Az erdőszültség emelkedése részben a megye területnövekedéséből, jelentős hányadban azonban az új erdőtelepítésekéből és fásításokból adódik.

A földreform előtti állapottal szemben a megye erdőterületének 67⁰/₀-án az állami erdőgazdaságok, 73,6⁰/₀-án az állami szektor (erdőgazdaságok, állami gazdaságok, vízügyi szervek, egyéb állami vállalatok), 26,1⁰/₀-án a termelősövetkezetek és mindössze 0,3⁰/₀-án egyéniek gazdálkodnak.

A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság:

összes területe 60 806 ha, ebből az erdőterület: 58 485 ha.

Az erdőterület:

29. sz. Baranya-Somogy-Tolnai hegyhát,

30. sz. Villányi hegyvonulat,

31. sz. Ormánság,

32. sz. Mecsek,

33. sz. Zselicség erdőgazdasági tájcsoportokban oszlik meg.

A terület erdészetenkénti megoszlása:

Erdészet	Összes terület ha	Erdőterület ha
Alsókövesd	5 417,57	5 094,04
Árpádtető	6 568,86	6 397,32
Hetvehely	7 690,12	7 532,63
Kárász	6 412,13	6 259,16
Kisvaszar	6 046,87	5 872,67
Pécsvárad	8 557,77	8 368,01
Sasrét	4 351,19	4 110,78
Sellye	8 213,77	7 560,45
Vajszló	7 547,17	7 290,13
	60 806,—	58 485,—

A SZERVEZET FEJLŐDÉSE

A földreform rendelet életbelépése után megkezdődött az erdők átvétele és 1945. év végével befejezést nyert. 1946-ban alakult meg a MALLERD Pécsi Erdőigazgatósága, hatásköre a Baranya és Tolna megyében lévő állami tulajdonba vett erdőterületekre terjedt ki. A megszűnt erdőfelügyelőség hatáskörét a megyei mezőgazdasági igazgatóság vette át, majd 1950. augusztus 1-től, — a megyei tanácsok megalakulásával a társulati erdők államerdészeti kezelését a tanácsi (megyei, járási) szervek vették át.

A MALLERD a Pécsi Erdőigazgatóság területén 25 erdészeti kezelési egységet (erdőgondnokságot) és 1 mezőgazdasági kezelési egységet hívott életre.

Ezek voltak:

Baranya megyében

1. Kisvaszari
2. Bakócai
3. Bükkösdi
4. Mecsekjánosi
5. Kárászi
6. Zobáki
7. Hetvehelyi
8. Mecseknádasdi
9. Pécsváradi
10. Pécsi
11. Árpádtetői
12. Bólyi
13. Izabellaföldi
14. Karapancai
15. Sellyei
16. Ibfai mezőgazdaság

Erdőgondnokság

Tolna megyében

1. Koppányszántói
2. Tamási
3. Kiszékelyi
4. Szálkai
5. Hőgyési
6. Lengyeli
7. Szekszárdi
8. Kistápéi
9. Bátaszéki
10. Dombóvári

A Pécsi Erdőigazgatósághoz tartozó erdők területe 78 964 ha volt. A gazdálkodásban ekkor még a legfőbb szempont az volt, hogy a bevételek fedezzék a kiadásokat, a számviteli rendszer központjában a vagyónérték-kimutatás állt, az üzemi tevékenységgel járó eredmény figyelemmel kísérésére az akkori számviteli rendszer még alkalmatlan volt.

Az erdőfelújítás, az erdőtelepítés nehezen indult meg, mert sem csemete, se mag, se pénz nem állott kellő mértékben rendelkezésre. A felszabadulás után a pengő

értékének rohamos csökkenése minden erdőgazdasági tevékenységet lefékezett. A fakitermelés az első időszakban főleg a volt birtokosoknak engedélyezett három évi hozam kitermelésére szorítkozott. A régi birtokosok jelentős hányada fakitermelési jogát fakereskedők segítségével hasznosította. Számos fakitermelési helyen bányászok, börgyári munkások, kesztyűgyári, gép- és sörgyári dolgozók végezték a fakitermelést a bányászati faanyag és saját tüzelőjük biztosítása érdekében.

A MALLERD Pécsi Erdőigazgatóságát — az erdőgondnokságok meghagyása mellett — 1949-ben Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalattá szervezték át. Az NV tevékenysége kiterjedt Baranya és Tolna megyére. A szervezeti változással nagymértékű változás következett be a gazdálkodás terén. Az erdők államosításával a szakemberek többsége egyetértett, régi elgondolásuk érvényesült és a baranyai, valamint a tolnai szakemberek is támogatták az erdőgazdálkodás szocialista átalakítását. Az 1949. év határkövet jelentett a gazdálkodási fegyelem, a pénzgazdálkodás, a költség-gazdálkodás megszilárdítása terén. A bevezetett számlakeret már lehetővé tette az üzemi gazdálkodás mérését. Az NV eredményesen gazdálkodott, tevékenységével már az 1949. évben 7 millió forint nyereséget ért el.

A másfél év alatt elért eredményeket az 1950. augusztus 1-gyel végrehajtott újabb átszervezés — amikor a Baranya—Tolna megyére kiterjedő egységes szervezetet öt kisebb szervezeti egységre —, erdőgazdaságra osztották fel —, szétzilálta.

Az átszervezés eredményeként Tolna megye levált a szervezetből és Baranyában

Pécs, Hunyadi út 11. A Pécsi Erdőigazgatóság, a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat otthona a negyvenes évek második felében.

az Erdőgazdasági Egyesülés irányítása és ellenőrzése mellett négy erdőgazdaság: a Mecsek Keleti, a Mecsek Nyugati, a Bólyi és a Vajszlói erdőgazdaság alakult.

A volt Pécsi Erdőgazdaság Nemzeti Vállalat Baranya megyei 16 gazdálkodási egysége helyett 29 ún. üzemegység vette át az erdőgazdálkodás operatív irányítását az alábbi székhelyekkel:

Mecsek Keleti Állami Erdőgazdaság, Pécs
Üzemegységek székhelye:

1. Árpádtető
2. Zobák
3. Kárász
4. Kisvaszar (Kelet)
5. Kisvaszar (Nyugat)
5. Egyházaskozár
7. Pécsvárad
3. Mecseknádasd
3. Feked

Bólyi Állami Erdőgazdaság, Bóly
Üzemegységek székhelye:

1. Siklós
1. Töttös
3. Mohács
1. Béda
1. Csemetkerti üzemegység

Mecsek Nyugati Állami Erdőgazdaság, Pécs
Üzemegységek székhelye:

1. Pécs
2. Árpádtető
3. Hetvehely
4. Bükkösd
5. Alsókövesd
6. Baranyajenő
7. Szentkút
8. Sasrét
9. Ibafa

Vajszlói Állami Erdőgazdaság, Vajszló
Üzemegységek székhelye:

1. Vajszló
2. Csányoszró
3. Sellye
4. Vitézi-pusztá
5. Szentegát
6. Csemetkerti üzemegység

Pécs, József utca 19. Az Erdőgazdasági Egyesülés, a Mecsek Keleti és Mecsek Nyugati Erdőgazdaságok, majd a Mecseki Erdőgazdaság otthona 1950–1967 között.

A decentralizációt azzal az elgondolással valósította meg a felsőbb vezetés, hogy a tervgazdálkodásban a kisebb területű üzemegységek operatív irányító tevékenysége kedvező gazdálkodási eredményt fog hozni.

Ez az átszervezés visszavetette a Baranya megyei erdőgazdálkodás szépen megindult fejlődését. A terv- és gazdálkodási fegyelem, a gazdasági eredményekkel együtt a négy részre osztott megyében jelentősen leromlott. Ez a szervezet nem volt életképes. Nyilvánvalóvá vált, hogy a szocialista erdőgazdálkodást biztosítani tudó szervezetre és újabb átszervezésre van szükség.

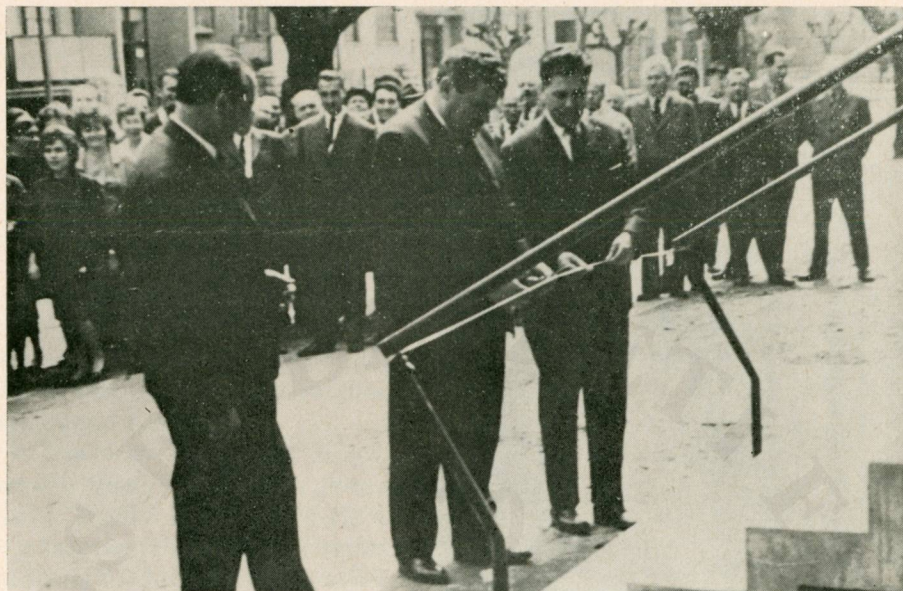
Az 1953. évben a megye négy erdőgazdaságából — a Baranya megyei Erdőgazdasági Egyesülés egyidejű megszüntetésével — két erdőgazdaságot szerveztek Mecsek-Keleti és Mecsek-Nyugati Erdőgazdaság elnevezéssel. A Kaposszekcső, Sásd, Magyarország, Mánfa, Árpádtető, Pécs, Szalánta, Harkány vonaltól nyugatra eső területeket a Mecsek-Nyugati, a keletre eső területeket a Mecsek-Keleti Erdőgazdaság kezelte.

A két erdőgazdaság sem tudott eredményesen dolgozni. Komolyan nehezítették az eredményes gazdálkodást a két gazdaság adottságaiból eredő hátrányok — elsősorban a feltáratlanság, a munkaerő hiánya. Az eredményes gazdálkodáshoz kedvezőtlenek voltak az akkori faárak.

1955. április 1-ével a két erdőgazdaság Mecseki Állami Erdőgazdaság néven egyesült. A centralizálás utáni gazdasági évben — 1954/55. gazdasági évben — a gazdaság még veszteséges volt, az egységes irányítás eredményeként az 1955/56-os gazdasági évben már nyereséget hozott és jó munkájának elismeréseként elnyerte az Élüzem címet. Az 1956/57-es gazdasági év gazdálkodására az ellenforradalom erősen rányomta a bélyegét, annak ellenére a gazdálkodás nyereséges volt. Az ellenforradalom idején — az ország más részeihez viszonyítva — az erdővagyonban, az erdőgazdasági állóeszközökben számottevő kár nem keletkezett, ami a szakmájukat szerető sok öntudatos erdész és erdei munkás állásfoglalásának tudható be. Az erdőgazdaság hamarosan felszámolva az ellenforradalom okozta visszaesést, azóta is minden évben kiemelkedő eredményt ért el — évről évre teljesítette az élüzem-feltételeket, hét esetben nyerte el az élüzem és három esetben a kiváló vállalat kitüntetését, ezen belül két alkalommal kapta meg a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlóját. Az eredmények a dolgozók összességének megalapozott és következetes munkájából születtek meg. Az üzemegységek helyébe az erdészetek léptek, az alábbiak szerint:

Erdészeti	Ha
1. Bóly	5 779
2. Vajszló	5 259
3. Sellye	5 996
4. Pécs	5 680
5. Hetvehely	6 161
6. Alsókövesd	4 741
7. Kisvaszar	5 822
8. Árpádtető	4 713
9. Kárász	6 315
10. Pécsvárad	7 379

61 847

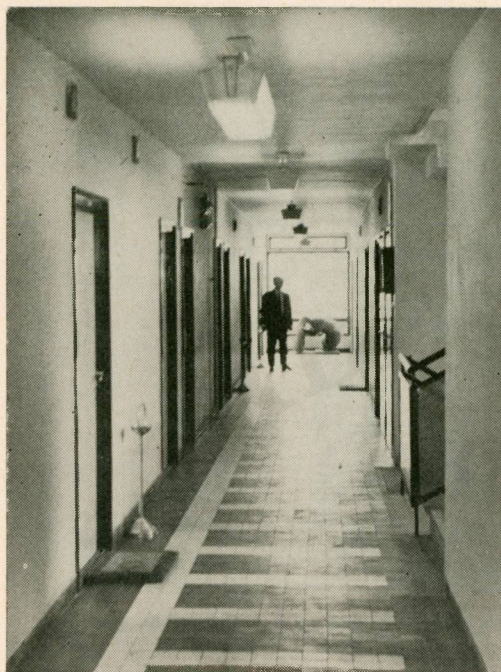

Földes László miniszterhelyettes felavatja az erdőgazdaság új pécsi székházát.

Az erdőgazdaság központjának új modern székháza.

Az erdőgazdaság pécsi irodaházának folyosórészlete.

A dolgozók összefogásának eredményeként születtek meg a már fentebb vázolt eredmények. Sikerült létrehozni a szocialista értelemben vett erdőgazdálkodást, megteremtődtek a bővített újratermelés feltételei, jelentősen előrelépett a műszaki fejlődés, a kézfűrész felváltotta a motorfűrész, a fogaterő helyébe sok vonatkozásban a traktor, a gépkocsi került, komoly eredmények születtek a faanyagok gépesített rakodása terén, javult a baranyai erdők feltártsága, javultak az erdőgazdasági dolgozók szociális körülményei, emelkedett fizetésük, jövedelmük. A dolgozók által elért eredményekről, erőfeszítésekről részletesebben a következő fejezetekben adunk számot.

Az 1955 áprilisában kialakított szervezet időközben némi változást szenvedett. — A Pécsi Fagyártmányüzem Légszeszgyár utcai I-es és Nagy Lajos utcai II-es üzeme 1969. évi megszűnéséig önálló elszámoló egységként működött.

— Az OEF 1/1964. számú utasítása alapján — a munka technikai színvonalának emelése érdekében —, 1964. október 1-i hatállyal felállítást nyert a pécsi Műszaki Erdészeti. 1964. október 1-ig a fejlesztési tevékenység és az operatív tevékenység egybefonódott, — amennyiben az erdőgazdaság központjában működő műszaki csoport fejlesztési, tervező, kivitelező, egyben ellenőrző tevékenységet fejtett ki a magas- és mélyépítés vonalán, míg a gépi munkák terén az operatív munkát az erdőgazdaság gépállomása és az erdészetek végezték. A műszaki erdészeti életrehívásával a magas- és mélyépítési beruházások, valamint a gépesítéssel járó operatív tevékenységet a műszaki erdészeti vette át — a fejlesztési, tervezői, ellenőrző és irányító tevékenységet az erdőgazdaság központjában ügyködő műszaki csoport, illetve műszaki osztály látja el.

— Az OEF 46/1963. és 25/1964. számú rendeletével úgy intézkedett, hogy az

állami erdőgazdaságok üzemi kezelésében nem álló állami, valamint a 30 ha-nál nagyobb termelőszövetkezeti erdőkben és fásításokban az erdőgazdálkodást az állami erdőgazdaságok szakmai irányítása mellett kell folytatni. Ennek érdekében 1964. október 16-tal Pécs, Nagy Jenő utca 32. sz. épületben (a Pécsi Erdészeti helyén) nyert elhelyezést az ún. „szakirányítási erdőszet”. A Pécsi Erdészeti egyidejűleg megszűnt, területének kezelését a Hetvehelyi és az Árpádtetői Erdészeti vette át.

— 1965-ben a Bólyi Erdészeti az erdőgazdaság racionalizálási okokból megszüntette, területének kezelését a Pécsváradi és Vajszlói Erdészeti vették át.

Szükségessé vált a Mecseki Erdőgazdaság és a szomszédos társerdőgazdaságok között is némi területmódosítás. Így a Duna menti területeket (Dunaszekcső, Mohácssziget, Béda) a Mecseki Erdőgazdaság a bajai Duna-ártéri Erdőgazdaságnak adta át abból az elgondolásból, hogy nem lett volna célszerű a vízi szállítóeszközök párhuzamos fejlesztése.

A kaposvári Délsomogyi Erdőgazdaság területéből a Sellyei Erdészethez nyert csatolást Somogy megyéből a tótújfalusi, a lakócsai, a szentborbási és a potonyi erdőterület. Végül a Baranya megyébe erősen benyúló szászvári és váraljai erdőterületek — a faanyag célszerű gravitáltatása miatt —, nyertek a Bajai, illetve Tamási Erdőgazdaságtól a Mecseki Erdőgazdasághoz átcsatolást.

Az erdőgazdaság a 4/1959. OEF utasítással kiadott szervezeti szabályzat alapján alakította ki az 1959. évben ügyrendjét. Ez az ügyrend volt —, némi szükségszerű módosításokkal érvényben 1968. január 1-ig, az új gazdasági irányítási rendszer bevezetéséig. 1968. január 1-gyel az erdőgazdaság vezetősége az erdőszeti szervezet érintetlenül hagyása mellett, az erdőgazdaság központjában új hatásköri és szervezeti formát alakított ki és ennek megfelelően dolgozta ki új ügyrendjét is. 1974. év elejével a központi szervezet ismét módosult és a gazdaság irányításában mind erőteljesebben kezdett érvényre jutni azon tendencia, hogy az erdőszetek minden vonatkozásban önállóbban dolgozzanak.

A fagazdaságban 1970. január 1-gyel életbeléptetett vertikális integráció, miként már említettük, területi és szervezeti vonatkozásban nem érintette az erdőgazdaságot. Vállalati elnevezése változott meg Mecseki Erdőgazdaságról; Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságra. A jogutód erdőgazdaság tevékenységében hű elődjéhez, amennyiben az 1970. évben elért eredményei alapján újból elnyerte a Kiváló vállalat címet, valamint az MSZMP és az SZMT kongresszusi verseny zászlóját, majd az 1971. évi eredményei ismét meghozták a Kiváló vállalat kitüntetést, az 1972. évben a szocialista munkaversenyben és a tervteljesítésben elért eredményekért a MÉM-től elismerő oklevelet kapott.

AZ ERDŐK TULAJDONJOGI, KEZELÉSI ÉS HASZNÁLATI VISZONYAI

SZAKIRÁNYÍTÁS

A földreform után az erdők nem államosított részében az erdőbirtokossági társulatok és egyéni tulajdonosok gazdálkodtak.

A magánerdőkben a gazdálkodást kezdettől fogva az államigazgatási szervek ellenőrizték. Az ötvenes évek elején a magánerdőknek jelentős része — a termelősövetkezeti mozgalom kialakulásával, az akkori földrendezési szabályoknak megfelelően —, állami tulajdonba és egyben az állami erdőgazdaságok használatába került.

A mezőgazdaság 1959—1961 közötti szocialista átszervezése idején még egyéni tulajdonban lévő erdők, beleértve az erdőbirtokossági társulati arányrészt is, —, ha tulajdonosuk belépett a termelősövetkezetbe —, a szövetkezetek használatába kerültek.

Az erdőbirtokossági társulati erdőket 1949-ig az állami erdőigazgatóságok kezelték, majd az erdőgazdasági nemzeti vállalatok idején ezeket az erdőket visszakapták az erdőbirtokossági társulatok. 1951-től az erdőbirtokossági társulatok erdeinek kezelését átveszik az erdőgazdaságok. A társulatok rendkívül alacsony színvonalú gazdálkodása tette szükségessé az államerdészeti kezelésbe vételt. A kezelésbe vétel egyik célja a leromlott társulati erdők gyors feljavítása, a másik célja az erdei termékek közérdekű felhasználásának biztosítása volt, oly módon, hogy az államerdészeti kezelés mellett a társulati tagok jogai ne szenvedjenek sérelmet.

Az állami erdőgazdaságok üzemi kezelése alatt álló erdőbirtokossági társulati erdők kezelését, valamint az erdőgazdaságoknak és a társulatoknak az üzemi kezelésből folyó jogait és kötelességeit a 18.076/1951. FM sz. rendelet, az E-611-32/1952. FM—ÁGÉM együttes utasítás, a 339/1953. FM—OT együttes utasítás, valamint az erdőgazdaságoknak a társulatokkal kötött szerződésai szabályozták. Az 1955. évben a 90/1955. OEF utasítás a társulati erdők üzemi kezelésének további megjavítására törekedett. Az utasítás e cél érdekében a következő lényeges elgondolásokat tartalmazta:

- a társulati erdőkben legalább olyan mértékű fakitermelés legyen, ami lehetővé teszi a társulat tagjainak saját erdejéből való faellátását,
- a gazdálkodás és a fakitermelés azonos szintű legyen az államerdészeti üzemi erdőkével,
- az összes elmaradt erdőfelújítások, erdőápolások, tisztítások, gyérítések olyan minőségben el legyenek végezve, hogy a társulati erdők az 1957. év végére az 1040/1954. MT határozatban foglaltaknak megfelelő állapotba kerüljenek.

A kormányzat és a legfőbb szakfelügyelet tehát nagy súlyt helyezett az erdőbirtokossági erdőkben is a szakszerű gazdálkodásra, — mindemellett ellentmondásos helyzet alakult ki —, mert az erdőbirtokosságok, ámbár tulajdonosai maradtak erdőbirtokaiknak, azonban azokban ténylegesen nem gazdálkodhattak, hanem az erdőgazdaság gazdálkodott, csekély haszonbér ellenében. Az ötvenes évek vége felé szükségessé vált ezen ellentmondások feloldása. Ezt célozta a 39/1957. Korm. rendelet

az erdőbirtokossági társulatok működéséről és az erdőbirtokossági társulatok erdei-nek államerdészeti kezeléséről, valamint a Korm. rendelet végrehajtására vonatkozó 38/1957. OEF utasítás. A rendelet értelmében a társulat dönthetett arról, hogy kiterjedt vagy egyszerű államerdészeti kezelésbe adja erdejét. A kiterjedt kezelés esetén az erdőben az állami erdőgazdaság gazdálkodott és elszámolt az erdőbirtokossági társulattal, az egyszerű kezelés esetén az erdőgazdaság szakirányítása mellett erdejében az erdőbirtokossági társulat gazdálkodhatott.

Az államerdészeti kezelés a társulatnak erdejéhez való tulajdonjogát változatlanul nem érintette, ebben az időszakban a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagnak társulati arányrésze még továbbra is tulajdonában maradt.

A társulatok az erdőgazdaságnak az államerdészeti kezeléssel járó költségek fejében évi járulékot fizettek.

A kitermelt faanyagból a:

- fűrészrönköt,
- bányafát,
- talpfarönköt,
- vezetékoszlopot,
- papírfát

kötelesek voltak a társulatok az erdőgazdaságnak felvásárlásra felajánlani. Az erdőgazdaság — kiseladási keretén belül — az átvett iparifa vételárával azonos értékben fogyasztói áron tűzfát adhatott el a társulatnak.

Az 1961. évi VII. törvény, valamint a 33/1962. Korm. sz. rendelet, az erdőkről és vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény végrehajtásáról elrendelte a termelőszövetkezeti községekben az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezését és az erdőbirtokossági társulatok felszámolását. A társulatokat 1964. október 1. napjáig kellett felszámolni. A kezelési és használati viszonyok rendezéséig az előzőekben vázolt módon kellett gazdálkodni a társulati erdőkben, — a termelőszövetkezeti erdőkben a termelőszövetkezetek gazdálkodtak.

A VII. törvényben foglaltak alapján a 21/1963. OEF utasítás intézkedett az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezéséről.

Annak ellenére, hogy a felszabadulás óta 1961—63-ig eltelt időszakban számtalan intézkedés történt az erdőgazdálkodás nagyüzemi fejlesztésére, a nagyüzemi gazdálkodásra alkalmas erdőterületek kialakítása mégsem történt meg kielégítően — mivel az új erdőtörvény kihirdetésének időpontjában még számottevő állami, szövetkezeti és egyéni erdő váltakozva egymás mellett több darabban helyezkedett el.

Szükséges volt rendezni az erdőterületek kezelési és használati viszonyát, hogy a nagyüzemi erdőgazdálkodásra alkalmas erdőterületek kialakulhassanak.

Az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezése — a hivatkozott OEF utasítás megjelenése után, 1963 őszén indult meg. A rendelkezések végrehajtását — az OEF irányítása mellett — az erdőrendezőiségek végezték, közreműködtek a megyei és járási tanácsok mezőgazdasági osztályai, valamint az ÁFTH felügyelőiségek. Az erdők kezelési és használati viszonyainak rendezése során az állami erdők az állami erdőgazdaságok, állami gazdaságok kezelésébe, a termelőszövetkezeti tagok tulajdonában lévő erdők a termelőszövetkezetek használatába, az egyéni tulajdonban maradt erdők (a társulatok megszűnése után az erdőterületek tulajdonosok szerinti szétosztásra kerültek) elsősorban állami erdőgazdaság, állami gazdaságok, illetőleg

termelőszövetkezetek haszonbérletébe kerültek, — nagyüzemi gazdálkodásra alkalmas területösszevonásokkal. Mindezzel jelentősen szűkült az a kör, amelyen belül ellentmondások voltak a kezelési és használati viszonyok területén. Ezek további feloldására, illetve megszüntetésére 1966-ban az MSZMP IX. kongresszusa adott politikai irányelveket, majd 1967-ben a földtörvény az erdőkre nézve is egységessé tette a tulajdoni és használati viszonyokat. 1964-ben a 25/1964. OEF utasítás az állami erdőgazdaságok szakmai irányítási, továbbá közérdekű erdőtelepítési és fásítási feladatainak ellátásáról úgy intézkedett, hogy az állami erdőgazdaságok üzemi kezelésében (használatában) nem álló, valamint 30 ha-nál nagyobb termelőszövetkezeti erdőkben és fásításokban az erdőgazdálkodást az állami erdőgazdaságok szakmai irányítása mellett kell folytatni.

Ennek érdekében a Mecseki Erdőgazdaság az erdőgazdaság központjában öt főből álló államerdészeti szakmai irányítási és fásítási csoportot szervezett.

1964. október 16-tal az erdőgazdaság ugyancsak öt fővel, pécsi székhellyel, létrehozta a szakmai irányító erdészeti központját.

Az erdészeti hatásköre Baranya megye területére terjedt ki. A szakmai irányító erdészeti területi beosztását — a közigazgatási határoknak megfelelően — az erdőgazdaság úgy szervezte, hogy a járások 1—1 műszaki vezető körzettel voltak azonosak. A műszaki vezetői körzeteket (járásokat) erdészkerületekre osztotta, minden erdészkerület élén 1—1 szakmai irányító erdészkerület-vezető volt, a következők szerint:

Járás műszaki vezetői körlet	Erdészkerület	Terület ha
I. Pécsi	4	4 376
II. Szigetvári	3	2 270
III. Sásdi	4	4 654
IV. Pécsváradi	3	3 069
V. Mohácsi	1	1 025
VI. Siklósi	5	4 685
Összesen:	20	20 579

A szakmai irányító erdészeti az évek során tekintélyt és elismerést vívott ki. A termelőszövetkezeti erdőkben biztosította az üzemterv szerinti gazdálkodást, a szakszerűséget. Biztosította a tervfeladatok maradéktalan teljesítését a fakitermelésben, az erdőfelújításban, az erdősítések ápolásában, a tisztításokban, az ápolóvágásokban. A termelőszövetkezeti erdőkben is elterjedt az üzemi erdőkben bevezetett technológia. Sikerült elérni, hogy míg a volt erdőbirtokossági társulati erdőkben még az ötvenes évek végén az iparifakihozatal mindössze 38% volt (az állami erdőkben elért 62—63%-kal szemben), addig a hatvanas évek végére a termelőszövetkezeti gazdálkodás és a kellő szakirányítás mellett az iparifahányad 52—54%-ra emelkedett. Gondoskodás történt az előírt iparifa-választékok vásárlásra történő felajánlásáról is, valamint az állami erdészeti által való felvásárlásáról, így ezen faanyag is bekerült az ország anyagellátásába.

1968. április 15-tel — az új gazdaságirányítási rendszerből fakadóan —, az erdőrendezőiség átszervezésével, illetve az erdőfelügyelőség életre hívásával megváltozott az erdőgazdaság szakmai irányítási szervezete is. Megszűnt a szakmai irányítási és

fásítási csoport az erdőgazdaság központjában és megszűnt a szakmai irányító erdészeti is.

1968. április 15. óta az erdőgazdaság központjában a szakmai irányító tevékenységet egy fő erdőmérnök látta el, 3—4 fő ún. szakmai irányító erdészettel és 12 fő — az erdészeteknél másodállásban szolgálatot teljesítő — kerületvezető erdészettel.

1968-ban mentesültek a szakmai irányítás alól a képesített erdészettel rendelkező termelőszövetkezetek (felügyeletüket az erdőfelügyelőség látja el), emiatt az erdőgazdaság által szakmailag irányított termelőszövetkezeti erdőterületek száma és területe lényegesen csökkent, mintegy kereken 6000 ha-ra.

Az 1970. évi 28. sz. törvényerejű rendelet és annak végrehajtásáról intézkedő 32/1970. Korm. sz. rendelet úgy intézkedett, hogy az egyéni erdők megváltásra kerülnek. Megszűnt a kötelező szakmai irányítás (mely kötöttség az új gazdasági mechanizmusban az önálló gazdálkodás kibontakozását akadályozta volna), kötelezővé tette viszont a rendelet állandó jelleggel erdészeti szakképzettséggel rendelkező szakember alkalmazását.

Az iparifa felajánlásának kötelezettsége ugyancsak nem volt összeegyeztethető az önálló gazdálkodással, valamint a termékforgalmazás új rendjével — ezért a tvr. ezt a kötöttséget is hatályon kívül helyezte. Összefoglalva tehát az elmúlt 30 esztendő alatt a nem állami üzemeltetésű erdőkben fokozatosan sikerült kialakítani a nagyüzemi gazdálkodást, sikerült ezekben az erdőkben is jelentősen emelni a gazdálkodás szakmai szintjét. Ezeknek az eredményeknek az eléréséhez hathatós segítséget nyújtott a Mecseki Erdőgazdaság és a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság szakgárdája.

AZ ERDŐRENDEZÉS FEJLŐDÉSE

A felszabadulás után — az első esztendőkből — rendszeres erdőrendezési munkáról nem lehetett szó. Ehhez a feladathoz egyrészt hiányzott a megfelelő szakszemélyzet, másrészt az államerdészeti dolgozói előtt elsősorban megoldásra váró feladat volt a lakosság tűzifával való ellátása, valamint a rombadöntött ország felépítéséhez szükséges faanyag megtermelése.

Mint ismeretes, a földreform-rendelet elrendelte a 100 kataszteri holdnál nagyobb magántulajdonban — majd később a községi (városi) tulajdonban lévő erdők államosítását. E feladat végrehajtásába kapcsolódtak be az akkori erdőigazgatóságok a birtokpolitikai kérdések tisztázásával, az állami tulajdonba vett erdők területi adatainak rendezésével, az átvett erdőterületekről térképvázlatok készítésével. Ezt a munkát erdőigazgatóságokként csak pár műszaki dolgozó végezte és ez volt az alapja a későbbi években megindult erdőrendezési munkának.

Az erdőigazgatóság birtokpolitikai osztályán működő mérnökök szoros kapcsolatot tartottak a megyei földhivatalokkal és a földreform végrehajtásával kapcsolatban az egyes községekben dolgozó mérnökökkel. Az erdőterületek állami tulajdonba vételével kapcsolatos műszaki munkák — az erdőterületek nagyságának megállapítása, a vonatkozó vázlatrajzok elkészítése, a területkimutatások elkészítése, a telek-

könyvezések — 1946. év végére jelentős hányadban elkészültek. Közben az állam részéről az erdők folyamatos átvétele folytatódott, s mind ebben, mind a birtokpolitikai ügyek intézésével kapcsolatos egyéb műszaki munkák elvégzésében közreműködtek az erdőigazgatóság dolgozói.

A pécsi erdőigazgatóság felállítására után — 1946. év nyarán került sor az erdőrendezési osztály felállítására, annak idején mindössze kétfővel. Az ideiglenes üzemtervek készítése 1947-ben kezdődött meg, ez tulajdonképpen a szervezet ismerkedése volt az átvett területekkel a régi erdőgazdasági üzemtervek alapján.

Az erdők területének ismerete mellett azonban egyre sürgetőbben jelentkezett az erdőterületeken lévő faállományok mennyiségi és minőségi ismeretének szükségessége. Annál is inkább, mert a régi 20 éves üzemtervek jelentős hányada lejárt. A háborús rendkívüli termelések nyilvántartása elmaradt, a rendelkezésre álló adatok nem voltak megbízhatóak. A kötelező 10 éves revíziók a háborús és a háború utáni nehézségek miatt nem voltak elvégezhetőek.

Az erdőgazdálkodás szakszerű vitele érdekében, az akkori felső vezetés, a MÁLLERD az 1946. évben elrendelte az állami tulajdonú és az állami kezelésben lévő erdőkre vonatkozólag az ún. „e r d ő l e l t á r” elkészítését, mely a területadatokon kívül a talált faállományviszonyokat, fafaj, kor, fatömeg vonatkozásában adatgyűjtőlapokon kísérelte meg megközelítően rögzíteni.

Az erdőleltár adatai mind terület, mind élőfakészlet vonatkozásában csak tájékoztató jellegűek voltak, ezért a MÁLLERD erdőrendezési osztályán megszületett az „ideiglenes üzemtervek” elkészítésének gondolata. Az elgondolás lényege volt, hogy gyorsított helyszíni bejárás és erdőleírás alapján olyan ideiglenes jellegű üzemtervek és azok mellékletét képező ún. faállomány felvételi vázlatok készüljenek, amelyek az állami erdők korviszonyait, az akkori állapotát az erdőleltár adatainál pontosabban rögzítsék és az erdőgazdálkodás külső szerveinek gyakorlati erdőgazdasági munkáihoz segítséget, a felső vezetés számára pedig megbízhatóbb tervezést biztosítsanak.

A munka az 1935. évi IV. tc.-ben szabályozott erdőrendezési utasítás felhasználásával — a régi rendelkezésre álló nyomtatványokon — indult meg. A szükség viszont megkívánta az egyszerűsítéseket.

Az alkalmazott módszer a terepi munkák során bizonyos könnyítéseket engedélyezett — ez a munka pontosságát, a tüzetes, részletes tervezés céljára való alkalmasságot lényeges mértékben csökkentette. A módszer ugyanis nagyobb erdőrészek kialakításával — a tagoknak mint a legkisebb földrajzi egységeknek alkalmazását megszüntette —, a faállományok fatömegének meghatározását szinte kizárólag fatermelési táblák alkalmazásával óhajtotta meghatározni, az egyes erdőrészek határainak műszeres bemérésétől is eltekintett — azokat a régi üzemtervi térképekről vette át, illetőleg vázlatosan rajzolta fel.

Az ideiglenes üzemtervek egy-egy erdőgondnokságra készültek és az erdőgondnokságon belül fekvő községek erdeit egy üzemtervben tárgyalták. E magjában modern elgondolás azonban végzetes lett az ideiglenes üzemtervekre. Az 1945-től bekövetkező számos átszervezés, az erdőgazdaságok határainak gyakori változtatása az ideiglenes üzemterveket nem tette alkalmassá a változások követésére.

Az időközben bekövetkezett átszervezés az erdőigazgatóságot megszüntette. Az átszervezéssel — a korábban az erdőigazgatóság osztályaként működő erdőrendező-

ség a főhatóság (a MALLERD), majd az Állami Gazdaságok és Erdők Minisztériuma, a Földművelésügyi Minisztérium, később az Országos Erdészeti Főigazgatóság közvetlen felügyelete és irányítása alá került, mint kihelyezett erdőrendezési csoport.

1948-ban a népgazdaság minden területén megindult fejlődés az erdőgazdálkodást is magasabb követelmények elé állította. Nyilvánvalóvá vált, hogy az ideiglenes üzemtervek a tervgazdálkodás követelményeinek már nem felelnek meg, s helyettük olyan pontos helyszíni erdőleírásokon, fatömegbecsléseken és felmérési munkákon alapuló rendszeres erdőgazdasági üzemtervekre van szükség, amelyek mind az erdő területi adatait, mind az erdőgazdasági beosztás alapját képező tagok és erdőrésztletek területét pontosan szolgáltatják, az erdő leírásának, a faállomány jellemző és hű képét tudják adni.

Tehát gyakorlatilag mielőtt befejezésre került volna az ideiglenes üzemtervezés, a fokozott szakmai igények ezen munka beszüntetését eredményezték és az államerdészet vezetősége a végleges erdőgazdasági üzemtervek készítése mellett döntött. Ez 1950-ben következett be, amikor is először (1950–1952 között) csak öt éves érvényességű üzemtervek készültek. Az üzemtervezési munkák elhúzódása — az ún. átfutási idő, nyilvánvalóvá tette, hogy mire kézbe kerültek ezek az üzemtervek, már jóformán le is jártak. Ezért 1953. évtől kezdve az üzemtervek 10 éves időszakra — 5 év utáni revízióval készültek.

Az erdőgazdálkodás többszöri átszervezése után érkezett el az 1950. esztendő, amikor az erdőrendezési munkák elvégzését, illetőleg irányítását az akkor létesített Állami Erdőrendezési Intézetre — mint középírányító szervre bízta kormányunk. Az Állami Erdőrendezési Intézet felállításával a végleges erdőgazdasági üzemtervek elkészítése vált központi feladattá. Ettől kezdve az erdőgazdasági üzemtervek a terepi munkák során végzett pontos helyszíni felvételek, részletes területfelmérések és az erdőleírás helyszíni hű elkészítésével, valamint tényleges mérésen alapuló fatömegfelvételekkel készültek. A felmérési és egyéb adatgyűjtési munkák a terepen, míg a belső feldolgozási munkák ősztől-tavaszig az erdőrendezőség pécsi székhelyén készültek.

A végleges üzemtervek készítésére vonatkozó 100/1955. OEF számú utasítás az erdőrendezésről nyomdai úton készült kiadásban 1955-ben jelent meg. Az utasítás nemcsak az üzemtervek készítésétől jóváhagyásukig szükséges tennivalókat írta elő, hanem rendelkezett az üzemterv érvényességi idejére vonatkozó üzemtervi előírások teljesítésének nyilvántartására nézve is az erdőgazdálkodást végző szerv felé.

Az erdőrendezőség feladata 1954-ben bővült az állami erdőgazdaságok termelési és újratermelési tevékenységének ellenőrzésével.

A 25/1960. OEF számú utasítás az erdőművelés elszámolását és ügyvitelét szabályozta. Az erdősítési munkák, valamint azok nyilvántartásának tervszerűvé tétele érdekében — az utasításnak megfelelően —, az üzemtervnek egyik fontos tartozéka lett a „Részletes erdősítési terv és nyilvántartás”. Ez lehetővé tette az erdősítési kötelezettségek részletes felmérését, a végzett erdősítések eredményességi fokának megállapítását. A korábbi áttekinthetetlenséggel szemben a nyilvántartásban a teljes üzemtervi időszakon keresztül figyelemmel kísérhető minden olyan erdőrészlet, amely erdősítési kötelezettség alá kerül, illetve befejeztként még nem került átvetelre.

Az üzemtervek minőségének további javítása érdekében intézkedés történt arra vonatkozóan is, hogy az erdőrészesletek kialakítását az erdőtípológia figyelembe vételével kell végezni, illetőleg az erdőtípusoknak megfelelő fajokkal kell végezni az erdősítéseket.

A pécsi székhellyel működő 6. sz. erdőrendezőség Baranya és Tolna megyében működő erdőgazdaságok részére készítette és készíti a távlati erdészeti üzemtervet. Természetesen feladata volt ezen kívül a többi erdőgazdálkodást folytató szerv, elsősorban az erősödő termelőszövetkezetek erdőgazdálkodásához szükséges üzemtervek elkészítése is. A 6. számú erdőrendezőség személyzete nem volt elegendő arra, hogy az üzemtervek érvényességét — újak készítésével —, folyamatosan biztosítsa. Az 1961. évi VII. tv. végrehajtása során feladatot kapott az erdők használati és kezelési viszonyainak rendezésére is.

Az erdőrendezőség munkájától sokáig függetlenül, de azzal többször párhuzamosan futott az erdészeti igazgatás. Az 1935. évi IV. tc. alapján működő erdőfelügyelőség a felszabadulás után is tovább működött, de mindinkább névleges, kifejezetten erdőbirtokossági társulatokra hagyatkozó munkakörrel. A mezőgazdasági igazgatóság felállításával átmenetileg az igazgatósághoz tartozóan, majd a tanácsok megalakulásával a tanácsokhoz tartozóan. Később a megyei tanács végrehajtó bizottsága mezőgazdasági osztályán erdészeti csoportot alakítottak erdőmérnök vezetéssel. Az erdészeti csoport hatásköre megegyezett az erdőfelügyelőségével, de az állami tulajdonként kezelt erdők felé hatásköre formális volt. E csoport fokozatosan csak egy főre sorvadt, aki az erdészeti és vadászati felügyelői címet viselte.

Az új gazdaságirányítási rendszer anyagi ösztönzői az erdőfelújítási és erdőtelepítési munkák független műszaki átvételét igényelték, a megszorított teendők a mezőgazdasági szakirányítási szerv szakmai véleménnyel való ellátása terén — továbbá a földügyi szerveknek egységes kézbevétele — ami szintén nem nélkülözhetette az erdészeti szakvélemények nyújtását —, indokolttá tette egy egységes szervezet kialakítását.

Ez 1968. január 1-gyel történt meg, amikor a pécsi 6. számú erdőrendezőség, az időközben megszűnt szakmai irányító erdészet és a volt erdőrendezési felügyelők összevonásából — országos keretszerv, a MÉM Erdőrendezési Főosztályának vezetésével —, megalakult a MÉM Pécsi Állami Erdőrendezőse, a pécsi, tamási és bajai erdőfelügyelőségekkel. A kiterjedtebb feladatokat ellátó és minden erdőgazdálkodó szerv felügyeletét is végző erdőrendezőségen belül az Erdőrendezési Kirendeltség végzi továbbra is az erdészeti üzemtervek készítését. Megerősödött létszámmal a műlhoz képest gyorsabb ütemben készíti az üzemterveket és ezzel jelentősen segíti az erdőgazdálkodó szervek munkáját.

Az erdőrendezőség mellett a megyei tanács mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztályán megmaradt egy erdészeti és vadászati előadó, aki az erdőrendezőség előterjesztése, véleménye alapján eljár és intézkedik a nem állami erdőgazdálkodást folytató szervekkel kapcsolatos ügyekben. Az erdőrendezési munkálatokat végző erdőrendezők — az üzemtervezés során — szoros kapcsolatot tartottak és tartanak az erdészesetek és az erdőgazdaság központi dolgozóival, a jó szakmai egyetértés biztosítása a baranyai erdők érdekében végzett jó közös munkának.

BARANYA MEGYE

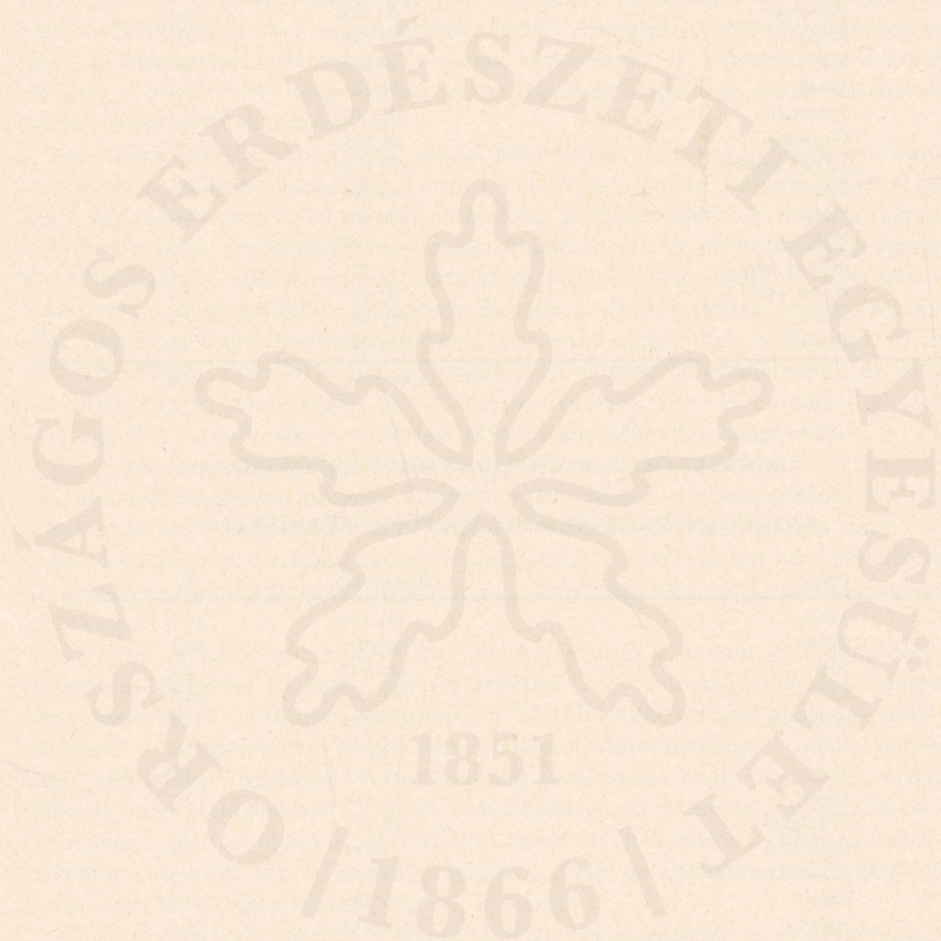
AZ ÉLŐFAKÉSZLET MEGOSZLÁSA A FŐBB FAFAJOK SZERINT

Fafaj	Bruttó m ³	0/0
Tölgy	4 206 825	33,3
Bükk	1 677 228	13,2
Akác	1 011 454	8,0
Cser	2 029 469	16,0
Gyertyán	1 733 219	13,7
Kóris	283 756	2,2
Szil	48 928	0,4
Juhar	28 042	0,2
Feketedió	139 765	1,1
Gyümölcs	16 696	0,1
Egyéb kemény	106 474	0,7
Éger	44 041	0,4
Hárs	413 807	3,3
Nyír	188	—
Nemes nyár	317 774	2,5
Hazai nyár	197 365	1,6
Fűz	175 084	1,4
Fenyő	239 736	1,9
	12 669 860	100,0

MECSEKI ERDŐ- ÉS FAFELDOLGOZÓ GAZDASÁG

AZ ÉLŐFAKÉSZLET MEGOSZLÁSA FŐBB FAFAJONKÉNT

Fafaj	Bruttó m ³	0/0
Tölgy	3 563 577	36,0
Bükk	1 549 161	16,2
Akác	442 677	4,9
Cser	1 565 720	16,6
Gyertyán	1 357 713	14,4
Kóris	184 865	2,0
Szil	42 852	0,6
Juhar	12 111	0,1
Feketedió	18 313	0,2
Gyümölcs	8 154	0,1
Egyéb kemény	61 803	0,7
Éger	31 286	0,3
Hárs	300 598	3,2
Nyír	17	—
Nemes nyár	103 378	1,2
Hazai nyár	59 739	0,7
Fűz	59 572	0,7
Fenyő	193 697	2,1
Összesen :	9 556 233	100,0

A BŐVÍTETT ÚJRATERMELÉS

Visszatekintésünkben hivatkozott 1040/1954. MT határozat az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről a bővített újratermelés megvalósításához az erdőgazdasági feladatokat a következőkben határozta meg:

„Az ország meglévő erdei évi fatermelésének növelésével és új erdőtelepítésekkel, fásításokkal biztosítani kell nagyobb mennyiségű és olcsóbb fa, valamint egyéb erdei termék termelését a lakosság és a népgazdaság számára. Biztosítani kell továbbá a felújító vágások elterjesztése és az erdőápolás szakszerű elvégzése útján, hogy az erdők teljes mértékben megfeleljenek fatermelő, mezővédő, vízgazdálkodás szabályozó, talajvédő, helyi éghajlat módosító, egészségvédő, esztétikai és egyéb rendeltetésüknek.”

Az erdőgazdaság dolgozói felismerték, hogy a határozat a magyar erdők történetében határkövet jelent, felismerték, hogy soha nem tapasztalt fejlődés lehetőségeit rejtí magában a határozat és nagy lelkesedéssel láttak a feladatok végrehajtásához.

A bővített újratermelés megvalósítását két fő tevékenységen keresztül biztosították. Nevezetesen:

I. A meglévő erdők fatermelésének növelésén keresztül

Ennek eszközei voltak:

- az elmaradt vágásfelújítások felszámolása,
- a tisztítások szakszerű végrehajtása,
- az ápolások végrehajtása,
- a nevelővágások (gyérítések) szakszerű végrehajtása,
- a vágásfelújításokban a szakszerűség keretein belül a gyorsan növényöző fajok meghonosítása.

II. Új erdőtelepítésekkel

(ezen belül – ahol a termelőhelyi adottságok megengedték –, a gyorsan növényöző fajok maximális mértékű telepítésével).

Az elmúlt 30 év alatt az erdőgazdasági dolgozók begyűjtötték és biztosították az erdőfelújításokhoz, erdőtelepítésekhez, az erdőnkívüli fásításokhoz szükséges erdei fásnövények magvait, megnevelték a szükséges facséméteket, suhángokat. Korszerű erdőnevelési és -ápolási módszerekkel növelték a meglévő erdők fatermelőképességét, felszámoltak minden elmaradt erdőfelújítást, 3695 ha-on létesítettek új erdőt. Munkájukkal biztosították, hogy a megyén belül az országfásítás keretében 7325 ha további új erdő létesüljön. Az erdőtelepítésekkel és az országfásítással összesen

11 020 ha-val növelték Baranya megyében a fatermelő területet és ezzel hozzájárultak ahhoz, hogy a megye erdőszütsége a 30 év alatt 14,92⁰/₀-ról 21,3⁰/₀-ra emelkedjék. Ezen eredményben nem szerepelnek a belterületi fásítások, amelyek elsősorban esztétikai és higiéniai célt, tehát nem fatermesztést szolgálnak, ezzel szemben a megye lakosságának egészségét szolgálják.

Az erdőgazdasági dolgozók — számos más feladatuk mellett —, mindezekon keresztül teljesítették a bővített újratermelés feladatát, „kinccses Baranya” értékét a „zöld arannyal” — a fával, az erdővel, az erdőszávokkal, fasorokkal, mind anyagi javak szempontjából, mind esztétikai, valamint egészségügyi szempontból növelték.

Mag- és csemetegazdálkodás

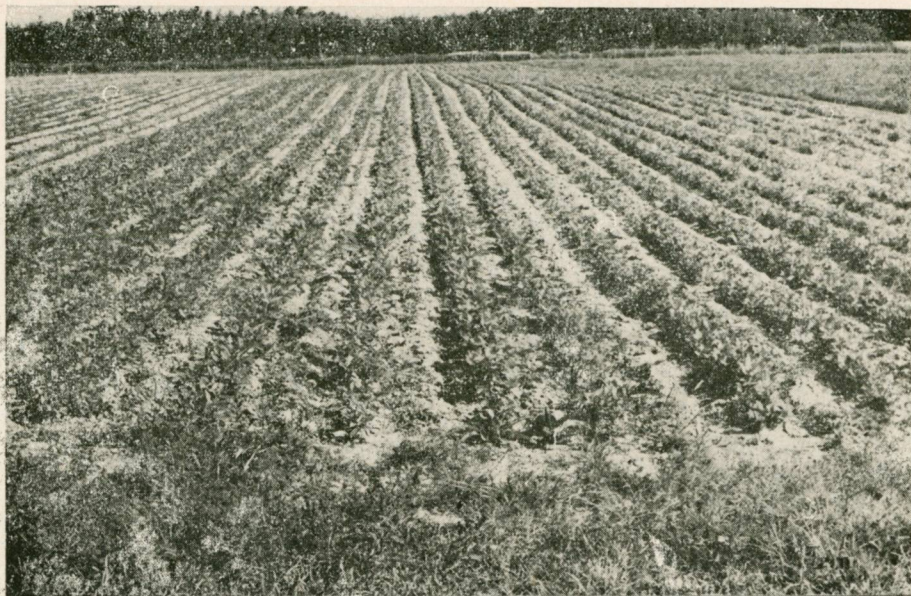
A vágásfelújításhoz, az új erdőtelepítésekhez, a fásításokhoz erdei magvakra és erdei facsemetékre volt szükség.

A maggazdálkodás szempontjából a 30 esztendő nemcsak olyan újabb módszereket hozott, amelyek a begyűjtött erdei magvak jobb és gazdaságosabb felhasználására irányulnak, hanem kialakultak azok a módszerek, amelyek a leggazdaságosabban biztosítják a facsemeték megtermelését. Az ötvenes években kijelölésre kerültek a magtermelésre szánt faállományok — a magtermés időszakossága azonban, különösen a tölgyesekben és a bükkösökben —, többször okozott nehéz helyzetet. A magvaknak a magtermelésre kijelölt faállományokról való összegyűjtése nem érte el a kívánt mértéket a bő magtermés idején sem, miután a szükséglet a termést legtöbbször meghaladta. Voltak néha felesleget mutató évek, de legtöbbször hiány volt a magvakban.

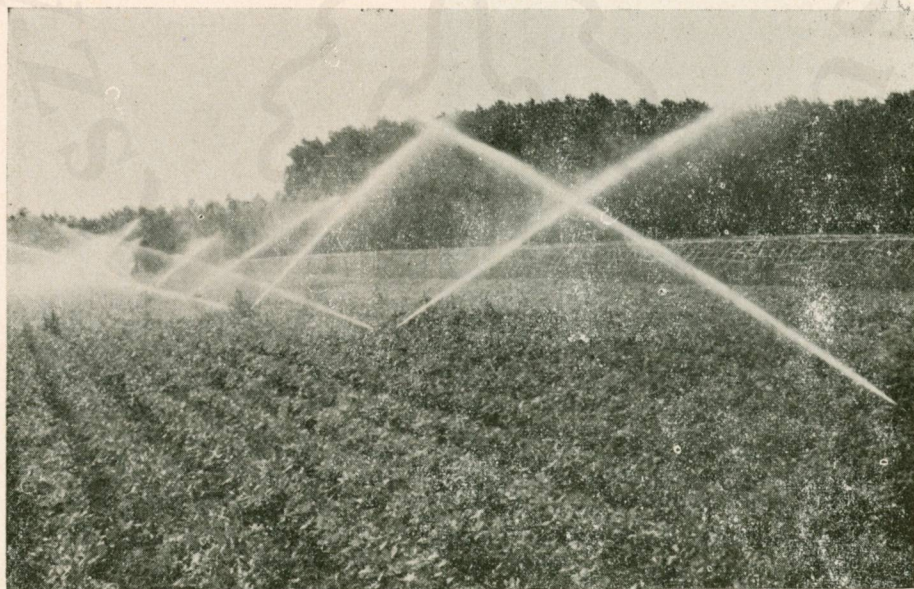
Az erdőgazdálkodásban nagy jelentősége van annak, hogy egészséges, magas fokban csírázóképes tiszta famagvak kerüljenek felhasználásra. Ma már a begyűjtött magvak előzetes vizsgálata kötelező, ezt a munkát az Erdészeti Tudományos Intézet sárvári kísérleti állomása végzi el. Nagy haladást sikerült elérni a csemetetermelés terén. Itt elsősorban a szűkös kisüzemi gyakorlatból kellett kifejleszteni a nagyüzemi gazdálkodást. A szakemberek lelkes munkája eredményeként a csemetenevelés nemcsak mennyiségben tudta kielégíteni az állandóan emelkedő tervfeladatokat, hanem a számokban mutatkozó fejlődés mellett minőségi javulást is produkált.

Jelentős eredmények születtek a csemetekerti munkák gépesítése terén, különösen a nagyüzemi csemetekertekben a magvetés, az ápolás és a csemete-, valamint suhángkiemelés terén. A fejlődés fokozatos volt és míg a csemetetermelés megindulásának évében, 1946-ban mindössze 19,7 ha-nyi csemetekerti terület állt rendelkezésre és azon évi 710 ezer darab csemetét termeltek meg, addig az 1955. évben a csemetekerti terület 137 ha-ra emelkedett, a megtermelt csemete pedig 15 millió darab csemete volt. 1955-től kezdve kidolgozásra és bevezetésre került a gazdaságos csemetenevelés technológiája, a nem gazdaságos csemetekertek felszámolása megtörtént, gondoskodás történt a csemetekerti talajok termőerejének utánpótlásáról és fokozásáról, elemzésre került az önköltség és a költségszint alakulása.

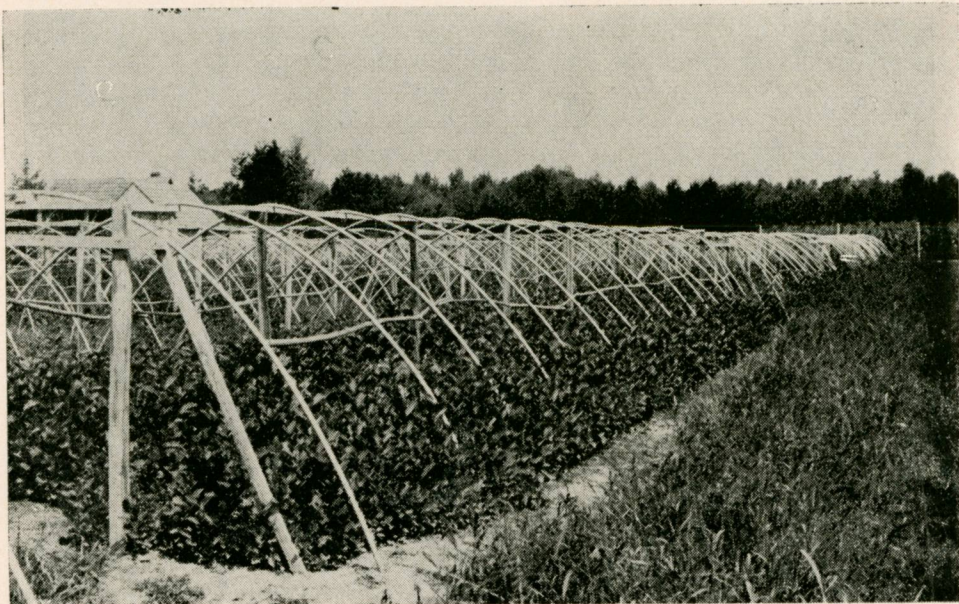
Számottevő kísérletek folytak a csemetekerti kultúra megvédésére, az állati, valamint gombakárosítók ellen. A kísérletek biztató eredményeket hoztak.

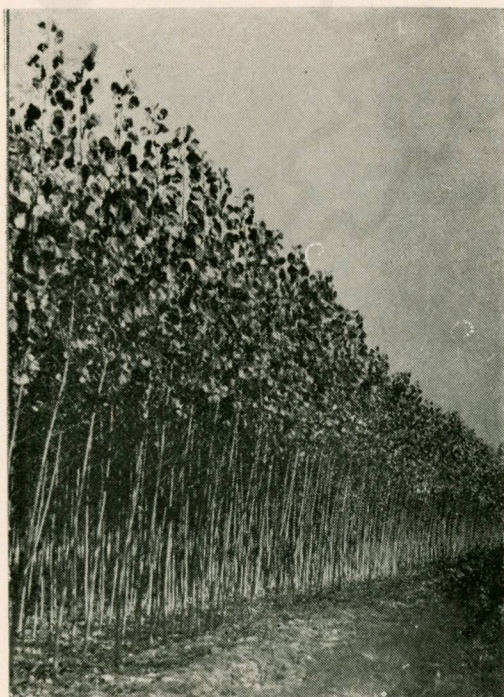
Nagyüzemi csemetekertekben megnevelt erdei facsemeték milliói biztosítják a jövő erdejét.

Korszerű öntözőberendezés a gürüi csemetekertben.

Intenzív csemetetermelés.

Szépen fejlődő nemesnyár suhángtelepek
biztosítják a jövő papírfáját.

A további racionalizálási törekvés, gépesítési, nagyüzemi fejlesztés kihatásaként a 30 év alatt felszámolásra került a sok gazdaságtalan kisüzemi csemetekert és csak a nagyüzemi, a gépesítésre és öntözésre alkalmas csemetekertekben (Bóly, Borjád, Csányoszró, Gürü, Vitézi-pusztá, Bükkösd) termeli meg az erdőgazdaság az évi kerekén 30 millió facsemetét, 10 000 ár összes területen, melyből a ténylegesen hasznosított terület kerekén 5500 ár.

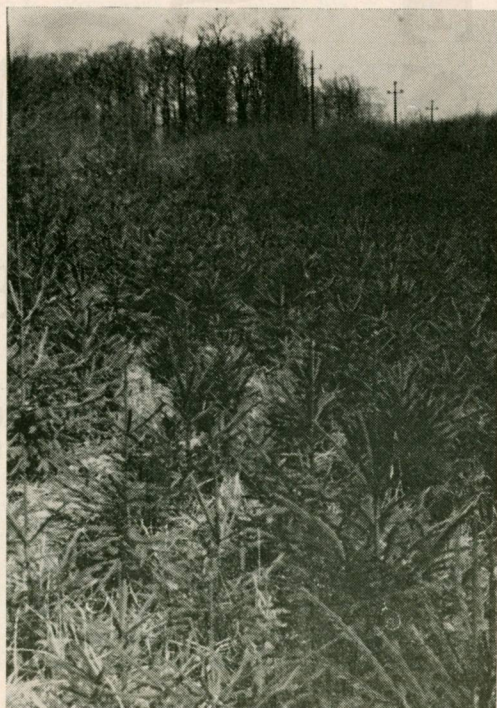
Az utóbbi évek során jelentős előrelépés történt az „intenzív” csemetetermelés vonalán, a gyomirtásban a vegyszerek hatékony alkalmazásában, valamint a japán „Paperpot”, „papírcellás” csemetetermelési technológia bevezetésével.

Erdőfelújítás, erdőtelepítés

A múltból örökölt erdőfelújítási hátralék felszámolására csak az erdősítési anyag — a kellő mennyiségű erdei facsemete — biztosítása után lehetett gondolni. Ez a munka nagyobb ütemben az ötvenes évek elején indult meg és ma már az erdőgazdaságnak évek óta hátralékos vágásfelújítási kötelezettsége nincsen.

Az elmúlt 30 év alatt 10 340 ha erdőterület nyert felújítást, ebből 2070 ha természetes úton újult fel.

A kezdő évek eredményei nem voltak kielégítőek és csak jelentős és többszörös pótlással sikerült számos erdőterület felújítását befejezni. Az 1950-es években az eredményesség 55⁰/₀ volt, míg az 1960-as évek elejére 59⁰/₀-ra emelkedett, az 1970-

Minden energiájukkal az erdők felújításán,
új erdők telepítésén fáradoznak.

es évekre pedig elérte az erdőgazdaság a 77—78⁰/₀-os eredményességet. Az eredményeket a fokozódó lelkiismeretes munka és a technológia következetes fejlesztése hozta meg.

Döntő volt:

- a megfelelő minőségű szabvány-csemete biztosítása, annak szakszerű tárolásáról, szállításáról, óvásáról való gondoskodás.
- az ültetési technológia betartásának oktatása, ellenőrzése és megkövetelése.
- az erdősítési alapokmányok rendszeresítése mellett — az előzetes talajvizsgálat alapján — a termőhelynek megfelelő erdősítési anyag biztosítása.

Az eleinte inkább elméleti jellegű erdő- és termőhelytipológiai kutatások az ötvenes években kezdődtek. Több évre volt szükség, hogy kialakulhasson a tipológiának az a mélysége, amely az erdőgazdálkodás mindennapi gyakorlatához szükséges és a termőhely-, illetve erdőtípus megállapításán túlmenően technológiát is ad a faj megválasztására, sőt az erdősítések eredményességében elérendő követelményekre. Több év munkájának és tapasztalatának eredményeként jelent meg az Országos Erdészeti Főigazgatóság szerkesztésében a „Magyarország Erdőgazdasági Tájainak Erdőfelújítási, Erdőtelepítési Irányelvei és Eljárásai” több kötetes kiadvány. Mely munkában a volt Mecseki Erdőgazdaság területéhez tartozó erdőgazdasági tájakra vonatkozó anyagot az erdőgazdaság erdőművelői dolgozták ki. Ez a munka a maga méltó helyére tette az erdőfelújítási, telepítési és nevelési eljárásokat. A fejlődés e téren sem állt meg — a mű megjelenése óta szerzett tapasztalatok alapján az 1969. évben a volt Mecseki Erdőgazdaság erdőművelői kidolgozták az erdőgazdaság területére az új erdőnevelési és az új erdőtípológiai utasítást, amit a főhatóság által szervezett magas szintű bíráló szakbizottság vizsgált felül.

A fejlődés során, másrészt a helyi adottságok kényszerítő hatásaként az alkalmazott talajelőkészítő eljárások, az alkalmazott technológiák fejlődtek, módosultak.

A Dráva menti lapályon — a munkaerő csökkenésével — rá kellett térni a tuskóirtás nélküli fakitermelésre, a pásztás talajművelésre, a gödörfúrók alkalmazására. Az élőmunka ráfordítás csökkentésének érdekében került alkalmazásra a gépi úton történő sorközi ápolás is.

Emellett mind az erdőfelújításokban, mind az erdőtelepítésekben — mindenütt, ahol a talaj és a terepadottságok megengedték — racionalizálási szempontból — eredményesen került alkalmazásra a teljes talajművelés és a géppel való ültetés rendkívül jó erdősítési eredménnyel és nagy hatásfokkal.

A teljes talajművelés mellett kialakult egy másik fejlesztési irány is a talajelőkészítés leegyszerűsítésével. Ebben a technológiában a régi kéziszerszámokat új, termelékenyebb, ötletes szerkezetű házilag készített kézi eszközökkel — ékásokkal — kellett felcserélni. Az utóbbi évek során közel másfélezer hektár területet erdősített be az erdőgazdaság ezzel a technológiával jó eredménnyel.

Számottevő erdősítési sikert hozott — különösen a Zselicégben — a fenyvesítés terén az erdei fenyőnek ún. „fészkes magvetéssel” és „pásztás” magvetéssel történő vetése az erdőfelújításban és erdőtelepítésben.

A hatvanas évek végén kezdődtek meg a kísérletek a vegyszeres talajelőkészítéssel kapcsolatban. Az elért eredmények ma már évi 400–500 ha vegyszeres talajelőkészítéssel számottevőek.

Gépesítették az erdőtelepítést.

Meghálálják a karácsonyfának nevelt lucfenyők a gondos ápolást.

Komoly előrehaladást sikerült elérni a természetes és mesterséges úton létesült fiatalosok ápolása terén. Az 1945–1950. évek közötti időszakban az ápolott területek alapterülete mindössze évi 450 ha körül volt, a halmozott terület pedig 500 ha körül. 10 év múlva az alapterület már eléri a 4335 ha-t, tehát az alapterület az indulás évéhez képest csaknem tízszeresére növekedett. A gépi ápolásra kedvező adottságú területeken fokozatosan alkalmazást nyertek a gépek és a különböző ápoló adapterek. Céltudatos és óvatos kísérletezések eredményeként a hatvanas évek végére már támaszkodni lehetett a vegyszeres ápolásra és védekezésre is. A vegyszeres védekezési módszerekben sikerült túljutni a kísérleti szakaszon és az utóbbi évek átlagában 700–800 ha ápolását sikerült eredményesen, jó hatásfokkal vegyszeres módszerrel, helikopterről ápolni, ezen keresztül jelentős élmunkát és költséget megtakarítani.

Az 1973. év fordulatot jelent a tisztítások végrehajtásában is. 18 db 08-s Stihl tisztító-adapter beszerzésével ezt a műveletet is gépesítette az erdőgazdaság.

A fiatalosok védelmét nagymértékben szolgálja, hogy fokozatosan sikerült felszámolni a legeltetés, valamint a vadtenyésztés — fatermelés szempontjából káros — túlzásait. A vadászat és az erdőnevelés összhangjának biztosítása érdekében — ahol szükséges volt — vadvédelmi kerítések építésével biztosították és biztosítják a fiatal erdő védelmét. Az elmúlt évek során az erdőgazdaság 327 000 fm vadvédelmi kerítést épített.

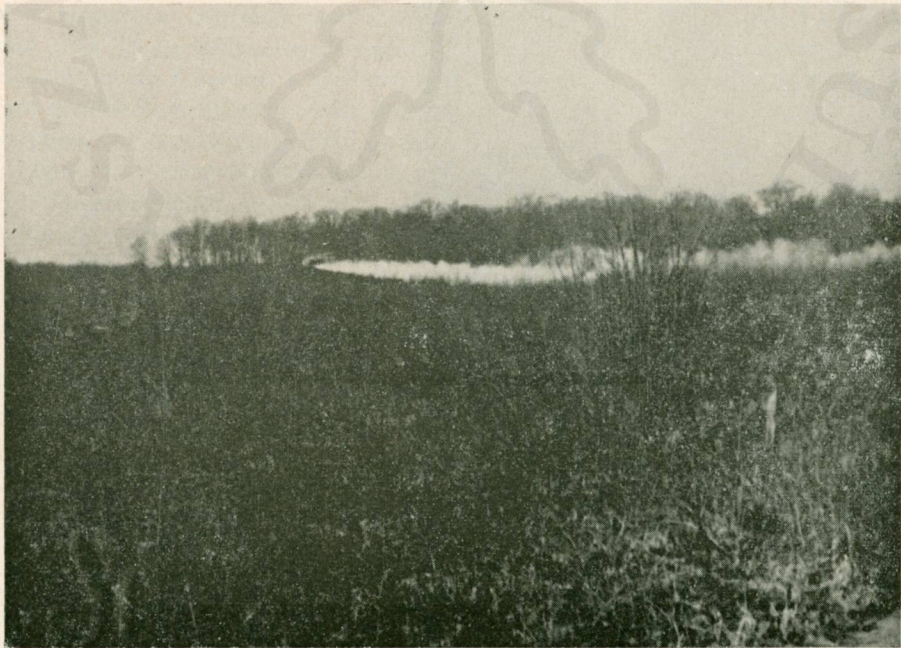
Az 1954. évtől kezdve a szakszemélyzet állandó oktatásával és tapasztalatcsereék szervezésével sikerült a pozitív jellegű gyérítést megvalósítani és kialakítani a törzs-

Erdőtelepítések gépi ápolása.

Helikopterről vegyszerezik és védik az erdei fiatalosokat.

A káros erdei legeltetés ma már a múlté.

Szépén fejlődő középkorú bükkös faállományok biztosítékai a jövő faellátásának. (Sasrét).

kiválasztó, valamint növedékfokozó gyérítések helyes arányát. A munkaterület koncentrációjával, a visszatérési idő meghosszabbításával mind fokozottabb mértékben sikerül a gyérítésekben racionalizálni a feladatok végrehajtását.

Távolbanező elgondolás vezette az erdőgazdaság vezetőségét abban, hogy az új üzemtervek készítése során a fejlődőképes tölgy- és bükkállományok vágásfordulóját felemeltette, a tölgy-, bükk- és fenyőállományok kitermelését következetesen csökkentette, növelte a feleslegesen tartott cser-, akác- és gyertyánállományok kitermelését.

Baranyában az ország más tájaihoz képest aránylag kevés volt az erdőtelepítésre igénybevehető terület. Az erdőgazdaság új erdőt csak olyan területekre telepített, mely területeken eredményes és tartamos mezőgazdasági termelés nem lett volna folytatható. Ezen elv betartása mellett is 3745 ha-on végeztek első kivitelű erdőtelepítést — ebből a 30 év végére — a szükséges pótlások elvégzése után — sikeresen erdősült 3695 ha, tehát végeredményben ily nagy erdőterülettel és most már erdőállománnyal növelték a megye állami üzemi erdőterületét.

A fejlesztési határozat célkitűzéseinek megvalósítása, a bővített újratermelés hatékonyabb megvalósítása érdekében a vágásfelújításokban és az új erdőtelepítésekben — a termőhely adta lehetőségek keretein belül — a gyorsan növő fafajokat előnyben részesítették. Így az erdőfelújításokban és erdőtelepítésekben a 30 év alatt 3072 ha-ra fenyő, 1067 ha-ra vöröstölgy, és 560 ha-ra nyár nyert telepítést.

1950-ig számottevő fenyvesítés nem volt. 1950-től kezdve tervszerűség jellemzi az erdőgazdaság fenyvesítését, a 33-as erdőgazdasági tájban, a Zselicségben végzett jelentősebb mértékű fenyvesítést erdeifenyővel. A vöröstölgynek Baranyában már csaknem évszázados múltja van. A székelyszabari vöröstölgyesek a volt főhercegi uradalom izabellaföldi erdőgondnokságának egyik külső területét alkották. Erre a területre az uradalom aránylag kevés gondot fordított, így a jelentős makktermés csak kismértékben nyert erdősítési célra hasznosítást. A vöröstölgy felé az 1950-es években fordult a figyelem és a csaknem minden évben bőséges makktermés gondos begyűjtéséről gondoskodás történt és a vöröstölgy számottevő szerepet kapott az erdőfelújításokban és erdőtelepítésekben. A felesleges makktermésből, valamint a megnevelt csemetékéből segítséget kaptak a társerdőgazdaságok is.

Az erdőgazdasághoz tartozó erdőterületek és az erdőtelepítésre átvett területek csak kis hányadban voltak alkalmasak nyár telepítésére, a megye déli sík részében a nyártelepítésre egyébként alkalmas területeken az ős-Dráva üledékéből kialakult „orstein” réteg miatt nem lehetett számottevő nyárfásítást végrehajtani, így az 560 ha nyártelepítés a területadottságokhoz képest számottevő eredmény.

Úttörő tevékenységet fejtett ki az erdőgazdaság a Pécsi Szénbányák területén lévő meddőhányók beerdősítésére irányuló törekvésével. A meddőhányók összterülete kereken 100 ha, ebből beerdősíthető 70 ha. Az eddigi sikeres telepítés 65 ha.

Egybeveve, az erdőgazdaság dolgozói az állami üzemi erdőterületen megvalósították a bővített újratermelést azáltal, hogy az erdőket maradéktalanul felújították, az erdőápolási és erdőnevelési munkákat kellő időben és szakszerűen elvégezték, a gyorsan növő fafajok meghonosításával is fokozták a meglévő erdőállományok fatermőképességét, az új erdők telepítésével tovább hatványozták a bővített újratermelést. Ezen tevékenységükkel hozzájárultak ahhoz, hogy több és olcsóbb fa legyen biztosítható a népgazdaság és a lakosság számára.

A felszabadulást megelőző időben Baranyában közérdekű fásítás nem volt.

A második világháború pusztításai után az első hároméves tervünk az újjáépítésnek a terve volt. Ebben az időszakban az erdőnkívüli fásítás még jelentéktelen és szervezetlen volt, az eredményeket sem tartották nyilván.

1949-ben az Erdőközpont kidolgozta az országfásítás általános tervét. Ezt az Erdészeti Tanács 1949. október 6-án elfogadta. 1950-ben a Földművelésügyi Minisztérium Erdészeti Főosztályán külön fásítási főosztályt szerveztek és ennek irányításával 1950 ősztől már előzetesen jóváhagyott és megyékre lebontott tervek alapján megindult a fásítási munka. Baranyában is 1950. évben indultak be az erdőnkívüli fásítások.

Az 1950—59 és a következő néhány év — bátran állíthatjuk — a fásítások tekintetében a „honfoglalás” időszaka volt. Lelkes erdészeti szakemberek szívós és kitartó propagandamunkával keltették fel az érdeklődést a fásítás iránt. A tanácsok felügyelete alatt álló kül- és belterületeken kívül az állami gazdaságok, valamint a közút, vasút és csatornamenti területeken is egyre növekvő területeket fásítottak.

Az erdősavók a legelők határára — a szélvédő és egyéb biológiai kedvező hatáson kívül — a legelők körülkerítését, valamint a fatermelést célozták. Az erdő jellegű telepítések főleg nyár és akáccal történtek a legeltetésre kevésbé alkalmas területeken. Ebből az időből szép nyárasok találhatók, melyek nagyrészt gyérítésre

A 6-os országos főútvonal Pécsvárad melletti szakaszának eredményes fásítása.

kerültek és már számottevő papírfát és egyéb iparfát biztosítanak a népgazdaságnak.

Az eredményességi mutató ebben az időben 3,1—3,2 között mozgott. Késői fa-
gyok és rendkívül nagy aszálykár mellett főleg a legelőfásításokban a legeltetéssel
okozott kár jelentős volt — ebben az időszakban jelentős volt az abrakhiány és
a gazdálkodók azt legeltetéssel igyekeztek pótolni.

A fásítási feladatok növekedésével nyilvánvalóvá vált, hogy — ennek az egyre
növekvő feladatnak a végrehajtásához — a tanácsi erdészeti szervezet nem ele-
gendő, ezért a minisztertanács elrendelte, hogy minden megyében erdőtelepítő ál-
lomást kell szervezni. Baranyában 1953. jan. 1-től működött az erdőtelepítő állo-
más (ETÁL). A fásítások finanszírozását a tanácsok bonyolították, a legeltetési
bizottságok, valamint egyéb közületek számára a megyei tanácsnál nyitott fásítási
beruházási hitel biztosította az anyagi alapot. A termelőszövetkezetek részére a
Nemzeti Banknál hosszúlejáratú hitel állt rendelkezésre.

A fásítási feladatok egyre növekedtek és már az erdőtelepítő állomások szemé-
lyzeti létszáma sem volt elegendő arra, hogy a fásítások tervezését, szakirányítását el
tudják látni. Ezért az 1002/1954. MT határozat úgy intézkedett, hogy 1954-től kez-
dődően az erdőnkívüli fásítások megszervezésével, végrehajtásával és az ezzel
járó szakirányú felvilágosító és szervező munkák elvégzésével az állami erdőgaz-
daságoknak kell foglalkozni.

Az erdőnkívüli fásítási munkáknak újabb lendületet adott az erdőgazdasági ter-
melés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről szóló 1040/1954. MT határozat, mely
részletesen előírta a fásítási feladatokat. Az 1955. évi megyei átszervezés, az erdő-
gazdaságok egyesítése, szervezettebbé tette a megyei fásítások irányítását. Erre az

Dr. Balassa Gyula miniszterhelyettes a baranyai országfásítási ankéton.

időszakra már kialakult a fásítási felelősök gárdája is, akik nagy része erdőbirto-
kossági erdőkben erdőgazda és legeltetési bizottsági elnök funkciót töltött be, kik
számára az erdőgazdaság rendszeres továbbképzést szervezett a szükséges erdő-
gazdasági szakismeretekből.

Nagy lendületet adott a fásítási kedvnek az egyénileg gazdálkodó parasztok be-
vonása a fásítás munkájába ingyenes csemetejuttatással. 1958. márciustól kezdve
minden évben megtartott „fásítási hónap”, a fásítási munkában előjárók kitünté-
tése és megbecsülése, a KISZ fiataloknak bevonása a fásításba mind pozitíven ha-
tottak az erdőn kívüli fásításra.

1955-től kezdődően a fásítási anyag zömét a Mecseki Erdőgazdaság biztosította,
kisebbségben pedig a társerdőgazdaságok. Az erdőgazdaság csemetetermelése so-
rán mind fokozottabb mértékben igyekezett kielégíteni az erdőnkívüli fásítást is
a megfelelő fafajú és minőségű fásítási anyaggal. A fásításhoz biztosított csemeték
szakszerű kezelésének, szállításának, tárolásának, elültetésének, majd ápolásának
és a telepített területek emberi és állati károsítástól való megvédésének mind job-
ban fokozódó biztosításának eredményeként az eredményességi mutató átlagosan
1,66-ra javult.

Az 1962. évben életbelépett a VI-os törvény, a földvédelmi törvény. E törvény
akkor született, amikor a termelészövetkezetek éppen, hogy megalakultak, amikor
valóban a nagyüzemi gazdálkodás csak kibontakozóban volt és a termelészövetke-
zetek az összes elképzelhető gyermekbetegséggel küzdöttek. Gondjaik átmeneti eny-
hítése végett — nyilván jelentős területen — áttértek volna a természetnél fogva
jóval kevésbé munkaiigényes erdőgazdálkodásra. Ezeket a hibás törekvéseket —
a népgazdaság és a termelészövetkezetek érdekében is — akkor csak adminisztratív
jellegű szabályozókkal lehetett megakadályozni.

A földvédelmi törvény életbelépése után csak azok a területek kerültek befási-
tásra, melyeket a megyetanács határozatilag erre a célra kijelölt.

A szakirányítási erdőszet 1964-ben történt felállítása után a fásítások szervezésé-
vel, irányításával, ellenőrzésével a szakirányítási erdőszet foglalkozott, természet-
szerűleg az erdőgazdaság központjának irányításával. Az erdőgazdaság tervein be-
lül az erdőgazdaság erdőtelepítési és fásítási előadója csak a kivitelezésre átvett
fásításokkal foglalkozott. Az 1968. évi átszervezéskor megszűnt a szakirányítási er-
dőszet, annak a fásításokkal kapcsolatos funkcióját átvette az erdőfelügyelőség, az
erdőgazdaság pedig csak a kivitelezéses fásításokkal foglalkozik — egyben a fásító
szervek előzetes megrendelése alapján — amit az erdőfelügyelőség törekszik koor-
dinálni — biztosítja a fásításokhoz szükséges csemete- és suhánganyagot.

Az eredményességi mutató időközben tovább javult és az utóbbi évek átlagá-
ban mintegy 1,3—1,4 ha.

Az elmúlt 30 esztendő alatt a megye 7325 ha sikeres fásítást könyvelhet el ered-
ményként, ami a bővített újratermelés megvalósítása során a közutak, a legelők, a
mezők védelme mellett jelentősen hozzájárult a megye szépítéséhez, gazdagságá-
hoz és a dolgozók egészségének védelméhez.

Szemetgyönyörködtető szép erdősavokat láthatunk ma Pellérd, Zaláta, Szabad-
szentkirály, Mecsekalja, Drávafok községek határában. Nevezetesebb egybefüggő
fásítást tudnak felmutatni Adorjás, Berkesd, Dunaszekcső, Felsőegerszeg, Boda
községek. A majorok kopárságát megszüntető szép majorfásítást végzett a Karasica

A tsz-ek major körüli fásítása ma már védelmet biztosít a majoroknak.

A hófúvás ellen védik az utat a harkányi út mentén létesített szél- és hófogó erdősávok.

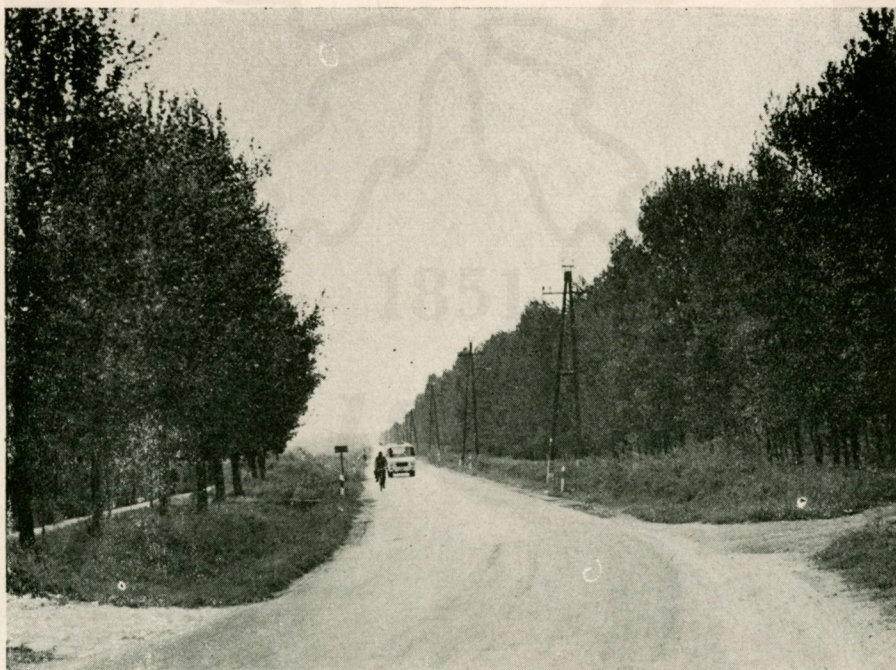
Gyöngye Tsz (Szederkény), a Közös Út Tsz (Belvárdgyula), a Kossuth Tsz (Bóly), a Zengő Gyöngye Tsz (Pécsvárad). Természetesen e helyt csak a legkiemelkedőbb eredményekről emlékezhetünk meg, az egyébként számos többi eredmény mellett.

Kereken 48 km útmenti erdősáv védi a baranyai utakat a téli hófúvástól és teszi biztonságosabbá a közlekedést. Kereken 330 km megyén belüli közút mellett létesült — ma már nagyon szép — fasor teszi hangulatossá az utazást, oldja fel az utak egyhangúságát, egyben az utak mellett sűrűbben telepített nyárfasorok megritkítása a népgazdaság számára hasznosítható papírfát ad.

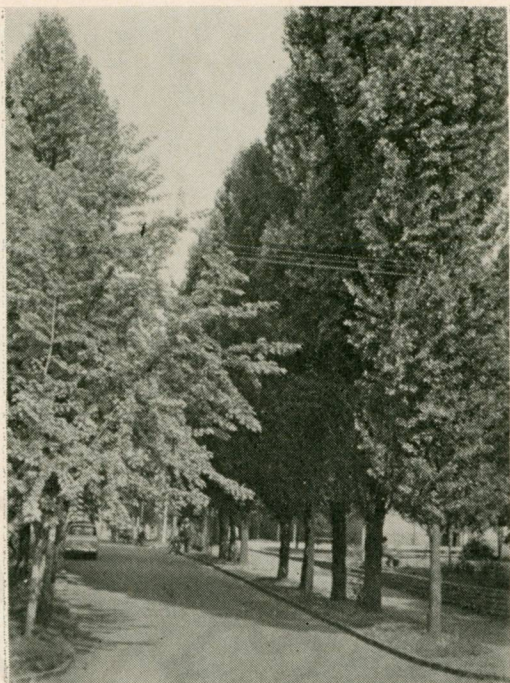
A megye szépségét emeli az orfői tónál mintegy 140 ha-nyi fásítás az erdőgazdaság kivitelezésében, egészségesebb környezetet teremtve a pécsi dolgozók számára, felüdülést találván a heti fárasztó munka után.

Aktívan vették ki részüket Pécs városának szépítéséből is az erdőgazdaság dolgozói, a város kül- és belterületén mintegy kereken 100 ha-nyi területen telepítettek fát.

Szigetvár külterületén telepített ugyancsak kereken 100 ha-nyi nyárfásítás, a Harkány—Siklós közötti közlekedési út mentén létesített 50 ha fásított sétány és még sok-sok más szép és eredményes fásítás mind esztétikai, mind egészségi, mind gazdasági szempontból dicséri a megye erdészeinek és fásítóinak lelkes munkáját.

A Harkány–Siklós közötti útmenti parkosítás színesebbé, hangulatosabbá teszi a tájat.

A meszesi bányászlakások belterületi fásítása szebbé, egészségesebbé, hangulatosabbá teszi a lakónegyed környezetét.

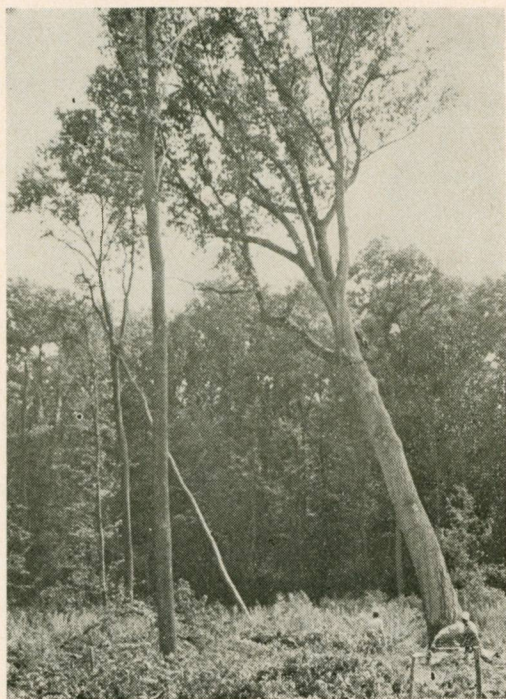
AZ ERDŐHASZNÁLAT FEJLŐDÉSE

Fakitermelés

A felszabadulás előtti időben az erdőhasználatot általában külterjesség jellemezte. Az erdők faállományát a birtokosok sok esetben lábon, nagy fakitermelő vállalatoknak, pénzügyi konzorciumoknak adták el. Ezek az újulattal, a vágásterület felújításával, az erdőművelés érdekeivel nem sokat törődtek.

A felszabadulás után a volt erdőbirtokosok 1945-ben még három évi fatömeg kitermelésére kaptak engedélyt rendkívüli vágás formájában. Ennek kitermelését nagyrészt fakitermelő cégek, fakereskedők hajtották végre. A fakitermelésnek mintegy 65—70⁰/₀-át még 1948. évben is fakitermelő vállalatok tartották kezükben és csak 30—35⁰/₀-a maradt az államerdészet házilagos kitermelésére. Csak a fordulat éve hozott mélyreható változást e téren — amikor az erdészet az államosított területeken kezébe vette az erdőgazdálkodást és benne az erdőhasználat egységes feladatának ellátását is.

A fahasználatnak a népgazdasági tervekbe való beillesztése érdekében új favágási tervezési módszert kellett kialakítani. E célt szolgálták az 1949., 1951., 1953., években kiadott fahasználati és módszertani utasítások, valamint azoknak üzemi szinten történő végrehajtása. A tervgazdálkodás érdekében a fatömeg és választék

„Vigyázz, dől a fa!”

becslési eljárásokat tökéletesíteni kellett. Becslő, hosszoló, szerszámesítő és karbantartó, motorfűrészkezelő stb. tanfolyamokat, oktatásokat, vizsgáztatásokat és gyakorlati tapasztalatcseréket kellett szervezni.

A korábban szokásos részes fakitermelés megszüntetésével, teljesítménybérézés bevezetésével szocialista bérezési rendszerre kellett áttérni. Egyidejűleg ki kellett alakítani a brigád és munkacsapatokkal történő munkaszervezési formát. A teljesítménybér és új munkaszervezés kezdetben mind a munkavállalók, mind a szakemberek egy részénél ellenállásra talált.

A korszerűtlen, a munkatermelékenységet gátló erdei fakitermelő kéziszerszámok kezdetben általában a munkavállalók saját szerszámai voltak. A termelékenység vonalán nagy előrelépést jelentett az ERTI által kikísérletezett és központilag biztosított korszerű fejszék, EIA gallyazófűrészek, svéd gyártmányú gyalufogas döntő- és darabolófűrészek munkába állítása, valamint a szerszámkarbantartás megszervezése.

A nehéz testi munkát igénylő fakitermelést gépesíteni kellett — ki kellett képezni a gépkezelőket, a szakmunkásokat. E vonatkozásban rendkívül sok kezdeti nehézséget kellett leküzdeni. Sok év következtetés oktató, nevelő munkájának az eredménye, hogy ma már a normális mértékre csökkent a fakitermelő gépek meghibásodása a fakitermelésben elért 94⁰/₀-os gépesítettségi fok mellett.

A munkafegyelem és a technológiai fegyelem fokozatosan megszilárdult a fahasználat munkaterületén. A fakitermelő, közelítő, felterhelő dolgozók és azokat irányító szakemberek körében a tervek teljesítése során mind jobban kialakult a fe-

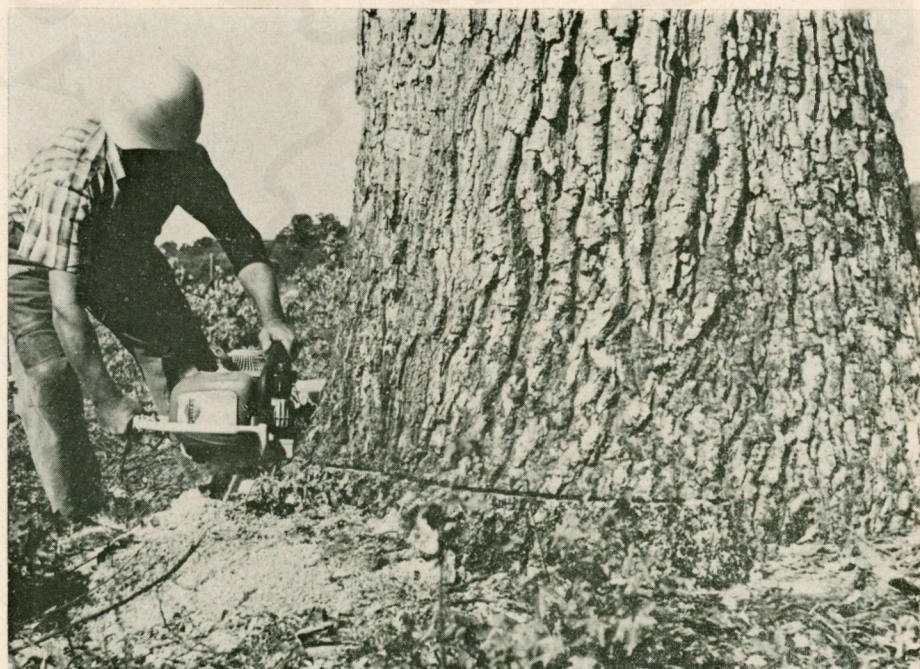
Embert fáasztó munka volt a kézi fafűrészelés.

Az MRP „kétemberes” csehszlovák motorfűrészekkel indult meg a fakitermelés gépesítése.

„Dávid és Góliát”. A motorfűrész és a faóriás.

A motorfűrészsel egy ember birkózik meg a legerősebb törzsű fával is.

Minden törzset gondosan elbírálnak, mi legyen belőle.

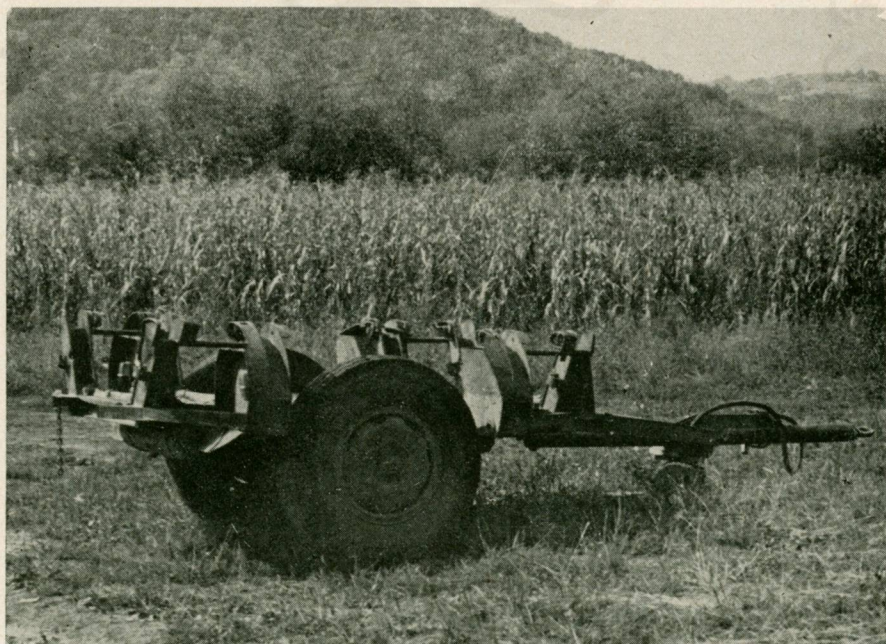
Osztályozzák a fűrészrönköket az erdei vágásokban.

gyelmezett munkastílus. Az így elért eredmények alapján a véghasználati termeléseket az ötvenes évek közepén a — feltáratlan és nehéz körülmények között kitermelhető erdőállományokra (bodóhegyi dolinák, Hidegoldal stb.) áthelyezhette az erdőgazdaság a még jó fejlődésben lévő középkorú állományok kímélése érdekében.

A fakitermelési tevékenység során fokozatosan megváltozott a szemlélet. Míg az ország háborús kárainak helyreállítása idején a fő cél volt, hogy az újjáépítéshez szükséges faanyagot biztosítsák az erdőgazdaságok — a károk helyreállítása után a véghasználatok besorolásában, a vágások kijelölésében elsődlegesen az erdőnevelési, erdőművelési szempontokat érvényesítették a Mecseki Erdőgazdaság szakemberei, egyben növelték a gyérítések arányát.

A komplex termelés kifejlesztése mellett mindenütt, ahol a terepviszonyok, az állományviszonyok, valamint a kitermelésre került faanyagok mérete megengedte, a hatvanas években kezdetét vette az ún. „hosszúfás” termelés, mely munkák során a faanyagot nem az erdei vágásokban, a vágásterületen darabolják fel, hanem a fatörzseket egy hosszban kihúzzák és a feldolgozás a vágás szélén vagy kijelölt ideiglenes erdei rakodókon történik. Ezen új – racionalizálást biztosító – technológiával megnövekedett az egy motorfűrészre eső teljesítmény, meggyorsult a termelés, meggyorsult a faanyagok a vágásból történő kiszállítása és sikerült önköltségsökkentést elérni. Az ebben a technológiában rejlő kedvező lehetőségeket az erdőgazdaság fokozatosan igyekezett kihasználni, a technológiát kifejleszteni és az utolsó években átlagosan az összes kitermelt faanyagok mintegy 60–65⁰/₀-át ezzel a termelési móddal termelték ki.

A ZELOP közelítő kerékpár megkönnyíti a faanyagok kiközelítését az erdei vágásokból.

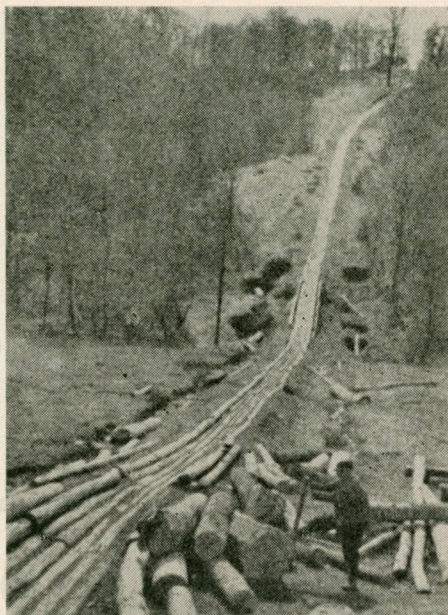

A furnit ipar szívesen dolgozza fel a Dráva mentén termelt tölgyrönköket.

A dolina mélyéről „repülővágányon” csörlőzik föl a faanyagot.

Abaligeten rendkívül nehéz terepviszonyok legyőzésére a megye első felvidéki mintára épült facsúzdáján sok ezer köbméter méretes bükk- és tölgyfűrészrönk került a köves út melletti rakodóra.

A gépesítés fejlődésének, a gépek jobb kihasználásának, a szakosítás megvalósításának érdekében fokozatosan kialakult a fakitermelések koncentrációja. A vágáskoncentrációval párhuzamosan megépültek a földmunkagépekkel kialakított közeli- és távoli földutak.

A Király-féle facsúzdán a kisebb méretű faválasztékot közelítették ki az abaligeti nehéz terepről.

Balesetveszélyes munka volt a fának fejszével történő elhasítása.

Ma már korszerű mobil hasítógépek végzik a hasítás múltbéli rendkívül veszélyes és nehéz, sok fizikai erőt igénylő munkáját.

Amikor még nem volt traktor, két pár ló is kellett az erdei utakon a rönkös kocsí kihúzásához.

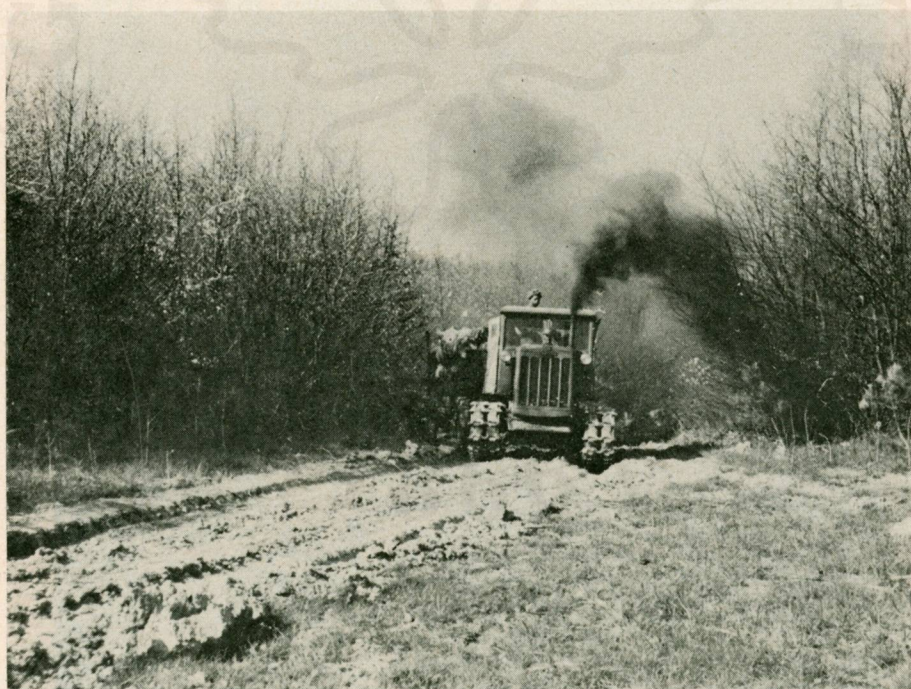

Rendkívül nehéz útviszonyok között szállítják ki az erdőből a fát.

A kitermelt faanyag közelítését, kiszállítását 1949-ig vállalkozók, kisparaszti fogatok végezték. A vállalkozók szerződésének lejártával, valamint a kisparaszti gazdaságok csökkenése következtében kiesett fogaterő pótlására — a faanyagmozgató függetlenített biztosítása érdekében — fogatgazdaságokat kellett felállítani és fokozatosan kifejleszteni. A fejlődés során mind jobban fontos kulcskérdéssé vált a faanyagok erdőből való gépesített kiszállításának megoldása és a faanyagok gépi rakodásának biztosítása. Az e téren elért fejlődést a gépesítési fejezetben ismertetjük.

A fakitermelés volumene folyamatosan növekedett. Az 1945—1950-es évek között az évi fakitermelés átlagosan 120 000 nettó m³ volt. Az 1955. évi átszervezés kezdeti éveiben a fakitermelés összfatömege kerekén 177 000 nettó m³-re emelkedett, majd fokozatos növekedés mellett az 1974. év fakitermelése 240 000 nettó m³ és 1980-ra előreláthatólag el fogja érni a 260 000 nettó m³-t.

Az 1965. évtől a Dráva menti erdőkben nehéz feladat elé állította az erdőgazdaságot a belvíz, a limantria és a lisztharmat károsítás következményeként fellépő rendkívüli nagy száradás a tölgyesekben, ami miatt kerekén 100 000 m³ faanyagot kellett soron kívül, erőltetett ütemben kitermelni.

A mezőgazdasági célra épült traktorok (D T 413-as) a nehéz erdei terepeken küzdöttek az erdei faanyagok kiszállításában.

A múltban fáradságos művelet volt a súlyos, nagyméretű rönköknek szekerre való felterhelése..

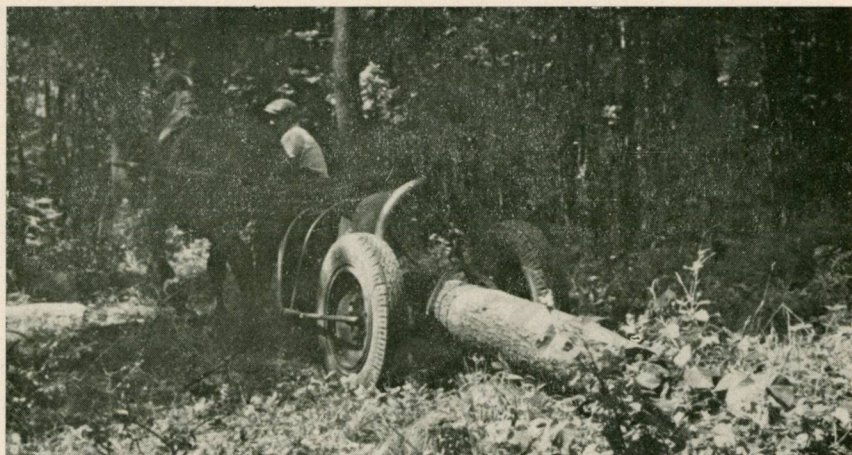
A gépek mellett még ma is szükség van a lovakra. A közelítőkerékpár megkönnyíti a lovak munkáját és a teljesítményt jelentősen emeli

A faimport csökkentése érdekében a figyelem az iparifa és elsősorban az értéke-
sebb választékok kihozatalának nagymértékű fokozására terelődött. Az erdőgazda-
ság szállítási szerződéseiben — a vágásterek adta lehetőségek keretein belül —
törekedett a felvevő partnerek speciális minőségi és méretbeli igényeit a maximális
mértékben kielégíteni. Ennek eredményeként a felszabadulást közvetlenül követő
évek 20—25⁰/₀-os iparifa kihozatalát fokozatosan sikerült 57—58⁰/₀-ra emelni.

Amikor még nem volt rönkközelítő-kerék-
pár, embert és lovat igénybevevő, az erdei
talajt károsító ténykedés volt a rönköknek
a vágásból való kihúzatása.

A közelítőkerékpár jelentősen megkönnyíti a lovak munkáját, a faanyagok kiközelítésében a teljesítményt háromszorosra, négyszeresre emeli.

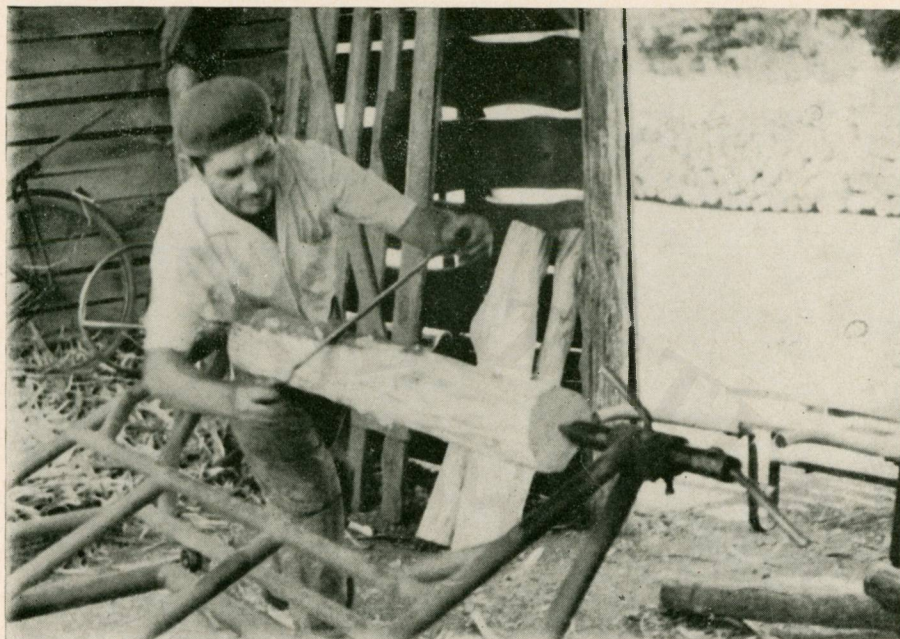

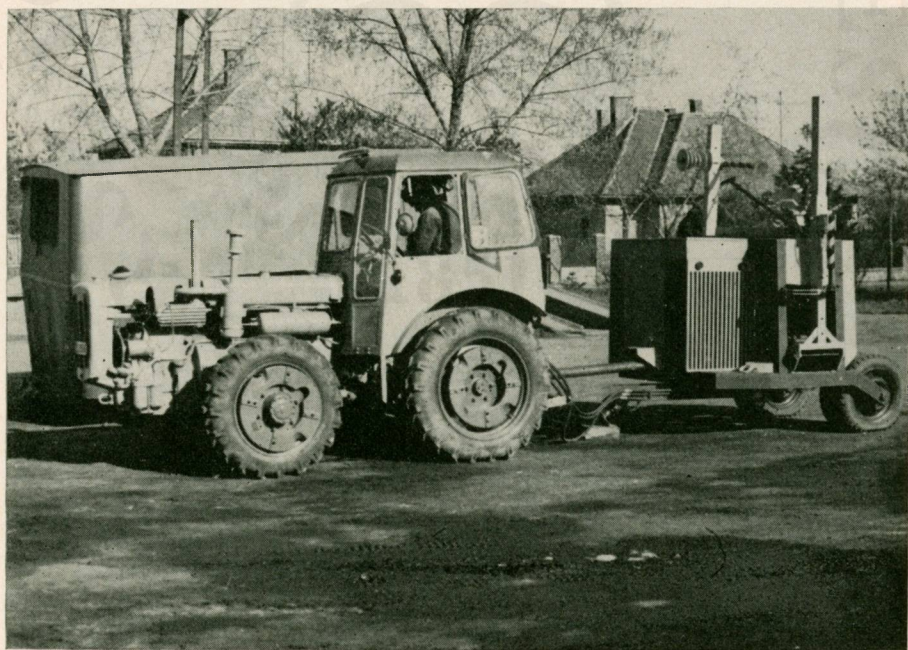
D 4 K B traktor pótkocsival, HIAB (svéd) 173 típusú hidraulikus „erdei elefánt” daruval rönkfeltételés közben.

Nagy fatömegeket szállítanak az almamellék-sasrét-lukafai erdei vasúton.

Az export minőségű gyertyán papírfát még kézi kérézéssel is kérézik.

K G-02 Kérézőgép. (A cserkúti MEZŐGÉP Vállalat gyártmánya.)

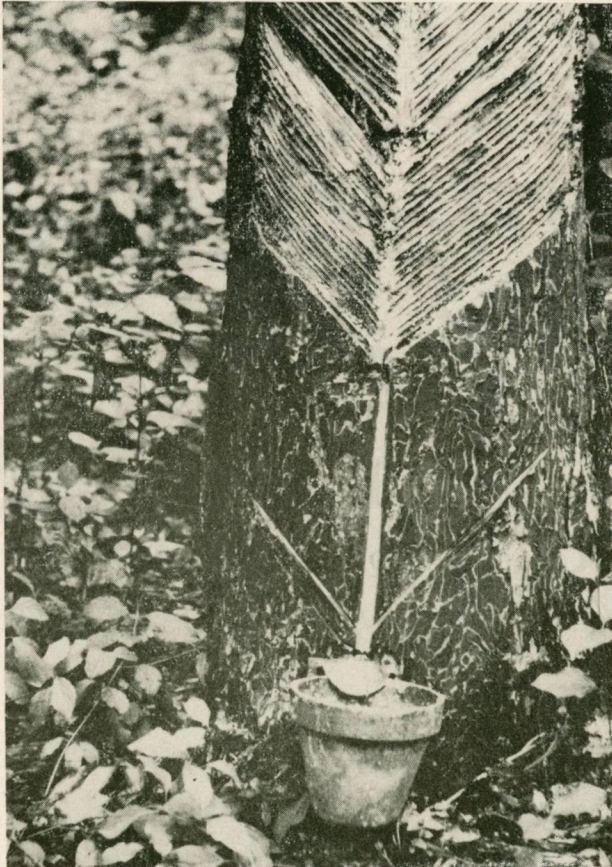

A CAMBIO (svéd gyártmány) kérgezőgép munkában.

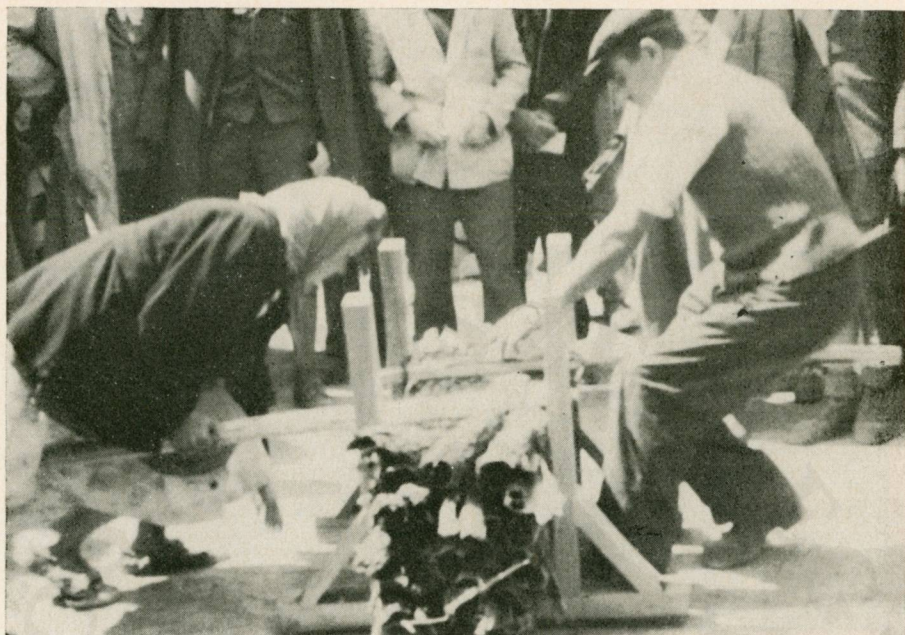

Erdei melléktermékek szervezett termelésével, nagyüzemi feldolgozásával és értékesítésével 1945-ig az erdőgazdálkodás Magyarországon nem foglalkozott.

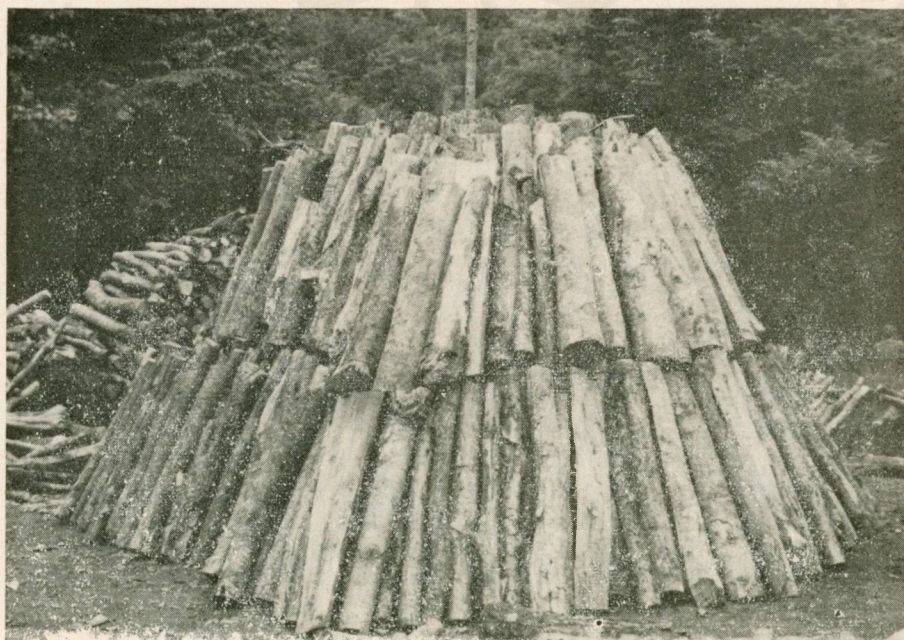
1945 után is csak lassan indult meg az erdei melléktermékekkel való foglalkozás. Az ötvenes évek elején kezdődött — az ország faszén szükségletének kielégítésére a boksában történő faszénítés, a cserzőkéregtermelés, a gyantacsapolás, a mészégetés, a kőtermelés, az aprószerfa termelés. 1950-ben hívta életre a kormány az Erdei Melléktermékeket Értékesítő Vállalatot. Az új vállalat profiljába került át a gyantatermelés, az erdön található vadgyümölcsök, gomba, gyógynövények begyűjtése, a fa száraz lepárlása, a növényi cserzőanyagok értékesítése. A kezdeti eredményeket az ötvenes évek közepén visszaesés követte. Az erdei boksaszénítés helyett a vasretortákban termelt faszén lett kelendőbb. A fával égetett szén dotálásának megszüntetésével már nem volt gazdaságos a kisüzemi mészégetés az időközben — az építőipar által létesített — nagy mészégető üzemekkel szemben, így természetesen a melléktermék termelésnek ezek az ágazatai fokozatosan visszafejlődtek.

Gyantacsapolás

A cserzőkéreg préselése kötegeléshez.

A faszénégetés előkészítése bokában.

Az OEF az 1956. évben hívta életre az Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalatot, mely vállalat az erdőgazdaságokon kívül elsődlegesen egy kézbe kapta meg az erdei melléktermékekkel való foglalkozást és ettől az időponttól lehet beszélni e téren komolyabb fejlődésről.

A Mecseki Erdőgazdaság jó kooperációt építve ki az Erdei Melléktermékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalattal, a melléktermék termelésből aktív termelési tevékenységre úgyszólván csak a MÁV és a közút számára szükséges hófogósövény, valamint a Pécsi Szénbánya részére bányaszőnyeg termelését és forgalmazását tartotta fenn magának és ezen tevékenységén keresztül több év átlagában 1,5—2 millió Ft termelési értéket és mintegy 6—800 ezer Ft nyereséget ért el.

FAFELDOLGOZÁS

Az erdők államosítása utáni években a fagyártmánytermelés rendkívül alacsony kihozattal kizárólag a kézi szerszámokkal megtermelhető fagyártmányok termelésére szorítkozott. Kezdetben a fő feladat volt a MÁV vasútvonalak újraépítéséhez, karbantartásához a faragott normáltalpfa, a keskeny nyomközű gazdasági és bányavasutakhoz faragott iparvasúti talpfa megtermelése, biztosítása. A mind jobban fokozódó széntermelés hasított bányabordaléc igényel lépett fel, az ötvenes évek elején pedig a szőlők rekonstrukciója, a meginduló nagyarányú szőlőtelepítések jelentős mennyiségű szőlőkarót kívántak. E fő feladatok mellett elenyésző volt a kerékagya, keréktalp és kerékküllő termelés.

A mind jobban fokozódó széntermelés igényét már bordaléccel kielégíteni nem lehetett, a bányák rátértek a fűrészelt bányaszéldeszka alkalmazására. A talpfa faragók száma mind jobban csökkent, a fokozódó szőlőkaró igényt sem lehetett kézi termeléssel kielégíteni. Új utakat kellett keresni a fafeldolgozásban.

Az erdőgazdaság műszaki szakemberei felismerték, hogy a fakitermelést és a fafeldolgozást komplex egységes folyamatnak kell tekinteni. Felmérték, hogy az erdőgazdaság profiljában meg lehet termelni olyan faárukat, melyek alacsonyabb rendű lombos faanyagból mechanikai megmunkálással — aránylag kis beruházással — előállíthatók, annál is inkább, mert ezek iránt a hazai igény jelentősen megnövekedett. Ezzel a ténykedéssel egyidejűleg csökkenthető volt az import, sőt fokozatosan lehetőség nyílt az exportálásra is.

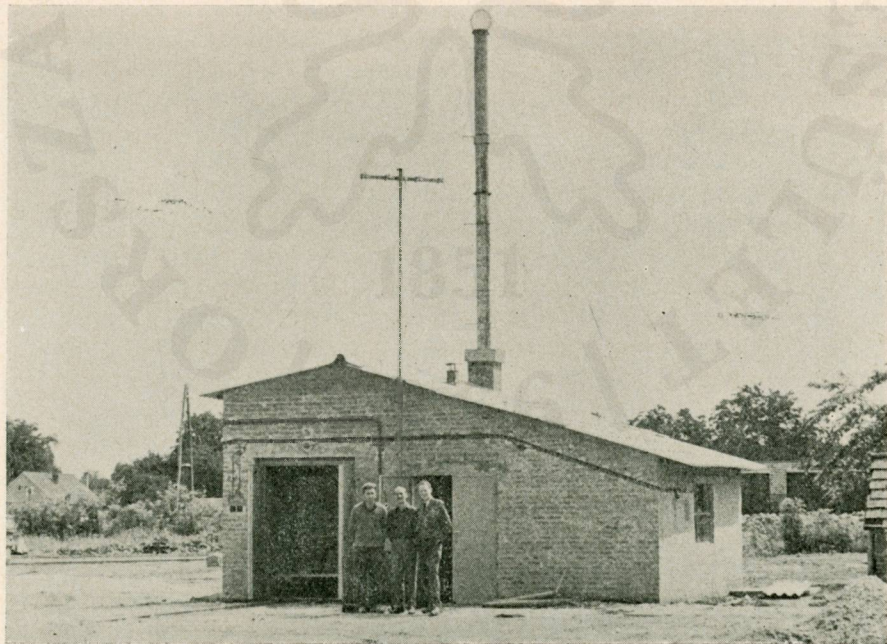
A megtermelt faanyagok komplex felhasználása — vagyis annak megoldása, hogy a megtermelt faanyagból minél nagyobb mértékben állítson elő a fát megtermelő erdőgazdaság kész- vagy félkészárut —, érdekében létesültek az ún. fagyártmánytermelő üzemek: Sásdon, Árpádtetőn, Hetvehelyen, Kárászon, Zobák-pusztán, Mecsek-jánosiban, Pécsváradon, Mohácson, Véménden, Sasréten, Almamelléken, Sellyén, Vitézi-pusztán, Vajszlón, Pécssett (I-es telep a Légszeszgyár utcában, II-es telep a Nagy Lajos utcában), Hosszúhetényben.

Az évek során a sásdi, a Zobák-pusztai, a mohácsi, az almamelléki és a pécsi két üzem gazdasági, szervezeti, üzembiztonsági megfontolásból megszűnt.

Az erdőgazdaság alacsony beruházással, zömében régi épületek átalakításával

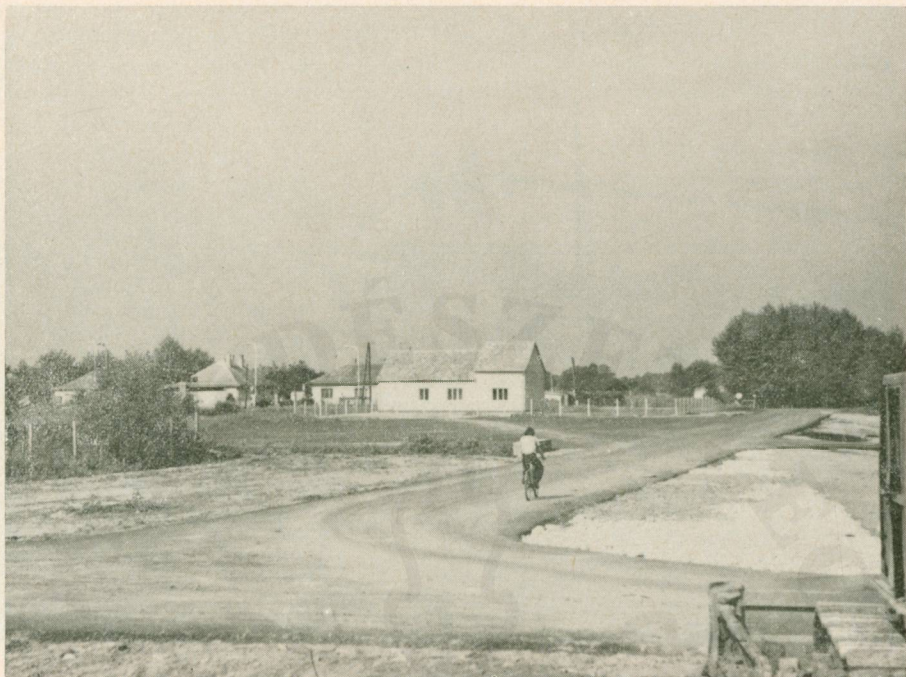

A vajszlói fűrésztelep.

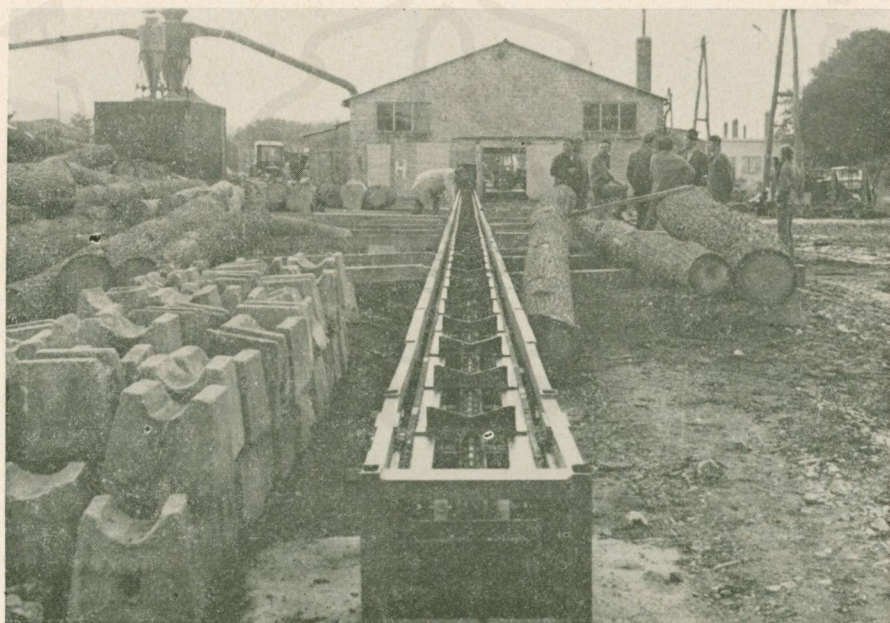

A vajszlói fűrészporos szárítóberendezés. (Újítás és MÉM műszaki fejlesztés.)

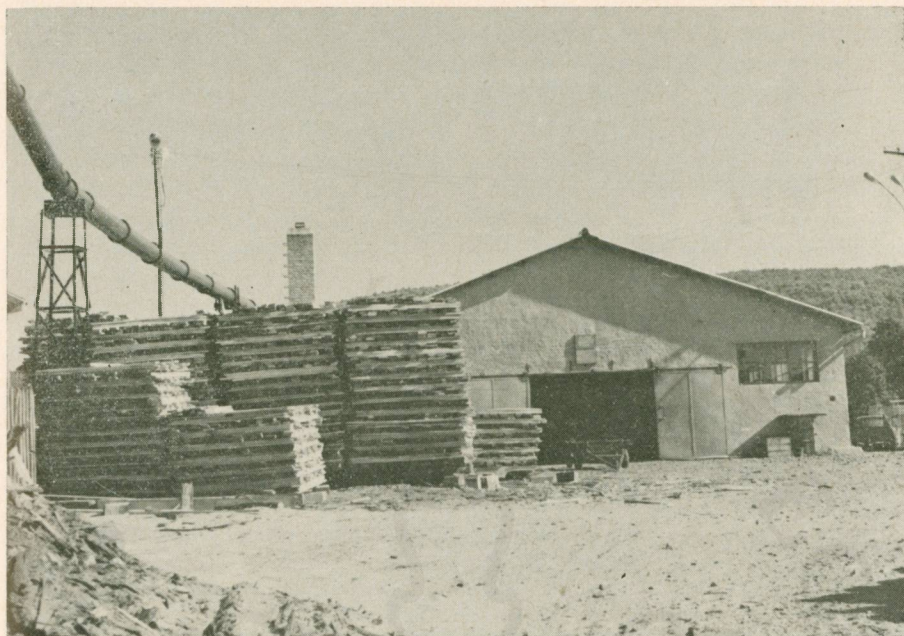

1974 végén, 1975 elején korszerűsítették a vajszlói fűrészüzemet. Építés alatt az új rönktér.

Ma már rönkszállító lánctranszportőr szállítja a nehéz tölgyrönköket a vajszlói fűrészcsarnokba.

A hetvehelyi fűrészüzem.

hozta létre ezeket a fafeldolgozó bázisokat. Számos helyen nem voltak kielégítőek a munka- és szociális körülmények, ezeket a hiányokat törekedett az erdőgazdaság fokozatosan felszámolni. Minden számottevő műhely porszívó berendezést, légfűtést, mosdót, fürdőt, étkezőhelyiséget kapott. Az 1970. évben indult be a hosszúhetényi fűrészüzem építése, melynek tervezésénél és építésénél az erdőgazdaság — a rendelkezésre álló hitelkeretek keretén belül — maximálisan törekedett a korszerűbb követelmények kielégítésére. A hosszúhetényi fűrészüzem 1973-ban megkezdte üzemelését. 1974-től az erdőgazdaság vezetősége felmérte a decentralizált fagyártmánytermelés hátrányait és célul tűzte ki a centralizálást, a centralizált üzemek modern eszközökkel való felszerelését, a szárító és gőzölő kapacitás kiépítését, kész faárúk termelésére alkalmas vertikumok létesítését. A centralizálást a vajszlói és a hosszúhetényi fűrészüzemek fejlesztésére alapozottan hosszúfa feldolgozására alkalmas telephely kiépítésével tervezte megoldani és ezen elgondolásának jelentős műszaki részét az 1974. év folyamán végre is hajtotta.

A jelenleg rendelkezésre álló fafeldolgozó kapacitás — tekintetbe véve a munkai igényes választékok termelését — mintegy évi 36–38 000 m³ gömbfa feldolgozására alkalmas.

A gyártmánytermelés fejlődése ugrásszerű volt. Az indulás évében — az 1955/56. gazdasági évben 4530 m³ volt a megtermelt fagyártmány, az ötvenes évek vége felé a termelés már kerekén 10 000 m³ körül mozgott, a hatvanas évek végére pedig — főleg a nagy mennyiségű bányászéldeszka-termelés miatt évi 20 000 m³-re emelkedett. Ezt követő években — a bányászéldeszka-termelés jelentős csökkenése miatt —

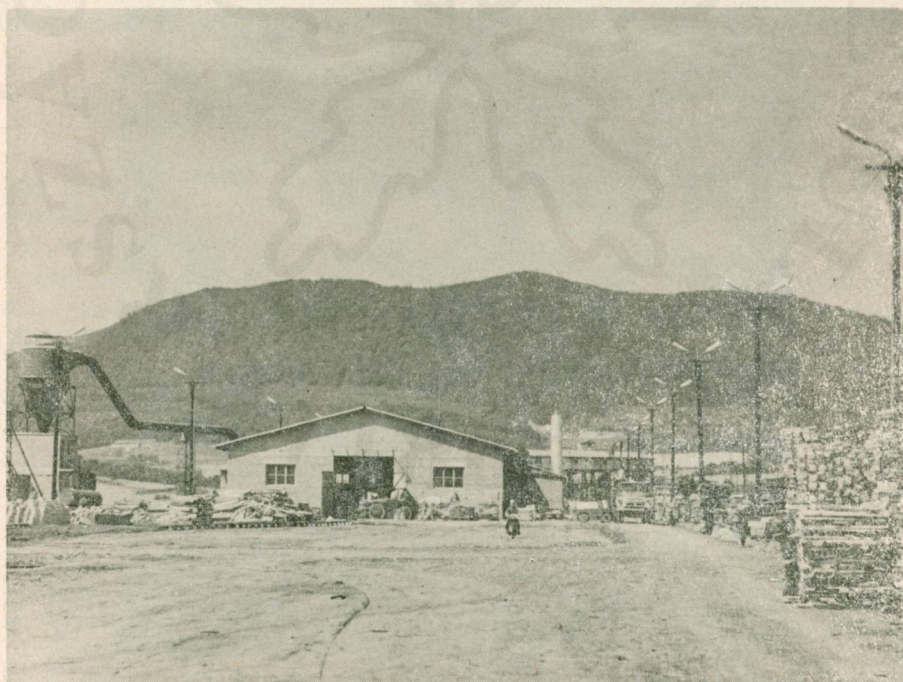
Parkettaléc termelés szalagfűrészén.

A Pécsi Szénbányákat főleg a mecsekiek látják el bányaszéleszkával.

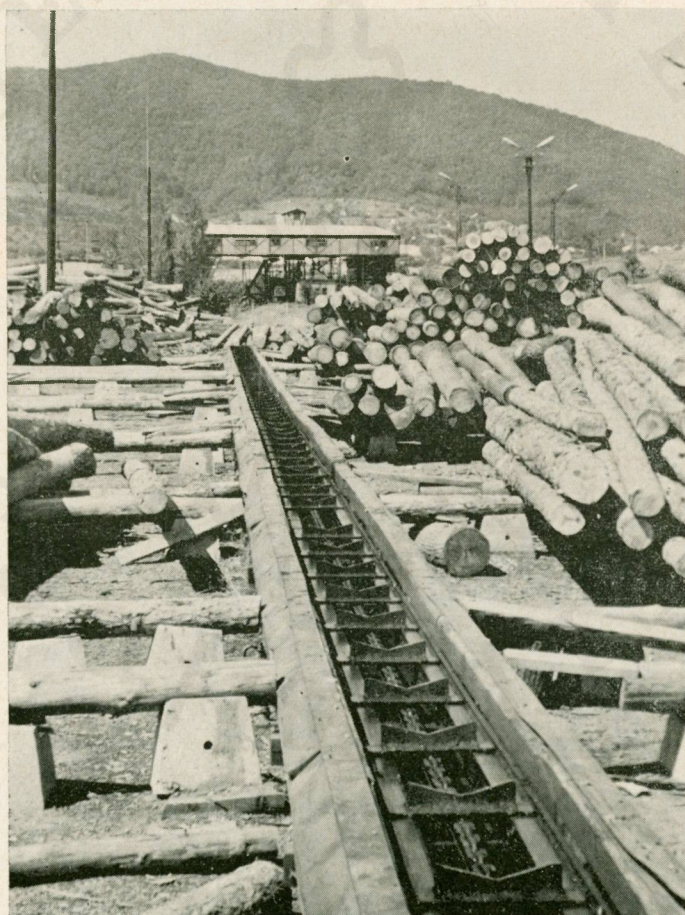
Gondosan tárolják az exportra termelt parkettaléccet.

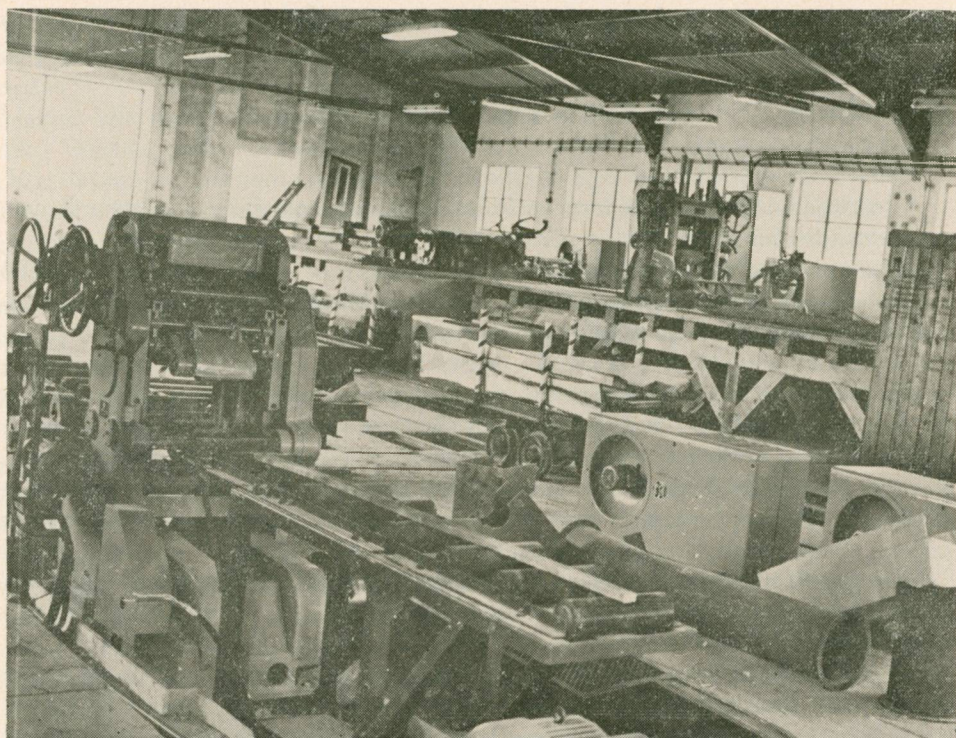
Az 1975. év elején üzembe helyezett korszerű hosszúhetényi fűrészüzem.

visszaesett 15—16 000 m³-re, ugyanakkor a termelési érték és az árbevétel jelentősen emelkedett a munkaigényesebb választékok bevezetésével, valamint az exportlehetőségek kihasználásával. Az exportlehetőségek a hatvanas évek felé indultak meg, azonban akkor még csak 500—2000 m³-es szinten mozgott ez a tevékenység. Az elmúlt utolsó két évben viszont már a fagyártmányokban elért export megközelítette a 6000 m³-es szintet.

A gépi fagyártmánytermelés megindítása óta az erdőgazdaság az egyéb választékok termelése mellett kerekén 48 000 m³ parkettalécet, 120 000 m³ bányászéldesz-kát, 13 000 m³ szőlőkarót termelt meg, ezen tevékenységével jelentősen segítette a lakásépítést, a szőlők rekonstrukcióját és telepítését, valamint a szénbányászatot és jelentős mértékben csökkentette a bányabélésanyagok importját. A gépi úton történő fagyártmánytermelés magasabb termelékenységet, önköltségsökkenést, a jobb kihozatal révén — a kézieszközökhöz képest — faanyaggal való takarékoskodást biztosít.

A megyében az 1974. évben épült az első rönszállító lánctranszportőr a hosszúhetényi fűrészüzemben. Olcsóbb, könnyebb, termelékenyebb így a nehéz fűrészrönköknek a fűrészcsarnokba való szállítása.

A legkorszerűbb gépek dolgoznak a hosszúhetényi fűrészcsarnokban.

Számos fagyártmány: mint parkettaléc, bányaszéldeszka, bútortaléc, svédpadló, bányabéléspalló, ceruzaprizma, vetélőtömb, csúszópaletta, fűrészáru és még sok más választék kizárólag csak a gépi termelés bevezetésével állítható elő.

A gépi fagyártmánytermelés bevezetése révén mód nyílt olyan gömbfaanyag feldolgozására is, amely anyag méreténél és minőségénél fogva nem bírja el a fűrészüzemekbe való szállítás költségeit. Ez a minőségű anyag — a múltban — mint tűzifa nyert felhasználást. Így az iparifahányad növelésére is nagy kihatással volt a gépi fagyártmánytermelés bevezetése.

A gépi fagyártmánytermelés bevezetésének jelentőségét az alábbiakban foglalhatjuk össze:

- megoldást nyert az, hogy erdei félkésztermékek helyett ipari kész termékeket állítson elő az erdőgazdaság,
- a gépeken keresztül termelékenyebbé vált a munka,
- megkönnyült a fizikai munka,
- jelentősen növekedett az iparifakihozatal, nagy mennyiségű faimport megtakarítást sikerült elérni — különösen a bányabélés anyagok területén,
- az utóbbi évek során mód nyílt az exportra és ezen keresztül devizabevétel biztosítására.

ÁRUÉRTÉKESÍTÉS

FAANYAGOK ÉRTEKESÍTÉSE

A felszabadulást követő közvetlen időszakban tényleges fakereskedelemről nem emlékezhetünk meg.

Miként már pár szóval vázoltuk, a fő feladat ebben az időszakban a legfontosabb életbevágó szükségletek kielégítése volt, az ország újjáépítéséhez szükséges faanyagok megtermelése és az építés helyére való szállítás volt a legfőbb teendő.

Kiemelt feladat volt a „széncsata” megnyeréséhez a bányászati faanyag biztosítása. A baranyai erdők elsődlegesen a baranyi bányákat látták el a szükséges bányászati faanyaggal és a baranyai erdészek ennek a kiemelt kötelességüknek maradéktalanul meg is feleltek. Az ország szétrombolt érhálózata, a vasútvonalak helyreállítása, a tönkretett hidak ideiglenes helyreállítása, a forgalom biztosítása és megindítása érdekében, rengeteg vasúti talpfát és hidépítési anyagot igényelt. Hasonló szükségletként jelentkezett a lakosságnak tűzifával való ellátása.

Ebben az időszakban az értékesítésre került faválasztékok természetesen bányafára, vasúti talpfára, hidépítési és egyéb építési anyagra, valamint tűzifára korlátozódtak.

A Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat megalakulása előtt — miként ugyancsak részben már ismeretes előttünk — a fakitermelések és a kitermelt fának az értékesítése jelentős hányadban még részben régi fakereskedők, részben új vállalkozók kezében volt. A termelések házkezelésbe vétele után az NV rátért a faanyagok házlagos értékesítésére is. A tervgazdálkodás bevezetésével a faanyagok értékesítése nem került az erdőgazdaságok hatáskörébe, e vonatkozásban döntési joguk nem volt, így a szó teljes értelmében vett fakereskedelem természetesen nem alakulhatott ki.

Az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat megszüntetése után következő decentralizált megyei erdőgazdálkodási formában, amikor kezdetben a megyében négy, majd két erdőgazdaság gazdálkodott, komoly problémák jelentkeztek az értékesítésre termelendő faanyagok fakitermelése terén, de még fokozottabb mérvű problémák jelentkeztek a kitermelt faanyagnak a vasúti állomásokra vagy a felhasználóknak a telephelyére történő szállítása és így az értékesítési feladat maradéktalan teljesítése terén. A négy, majd két erdőgazdaság állandó értékesítési tervleymaradásban volt.

Kevés volt a tehergépkocsi az erdőgazdaságok szállítási tervfeladatainak maradéktalan teljesítésére, de a rendelkezésre álló szállítókapaacitással sem rendelkeztek közvetlenül, amennyiben a tehergépkocsi-szükségletet az idegen vezetés alatt álló Erdőgazdasági Szállító Vállalat pécsi kirendeltsége és a TEFU elégítette ki. A szállító vállalatokkal sok volt a vita a fuvarávolságok, az emelkedők, a terepmenték elszámolása, valamint a tehergépkocsi hasznos raktékapacitásának ki nem használása miatt. Az igényeket az Erdőgazdasági Szállító Vállalat és a megyei TEFU nem tudta kielégíteni, így az erdőgazdaságok — áldozatok árán is — kénytelenek voltak még a budapesti TEFU-tól is tehergépkocsikat Baranyába hozni és jelentős plusz költséggel foglalkoztatni, mindamelllett a tervleymaradást az erdőgazdaságok nem tudták megszüntetni.

A termelés, a szükséglet, valamint a faanyagok értékesítésének összehangolása az erdőgazdaságok újbóli egyesítésével és a Mecseki Erdőgazdaság életrehívásával megszilárdult.

Jelentős kihatással volt az OEF-nek azon intézkedése, hogy az Erdőgazdasági Szállító Vállalat megszüntetése mellett, annak tehergépkocsi-parkját az erdőgazdaság házi üzemeltetésébe utalta. Ezzel az intézkedéssel az erdőgazdaság komoly előnyhöz jutott mind a gépkocsik foglalkoztatása, mind az illegális — teljesítmény — elszámolások felszámolása vonatkozásában. A saját gépkocsipark mellett arra törekedtek az erdészetek, hogy a gépkocsik minél jobban megközelíthessék az erdei kitermelési helyeket és ezáltal lecsökkentsék a közelítési távolságokat. Ennek érdekében az erdei földutakat igyekeztek a tehergépkocsi forgalomra alkalmas állapotban tartani.

Erélyes kézzel irányították a tehergépkocsi kihasználásának kérdését. Minden szállítási időszakra előírták, hogy hány köbmétert kell terhelni fafajtánként a rönkanyagból és hány úrmétert a tűzifából. Az előírt terhelések betartását gyakori időközben ellenőrizték. A gépkocsipark üzemképességét azzal biztosították, hogy szombatonként revíziós napokat tartottak, nagy gondot fordítottak a TMK-terv maradéktalan betartására.

Igen hasznos volt, hogy minden hét péntekén — az erdészetek igénylése alapján — összeállították a gépkocsik elkövetkező heti foglalkoztatásának tervét, így szombaton már minden gépkocsivezető ismerte, hogy a következő hét hétfőjén mely szállítási helyen kell jelentkeznie. Kedvezően hatott a gépkocsik szállítási teljesítményének növelésére a gépkocsivezetők és rakodómunkások bérezésének helyes alapokra való helyezése. A kialakított bérezési formában „több munkáért, több bér” anyagi érdekeltég elve érvényesült.

A rendelkezésre álló gépkocsipark a növekvő termelési és értékesítési feladatok mellett nem volt kielégítő, ezért a tervek teljesítése érdekében gyakori esetben vált szükségessé a saját gépkocsipark munkaszüneti napokon való foglalkoztatása is. E vonatkozásban a nagy százalékban törzsgárda gépkocsivezetők számos esetben adták tanújelét annak, hogy együtt élnek, együtt éreznek az erdőgazdasággal, annak tervei érdekében készséggel voltak hajlandók áldozatot hozni, azt mindenkor nagy lelkesedéssel és megértéssel tették.

Az erdőgazdaság a tehergépkocsiparkot fokozatosan törekedett a tervfeladatok súlyához mérten kifejleszteni, a feladatokkal összhangba hozni. Emellett a szükséges mértékben igénybe vette a TEFU vállalat gépkocsiparkját is, valamint számos esetben kooperált az állami gazdaságokkal, a termelősövetkezetekkel, igénybe véve azok szállítóképességét olyan időszakokban, amikor azoknak felesleges kapacitásuk mutatkozott. Számos esetben nyújtottak segítséget az erdei szállításban a magyar és szovjet katonai alakulatok is.

A MÁV részéről — a faanyagok szállításához — az erdőgazdaság a legmesszebbmenő segítséget és támogatást megkapta. A csúcsforgalmi időszakokban a legjobb segítőszándék sem tudta áthidalni a vagonhiányt. Ezekben az időszakokban az erdőgazdaság ismét a hozzá hű dolgozókra támaszkodott, azok és a MÁV segítségével munkaszüneti napokon — amikor a MÁV tudott vasúti kocsit biztosítani — irányvonatok szervezésével igyekezett pótolni a hétköznapi vagonhiányt. Az erdőgazdaság rakodómunkásai — hasonlóan a gépkocsivezetőkhöz —, számos esetben adták

példás tanújelét annak, hogy a szállítási tervfeladatokat a magukénak tudják és azoknak teljesítése érdekében áldozatokra képesek.

A vázolt intézkedésekkel, szervezésekkel az erdőgazdaság dolgozói a távolsági faanyagértékesítés technikai alapjait teremtették meg, felszámolták az előző évek nyomasztó tervleamaradását, évről évre biztosították a népgazdaságnak terveikben előírt és vállalt faanyagoknak a felhasználás helyére való szállítását.

Sikerült tervszerűvé tenni a fülledőanyagoknak a befülledés veszélye előtt a feldolgozó fűrésziparhoz történő szállítását is, ügyelve arra, hogy a fülledékeny faanyag ne zúdulásszerűleg érkezzék a fűrésztelepekre.

Sikerült azt is elérni, a faanyagok kiszállítása és szállítása terén, hogy szeptember végére az ág- és gallyfán kívül más faanyag ne tároljon az erdei vágásokban, az erdősítésre kerülő vágások pedig tökéletesen ki legyenek takarítva és az erdősítés alá legyenek előkészítve.

Törekedtek az év végi alacsony zárókészletre, azt pedig az új esztendő elején igyekeztek elszállítani, hogy a faanyagokban a hosszas erdei tárolásból fakadóan minél kisebb romlás következzen be. A fokozódó szervezettség kihatásaként mind nagyobb mértékben sikerült elérni, hogy az évvégi zárókészlet nagy százalékban kövesút melletti rakodókon, MÁV-állomási rakodókon tároljon és így a téli és tavaszi kedvezőtlen időjárás esetén is mintegy „raktárról” tudtak szállítani.

Nagy súlyt helyeztek az értékesítésre került faanyag szabványminőségére. A hosszolók és felelős vágásvezetők évről évre megismétlődő oktatáson túlmenően, a fakitermelés beindítása előtt minden évben, az erdőgazdaság központja, az erdészetek rendelkezésére bocsátotta az ún. „bemérő táblázatot” (a szabványméretekben idő-

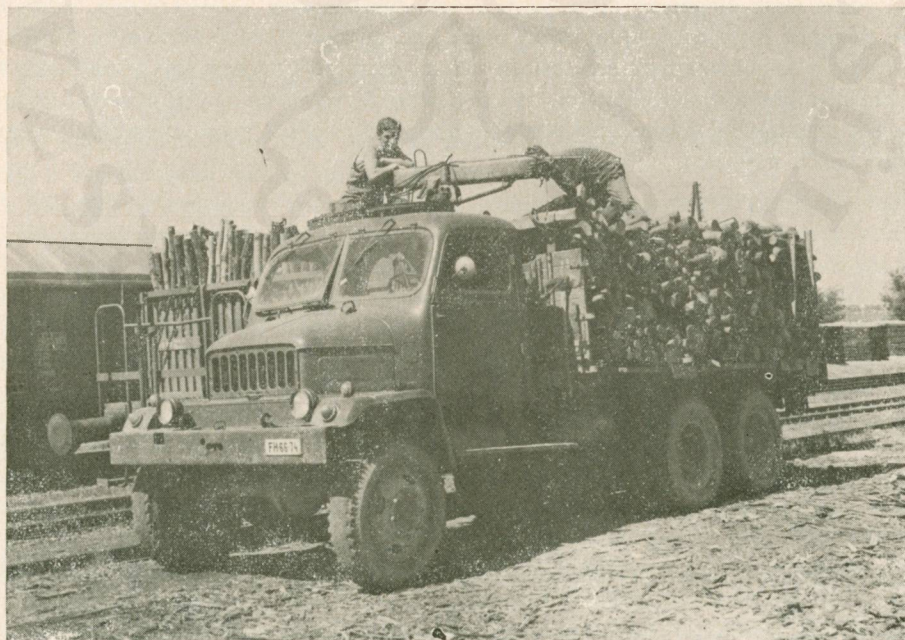

Az ilyen rönköknek örülnek a fűrésziparban.

közben jelentkező változásoknak megfelelő módosítással). Ez a segédlet eredményesen javította a hossztolók munkáját és ezen keresztül is sikerült biztosítani, hogy a faanyagot átvevő partnerek a szabványméretű és szabványminőségű faanyagot kapják. Nem elégedett meg a faanyagnak csak az erdei vágásokban történt minősítésével. A MÁV rakodókezelők a beméréseket és minősítéseket a faanyagnak a vagonba rakása előtt ismét ellenőrizték, szükség szerint módosították.

Az értékesítési eredményekre kedvezően hatott az is, hogy a megyén belül, sőt a megyén túl is törekedtek kihasználni a kedvező szállítási lehetőségeket és mindenüvé, ahová a faanyag kedvező önköltséggel volt szállítható, oda közvetlenül tehergépkocsival szállítottak, főleg bányafát és tűzifát a vevő telephelyére. Ez kedvezően hatott az eredményre, miután az előkalkulált szállítási viszonylatokban a gépkocsival történt szállítási költség alacsonyabb volt a „fuvarkassza” rendszer fennállásáig a fuvarkasszának fizetendő átlagfuvardíjnál, az új gazdasági mechanizmus óta pedig a szállítási szerződésekben vállalt fuvardíjnál.

Az a következetes és rendszeres törekvés, hogy az erdőgazdaság ártermelésében a szabványszerűsége, a rendelkezésre álló alapanyagból a lehető legjobb minőség kihozatalára törekedett — azon túlmenően maximális mértékben igyekezett a felvevő szektorok speciális méretű anyagokra vonatkozó igényét kielégíteni és ezen keresztül felárakat elérni —, eredményezte azt, hogy áruértékesítési eredményei jól alakultak és országos viszonylatban is az 1 m³-re vonatkoztatott árbevétele az országos átlaghoz viszonyítva magas. A magas árbevétel elérésében szerepe volt az erdőgazdasági dolgozók, elsősorban a kerületvezető erdészek, jó szervező munkájának, alapos szakmai felkészültségüknek.

Tűzifa vagonbarakása közvetlen tehergépkocsiról.

Sok ezer iparvasúti talpfa készül a bányavasutak és a gazdasági vasutak számára.

Fokozatos a fejlődés az értékesített primér erdei faanyagok értékesítése terén. Míg az ötvenes évek elején az értékesített összes famennyiség 100—120 000 nettó m³ volt, addig az 1973. és 1974. években már meghaladta a 200 000 nettó m³-t. Hasonló a fejlődés a fagyártmányok értékesítése terén, az indulás évében, 1955-ben csak 189 m³ fagyártmány nyert értékesítést, az 1973. és 1974. években az értékesített fagyártmányok mennyisége már meghaladta a 15 000 m³-t és ebből 5000 m³-en felüli mennyiség került exportra.

Piaci kereskedelmi kapcsolatok

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetéséig a faanyagok értékesítése a megyei erdőgazdaságok 1955-ben történt összevonása után is változatlanul központi elosztás útján történt az állami felvevő szektorok felé.

A Mecseki Erdőgazdaság, illetve a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság fennállásának kezdetétől törekedett a feldolgozó ipar, a bányák és más felvevő szektorokkal a szorosabb együttműködést kiépíteni, a vállalati érdekeket mindig törekedett a népgazdasági érdekekkel közös nevezőre hozni — természetesen a közgazdasági szabályozók hatását is figyelembe véve.

Hasznosak voltak a bányákkal évente megtartott „méreتي tárgyalások”. A többéves gyakorlat fényesen igazolta ezeknek a szakmai eszmecseréknek hasznosságát.

A vevőkkel való kapcsolat általában jól alakult, különösebb vitákra, számottevő kötbérekre sor nem került. A hagyományos, többévtizedes vevők állandó partnerek

voltak és maradtak. Az erdőgazdaság korrekt kereskedelmi tevékenysége, a szabványminőségre való törekvés, a kereskedelmi szerződésekben vállalt kötelezettségek betartása eredményeként a vevők a központi elosztás idején is szívesen vették, ha a kiutalást a Mecseki Erdőgazdaságtól kapták és ennek elérésére törekedtek is. Sokéves kapcsolat fűzi az erdőgazdaságot a következő vállalatokhoz:

Budapesti Falemezművek, Budafok
Bőripari Fakelléktermelő Vállalat, Budapest
Dél-alföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság (Szegedi Falemezugár)
Dorogi Szénbányák, Dorog
Elzett Fémlemezipari Művek Írószergyára, Budapest
ERDÉRT Vállalat, Budapest
ÉM Épületasztalosipari és Faipari Vállalat, Kecskemét
Fatelítő Vállalat, Budapest
Fűrész- és Hordóipari Vállalat, Budapest
Gyufaipari Vállalat, Szeged
Iskolabútor és Sportszergyár, Szeged
Mohácsi Farostlemezugár, Mohács
Mecseki Szénbányák, Pécs
Mecseki Ércbánya Vállalat, Pécs
Papíripari Vállalat, Budapest
Szegedi Ecset- és Seprűgyár, Szeged
Szék- és Kárpitosipari Vállalat, Budapest, Debrecen
TÜZÉP Vállalat, Kecskemét
Pécs
Szeged
Székesfehérvár
TÜKER Vállalat, Budapest

Ezen vállalatokon túlmenően sok más kisebb vállalattal és termelőszövetkezettel létesített kereskedelmi kapcsolatot az erdőgazdaság.

A központi lebontásos tervezési rendszer, valamint a faanyagok központi elosztásának megszüntetésével kapta meg az erdőgazdaság a teljes önállóságot a kereskedelmi tevékenység terén is, azóta adja el fáját önállóan, dönt önállóan, köt kereskedelmi szerződéseket. Ez azzal is járt, hogy szakembereinek a gondolkodását a piaci kereslet-kínálat törvényei gyakorlati megvalósítására kellett átfórmálni, azaz az erdőgazdasági dolgozóknak meg kellett tanulniuk a szó legszorosabb értelmében kereskedni — piaci kapcsolatokat fejleszteni és teremteni —, számítani, kalkulálni, a múlthoz képest még fokozottabb mértékben a piaci szükségletre termelni, értékesíteni.

A kezdeti időszak számos problémát, gondot vetett fel, de az erdőgazdaság kollektívájának kellő összefogásával, körütekintésével és előrelátásával sikerült a kezdeti problémákon felülkerekednie.

Az indulás évében — az 1968. év elején —, szűk volt a vevőkör, jelentős gondot okozott a tűzifa elhelyezése.

1968 januárjában a szerződéskötések vontatottan indultak meg, főleg a vevők

túlzott óvatossága miatt. Az állami faipar részéről — az előző évek gyakorlatához képest, túlzott volt a törekvés a nagyobb arányú, jobb minőségű faanyag lekötésére, a szerződés-kötések kapcsán erősen megnyilvánult azon irányú törekvés, hogy az alacsonyabb minőségi osztályba tartozó rönkhányadot a szerződés-kötés kapcsán a vásárlásból kirekesszék, illetve megvásárlását a minimumra szorítsák. Az ómechanizmusban a fafeldolgozó üzemek nem ragaszkodtak oly mereven a szabványokhoz, mint az új gazdaságirányítási rendszerben. Szigorúan ragaszkodtak a szabványelőírásokhoz, ebből fakadóan elég jelentős mennyiségű rönkanyag sokszor indokolatlanul (a felhasználhatósághoz képest) alacsonyabb minőségi osztályba, ennek megfelelően alacsonyabb árkategóriába került. E tény árbevétel szempontjából rendkívül hátrányos volt az erdőgazdaságra. Közben zavarólag hatott az a tény, hogy a hazai értékesítési gondok mellett — aránylag olcsó áron — jó minőségű import kemény lombos gömbfaanyag került a fűrészipar ellátására, elsősorban Csehszlovákiából.

Az iparifa választékok értékesítése során általában lehetőség volt a szerződések kapcsán a maximált árakat elérni, több esetben azonban az erdőgazdaság kényszerülve volt engedményeket adni.

Az 1969. évben már szorosabb kapcsolatot és összhangot sikerült biztosítani a piaci értékesítési lehetőségek, a piaci igények, a termelési és az értékesítési terv között.

Az 1969. év folyamán jelentős gondot okozott, hogy az év derekán — a belkereskedelmi szervek magatartásából eredően —, jelentős mennyiségű tűzifakészlet még eladatlan volt és az év későbbi szakában komoly erőfeszítéseket követelt a lakosság tűzifaszükségletének kellő időben, kellő mérvű kielégítése, a késedelmes intézkedések pedig az erdőgazdaságot átmenetileg rendkívül kényes pénzügyi helyzetbe hozták.

A problémák felszámolása és áthidalása mellett az erdőgazdaság kollektívája mind szorosabbra fűzte kapcsolatait a piaccal, vevőkörét szélesítette, a vevőkörrel kapcsolatát még szorosabbra fűzte és az 1970. évtől az értékesítési problémák már a normális mértékre csökkentek. Azóta az erdőgazdaság köteseit ütemszerűleg teljesíti mind a népgazdaság, mind partnerei, mind saját maga javára.

Exportfejlesztés

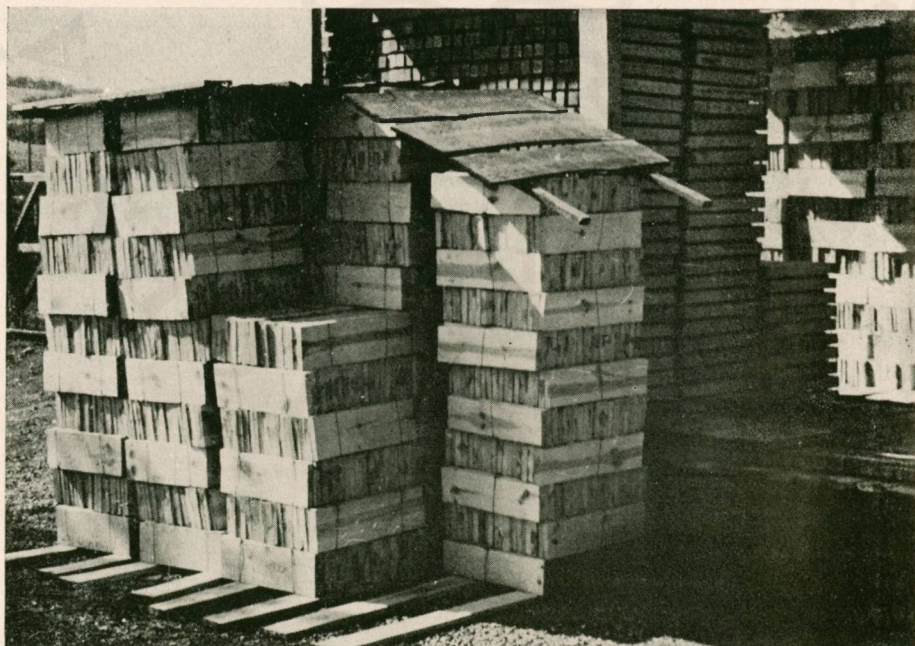
A kereskedelmi tevékenység fejlődésének egyik mércéje az export tevékenység. Mintegy 10 évvel ezelőtt az erdőgazdaságok vonatkozásában erről alig lehetett szót ejteni, export tevékenység egyáltalán nem volt. Az export lehetőségek: papírfa, parkettaléc, vetéltőmb választékokból, 1966-ban jelentkeztek először, az erdőgazdaság ezeket a lehetőségeket fokozatosan törekedett kihasználni, az exportra kerülő választékok körét pedig bővíteni.

A LIGNIMPEX Külkereskedelmi Vállalat mint az erdőgazdaság bizományos, e téren sok segítséget nyújtott.

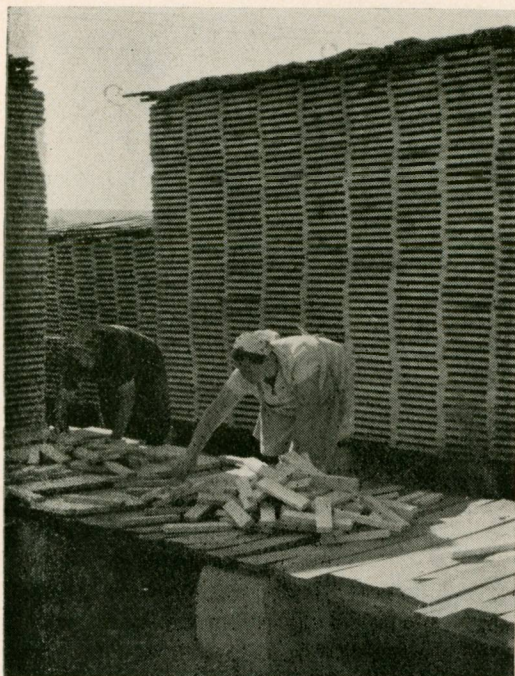
Az exportra történő termelés, szállítás megkövetelte az abban foglalkoztatott erdőgazdasági dolgozóktól a fokozottabb minőségi és méretpontossági követelmények kielégítését biztosító termelést, technológiai fegyelem betartását, a MEO-rendszer

Exportra előkészített bükk papírfa máglyák.

Exportra előkészített csúszódészka.

Exportra válogatják a tölgy parkettalécet.

kiépítését és megszigorítását. Az erdőgazdasági dolgozók ezeknek a követelményeknek megfeleltek, így lehetett a külföldi piacot is meghódítani. Becsületére válik az erdőgazdaság dolgozóinak, hogy az export támasztotta követelményeket nem új és korszerűbb gépek beállításával teljesítették, hanem a régi, meglévő fafeldolgozó gépekkel.

Az export tevékenység nagyobb mértékben az 1968. évben indult meg, ez évben a primér és szekundér választékokból 19 750 m³-t exportált az erdőgazdaság, az exportált faanyagok görbéje azóta is fokozatosan felfelé ível és az utolsó két év átlagában már megközelíti a 40 000 m³-t. Az exportot a LIGNIMPEX Külkereskedelmi Vállalat mint bizományos:

Anglia
Ausztria
Belgium
Finnország
Görögország
Hollandia
India
Jugoszlávia
Német Szövetségi Köztársaság
Olaszország
Svédország

felé bonyolította.

VADGAZDÁLKODÁS

Közvetlenül a felszabadulás után a 4660/1945. M. E. sz. rendelet a vadászati jogot elválasztotta a földtulajdontól és az ország egész területén a Magyar Államra ruházta. Ezzel megszűnt az 1883. évi XX. törvénycikk 60. éven át érvényben volt rendelete, miszerint: „a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka”. Megszűnt a vad „mint uratlan dolog” (rest nullius) és társadalmi tulajdonná vált. A vadászat irányítását kezdetben az FM tartotta kézben. 1945. szeptemberében az FM Baranya megye területét az FM alá tartozó vadászati felügyelők közreműködésével 3 állami rezervátumra (dunaártéri, sellyei, bakócai), 27 nagyvadas és 100 apróvadas vadászterületre osztotta fel, még ugyanezen évben megalakult 10 nagyvadas vadásztársaság, 27 brigáddal.

1950-től kezdve a vadászterületek az Erdőközpont, illetve tanácsi kezelésbe kerültek. Az irányítás szétválása, a vadászterületeknek az üzemi ellenőrzés alól való kivétele, a vadászattal foglalkozó szakszemélyzet létszámának jelentős csökkenése, az ellenőrzés jelentős mérvű visszaesését vonta maga után. A megyében mindössze egy személy, a megyei tanács vb. mezőgazdasági osztálya keretén belül működő megyei erdészeti és vadászati felügyelő intézte a vadászati igazgatással és a haszonbérbe adott apró- és nagyvadas területek vadgazdálkodásának irányításával kapcsolatos teendőket.

A felszabadulás utáni első tíz esztendőben az erdőgazdálkodással szorosan összefüggő vadgazdálkodásban komoly eredményt elérni nem lehetett. A tervszerű vadgazdálkodás még nem indult meg. Ennek az időszaknak a fő feladata a sok kezdő vadásznak igaz vadásszá váló nevelése, a törvényesség betartására, a fegyelmezettségre való igyekezet volt. Az OEF alapítási évében megjelent 1040/1954. számú határozat kimondta, hogy a vadgazdálkodást az erdőkben közvetlenül erdőgazdasági irányítás alá kell vonni, a vadállomány mennyiségét szabályozni kell, hogy az erdei kultúrában kárt ne okozzon. A kormányhatározat végrehajásáról intézkedett a földművelésügyi miniszter és az Országos Erdészeti Főigazgatóság 22/1955. számú együttes utasítása az állami erdőkben a vadgazdálkodás irányításáról. A rendelet végrehajtásával az apróvadas területektől elhatárolt nagyvadas területek az OEF irányítása alá kerültek. Ezzel megkezdődött a rendszeres vadgazdálkodás feltételeinek megteremtése.

A Mecseki Erdőgazdaság megalakulásával Baranyában öt állami nagyvadas rezervátum nyert kialakítást, nevezetesen:

Vajszló	12 757 ha
Sellye	15 622 ha
Alsókövesd	7 554 ha
Sasrét	5 027 ha
Véménd	7 986 ha

területtel.

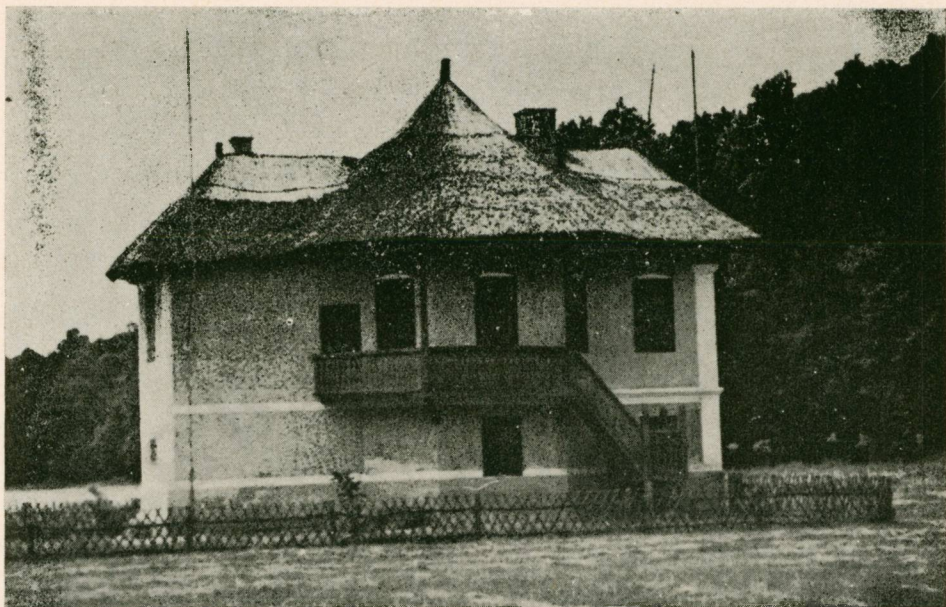
A zord télben gondoskodnak a vadak etetéséről.

Bérbeadásra került 11 nagyvadas terület, összesen 128 256 ha területtel. A bérlő vadásztársaságok taglétszáma: 301 fő.

Beruházással megindult a szükséges vadászati berendezések létesítése. Gondoskodás történt sózók, magaslesek, nagyvadlelátók, etetők, cserkészutak létesítéséről. Sasréten, Felsőkövesden, Sikotán, Körösnypusztán, Vajszlón létesített, illetve rendezett vadászlakok és vadászszállások biztosítják a hazai és külföldi vadászvendégek igényeinek kielégítését. A vérméni rezervátumban pedig az István-kunyhói és a Mészkmence-vadászház fogadja a vadászvendégeket, majd Nagymátépusztán 1968-ban megépült a minden igényt kielégítő vadászház, 1971 óta a régi mészkmencei vadászlakban az illetékes kerületi vadász lakik, a vendégek fogadására pedig egy nagyobb, kényelmet jobban biztosító faszervezetű vadászház épült.

Állományszabályozási tervek készültek. Intézkedés történt a vad rendszeres etetésére, vadföldek létesítésére. Az erdészetek súlyt helyeztek a külső vadkárok megakadályozására, csökkentésére. Fontos lépés volt a hivatásos vadászok fegyvertartásának és jogi helyzetének rendezése, majd 1959-ben a hivatásos vadászok kötelező erdészeti vizsgájának elrendelése, amelyben kifejezésre jutott az erdészet és a vadászat elválaszthatatlan közös feladata.

Megfelelő ellenőrzés alá került a vadásztársaságok gazdálkodása is a lelövési tervek, a löjgerezék vezetés, a dúvadírtás és trófeabemutató kötelező előírásával, a vadföldek kötelező létesítésével, a vad kötelező téli etetésével, a vadvédelmi személyzet kötelező beállításával.

A sikotai vadászház.

1963-ban elejtett kapitális páratlan 24-es.

A vajszlói vadászház.

A vadgazdálkodás hozamának fokozása érdekében 1955-ben megindult a valuta-bevételt jelentő bérkilövés. A szakszerű, az erdő életével egyensúlyt tartó, — vadgazdálkodás fokozatosan meghozta gyümölcsét. Baranyában — a vadgazdálkodás fő értékét képviselő szarvasállomány minősége jelentősen javult. A kerekén 49 000 ha üzemi vadászterületen az elmúlt évek során 4656 darab szarvas nyert kilövést, ebből 1478 db bika, a bikákból 105 db aranyérmes, 180 db ezüstérmes, 229 db pedig bronzérmes nyert az országos bírálatok során. Összesen tehát 514 db bika nyert díjazást.

Külön ki kell emelni a Sasréten 1955 szeptemberében magyar vadász által elejtett 228,48 Nádler pontos (240,78 nemzetközi pontos), a Szentegáton 1963 szeptemberében német vadász által elejtett 232,89 Nádler pontos (247,14 nemzetközi pontos) és Sellyén 1969 szeptemberében német vadász által elejtett 225,07 Nádler pontos (243,22 nemzetközi pontos) bikát. A közölt adatok annál figyelemre méltóbbak, mert a felszabadulást megelőző időkben — a rendelkezésre álló statisztikai adatok szerint — 1868-ig visszamenően Baranyában nyílt területen 10 kg-on felüli díjazott agancsú bikából egy sem, 9—10 kg-osból is csak egy esett.

A vadállomány minőségi javulása és a külföldi bérkilövések eredményeként az ágazat gazdasági eredménye is javult, a kezdeti évek veszteségéből fokozatosan jelentős nyereségbe ment át, számottevő devizabevétel biztosítása mellett.

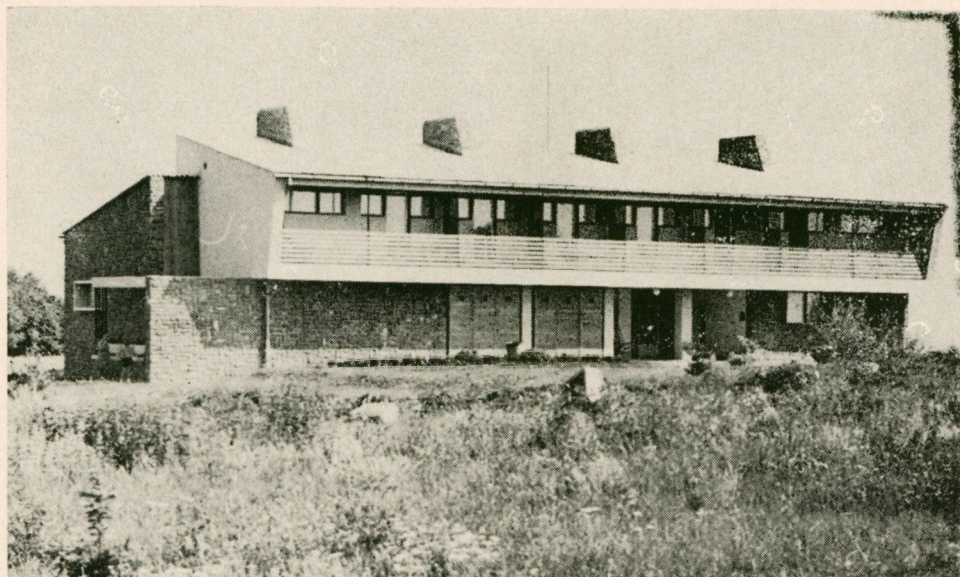
Az erdészetek és a vadászati dolgozók munkája, következetes erdő- és vadszerete hozta meg ennek az ágazatnak is az eredményeit.

1969-ben elejtett páratlan 26-os

A sasréti vadászház.

A nagymátéi vadászház.

1969-ben elejtett páratlan 20-as.

MŰSZAKI FEJLESZTÉS

ERDŐFELTÁRÁS

Mélyépítés

A fokozódó feladatok az erdőművelésben, a fakitermelésben, valamint az erdei szállítások gépesítése megkövetelte az erdőfeltárást, — a tehergépkocsikkal, traktorokkal minden időben forgalmazásra alkalmas stabilizált szállító útpályák építését. A felszabadulás után erdészeti vezetésünk a szállítópályák építésének szorgalmazásával nemcsak az olcsó és az időjárástól függetlenített szállítást kívánta megoldani, hanem igyekezett a használatokat olyan irányba terelni, ami az erdőművelés szabta okszerű követelményeknek is megfelel és lehetőséget nyújt a belterjesebb erdőgazdálkodásra. Ennek következtében a felszabadulás előtti, az „erdészeti szállítóberendezések” építésének értelmezése és tartalma magasabbrendű munkává, az „erdők feltárásá” vá szélesedett ki.

A rendszeres feltárás elé 1945 előtt elgördíthetetlen akadályokat emelt az a tény, hogy az erdőgazdálkodás és azon belül az erdőgazdasági szállításszervezés szempontjából is összefüggő erdőtömböket a magántulajdon mozaikká darabolta és az egyes erdő-mozaikokat eltérő gazdasági elvek szerint kezelték. Az erdőbirtokosok jelentős része nem volt hajlandó hosszúlejárátú beruházásokra áldozni. Az

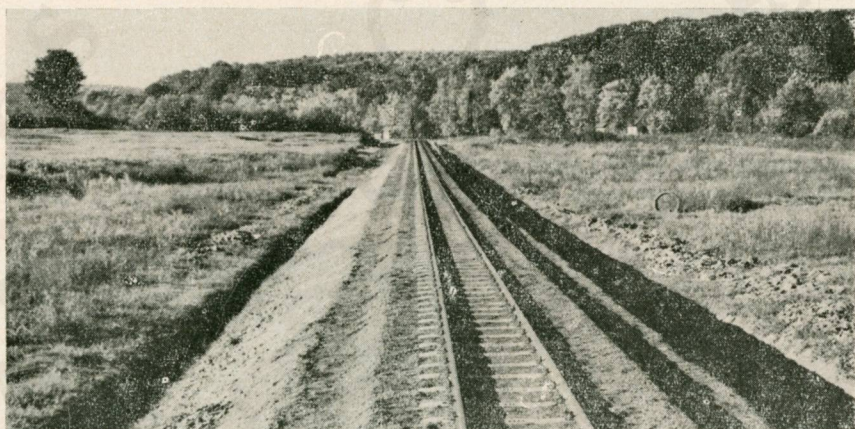
Rendkívül nehéz terepviszonyok között épülnek az erdei feltáró utak.

utak jelentős része vadászati célból épült, míg a vasutakat főként tőkés fakereskedők építették.

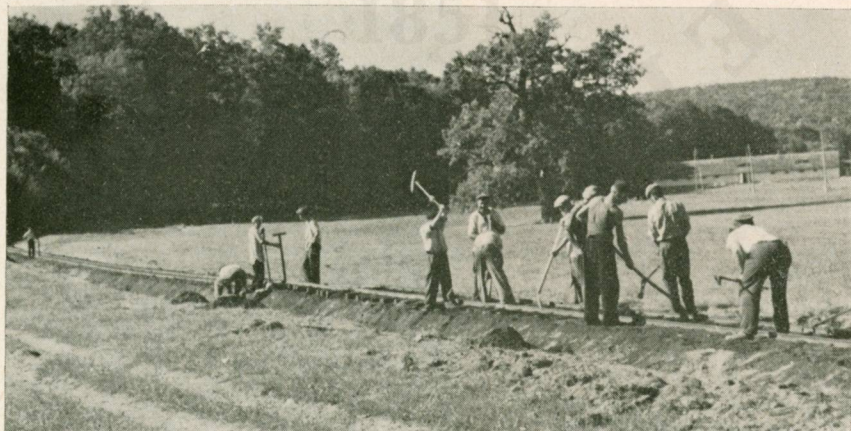
Amikor az állam átvette a baranyai erdőket, azoknak feltártsága a nullával volt egyenlő. A feltáratlan erdők faanyagának hozzáférhetővé tétele sürgős volt, mégis jó néhány évnek kellett eltelnie addig, míg mód nyílt az átfogó, nagyobb erdőterületeket tárgyaló távlati feltárási fejlesztési tervek készítésére.

A felszabadulás utáni első években főleg a múltból származó berendezések újjáépítésével, a hiányzó műszaki felkészültség megteremtésével kellett foglalkozni, hisz a feltárási feladatok megoldására az induláskor sem műszaki, sem tervezési felkészültség nem volt.

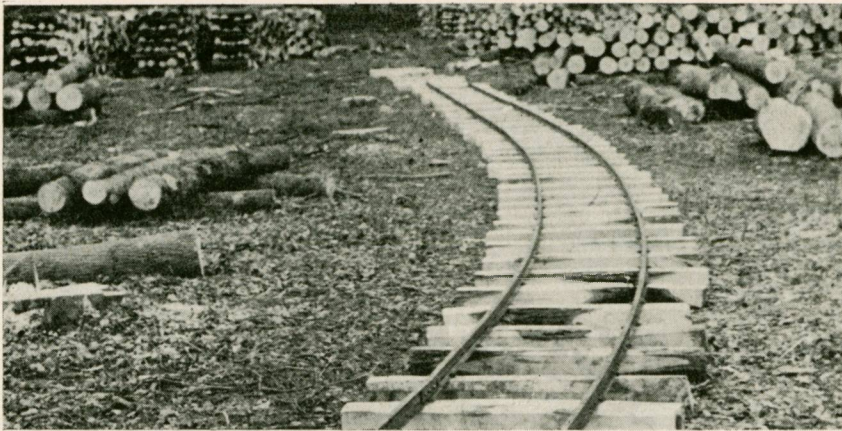
Fokozatosan kialakult az erdőgazdaság műszaki gárdája, de országos viszonylatban is ma már az erdőgazdasági feltáró utak tervezésében jártas tervező gárda látja el a tervezéseket az ERDŐTERV keretén belül. A kisebb utak tervezését az erdőgazdaság házi tervezésben végezte, a nagyobb utak tervezésével az ERDŐTERV-et bízta meg.

A személyszállítást is bonyolító almamellék–sasrét–lukafai vasútvonalat korszerűsítették.

Munkában az erdei vasútépítő brigád.

„Repülővágányok” beiktatásával érik el az erdői vasútvonalak hatósugarának növelését.

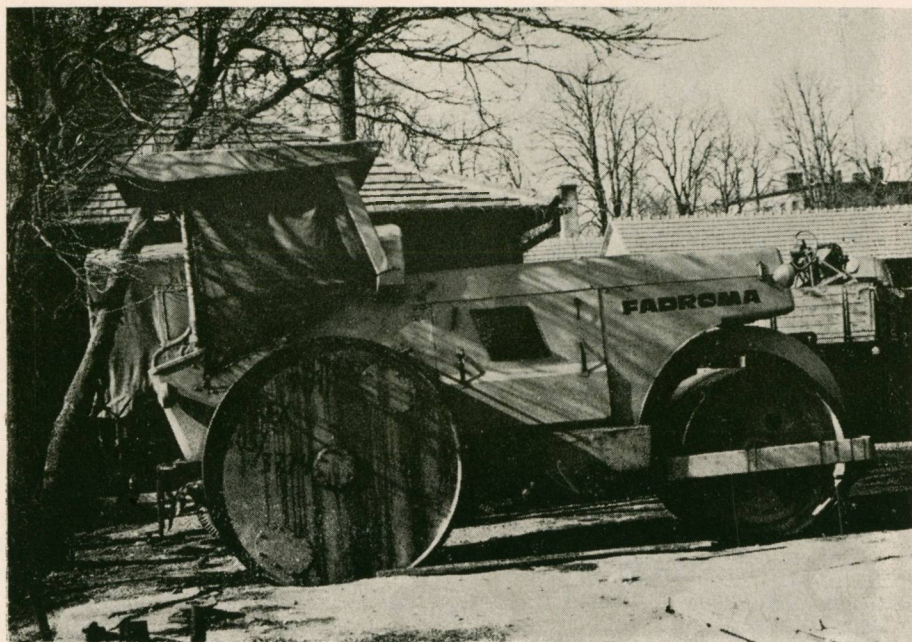
A kezdeti időszakban az „út vagy vasút” vita foglalkoztatta az erdőgazdasági szakembereket. A vita eldöntésében maga az élet segített. Új üzemi vasútvonalszakaszok gyakorlatilag a régi vonalak meghosszabbításaként épültek.

Az erdőgazdálkodás céljainak megfelelő műszaki tervezésen túl súlyponti kérdéssé vált a gazdasági tervezés, amely biztosítja, hogy a népgazdaság beruházott milliói a leghatékonyabban kerüljenek beruházásra. A munkák első szakaszában a közvetlenül jelentkező és főleg nem távlati feladatok kerültek megoldásra. A tervezés fokozatosan eltolódott a távlati célok — a szállítási feladatokon túlmenően a minőségi erdőművelési munkák elvégzését is segítő feladatok felé, hogy ezzel is biztosítsa a meglévő erdőállomány termelőképességének gyarapítását. A tervezés fokozatosan tekintetbe vette az erdőben lévő lakótelepülések problémáit is.

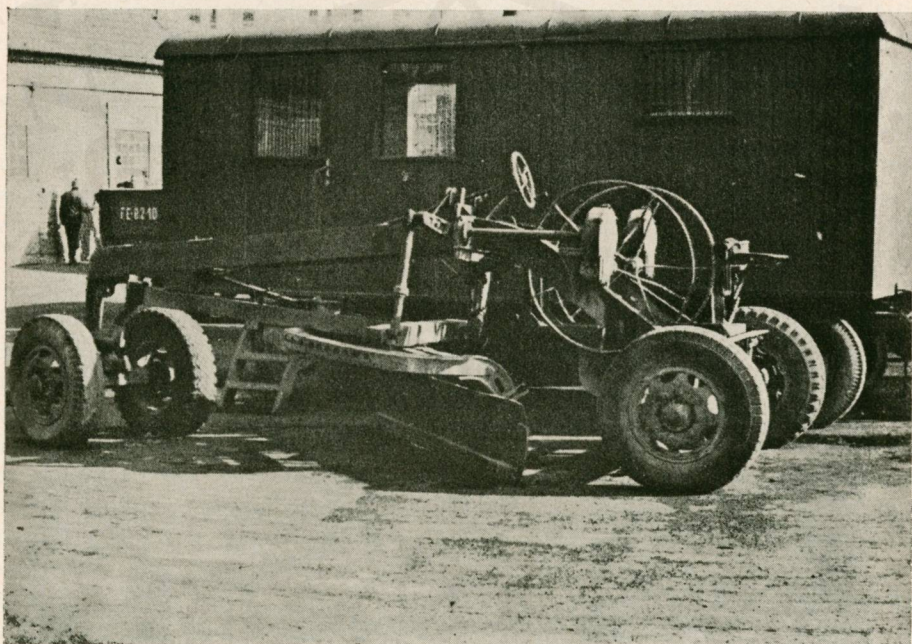
A műszaki vezetés során a régi tervezési elvek változtak és az utak vonalvezetésében a gépi vonóerő követelményeihez igazodott. A műtárgyaknál — a múltban oly pazarlóan alkalmazott faszervezetek helyett —, a helyi kőanyagokból vagy vasbetonból készült időtálló szerkezetek épültek. A tervezés figyelembe vette a létesítmény esztétikai hatását is, az útpályák vonalvezetése, a műtárgyak tervezése és kivitelezése alkalmazkodik a környezethez.

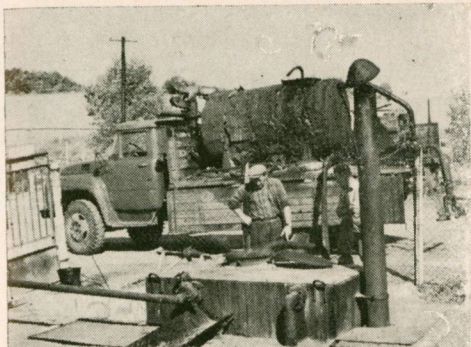
1962. évre az ERDŐTERV tervezésében elkészült a Mecsek hegység és a Zselic-ség tájának feltárási alapterve az erdőgazdaság műszaki gárdájának aktív közreműködésével. A feltárási alapterv a szükséges komplex tervezési szemléletnek és az úthálózat tervszerű fokozatos kifejlesztésének biztosítására készült. Rögzíti a távlatban megvalósítandó teljes hálózatot, másrészt ebből a hálózatból kiemelten megjelöli a sürgős feladatokat. Tehát a terv módot nyújt a szállítópályák fontosság szerinti differenciálására és arra, hogy azok műszaki jellemzői — amelyek viszont az építési és fenntartási költségeket szabják meg —, megfelelően legyenek megválaszthatók. Az utak kivitelezését kezdetben az Erdőgazdasági Építőipari Vállalat végezte. 1956. január 1-vel az Erdőgazdasági Építőipari Vállalat megszűnt. Átmeneitileg idegen kivitelezők vállalták a Mecseki Erdőgazdaság útépitéseit, ezek állandó késedelemben voltak, rá kellett térni a házilagos útépitésre. Meg kellett szervezni

Az erdei útépitést mintegy 80⁰/₀-ban gépesítették.

Saját bitumentárolóiból biztosítják az erdei utak karbantartását.

Sok kilométer erdei utat épített meg az ófalusi kubikos brigád. (A brigád egy kisebb csoportja.)

a saját kubikosbrigádokat, gépesíteni kellett a feladatokat, az erdőgazdaság kiépítette saját útépítő gépparkját. Így függetlenítve magát az idegen kivitelezőktől éves útépítési feladatait minden évben megoldotta.

A kivitelezés a kezdeti időszakban rakott kőalappal vízesmakadámként készült, majd szórt kőalappal ugyancsak vízesmakadámként. A hatvanas években tért rá az erdőgazdaság a szórt útalapú bitumennel itatott burkolatok építésére. A bitument 1969-ig a Közúti Építő Vállalat bitumentárolóiból biztosította. 1969-ben Mecsekjánosiban megépült az erdőgazdaság saját bitumentárolója.

Az útpászták jelentős tuskóirtásos fakitermeléssel jártak. Erre a feladatra már vállalkozó nem volt, de ha lett is volna, a kézi erővel végzett tuskóirtás nem oldotta meg a talaj gyökértelenítését. Kialakult ennek a rendkívül nehéz feladatnak is eredményt biztosító gépi technológiája az SZ—100-as típusú hernyótalpas traktorok csörlőjével végzett tuskóirtásos fadöntés, illetve inkább a törzseknek a talajból gyökerestől történő kihúzatása.

A megépült utak karbantartásáról, állandó víztelenítéséről, felújításáról is gondoskodni kellett. A minden útpályára biztosított szükség szerinti létszámú útörök beállítása, a fenntartási anyagok folyamatos biztosítása, a vízelvezető árokrendszer karbantartása, majd a hatvanas évektől kezdve a rendszeres bitumenítatás, felületkezelés biztosította az utak állagának fenntartását.

A felszabadulás előtt a baranyai erdőkben mindössze 9,3 km erdei feltáró út épült.

A felszabadulás után 1950-ben indult meg az utak építése, különösen nagyobb intenzitással épültek az utak a feltárási alapterv elkészülte után. A 30 év alatt összesen 111,4 km I. o. erdei feltáróút épült. A megépült utak mind a közutakhoz csatlakoznak és a feltárási alapvető célkitűzéseinek megvalósítása mellett rendkívül nagy jelentősége van annak a ténynek, hogy az összes lakótelepülés bekötő utat kapott és az erdei lakók ezzel közelebb kerültek a kultúrához, az egészségvédelemhez. Másrészt a városi dolgozók hétvégi pihenőjükre könnyebben jutnak ki az erdőbe, így az jóléti szerepét lényegesen jobban tudja betölteni.

A legfontosabb mélyépítési beruházások előrehaladtával jutott el az erdőgazdaság oda, hogy az erdei árokrendszer felújításával és kibővítésével foglalkozhatott. A mezőgazdaság és vízügy ilyen irányú terveinek összehangolásával e vonatkozásban évekre beütemezett távlati tervet készített.

A vízlevezető árokrendszer felújítása az 1967. évben kezdődött és azóta 44 974 fm vízlevezető árok nyert felújítást, illetve kiépítést.

Magasépítés

Az átvett erdőterülettel az erdőgazdaság jelentős százalékban korszerűtlen, rossz állapotban lévő, részben háborús romos lakó- és üzemi épületeket vett át. Ezen túlmenően az épületek telepítése nagy százalékban nem felelt meg a szervezetnek. Az erdőben telepített erdészlakások az évek múlásával mind jobban problémát okoztak az erdész gyerekek iskoláztatása terén. A korszerű munkafeltételek biztosítása érdekében üzemi, gazdasági és szociális jellegű építkezésekről kellett gondoskodni.

A kezdeti időszakban számottevő építkezés nem volt az erdőgazdaság területén. Az első években a műszaki tevékenység inkább arra szorítkozott, hogy a meglévő és a földreform során átvett épületeket leltározza, a legszükségesebb tatarozási munkákat elvégezze, valamint a változott lakásigények kielégítése céljából átalakításokat végzett.

Fordulatot az I. ötéves terv hozott. A tervidőszak elején nagy feladatot rótt az erdőgazdasági egyesülésre a szigetvári fűrészüzem rekonstrukciója és üzembe állítása a gyors ütemben megindult mezőgazdasági építkezések megsegítése érdekében. A rekonstrukciót sikerült három hónapon belül végrehajtani és az üzem 3 műszakban napi 120 m³ (brutto) gömbfaanyagot dolgozott fel. Ugyancsak fontos népgazdasági érdekelt szolgált — a hűselltátás megjavítása érdekében —, a növendékmarha nevelés céljából fokozott ütemben számos istálló helyreállítása. Ebben az időszakban már lehetőség nyílt népgazdasági beruházásból a legfontosabb szociális épületek építésére is. Ebben az időszakban elkészült 7 alkalmazotti lakás, 7 kocsislakás, 3 munkásmelegedő, 7 munkásszállás, 1 fürdő.

Ebben az időszakban végzett építkezések azonban még nélkülözték a távlati célkitűzések és tervezések szempontjait.

Komoly problémát jelentett a mindjobban fejlődő fogatgazdaság lovainak elhelyezése. Nem álltak rendelkezésre a megfelelő istállóépületek. Volt olyan részlege a fogatgazdaságnak, hogy a lovak 7 különböző helyen voltak elhelyezve bérleményben és nem álltak rendelkezésre a fogatosok számára szükséges lakások sem. Mindez károsan hatott a munka termelékenységére és a munkafegyelemre, lazaságokat és visszaéléseket szült. Az 1953—1956 közötti időszakban megindult az istálló és lakás építés. Megépült az összes szükséges istálló, 17 kocsislakás, 5 erdészlakás, 7 alkalmazotti lakás, 1 munkásmelegedő, 1 munkásszállás, valamint teljesen saját erőből elkezdődött a fagyártmánytermelő műhelyek létesítése.

Az 1956. évi ellenforradalom jelentősen visszavetette az elkövetkező években a beruházási hitelvolumen nagyságát. A kapott tárcahitelek az erdőgazdaság mini-

A hatvanas években épült korszerű erdei otthon.

Egészséges otthont biztosítanak a kárászi új kocsilakások.

mális igényeit sem elégítették ki a nyomasztó lakáshelyzet lényeges felszámolására, az erdőgazdaság a kapott tervhitelem kívül törekedett jól gazdálkodni a fejlesztési alappal, majd egy-két lakás rekonstrukcióját igyekezett a felújítási hitelből is megoldani. Az 1960-as évek közepe táján kezdett némileg javulni a helyzet és átlagosan évi 3—4 lakást tudott az erdőgazdaság építeni a rendelkezésére bocsájtott hitelből. Komoly erőfeszítést jelentett — a mai igényeket kielégítő — vadászlakok, illetve vadászszállások felújítása, építése. Nagy vonásokban felállítva a magasépítés felszabadulás utáni mérlegét, megépült: 67 erdész-, illetve alkalmazotti lakás, 26 kocsislakás, Pécssett 14 alkalmazotti lakás. Megépült 12 munkásszállás és 8 üzemi konyha. Megépült, illetve lényeges átalakítással modernizálódott 8 vadászlak, illetve vadászszállás. Megépült 15 fagyártmánytermelő műhely, illetve üzem, elkészült a vajszlói és hetvehelyi fagyártmánytermelő üzem modernizálása. Pécssett a Megyeri úton megépült az erdőgazdaság gépműhelye, ami ma a műszaki erdésznek ad otthont. 1965-ben elkészült az erdőgazdaság központi székháza, ahol a központi dolgozók a mai követelményeknek megfelelő székhelyet kaptak. Valamennyi erdészeti központjában kultúrterem létesült, az könyvtárat, televíziót, rádiót kapott, gondoskodás történt más művelődési és szórakozási lehetőségről is. Az új létesítmények mellett megoldást nyert a régi erdészlakások korszerűsítése is. Az erdőn belüli lakótelepülésekre, így: Sasrétre, Nagymátéra, Alsókövesdre, Felsőkövesdre, Köröcsönye-pusztára bevezetésre került a villany. Nagy segítséget nyújtott e vonatkozásban Baranya megye Tanácsa és a Dél-dunántúli Áramszolgáltató Vállalat. Egy-két lakás kivételével befejeződött az erdészlakások egyedi villamosítása is, így a rádió és a televízió útján a kultúra eljutott az összes erdei településre és erdészlakba. A villamosítás mellett gondoskodás történt az erdei lakótelepek korszerű vízellátásáról és a villamosítással

A pécsi központi dolgozók részére épített lakóépületek egyike.

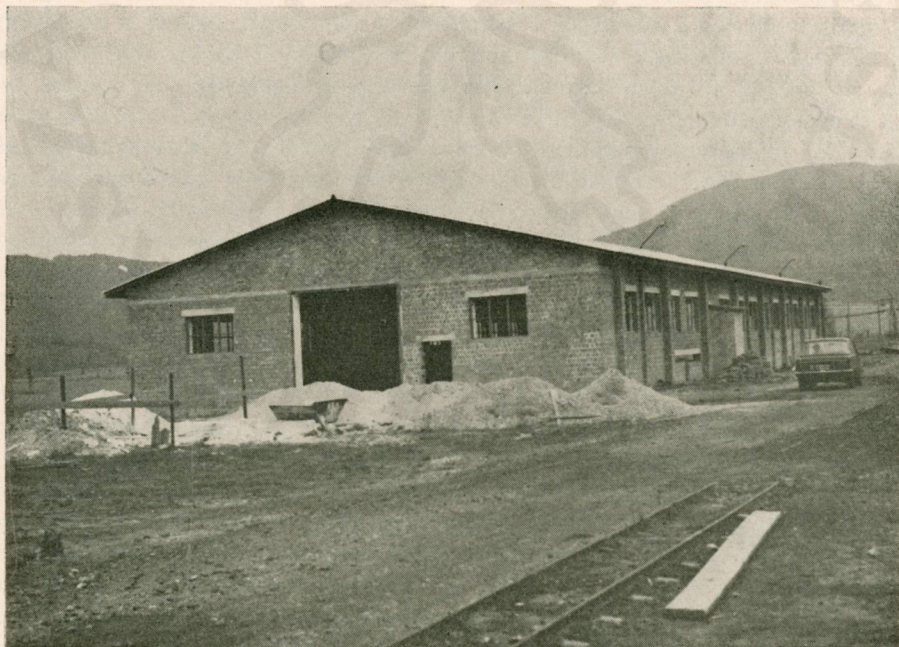
párhuzamosan legtöbb erdészlakásban ma már elektromos meghajtású szivattyúk látják el a háztartást vízzel.

A fokozódó építési feladatokkal fejlődött és kialakult az erdőgazdaság műszaki gárdája is. A tervezési és kivitelezési feladatokat az építkezések megindulása idején idegen tervező és kivitelező vállalatok látták el. 1956-ig az Erdőgazdasági Építőipari Vállalat volt a kivitelező, majd annak megszűntével — kivéve a pécsi irodaházat és a nagymátéi vadászházat — az erdőgazdaság rátért a saját házilagos tervezésre és kivitelezésre.

A házilagos kivitelezés biztosítására meg kellett szervezni a kőművesbrigádokat. A szükséghez mérten gondoskodás történt magasépítőipari gépekről.

A házilagos kivitelezések általában 20—25⁰/₀-kal olcsóbbnak bizonyultak, mint az idegen kivitelezés.

Az elmúlt 30 év erdészeti építészet stílusában korszerű törekvéseket találunk. A régi erdészeti épületek romantikus stílusjegyeket viseltek magukon, ez volt jellemző a korra, amelyben épültek. Az új erdészeti épületek modernebb vonalaikkal is beillenek az erdei környezetbe. Az erdőgazdaság központi épülete, a nagymátéi vadászház markánsan korszerű építkezési stílust tükröz mind külső vonalaiban, mind funkciója céljából belső beosztásában.

Az épülő hosszühetényi fűrészüzem.

A felszabadulás előtti időben az erdei munkák nem voltak gépesítve. A felszabadulás után az ipar és a mezőgazdaság átalakulása mellett az erdőgazdálkodás is az átalakulás idejét élte és éli. Az erdőgazdasági szakemberek is keresték a termelékenységek növelésének lehetőségeit, módszereit, minek sokrétű útjai között a legdöntőbb tényezője az új technika bevezetése. Vitathatatlan, hogy az erdőgazdálkodásban a faki-termelés, a faanyagok közelítése, szállítása, rakódása, talajelőkészítés vonatkozásában a technikai haladás fő módszere a gépek széleskörű alkalmazása. Alapvető fő szempont volt a nehéz testi munka megkönnyítése is, ezért törekedtek a mecseki műszaki szakemberek is a gépesített technológiák bevezetésére, alkalmazására.

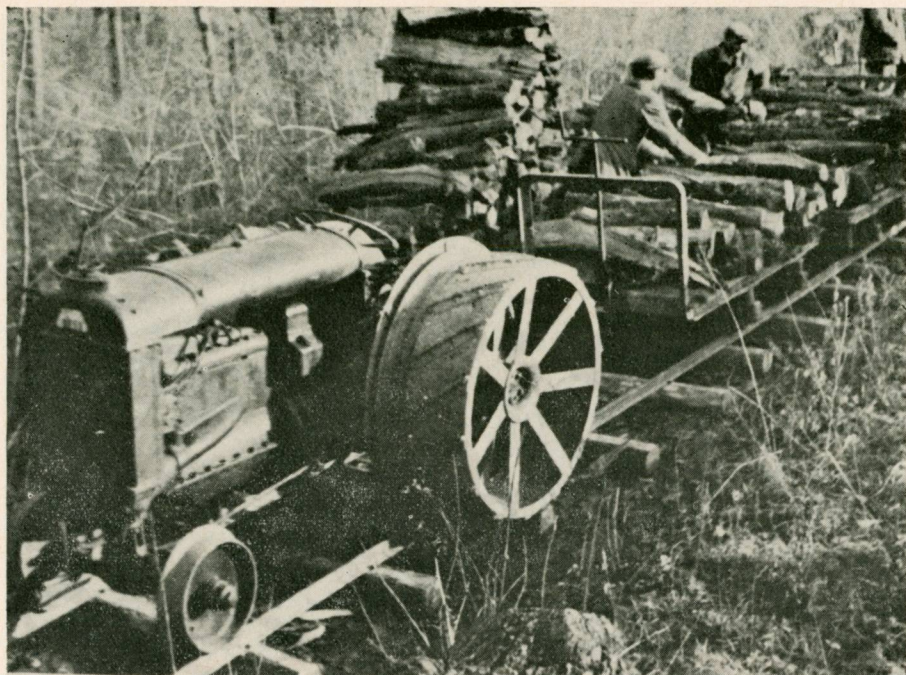
Az erdőgazdasági munkákat 1954-ig — kivéve a faanyagok gépkocsival való szállítását és a talajelőkészítések aránylag kis hányadát — úgyszólván teljes mértékben emberi kézi erővel és lovakkal végezték. E téren lényeges változás az 1954. évben következett be az 1040/1954. MT határozat alapján. A határozat VIII. fejezete az erdőgazdasági munkák nagyarányú gépesítését rendelte el. Az azt megelőző időszakot a „gépesítés hőskorának” lehet nevezni. A decentralizált formában gazdálkodó megyei erdőgazdaságok szakemberei az élet diktálta kényszerűségből saját erejükből keresték házilagos megoldással a legnehezebb feladatok gépesítését. Ebben az időszakban született meg a G 35-ös traktorból épített motormozdony, mely mozdony a bükkösdí vágások repülővágányain sok ezer köbméter faanyagot szállított le. Ebből az időszakból származik a tuskók robbantásához „kanalas fúróval” dolgozó elektromos fúrógép, a német háborús löveg kerekeiből épített közelítőkerékpár, valamint gumihenger. Házilag épített csörlők, közelítőkerékpárok, közelítő szánok, közelítő tepsik segítettek a faanyagok kiközelítését a vágásokból, amikor a közelítéshez kizárólagosan csak a fogaterő állott rendelkezésre. A tervek teljesítéséért való helytállás, élni akarás, a szakma szeretete adta az erőt az erdőgazdasági dolgozóknak az új utak és megoldások keresésében.

Az OEF elhatározása alapján 1955-ben a volt Mecsek-Keleti, majd a Mecseki Erdőgazdaságot gépesített erdőgazdasággá kellett átszervezni. Ez évben került megszervezésre az erdőgazdasági gépállomás, melynek alapjait már a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat lerakta az épületek kisebb részének megépítésével, 1956-ig az erdőgazdaság tehergépkocsi szükségletét még az Erdőgazdasági Szállító Vállalat elégítette ki, a TEFU gépkocsik igénybevétele mellett. 1956-ban a főhatóság az Erdőgazdasági Szállító Vállalatot megszüntette, gépkocsiparkját beolvasztotta az erdőgazdasági gépállomásba, így annak teljes értékű működését ettől az időponttól lehet számítani.

Az 1961. év újabb törvényes alapot biztosított az erdőgazdasági munkák gépesítésének fejlesztésére, amennyiben az 1961. évi erdőtörvény XI. fejezete kimondja: „az erdőgazdálkodásban a termelékenység növelése, a munka megkönnyítése, a nehéz és veszélyes fizikai munka fokozatos megszüntetése érdekében — a gazdaságosság szem előtt tartásával — a legfejlettebb technika alkalmazására és korszerű termelési eljárások bevezetésére kell törekedni.”

1964. október 1-i hatállyal az OEF elrendelte a műszaki erdőszet megszervezését.

Kezdetben a gépesítést a „centralizált” szervezeti forma jellemezte, amennyiben — a motorfűrészek kivételével — az első években az összes erőgép a gépállomás állo-

Amikor még nem volt pénz a gépek beszerzésére. A G 35-ös traktorból épített motormozdony sok ezer köbméter faanyagot szállított ki a repülővágányokon a bükkösi fakitermelések során.

mányába tartozott és az is üzemeltette a gépeket. Ennek a hátránya a sok üresjáratban, hasznosóra kiesésben és főleg abban mutatkozott meg, hogy az erdészetek nem váltak gazdáivá a hozzájuk munkára kihelyezett gépeknek. Ezen állapot megszüntetése érdekében 1960. évtől kezdve egy-egy erdészet szállítási és talajelőkészítési, ápolási tervfeladataihoz mérten — kezdetben a tehergépkocsik és speciális gépek kivételével — az erőgépek és a hozzájuk tartozó pótkocsik, valamint munkagépek az erdészetek állományába nyertek kihelyezést. A későbbi évek folyamán a szállítási feladatok arányában a tehergépkocsik jelentős hányada is erdészeti állományba került, ez a tendencia az 1974. évtől még hatványozottabb mértékben érvényesült. A javítószolgálat meggyorsítására — a pécsi gépjavitó műhely mellett — javítóműhely létesült: Sellyén (Körcsönye-pusztán), Vajszlón, Hetvehelyen, Alsókövesden, Káráson. Az 1974. év során ezek a műhelyek magasabb szintű feladatok ellátására is kellő módon fel lettek szerelve, modernizálva azon célból, hogy a javítószolgálat jelentős hányadban az erdészetek szintjére decentralizálható legyen.

Visszapillantásunk során meg kell emlékeznünk arról, hogy bizony kezdetben a megfelelő gépek és hozzáértő személyzet hiánya gyakran szült eredménytelenséget, aminek láttán bizonyos mérvű gépesítés elleni hangulat alakult ki. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a gépesítés fejlődése lassú ütemű volt mindaddig, amíg a közelítésre, fakitermelésre, a faanyagok gépi rakodására alkalmas gépek nem érkeztek hazánkba, amikkel a gépesítés lelkes hívei bizonyítani és meggyőzni tudtak.

Kezdetben a fizikai dolgozók féltették kenyerüket a gépektől. Jellemző, hogy

Amikor a faanyagok rakodásához még nem volt daru.

amikor 1954-ben az erdőgazdaság főmérnöke az első motorfűrész kivitte az Árpádtetőn dolgozó berzencei (Somogyberzence) fakitermelő munkásokhoz — akikkel Berzencén 1936 óta dolgozott és akik évek óta visszatérő munkásai voltak a Mecseki Erdőgazdaságnak — azok a következő kijelentéssel hagyták ottan az erdőgazdaság főmérnökét: „főmérnök elvtárs, ne vegye el maga a mi kenyérünket”. Az évek során sok-sok ellenállást, az újtól való félelmet kellett legyőzni és akadt a magasabb képesítésű műszakiak között is nem egy, akiket csak több év eredményének bizonyításával lehetett meggyőzni.

A gépesítés jelentős mértékben vitte előre a fizikai munka megkönnyébbítését, visszahatott a termelő munkásra is, megkívánta technikai ismereteinek bővítését, de emellett a munkát szervezőknek, irányítóknak is meg kellett tanulni az új technikát, az új technológiákat. Kezdetben rendkívül nagy nehézséget jelentett, hogy a gépek kiszolgálásához szükséges gépkezelők nem voltak a kellő mértékben biztosíthatók. Az erdőgazdaság minden kiképzési lehetőséget megragadott, több éven át tanfolyamokat szervezett, mégis a gépkezelők képzettsége csak sok év oktató munkája után érte el a megkívánt mértéket. A motorfűrészkezelők kiképzésében végleges és megnyugtató megoldást hozott a Mecseknádasdon létesített szakmunkásképző iskola. Különös nehézséget jelentett, hogy a már jól kiképzett emberek, főleg az 1953—1958-as években Baranya nagy iparosítása idején — számottevő módon morzsolódtak le az ipar magasabb anyagi lehetőségeket biztosító szívó hatására. Ebben az időben még nem volt mód a gépi fakitermelők számára megfelelő bérezést biztosítani — ma már ez a lehetőség biztosított, mert mint képesített szakmunkások egyrészt állandó jelleggel foglalkoztathatók, másrészt magasabb bér biztosítható számukra, mint a szakképesítés nélküli dolgozóknak.

Az erdő gépesítésében — főleg az első 15 évben — hátrányt jelentett, hogy a beszerezhető és munkába állított gépek nem speciális erdőgazdasági célokra épültek. A gépek túlnyomó része mezőgazdasági feladatokra, közúti szállításokra épült. Ma már fokozatosan ott tartunk, hogy a KGST-államok ipara a nem közvetlen erdőgazdasági célokra konstruált gépeken törekszik olyan kisebb-nagyobb módosításokat végrehajtani, amelyekkel a gép az erdőben folyó munkálatok kívánalmait is megközelíti, másrészt a KGST-n belül épülnek kimondottan erdőgazdasági célra tervezett gépek, ezen túlmenően még van a tőkés országokban jól bevált speciális erdőgazdasági gépek behozatalára is. Az utóbbi évek során általánossá vált a hidraulikával működő gépek bekapcsolása az erdei munkába. Az eszközhordó gépeknél a megfelelő adapterek kialakítása volt az erdészeti konstruktőrök egyik fontos feladata. A sorközművelő gépeket is úgy alakították ki, hogy azok az erdészeti igényeinek is megfeleljenek.

Érdeemes visszatekinténünk arra, hogy milyen fejlődést sikerült elérni az egyes munkaterületek gépesítésében.

Az erdőművelés gépei

A tulajdonképpeni erdőművelési gépek a csemetekertekben, az erdősítések kivitelezésében és ápolásában nyújtottak és nyújtanak nagy segítséget. Az erdőművelés gépesítésében elért eredmények elsősorban az utóbbi évtizedekben biztatóak. Nem

foglalkozunk azokkal a gépekkel, amelyek lényegében a mezőgazdaságban alkalmazott gépekkel azonosak, annak ellenére, hogy azok nagy részét a speciális erdészeti követelményekhez kellett alakítani. Ide tartoznak a többi között az ekék, tárcsák, boronák, hengerek, talajsimítók, kultivátorok, talajmarók. Mint már speciális csemetekerti gépek kerültek alkalmazásra: a pécsi magvető, a szolnoki magvető, a csemetekerti kultúrák ápolásában a szerszámhordozó Maulwurf, a motoros forgókapák.

A suhángkiemelő gépeknek különösen nagy szerepük volt a nyárfásítási munkákban, csak ezekkel lehetett gazdaságosan megoldani az ültetési anyag kiemelését. Évek során nagyon eredményesen dolgozott az erdőgazdaság saját konstrukciójában és műhelyében elkészített pécsi suhángkiemelő, a szolnoki suhángkiemelő, majd a csemetekiemelésben a pécsi javított Varga—Keresztesi féle csemetekiemelő gép és a szegedi csemetekiemelő gép.

Az erdősítések talajelőkészítésének a kívánatos agrotechnikai mértékét biztosították az SZ 100-as láncfalpas vontatóval vontatott PP—50-es, P—50—Pj és PPU—50 A rigolekék, majd a DT 413-as láncfalpas vontató és a D 4 KB gumikerekes vontató után alkalmazott jugoszláv és más mélyszántó ekék.

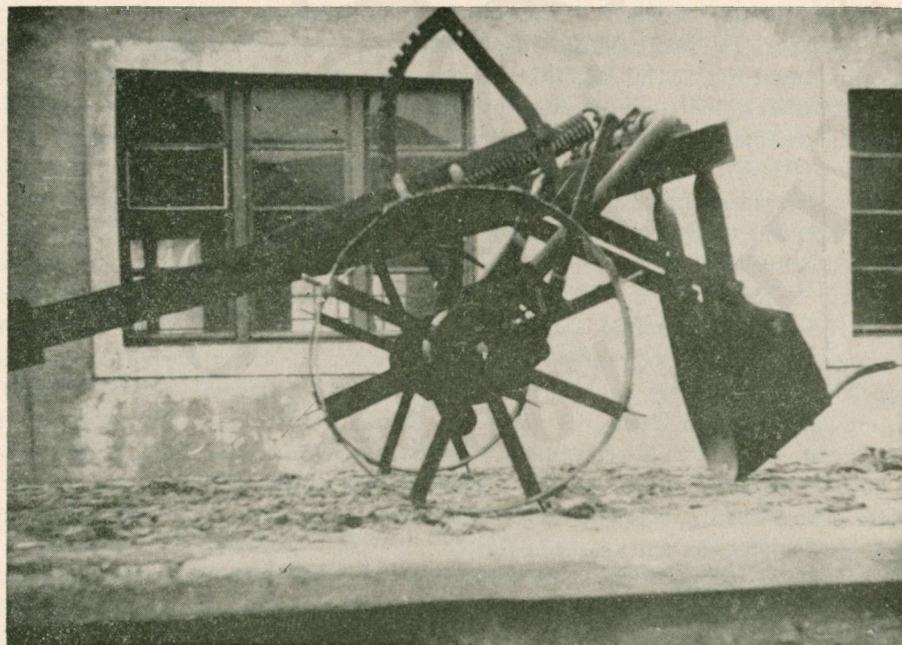
Nagy fontosságuk volt az erdősítések talajelőkészítése terén azoknak a kísérleteknek és törekvéseknek, amelyek a tuskóirtás nélküli fakitermelések után a talajban maradt tuskók kiemelését, a terület gyökértelenítését és talajművelését kívánta megoldani. Házilag kísérletezésben kidolgozta az erdőgazdaság a gyökértuskórobbantás módszerét és kisebb területek kituskózására (pl.: zengői csemetekert területe) eredményesen alkalmazta. Tekintettel azonban költséges és veszélyes voltára, nagyüzemi mértékben nem terjesztette el. Említésre méltóak az Országos Erdészeti Főigazgatósággal és az Erdészeti Tudományos Intézettel karöltve a külön-

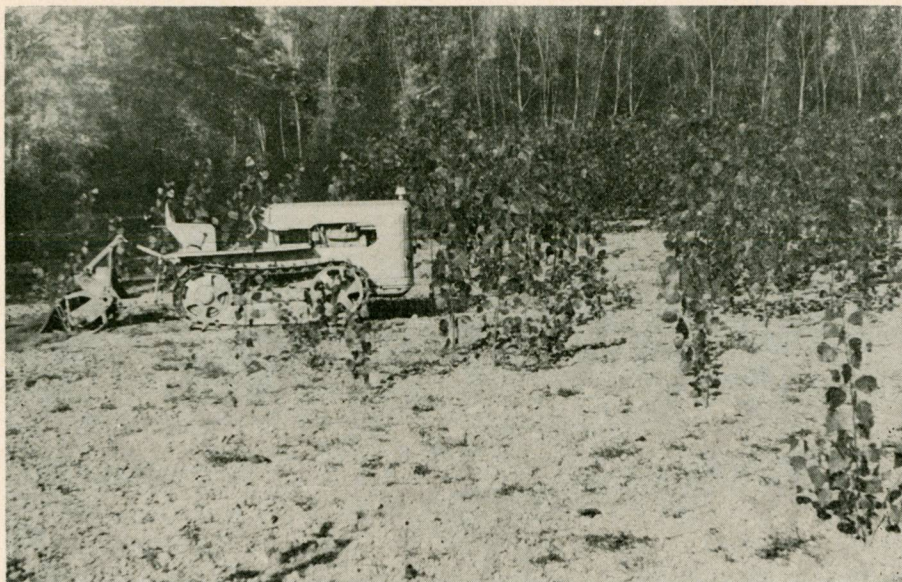
Gépi csemeteültetés Maulwurf eszközhordozóra szerelt csemeteültető berendezéssel.

A gyakorlatban jól bevált a mecsekiek magvetőgépe.

Pécsi javított Varga-Keresztesi-féle csemetekiemelő gép.

Gépi talajelőkészítés a töttösi csemtekertben.

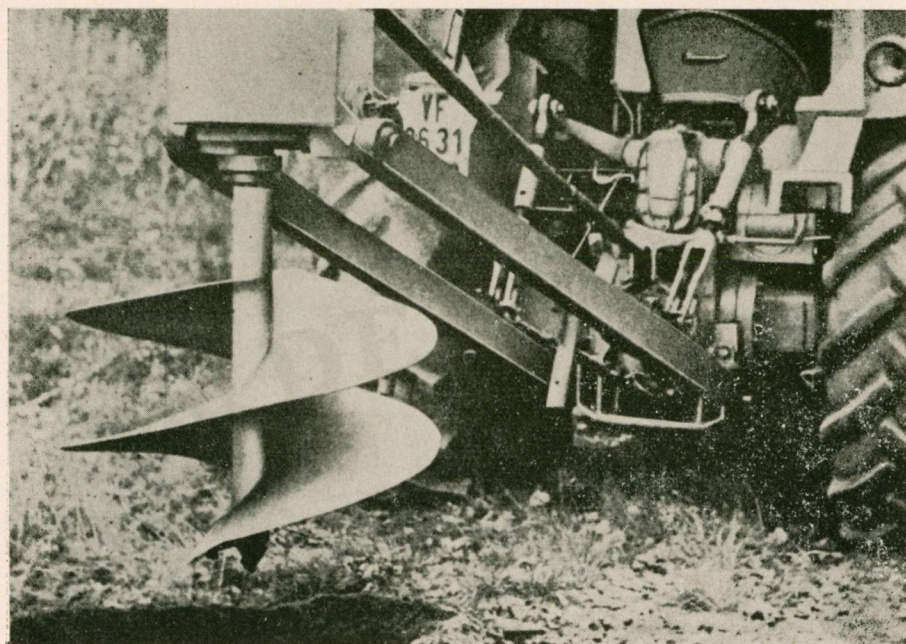
böző külföldi tuskókiemelő gépekkel történő tuskókiemelés technológiájára, majd azt követően az erdőtalaj mélyszántására folytatott kísérletek. A kísérletek a feladatot megoldották, azonban — tekintettel a baranyai kötött erdőtalajokra — a vágásterületeken a földben maradt gyakran rendkívül nagyméretű tuskókra — költségesek voltak miatt nagyüzemi mértékben ugyancsak nem voltak bevezethetők.

Az erdőültetések, különösen pedig a nyárfásítások talajelőkészítésében kiváló erdőtelepítési eredményeket biztosított a traktor hidraulikájával működtetett ERTI gödörfúró. Termelékenysége jól kielégíti a termelékenységi követelményeket, amennyiben a talajadottságoktól függően 8 órás teljesítménye: 1200—1400 gödör. A gödrök mélysége 95 cm, a felső átmérője 62—81 cm.

Az erdőművelés speciális gépei közül igen jelentősek a csemeteültető gépek, melyek közül az SZLCS és az ERTI kétsoros csemeteültető gépe került hasznosításra.

Az erdőültetések ápolásának gépei főleg talajművelő gépek, melyek lényegében hasonlóak a mezőgazdasági talajművelés gépeihez. A fejlődés e téren is megalkotta a speciális erdőgazdasági ápoló gépeket, melyek közül említésre méltóak: Martonfélé univerzális tárcsa Zetor K—25-höz, a tárcsás kultivátor, a motorrobot kultivátor, a ZK kultivátor, a kételemes ZK kultivátor, a körforgós kapa. Újabban pedig az RS—09 adaptereivel jóformán minden talajápolással kapcsolatos feladatot elvégez a nagyüzemi csemtekertekben rendkívül termelékenyen, miután teljesítménye műszakonként elérheti a 6—8 hektárt.

A vegyszeres védekezés terén az erdőgazdaság a növényvédelmi állomások gépparkját vette igénybe. Az 1969. évben tanfolyamon képezte ki a vegyszeres védekezésben foglalkoztatott dolgozókat és fokozatosan irányt vett arra, hogy vegyszeres terén — annak gépesített végrehajtásához — a szükséges gépparkot biztosítsa.

A nyársuhángok ültetését megkönnyíti a gödörfúró

Szükség szerint továbbra is igénybeveszi a Növényvédő Állomásokat, például a helikopterről történő vegyszerezéshez, mely módszerrel az utóbbi évek során kiemelkedő eredményeket értek el.

Egybevetve az erdőgazdaság a felszabadulás óta eltelt idő alatt végeredőként a 30 éves fordulóra a csemete- és suhángkiemelésben 79⁰/₀-os, az erdősítések talaj-előkészítésében 56⁰/₀-os, az erdősítések ápolásában 57⁰/₀-os gépesítettségi fokot ért el. Az elért százalékok számottevők, mert hiszen az erdősítések talajelőkészítését gépi úton inkább csak a síkvidéki erdőterületeken lehet megoldani, a hegyvidéken, ahol az erdőállományok felújításának jelentős hányada természetes úton történik, kevésbé alkalmazhatók a gépek. Ezek az eredmények azért is rendkívül fontosak, mert a növekvő fakitermelés növeli az erdőfelújítási kötelezettséget is, márpedig a hiányzó munkaerő mellett a feladatokat mind fokozottabb mértékben kell minél kisebb élőmunka-ráfordítással megoldani.

A fakitermelés gépei

A fakitermelés gépesítése 1954-ben kezdődött meg 27 db motorfűrészsel — az indulás éveiben —, a gépkezelők tapasztalatlansága miatt rendkívül nagy volt a meghibásodás, a javítási és egyéb okokból eredő állásidő, — egy gép teljesítménye abban az időszakban mindössze évi 627 m³ volt — öt esztendő elmúltával az egy gépre eső teljesítmény 1000—1100 m³-re emelkedett, újabb öt esztendő elmúltával

1800—2200 m³ körül teljesített egy gép, a 30 éves fordulóra pedig 3000 m³ körül mozog egy gép évi átlagos teljesítménye. Ez a felfelé ívelő fejlődés egyrészt a gépezetek szaktudásának eredménye, másrészt az alkalmazott motorfűrészek minőségi változásának, valamint a fakitermelésben alkalmazott fejlettebb technológiák alkalmazásának tudható be. A tanulás éveiben a csehszlovák gyártmányú kétemberes 20—22 kg súlyú robbanómotoros MRP és az elektromotoros RINCO fűrészek kerültek alkalmazásra, a szükséges villanyáramot mobil aggregátorok szolgáltatták. Ezt követően a szovjet gyártmányú egy emberes robbanómotoros DRUŽBA fűrészek nyertek alkalmazást, melyeknek súlya már csak 8 kg volt. A fokozódó fakitermelés mind nagyobb teljesítményű gépeket követelt, így kerültek alkalmazásra a STIHL-CONTRA, majd a STIHL AV—50 típusú motorfűrészek 10,65 kg súllyal. Ezek a motorfűrészek percenkénti 7000-es fordulatszámmal, 5,5 LE-vel, másodpercenkénti 14,4 méteres láncsebességgel a szakavatott munkás kezében rendkívül nagy teljesítményekre képesek, miként azt az elért eredmények tanúsítják.

Ma már a döntésnek, darabolásnak, a gallyazásnak igen nehéz és kéziszerszámmal megerőltető munkáját túlnyomórészt géppel végzik a fakitermelők, az erdőgazdaság a felszabadulás óta eltelt 30 év alatt e téren a 0%-ról 98%-ra emelte a gépesítettségi fokot és csak a vékony állományokban, vagy a gépi munkára veszélyes helyeken kell használni a fejszét vagy kézfűrész.

Közelítés, szállítás, rakodás gépei

A felszabadulás előtt az erdészeti anyagmozgatást Baranyában a kézi erő és az állati energia jellemezte. A felszabadulás után is — az ötvenes évek elejéig — a fogatos anyagmozgatás volt túlsúlyban. A fogatok felváltására az első kezdeményezés a közelítési munkákban G 35-ös körmös traktorokkal történt.

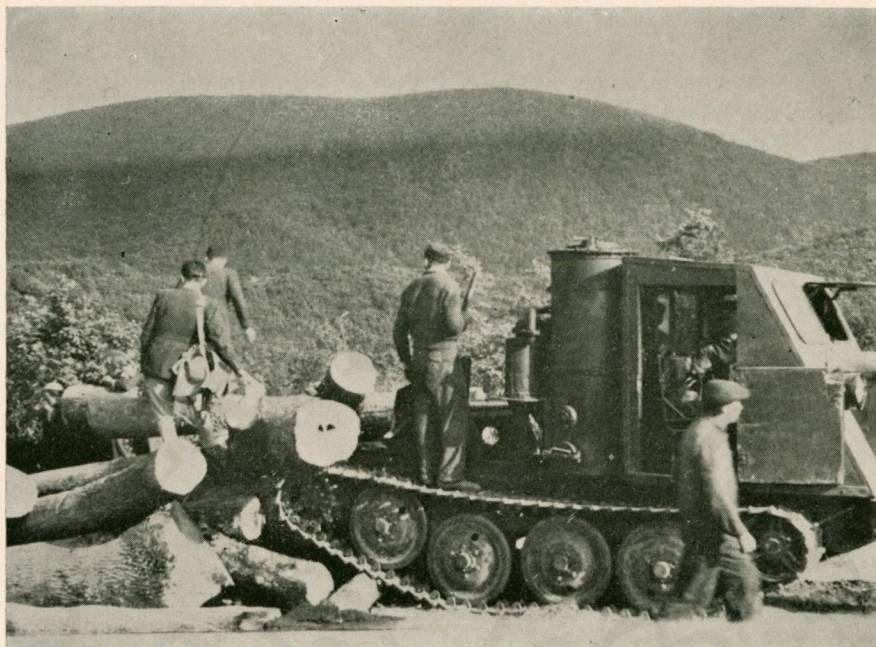
Ezek a próbálkozások számottevő sikert nem hoztak. A G 35-ös traktorok alkalmazására elsődlegesen a síkvidéki tarvágásos vágásterületeken került sor. Az e célra házilagosan szerkesztett közelítőkerékpárok elé gyakran két körmös traktort is kapcsolva sem lehetett a nagyméretű tölgy és nyár rönköket — kedvezőtlen talajviszonyok között — kedvező önköltséggel és eredménnyel kiközelíteni.

Változást jelentett a traktoros faanyagközelítési munkákban az 1953. évben Vókány vasútállomáson kivagonírozott 2 db DT 413-as lánctalpas traktor. Ezekkel sikerült annak idején a kistótfalusi 50 kh-s nagy tarvágás letermelt faállományának már kikésett közelítését megoldani. Rendkívül rossz kiközelítési és kiszállítási viszonyok, a faanyagok „mindenáron” történő kiközelítésére használták a baranyai erdőgazdaságok az SZ 80-as és az SZ 100-as lánctalpas traktorokat kedvezőtlen önköltséggel és az igénybevett erdei útszakaszokban keletkezett nagymérvű károkkal. Ez annak idején a faanyagok megmentése érdekében kényszerhelyzet volt.

Az ötvenes évek elején eredményesen dolgozott a faanyagok kiközelítése terén a rendelkezésre álló mindössze egy db KT 12-es típusú erdei traktor.

Száraz időjárásban az erdei földutakon és közutakon 4—5 km-es hatósugarban aránylag gazdaságosan kerültek alkalmazásra a G 35-ös vontatók pótkocsikkal.

Ugrászserű fejlődést jelentett az UNIMOG-ok megjelenése a baranyai erdőkben, azt követően a TNP csörlővel felszerelt ZETOR SUPER gumikerekes vontatók

A KT 12-es szovjet fagázás lánctalpas vontató nehéz erdei terepen rönköt közelít az erdei vágásból.

segítették a közelítés és kiszállítás munkáját. Mindkét vontatótípus használhatósága kibővült a ZELOP utánfutó alkalmazásával. Ezeket a közelítő járműveket száraz talajon már az újulat komolyabb károsítása nélkül is alkalmazni lehetett a vágásterületeken.

Ámbár a magyar gyártmányú UE—28-as traktorok nem készültek a faanyagközelítésre és az azzal kapcsolatos nagy igénybevételre — kényszerűségből, könnyebb erdei terepen —, tűzifa és aprószerfa kiközelítésére az erdészetek eredményesen alkalmazták.

Az utóbbi években — különösen a síkvidéki erdészeteknél — jó szolgálatot tettek és aránylag eredményesen dolgoztak a HIAB daruval felszerelt D 4 K B vontatók két pótkocsival, ugyancsak az UE 50-es vontatók. Mindkét vontatótípusnak nagy hátránya volt, hogy nem az erdei igénybevételre épültek, emiatt meghibásodásuk jelentős volt, drágán termeltek. Az 1973. évben Timberjack típusú traktort állított az erdőgazdaság a közelítésbe, és az 1974. évben megjelentek a baranyai erdőkben a csulós traktorok, melyeknek munkába állítása újabb jelentős határkövet jelent az erdei anyagmozgatásban, miután ezek a gépek már kimondottan erdőgazdasági célokra épültek a KGST kooperáción belül.

Az ERTI közelítőkerékpárok megjelenésével és alkalmazásával megoldódott a kíméletes közelítés és termelékenyebbé vált a fogatok munkája. Azóta a kíméletes közelítésre alkalmatlan járművek nem mennek be a vágásterületekre — kizárólag csak a vágásterületi úthálózaton mozognak — ahová a közelítőkerékpárok számukra előközelítik a faanyagot. A közelítő kerékpárok azonban megkínávják a lo-

vak alkalmazását, a lovakkal történő fanyagmozgatás drága és még a közelítőkerék-párokkal sem elégíti ki a termelékenység kívánalmakat, így a közelítőkerék-párok fokozatosan leépítést nyernek, újabb és újabb technológiákat szerveznek a mecseki erdőket nagy szeretettel kezelő szakemberek, rátértek az ún. „hosszúfás közelítés”-i módszerekre, ezt a módszert törekednek tovább tökéletesíteni az erdei csuklótraktorok alkalmazásával és évről évre a haladóbb technika és technológia felhasználásával.

A Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat idejében indult meg a gépesített szállítás. Kezdetben a háborúból visszamaradt és megvásárolt egy-két DAIMOND és BÜSSING tehergépkocsival, majd 1 db 10 tonnás TÁTRA tehergépkocsival. A későbbi évek során rendkívül jó teljesítménnyel dolgoztak az erdei szállításokban a CSEPEL 350-es, a CSEPEL 420-as tehergépkocsik mindaddig, amíg felújításuk már gazdaságtalanná nem vált, így került sor a ZISS és ZIL típusú tehergépkocsik beszerzésére. Ezek közül a típusok közül jól bevált az erdei szállításokban a ZIL 130 G típus.

Ezt megelőzően folytak kísérletek a CSEPEL nyergesvontatók alkalmazására is, azonban ezek a gépek az erdei szállításokban nehézkesek voltak és nem váltak be.

A hatvanas évek második felében beszerzésre került 2 db TÁTRA 138-as 10 tonnás tehergépkocsi is. Ezek a tehergépkocsik nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

Jellemző, hogy a tehergépkocsik teherbírása és sebessége — különösen a hatvanas évektől kezdődően — fokozatosan növekedett. Az erdőgazdasági gépkocsipark az elmúlt évek során igen sok nehézséggel megküzdve — általában eredményesen dol-

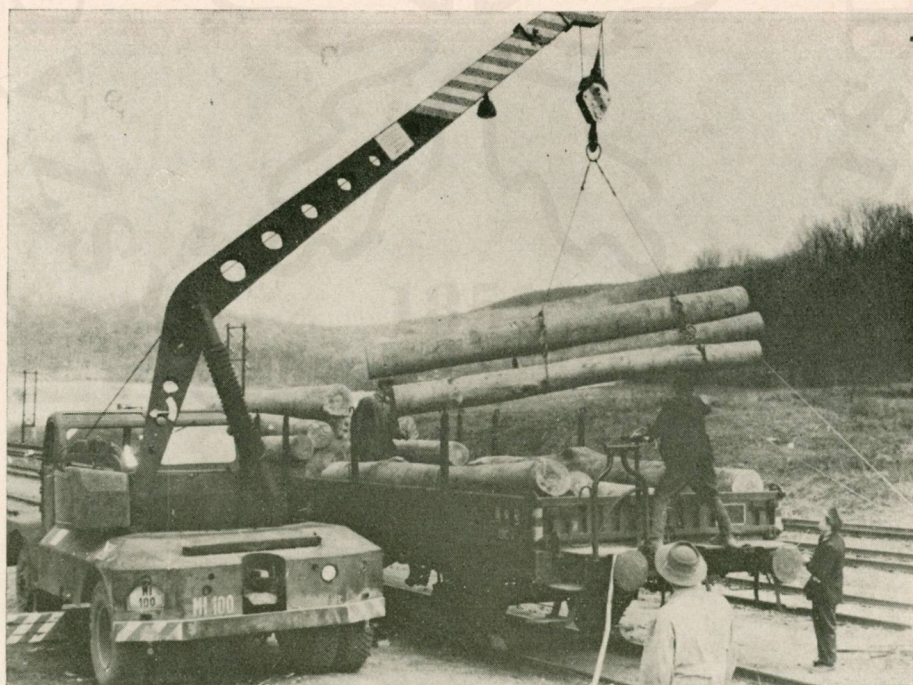

A Daimond vontató a gépkocsiszállítások szervezésének kezdetén.

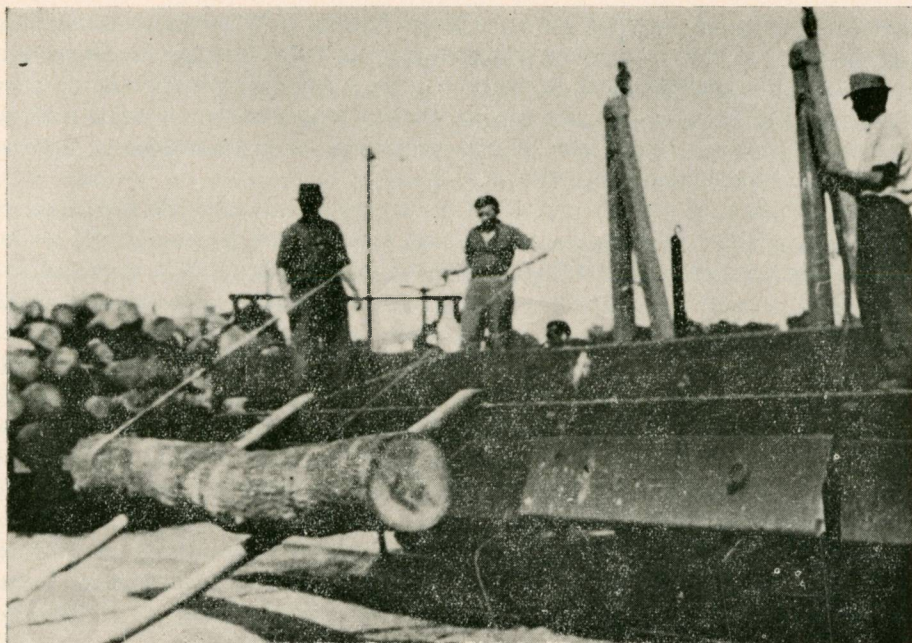
gozott és minden évben teljesítette a reá kirótt feladatot. Az eredményes munkához elengedhetetlen volt a tervszerűség és a szervezethez való biztositása. Az eredményekhez nem lebecsülendő mértékben járult hozzá az a tény, hogy a gépkocsizó gárda jelentős hányada régi, már 10—15, sőt egy-két esetben még több éve az erdei szállításban dolgozó gépkocsivezetőt számlál, kik megszokták az erdei szállítások nehézségeit, lelkes és odaadó tagjai az erdőgazdaságnak.

Jelentős lépésekkel sikerült előrelépni a faanyagok rakodásának gépesítése terén is. Előrehaladást azonban csak a hatvanas évek elejétől lehetett elérni, amikor alkalmazásra kerültek a svéd HIAB gyár önterhelő autódarui. Azt megelőző időben egyedül a szovjet gyártmányú JAMVAREC autódaru teljesítményei voltak számottevőek, azonban ezt a gépet a rakodók kis befogadóképessége miatt eredményesen kihasználni nem lehetett, az erdei földutak melletti rakodókat pedig csapadékos időjárásban megközelíteni nem tudta. A különböző csörlős vagonfelterhelő berendezések komoly segítséget és előrelépést a nagy rakodási feladatok végrehajtása során nem biztositottak. Az erdőgazdaság gépi rakodását ez idő szerint 52 db HIAB, 2 db FISKARS, 1 db FRAK B. 2. rakodógép segíti és a gépi rakodás terén 34⁰/₀-os gépesítettségű fokot ért el.

A rakodás gépesítésével sikerült a termelékenységet növelni, ezt az emberek számára rendkívül nehéz testi munkát megkönnyíteni, a kézi rakodás terén jelentkező munkaerőhiányt a gépekkel pótolni, a szállítógépeknél pedig az állásidőt jelentősen csökkenteni.

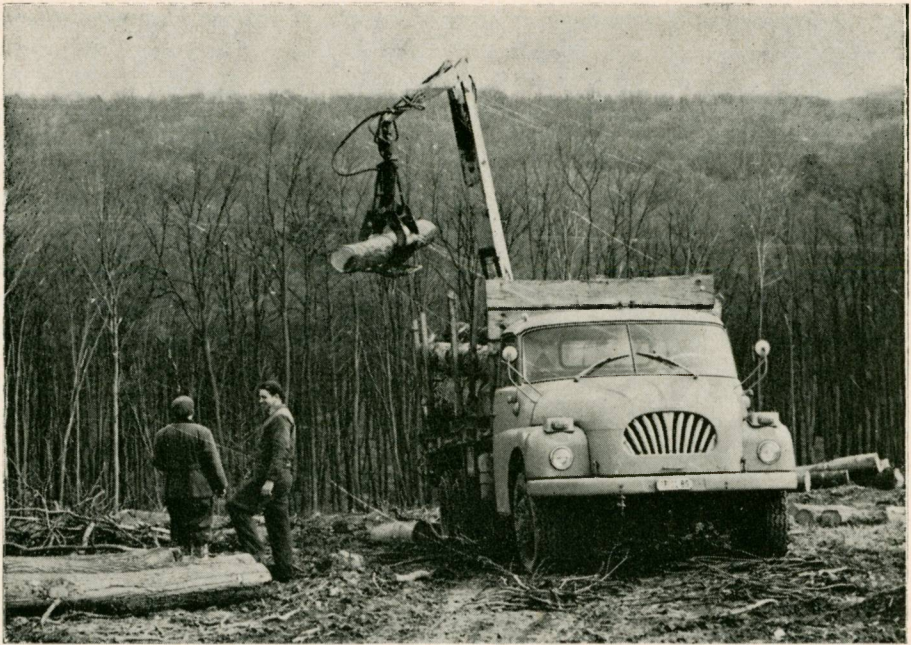
Szovjet gyártmányú Jamvarec daru MÁV vasúti kocsihoz fűrészrönköket terhel.

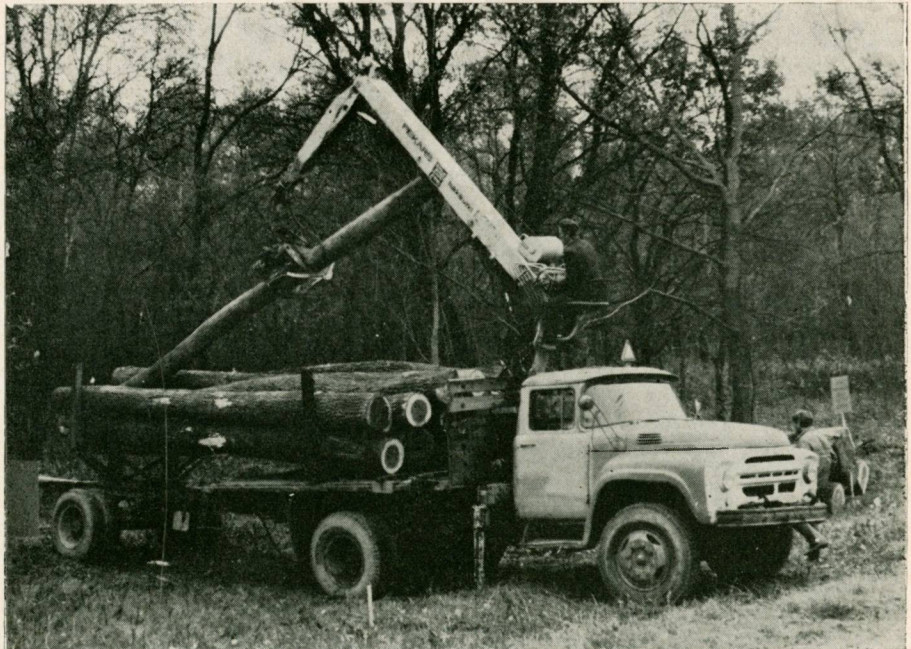
Csörlős vagonba terhelés hozzájárult a nehéz testi munka könnyítéséhez.

A HIAB (svéd) 1993-as típusú daru munkában.

A HIAB 177-es típusú (svéd) hidraulikus „erdei elefánt” daru könnyen emeli a legnehezebb rönköket is.

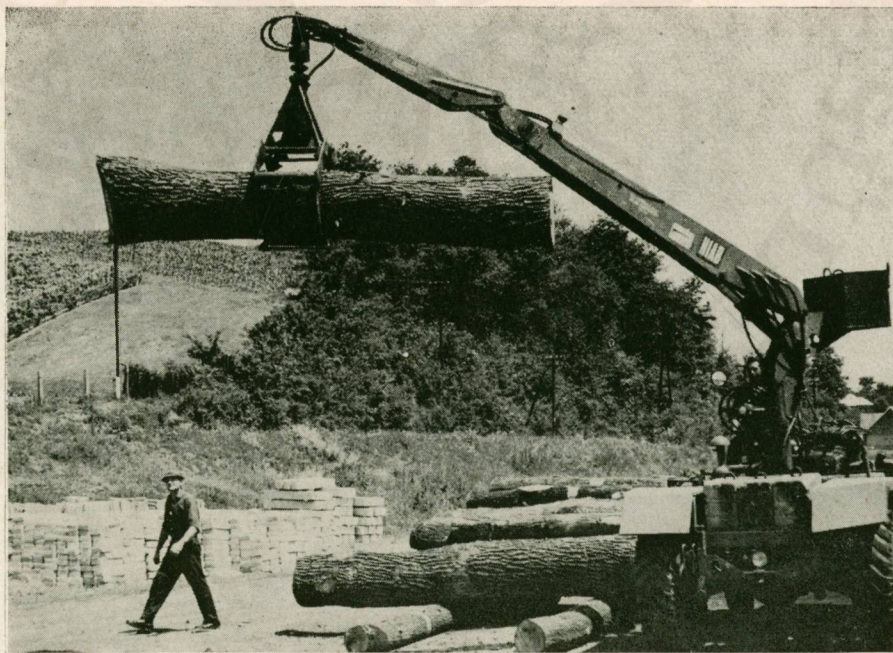

A finn gyártmányú FISKARS hidraulikus daru rönkrakodásban.

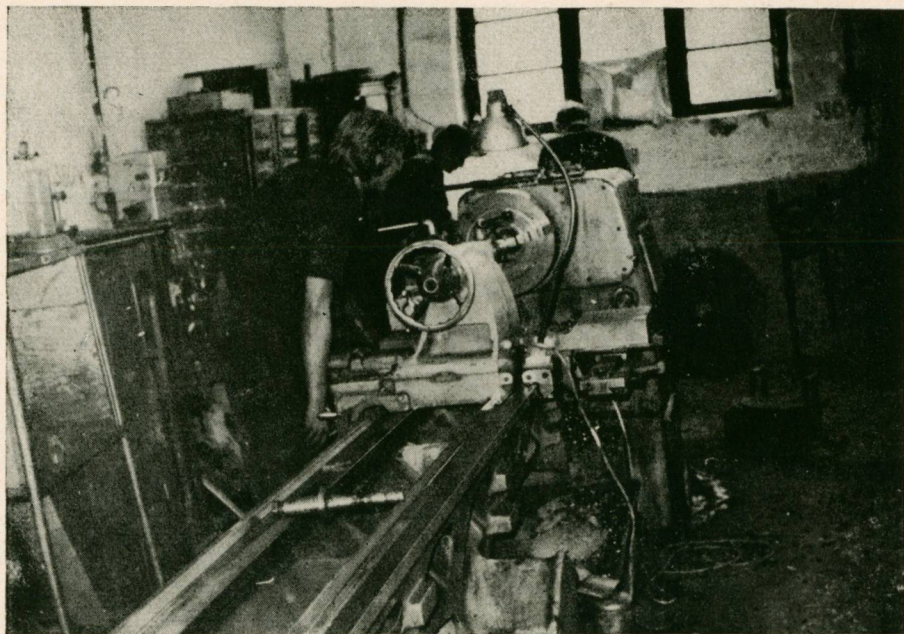
A fokozódó papírfatermelés és exportálás során jelentősen megnőtt az erdőgazdaság kérgezési feladata. A felszabadulástól egészen a hatvanas évek elejéig a kérgezés teljesen kézi eszközökkel és élőmunka ráfordítással történt. A kézi kérgezésnek nemcsak az időszükséglete, hanem a munkabér igénye is nagy. Jelentős feladat volt tehát a kérgezés gépesítésének megoldása. Eredményesen dolgoztak az 1963. és 1964. évtől az Egri kérgezógépek, 1970-re számuk 18 db-ra emelkedett. Azonban a jelentősen emelkedő papírfatermelés kérgezési igényét pusztán csak ezekkel a kalapácsos gépekkel kielégíteni nem lehetett, ezért az 1970. és az 1972. években beszerzésre került 2 db svéd gyártmányú nagyteljesítményű CAMBIO kérgezógép. A gépek beállításával, a technológia fokozatos fejlesztésével az erdőgazdaság a kérgezés gépesítése terén közel 50⁰/₀-os gépesítettségi fokot ért el és ezzel jelentősen fokozta e téren a munka termelékenységét.

A műszaki fejlődést jelentősen elősegítette a magasfokú gépesítettségre beállított géppark karbantartására, TMK-jára, felújítására szervezett gépjavitó szolgálat kiépítése és a pécsi gépjavitó műhely korszerű műhelygépekkel való felszerelése. A pécsi gépjavitó műhely biztosítja a speciális erdőgazdasági gépek javítását, revízióját, felújítását.

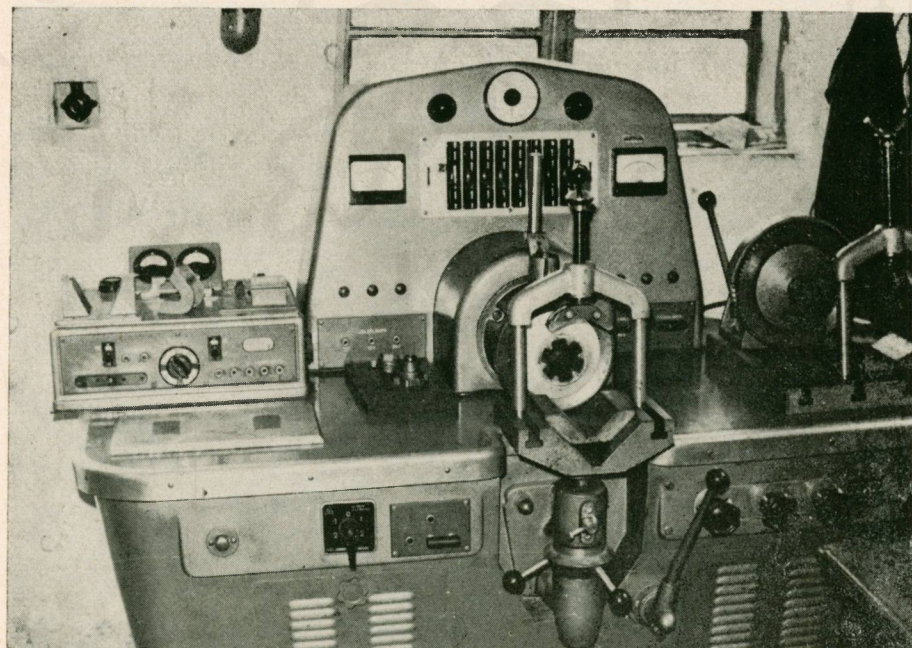
A pécsi gépjavitó műhelyben a gépalkatrészek gazdaságos és eredményes felújítása érdekében műanyag felújító műhely létesült az 1968. évben, mely műhelyben az eddigi gyakorlat szerint több mint 220 féle gépalkatrészt sikerült megfelelő műszaki szinten felújítani. Ezzel jelentős mértékben sikerült az alkatrészellátást meg-

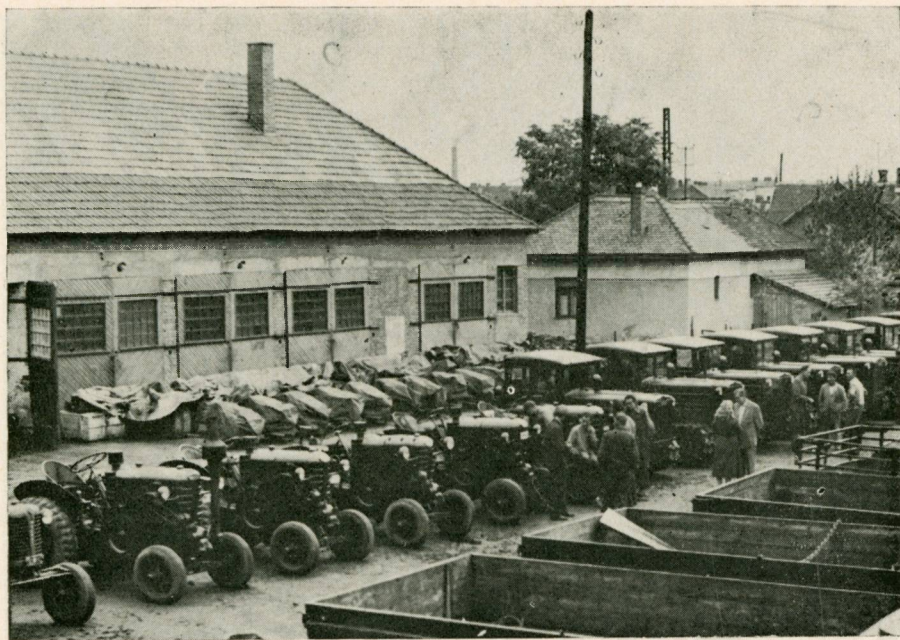
5 tonnás dömper alvázra szerelt HIAB 177-es (svéd) típusú hidraulikus daru rönk és bányafa rakodásban.

Jól felszerelt műhelyek biztosítják a gépek TMK-ját, javítását.

Modern ellenőrző berendezések biztosítják a járművek üzembiztonságát.

Minden évben következetesen megtartott gépszemlék hozzájárultak a gépek termelékenységének növeléséhez, az üzembiztonsághoz.

javítani, egyben sikerült csökkenteni az alkatrészek importját. E téren végzett munkára felgyeltek az országban, sőt az ország határain túl is. A budapesti földalatti vasút építkezéseinél alkalmazott nagyméretű hidraulikus berendezéseket sikeresen újíttotta fel a műhely műanyaggal. A budapesti AURASZ művek számára több ezer darab hidraulikus autóemelő munkahengert nemesített a műhely műanyagos bevonással, az autóemelők jelentős hányada exportra ment.

A pécsi műhely segítséget nyújtott az ország többi erdőgazdaságának is, amennyiben a svéd HIAB hidraulikus autódarugár garanciális vevőszolgálatát vállalva éveken keresztül szerelte, javította a társerdőgazdaságok HIAB daruit is, sőt ezen túlmenően számos ipari szektor részére is teljesített a műhely ilyen irányú szolgáltatást.

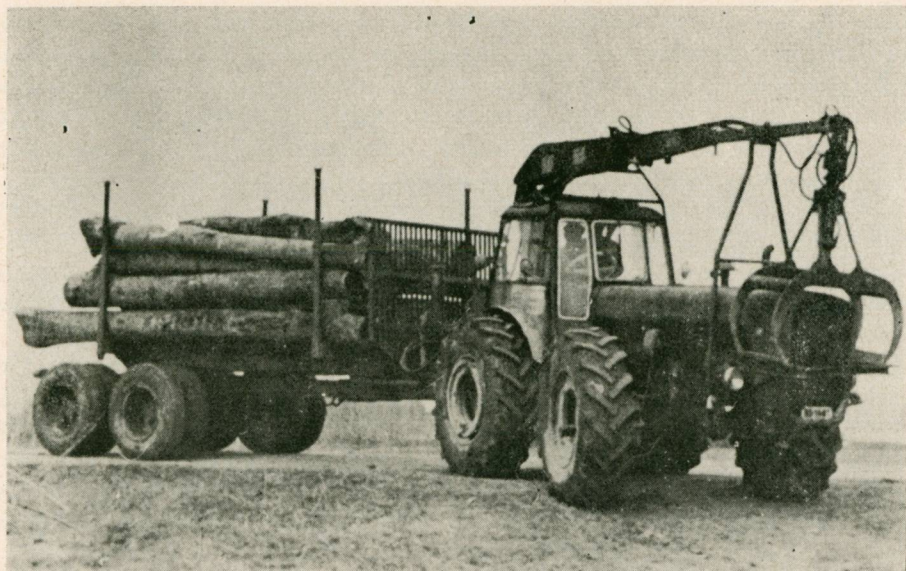
Mindezekon túlmenően a pécsi műhely kiveszi részét részben a felügyeleti hatóság által kezdeményezett, valamint az erdőgazdaság által kívánt műszaki fejlesztésből és az újítások kivitelezéséből is. Így a főhatóság kezdeményezésére oldották meg a D 4 K B traktorok után a Rossön rendszerű 10 tonnás rönkszállító pótkocsi prototípusának kialakítását. Megoldották házilagosan a HIAB darukhoz tűzifamarukolókat építését. A vajszlói és hetvehelyi fűrészüzemekben a faanyagmozgatáshoz ún. „Mecsek” típusú kis rönkök kocsikat építettek.

A műszaki fejlesztés keretében említésre méltó megoldást hoztak az ún. „Mecsek szárító” berendezés megépítésével, mely szárítónak előnye, hogy az egyébként hasznosíthatatlan fűrészpör hőenergiáját hasznosítja. Házilagos tervezésben és házilagos kivitelezésben épült meg az erdőgazdaságnál a hosszúhetényi fűrészüzembe az első

Az ország minden részéből a műszaki erdészet pécsi műhelyébe érkeznek a HIAB (svéd) daruk felújításra.

D 4 K B vontató HIAB 173-as (svéd) típusú hidraulikus daruval és Rossön rendszerű (vél) 10 tonnás rönkzárító pótkocsival rönkzárítóan.

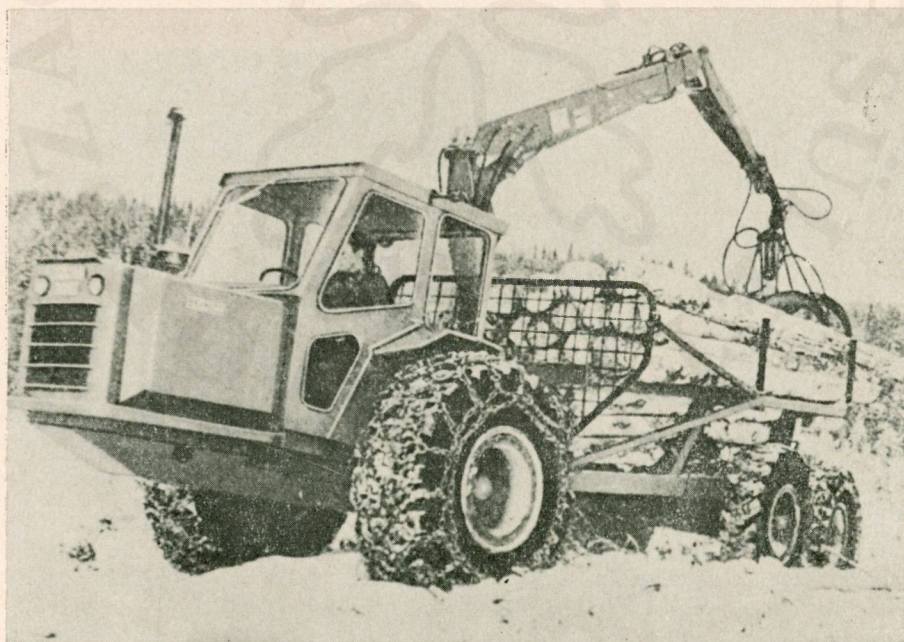

D 4 K B vontatóra szerelt HIAB 173 típusú (svéd) hidraulikus daru az erdőgazdaságnál gyártott 10 tonnás utánfutóra rönkök terhel fel.

rönkszállító transzportőr. Az első transzportőr tervezési és kivitelezési nehézségei után sorban építi a műhely a további transzportőröket Hosszúhetény és Vajszló számára, ez nagy előrelépést jelent a rönktéri faanyagmozgatásban, termelékenyebbé és könnyebbé teszi ezt az egyébként rendkívül nehéz és munkaigényes feladatot.

Az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztésének keretén belül jelentős tényként kell megemlíteni, hogy a külföldi cégek szívesen adják gépeiket bemutatásra, kikísérletezésre az erdőgazdasághoz. Például az 1969. évben a svéd Kockum—Söderhamn cég speciális nagy teljesítményű, kimondottan erdei faanyagmozgatásra épített 10 tonnás BRUNETT típusú traktorát több hónapi kísérletre adta az erdőgazdasághoz, hogy a gép használhatósága, lombos faanyag kiszállításban, a legnehezebb terepadottságok között is megismerhető legyen, ugyanez a cég nagy teljesítményű CAMBIO kérgező gépét a mecsekiekhez adta kipróbálásra.

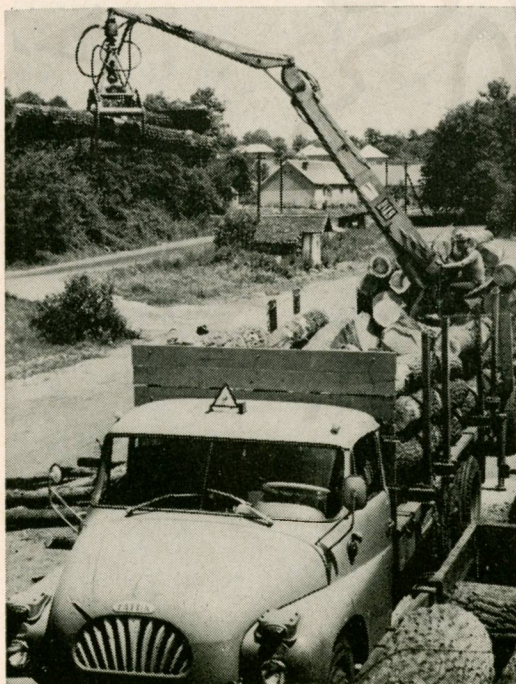
Az erdőgazdaság számos esetben szervezett — a felügyeleti hatóság indítványozására és támogatásával — az ország szakközönsége részére mind hazai, mind külföldi gépekkel gépesítési, rakodástechnikai, szállítástechnikai bemutatót, tapasztalatcserét. Kísérleteit nem öncélúan végezte és végzi, a megtartott bemutatók mind pozitívan hatottak a többi erdőgazdaságban is a haladóbb technika és technológia kialakítására. Az 1960. év áprilisában megtartott „erdőművelési munkák gépesítése”, az 1968. évben a „HIAB erdei elefánt” bemutató, az 1969. áprilisában a kárászi és árpadtetői erdészet területén szervezett rakodás- és szállítástechnikai bemutató — főleg svéd gyártmányú gépek bemutatásával — és az 1970. év márciusában a vajszlói erdészet területén szervezett hosszúfás rakodási bemutató, az 1973. évi erdőművelési tapasztalatcsere mind fémjelzik az erdőgazdaság e téren végzett munkáját.

BRUNETT svéd gyártmányú erdei traktor HIAB 177-es hidraulikus daruval 10 tonnás utánfutóval faanyagszállítást végez, bármilyen nehéz erdei terepen.

MAV vasúti kocsik terhelése HIAB (svéd) hidraulikus daruval.

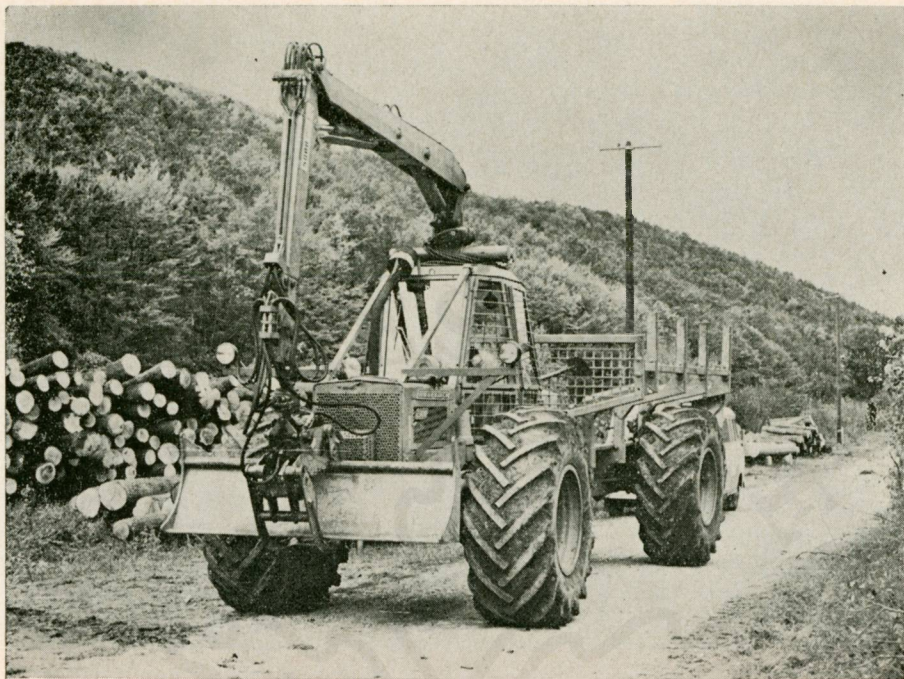

Tátra tehergépkocsira szerelt HIAB 177-es (svéd) hidraulikus daru rönkrakásban.

Az 1974. év végétől a mezőgazdasági traktorok helyett már az erdőgazdasági célokra épült csuklós traktorok segítik eredményesen a faanyagoknak az erdei vágásokból és az erdőből való kiközelitését (KT 75. típusú csehszlovák gyártmányú csuklóstraktorok munkában.)

Ma már a legmodernebb gépek (kanadai Timberjack) dolgoznak a faanyagszállításban.

GAZDÁLKODÁS

A VÁLLALATI EREDMÉNY

A gazdálkodás minőségét szemléltető legátfogóbb mutató a vállalati eredmény. A baranyai erdőgazdaságok 1955. évben történt egyesítése óta e téren is fokozatos fejlődést sikerült elérniük az erdőgazdaság dolgozóinak.

Az 1955/56. gazdasági évben az elért vállalati eredmény 2 145 000 Ft volt, 5 évvel később, az 1960/61. gazdasági évben 9 640 000 Ft, újabb 5 év elmúltával már 13 908 000 Ft az eredmény, az új gazdaságirányítási rendszerben tovább növekednek a sikerek és az újabb 5 évben 22 620 000 Ft a vállalati eredmény, az 1973. évet 27 512 000 Ft nyereséggel zárták az erdőgazdaság dolgozói.

Nehéz lenne írásba foglalni azt a sok mindennapos gondot, szervező munkát, intézkedést, amit a jobb eredmények elérése érdekében az erdőgazdaság fizikai, számviteli és műszaki dolgozói tettek. A gazdálkodást irányító számviteli és műszaki dolgozók évről évre fokozottabb figyelemmel fordultak a termelés gazdaságossági kérdései felé. A dolgozók öntudata fokozatosan szilárdította a munkafegyelmet, megszűntek a bérlazítások, a normalizítások, a bérfejelem és a bizonylati fejelem

megszilárdulása pozitívan hatottak az eredményekre. Mindez párosult a dolgozók szakmai ismereteinek állandó fejlesztésével. Fokozatosan sikerült csökkenteni az időszakos dolgozók létszámát, növelni az állandó szerződéses dolgozókat és kifejleszteni a szakmunkás gárdát.

A szociális ellátottság állandó és tervszerű fokozása jelentősen hozzájárult a törzsgárda kialakulásához és ahhoz, hogy az erdőgazdasági dolgozók a magukénak tekintsék az erdőgazdasági üzemeket, munkahelyükön jól érezzék magukat.

A megteremtődött jó légkörben a dolgozók mind fokozottabb mértékben tettek erőfeszítéseket a termelési költségek csökkentésére, erre irányulnak a szocialista munkaversenyben résztvevők és szocialista brigádok vállalásai is.

Az anyagi ösztönzők — a prémium-szabályzat, a céljutalom-feltételek — mindenkor és minden tekintetben a népgazdasági érdekekkel összhangban voltak és jelentősen járultak hozzá a munka minőségének javításához, az időben való tervteljesítéshez, a költségek betartásához, illetőleg csökkentéséhez.

Az 1956. évben került bevezetésre az erdészeti üzemi önelszámolás. Az üzemi önelszámolás igen jó eszköznek bizonyult az erdészetvezetők nevelése és önnevelése terén — annak érdekében, hogy szemléletük megváltozzék —, szemléletükben és gyakorlatukban érvényesítsék, hogy a termelés minden mozzanata egyben önköltség-gazdaságossági kérdés is. Az üzemi önelszámolás rendszeres elemzésén keresztül sikerült elérni, hogy ma már nemcsak egy-két számviteli dolgozó foglalkozik az önköltség kérdéseivel, hanem a műszaki dolgozók nagy hányada is állandó figyelemmel van tevékenysége során a gazdaságosságra, így a múlt mennyiségi szemlélete mellett, mind fokozottabb mértékben érvényre jutott a gazdaságossági szemlélet.

A műszaki fejlesztés terén is fokozatosan előtérbe került a gazdaságossági szemlélet — különösen az utóbbi évek során. A nehéz testi munka megkönnyítésére irányuló törekvés mellett az erdőgazdaság beruházási, műszaki fejlesztési politikája fokozatosan arra irányul, hogy azokat a termelési ágakat, azon belül azokat a műveleteket fejlessze, amelyeknél a beruházás megtérülése a leggyorsabb, a termelési mutatószámok a legkedvezőbbek — természetesen a népgazdaság igényeinek legmesszebbmenő figyelembe vételével.

A fő termelési ágazatok eredményének alakulása

A magtermelési ágazat a kezdeti években gyakran zárult veszteséggel. E téren minden erdőszet kötelessége volt a csemete-önellátáshoz szükséges mag begyűjtése, a fegyelem megszilárdulásával ma már ez az ágazat is évről évre nyereséget biztosít.

A csemetetermelés még a hatvanas évek végén is veszteséges volt. A kisüzemi csemetekertek jelentős részének felszámolása, a nagyüzemi csemetekertek kialakítása és gépesítése, a talajerő utánpótlás biztosítása, valamint a csemetekerti hozamok emelésére vonatkozó intézkedések eredményeként ez az ágazat az utóbbi években évi 3,5—4 millió Ft nyereséget biztosít.

A szakszerűen teljesített erdőfelújítási és erdőtelepítési munkák eredményeként ezen ágazatok veszteséges gazdálkodása is megszűnt és évről évre biztosítják a feladatok mértékétől elvárható nyereséget.

A fakitermelésben tapasztalható kezdeti lazaságok felszámolása jelentős termelési értéknövekedést hozott. Ilyenek voltak: a túlzott biztonsággal végrehajtott becslések megszüntetése, a jobb minőségű és értékesebb faanyag alárendeltebb célokra való felhasználásának megakadályozása, az iparifa szabványoknak megfelelő termelés, a speciális méretű anyagokból elérhető magasabb árbevétel biztosítása, a felrepedésmentes és alacsony tuskóval való fadöntés elérése, a tűzifánál a tömör sarangok megkövetelése, a tűzifasúlyok következetes ellenőrzése. A jövő erdeje érdekében pedig — különösen a hegyvidéki felújító vágásokban —, a kíméletes közelítés biztosítása. Ezekkel az intézkedésekkel, valamint a termelés volumenének fokozatos emelésével lehetett elérni, hogy a fakitermelés évi eredménye közel jár a 30 millió forinthez.

A fagyártmánytermelésben az anyagtakarékos termelés biztosítása, a kihozatali százalék növelése, a méretpontosság elérése, a selejt csökkentése, az elavult üzemek felszámolása, az arra érdemes üzemek modernizálása, megfelelő gépekkel és berendezésekkel való felszerelése biztosítja, hogy ennek az ágazatnak az évi eredménye a hatvanas évek évi 3—4 millió forintjához képest ma már 10 millió forint felett van és az újabb korszerűsítések után számolni lehet az eredményesség ugrásszerű növekedésével.

Amíg az erdészetek nem értek meg az önállóbb gazdálkodásra a műszaki szervezési intézkedési tervek hatékonynak bizonyultak az eszközök jobb kihasználására is. Sikertől elérni a fogatok jobb teljesítménynövekedését a fogatoknak a munkahely közelébe való kihelyezésével, ezáltal a minimumra csökkenteni az üresjáratokat. A tehergépkocsiknál és a traktoroknál a fordulók fokozása, a várakozási idők csökkentése, a raksúlykapacitás kihasználása, a kedvező szállítási távolságokon történő üzemeltetés, a gépi rakodás kiszélesítése, a javítószolgálat megszervezése hatottak kedvezően az eszközkizsárolásra és az önköltségsökkentésre.

Az anyagokkal, fogyóeszközökkel, munkaruhákkal való gazdálkodás a „különbéle költségek” csökkentése, a felesleges anyagkészletek csökkentése állandóan napirenden van az erdőgazdaságnál és e téren is sikerült jelentős javulást, jelentős megtakarításokat elérni. Külön fejezetben foglalkozunk az erdőgazdaság kereskedelmi tevékenységével, azonban itt is meg kell emlékezni arról, hogy az eredmények elérésében nagyban segítette az erdőgazdaságot a jó kereskedelmi kapcsolatok kiépítése, a piaci lehetőségek kihasználása. A szolidaritásra és a megbízhatóságra való törekvés mellett az optimumra való törekvés jellemzi az erdőgazdaság kereskedelmi tevékenységét.

Amíg az erdészetek nem értek meg a fokozottabb önállóságra, a tervezésbe és a feladatok végrehajtásába az erdőgazdaság központi dolgozói mind az ellenőri, szakfelügyelői, revizori apparátuson, valamint az egyes szakcsoportok apparátusán keresztül jelentősen befolyt. Az új gazdasági irányítási rendszerben el kellett érni arra a szintre, hogy az erdészetek nagyobb önállósággal dolgozzanak, megszokják az önállóbb tevékenységet, kifejlődjék erdészeti szinten is a nagyobb felelősségtudat, mert a gyakori ellenőrzéssel, a gyakori támogatással, további eredmények már nem voltak elérhetők és a múltban bevált módszer a fejlődés során már jövőt nem biztosíthatott. Ezen megfontolások vezették az erdőgazdaság vezetőségét arra, hogy az ellenőrzés megtartása mellett, az erdészeteknek nagyobb önállóságot biztosítson a gazdálkodásban és ehhez a szükséges eszközöket is biztosítsa. A ma már kellő gyakorlattal ren-

delkező, valamint sok év tapasztalatát magukénak tudó erdészeti dolgozók minden bizonnyal tovább fogják öregbíteni az erdőgazdaság eddigi eredményeit.

A vázoltakban csak dióhéjban kíséreltük meg felvázolni azt a sokoldalú és sokirányú mindennapos céltudatos tevékenységet, amelyet az erdőgazdaság dolgozói az állandóan javuló eredmények elérése érdekében tettek.

E helyt kell megemlékezni ismételten arról is, hogy az eredmények következetesen a népgazdasági érdekek szem előtt tartása mellett születtek meg. Az erdőgazdaság illetékes dolgozói nagy súlyt helyeztek az üzemtervszerinti gazdálkodásra, az értékes tölgy- és bükkállományok vágásfordulóját az erdőrendezősegekkel felemeltették, hogy ezek a fejlődőképes állományok még ne kerüljenek letermelésre és a magyar népgazdaság, a magyar faipar számára a későbbi évtizedek során is rendelkezésre álljon méretes tölgy és bükk faanyag. Emellett súlyt helyeztek a gyenge állományok letermelésére, valamint a cseres állományok letermelésére és ahol a termőhelyi adottságok megengedték, azok helyébe nemesebb fafajokat törekedtek telepíteni — így az eredmények elérése mellett szem előtt tartották és tartják a jövő erdejét is. Az utóbbi évek során pedig szem előtt tartják az erdő jóléti funkcióját és ennek érdekében anyagi áldozatokat is hoznak.

A vállalati eredmények mellett az erdőgazdaság évenként átlagosan mintegy 40—45 millió forinttal járul hozzá az államháztartáshoz, évi átlagban mintegy 2000 ember növekvő jólétéről gondoskodik és az anyagi eredményeken túl, jelentős szociálpolitikai feladatokat is megold. A nagyüzemi erdőgazdálkodásra kifejlesztett Mecseki Erdőgazdaság, illetve a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság a falusi lakosság százainak — viszonylag korszerű termelési eszközökkel — állandó megélhetést biztosít.

A termelékenység fejlődése

A termelékenység — az operatív termelő munka mutatója — az erdőgazdaságok összevonása óta fokozatosan növekedett, ez a vezetettek és az irányítók közös összefogásából született meg.

Az ötvenes évek közepén az egy fő munkásra jutó termelési érték 50—70 mFt volt, a hatvanas évek végén már megközelíti a 90 mFt-ot, 1970-ben már 116 mFt, és azóta is évről évre meghaladja a 100 mFt-ot.

A munkások által ledolgozott egy órára eső termelési érték az egyesítés évében mindössze 16,87 Ft volt, öt évvel később már 22,16 Ft, 1965-ben 31,72 Ft, az új gazdaságirányítási rendszer éveiben pedig már közel jár az 50 Ft-hoz.

A termelékenység fokozásának eszközei voltak:

- a munkafegyelem megszilárdulása, a munkaidőnek tényleges munkával való fokozottabb mérvű kitöltése,
- a munkaszervezés és irányítás javulása,
- az előírt technológiai rend és fegyelem mind fokozottabb mérvű betartása,
- a dolgozók rendszeres oktatása,
- a dolgozók erkölcsi és anyagi megbecsülése. A termelékenyebb munkáért magasabb kereset biztosítása,
- az eszközkihasználás fokozása,

- a termelések lehető koncentrálása,
- a dolgozók munkába- és hazaszállításának mind nagyobb mérvű biztosítása,
- a termelőeszközöknek üzembiztos állapotban való tartása (tartalék termelőgépek biztosítása),
- az anyagmozgatások számának csökkentése,
- az üzemanyagok időben és kellő minőségben, mértékben való biztosítása,
- a munka biztonságos feltételeinek biztosítása,
- a termelési folyamatokhoz — a lehetőségek keretein belül —, az optimális szaktudású és létszámú munkások biztosítása,
- egyes, a múltban nem gépesített folyamatoknak a lehetőségek keretein belül fokozatos gépesítése (rakodás, kérgezés, suhángkiemelés, vegyszeres gyomirtás, vegyszeres ápolás, vegyszeres talajelőkészítés, gépi fagyártmánytermelés stb.),
- korszerűbb gépek, termelőeszközök beszerzése és munkába állítása. Fejlettebb technológiák bevezetése az élőmunka-ráfordítás csökkentése érdekében. E téren különösen az 1973. évtől mutatkozik döntő elhatározás és jelentős hitelek felhasználása a műszaki fejlesztés és korszerűsítés érdekében.

A pénzgazdálkodás

A pénzgazdálkodást kezdettől fogva a centralizált forma jellemezte. A felszabadulástól kezdve minden pénzügyi tevékenység még az 1897. XX. tc. által megszabott módon történt. A bevételek az üzemi számla javára folytak be, a kiadások ugyanonnett nyertek kifizetést.

Súlyos helyzetet teremtett azonban az egyre fokozódó infláció, mert a régi jogon fákitermelést végző vállalkozók értéktelen pénzért kitűnő minőségű faanyaghoz jutottak. A forint bevezetésével az árak és a terhek konszolidálódtak és a MÁLLERD idejében a pénzügyi gazdálkodás már zavartalanul folyt, a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat megalakulásával pedig még jobban tökéletesedett.

Az 1950. december 2-án bevezetett pénzügyi rendszabály súlyos helyzetet teremtett. Az akkori területi igazgatóság az erdőgazdaságok forgóalapszükségletét nem biztosította, a faanyagok ára viszont nem volt arányban a felmerült költségekkel, vesztéses gazdálkodás következett be, ennek következménye volt, hogy az erdőgazdaságok — a munkabérek kivételével — nem tudtak pénzügyi kötelezettségeiknek eleget tenni, több millió forint értékű sorbanállás következett be, amelynek felszámolása nemcsak az erdőgazdaságok vezetőinek, hanem az MNB-nak is súlyos fejtörést okozott. Az erdőgazdasági egyesülés hiába kísérte meg a bevételek kiesését az eredményesebben gazdálkodó vajszlói és néha a bőlyi erdőgazdaságtól virement útján rendezni, a sorbanállást megszüntetni nem lehetett. Végül is az MNB revizori osztályának eljáró csoportja a vizsgálat eredményeként a hiányzó forgóalapot kiutaltatta és készlethitelek folyósításával a sorbanállást megszüntette. Fokozatosan bevezetésre kerültek a rugalmasabb hitelezési lehetőségek és az 1954. évre a pénzgazdálkodás már ismét kielégítő volt.

Az erdőgazdaságok 1955. évi egyesítése óta, valamint a faárak rendezése eredményeként a baranyai erdőgazdálkodást a kiegyensúlyozott pénzgazdálkodás jellemzi.

A nyolcnapos lejáratú inkasszórendszer szigorú betartásával, valamint az MNB által biztosított követelés megelőzési — különféle készlet —, továbbá rülőzöhitelek folyósításával a pénzgazdálkodás évről évre zökkenőmentes. A követelések időben befolytak, a kiadásokat az erdőgazdaság mindig a felmerülés időpontjában teljesíteni tudja.

Az 1969. évtől kezdődően a hitelezési szabályokat megszigorították, sok hitelfajta megszűntek, csupán rövidlejáratú készlethitel vehető igénybe a gazdaság biztósítására.

Kedvezően hatott az erdőgazdaság pénzgazdálkodására 1971. I. 1-től kezdve az a körülmény, hogy az erdőfenntartási járulékot — amelynek összege havi 3—4 millió forint —, nem kellett a következő hó 25-ig befizetni, hanem a végelszámolás során a költségvetési évet követő január 20-ig.

A pénzügyi gazdaság végeredményben az 1969. évi megszorítások óta is teljesen zökkenőmentes volt, ehhez hozzájárult az export faanyag dollárban elszámolt árbevétele után folyósított állami visszatérítés többmillió összege is, ami viszont az utóbbi évek pénzügyi rendelkezései miatt a közelmúlt évei során csökkent.

A számvitel fejlődése

Az erdőgazgatóság megszervezése után, 1945. augusztus 1-től kezdődő hatállyal, a kincstári, „kamerális” rendszerű könyvelés nyert bevezetést. A nagymértékben megindult fakitermelés, valamint a gyors és pontos elszámolási követelmény miatt a számvitel terén már a kezdetben nehézségek mutatkoztak, amik a feladatok növekedésével hatványozódtak.

A MÁLLERD megalakulásával a számvitel terén új utakat kellett keresni. Miután az elavult számviteli törvény még nem volt hatályon kívül helyezve — a kettős könyvelés bevezetésére nem volt mód. Áthidalásként az Eszterházy-rendszerű, volt uradalmi kettős könyvelés, a kincstári rendszerű könyvelés rovatrendszerére nyert átdolgozást és a kincstári könyvelés mellett rovatos naplókat is vezettek abból a célból, hogy gazdaságossági számításokat lehessen végezni és az éves mérleg alapján üzemi eredményt lehessen kimutatni.

A pécsi erdőgazgatóság központi főkönyvi könyvelésén kívül erdőgondnokságonként kettős Eszterházy könyveléssel rovatos naplókon is történt könyvelés.

Ez a könyvelési módszer nem sok gyakorlati adatszolgáltatást biztosított, amellet az eredmény kimunkálása annyira késett, hogy mire elkészült, nem sok gyakorlati hasznát lehetett venni az operatív tevékenységben.

Itt kell említést tenni arról, hogy a szakfelügyelőkön kívül 6 fő számviteli revizor végezte a külső és belső ellenőrzést. A szakmai feladatok helyes végrehajtásának irányítása és ellenőrzése mellett a számviteli ellenőrzés nagyban hozzájárult a bizonylati fegyelem kialakításához és megszilárdításához, valamint a társadalmi tulajdon fokozott védelméhez.

Számviteli vonalon lényeges haladás akkor következett be, amikor a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat 1948. március 1-én történt megalakulásával egyidejűleg az átírást „EVOLUT” rendszerű kettős könyvelés nyert bevezetést.

A központi könyvelés az NV nagy kiterjedése és szétágazó üzemi tevékenysége

miatt általában elkésve tudott csak adatokat szolgáltatni. A gyorsabb adatszolgáltatás érdekében az 1949. év végén az Evolut rendszerű könyvelés kihelyezést nyert az erdőgondnokságokhoz és miután a kellő felkészültséggel rendelkező könyvelői gárda rendelkezésre állt — kezdeti kisebb zökkenőktől eltekintve — a könyvelés kihelyezése nagyszerűen bevált, folyamatosan, jól működött az NV felszámolásáig. A Baranya megyei Erdőgazdasági Egyesülés és irányítása alá tartozó önálló erdőgazdaságok megalakulása után az erdőgazdaságok továbbra is az Evolut rendszerű átírással kettős könyveléssel könyveltek, amit negyedévenként, illetőleg az év végén az egyesülés összesített és az illetékes területi igazgatósághoz terjesztette fel a megye végeredményeit.

Az Evolut kézi könyvelési rendszer a feladatok növekedésével — a könyvelési adatok nagy tömegénél fogva és különféle feladatok egyidejűsége miatt fizikailag rendkívül megerőltető volt a könyvelő gárda számára. A könyvelési zárlatok idején rendszeresek voltak a túlóráztatások, a könyvelés állandóan harcolt a percekért, hogy a zárlatot időben el tudja végezni.

Jelentős fordulat következett be az adminisztratív munkák könnyítése terén és a számviteli munkában az 1958/59. gazdasági évben az ügyvitel gépesítésével. Az Országos Erdészeti Főigazgatóság a Pénzügyminisztériummal karöltve a Mecseki Erdőgazdaságot jelölte ki az ügyvitel (számvitel) gépesítésének kikísérletezésére.

Az erdőgazdaság központjában a forgalmi könyvelésre 1 db 12 gyűjtős Mercedes könyvelőgép és a számlázásra 1 db Reinmetall IV 6. gyűjtős számlázógép nyert beállítást. Az erdőszetekhez 13 db Triumphator CN/1 típusú kézi szorzógép, 13 db Astra 113 ugrókocsis összeadó és egyben könyvelőgép nyert kihelyezést. Az utóbbi gépek — mivel íróműszerkezettel nem rendelkeztek — nem váltak be, ezért az erdőszetek az 1960. évben íróműszerkezettel is rendelkező kétgyűjtős Astra 170/2 típusú könyvelőgépet kaptak.

Azóta az erdőszeteknél ezekkel a gépekkel végzik a termelvénykönyvelést, a munkabérelszámolást (bérfelosztó, fizetési jegyzék elkészítése), felhasználják a törzslapok, a kiseladási bárcaösszesítő, az erdőművelési törzslapok vezetésére.

A könyvelő- és számítógépek beállítása lényegesen megkönnyítette a könyvelők fárasztó munkáját, megszüntette a fárasztó, és kézzel csak lassan végezhető bérszámfejtési munkát, kiküszöbölte a fejben történő lassú számításokat, lecsökkent a fárasztó túlórázás. A gépesítés egyik fontos és igen nagy előnye abban is jelentkezik, hogy a kerületvezető erdőszek a hó végén nem esnek ki a termelő és irányító munkából, miután a külső kerületi munkából este hazatérve nem kell nekik fáradtan, az egész napi munka után, meg nem téríthető és el nem számolható túlórázásban, a munkanaplók, illetőleg a dolgozók egyéni keresetének fejben történő kiszámításával foglalkozniuk.

A gépi könyvelés fejlesztése során az erdőgazdaság központjában a Mercedes könyvelőgép helyett egy Ascota 170/3 típusú könyvelőgépet vásárolt az erdőgazdaság. 1964. január 1-gyel a Műszaki Erdészet egy Olivetti Tetraktis könyvelőgépet kapott a nagytömegű anyagkönyvelés munkájának megkönnyítésére. 1972. január 1-én az erdőgazdaság központjában egy Ascota 170/35-ös könyvelőgépet állítottak munkába.

A gépi könyvelés tiszta, világos, áttekinthető munkát ad. A könyvelés gépesítése, a munkacsúcsok széthúzása tette lehetővé, hogy az addigi, szinte gépies munkamód-

szerek helyett az erdőgazdaság vezetősége és az erdészetek is többet tudjanak foglalkozni a gazdálkodási kérdésekkel. A számszerűen ki nem mutatható előnyök a vezetés gazdasági hatékonyságának fokozhatóságában, a döntésekhez szükséges adatok, információk megfelelő időben történő szolgáltatása útján jelentkeznek. Az erdőgazdaság az 1974. év során lényeges intézkedéseket tett további modern és a számítási munkákat jelentősen megkönnyítő számítógépek beszerzésére.

Az új gazdaságirányítási rendszer

Közel két és fél évi alapos előkészítő munka után, 1968. január 1-től kezdődően az erdőgazdaságok is az új irányítási rendszer keretében folytatták gazdálkodásukat. Megszűnt a központi irányítás, a centrális vezetés. A gazdálkodási, bérezési és fejlesztési politikájukat az erdőgazdaságok azóta maguk alakíthatják ki. Az elhatározásokat, a döntéseket a központi szabályozók viszont lényegesen befolyásolják és irányítják. Az új rendszernek az erdőgazdálkodásra ható legfontosabb elemei:

- az erdőgazdasági árreform,
- a jövedelemszabályozás új rendszere.

Az új faáraknak — a reform alapelvéből következőleg — az új áron számított anyag- és energiaköltségek figyelembe vételével, fedezniük kellett:

- a fakitermelés bázisszinten mért önköltségét,
- az erdőfelújítási és erdőfenntartási költségzükségletet,
- az erdőgazdálkodásban lekötött álló- és forgóeszköz használati díját.
- a jövedelmező gazdálkodás biztosítása érdekében eszközarányosan mintegy 5⁰/₀-os nyereséget.

A fakitermelés bázis-önköltségének megállapításánál az 1965/66. gazdasági év adataiból indultak ki, az erdőfelújítás és erdőfenntartás költségzükségletét országosan mintegy 450 millió Ft-ra kalkulálták. Az erdei fatermékeknek az ilyen elvek alapján kialakított 1968. évi új árszínvonal az 1965/66. évi sinthez képest 43⁰/₀-kal emelkedett. A globális árszint kialakítása mellett lényeges feladat volt a megfelelő árarányok kidolgozása is, hogy a megfelelő árarányok minél nagyobb mértékben biztosítsák a fának ipari felhasználását, azaz az iparifa—tűzifa árarány ezt a célt szolgálja. A rendezés során az árrendezés célkitűzéseinek megfelelően a legértékesebb iparifa választékok ára emelkedett a legnagyobb mértékben a tűzifa ára fölé.

Az értékarányos árak képzése mellett az árreformnak biztosítania kellett, hogy olyan ármechanizmust alakítson ki, amely a piac értékítéletének érvényesülését is biztosítja.

A faárak kérdésénél — mint azokhoz erősen kapcsolódó problémáról — a teljesség érdekében ki kell térnünk az export tevékenység után igénybevett állami visszatérítésre (szubvenció). Az erdőgazdaságnál csaknem minden exportált fatermék — néhány kivételével — szubvenciót igényelt, miután azoknak az önköltsége főleg a technikai színvonalbeli különbségek miatt magasabbnak bizonyult, mint a devizaszorozókkal átszámított világpiaci ár. A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, illetve annak elődje az 1968—1970-es években részesült jelentősebb állami visszatérítésben. Jelentős kihatással volt a gazdálkodásra az erdősítési árak rendezése is.

Az egységáras elszámolási rendszer fenntartása mellett az új egységárak kidolgo-

zása során az 1961/62—1965/66 öt gazdasági év átlagos önköltségéből indultak ki, az új ár és költségviszonyoknak megfelelő helyesbítés mellett 37⁰/₀ rezsivel és 3⁰/₀ nyereséggel pótlékolták. Az ötéves bázis alapján minden erdőgazdaságra levezették az erdősítések átlagos önköltségét és elszámolóárát, a szóródás figyelembe vételével hét kategóriát képeztek. A Mecseki Állami Erdőgazdaságot a befejezett és befejezetlen erdőfelújítási és erdőtelepítési tevékenységénél a IV-es, a tisztításoknál pedig a II. árkategóriába sorolták. A faárak és az erdősítési egységárak kialakítása mellett a felső vezetés az erdőgazdaságokra — a többi népgazdasági ágazattól eltérő — sajátos jövedelemszabályozási rendszert alakított ki.

A jövedelemszabályozás általános alapelve alapján — az új árrendszer kialakítása eredményeként —, a korábbi gazdálkodáshoz képest vállalati többletnyereség nem képződhet — ezért az új faárak következtében mutatkozó többletjövedelem elvonásáról az állam adók és járulékok formájában, valamint az erdőfenntartási járulék erdőgazdaságonkénti differenciálásáról gondoskodott a főhatóság.

A jövedelemelvonás módszerei és eszközei az erdőgazdaságoknál — az erdőfenntartási járulék kivételével — ugyanazok, mint más állami vállalatoknál. Az erdőfenntartási, valamint az erdőhasználati járulék az erdőgazdaságok különleges sajátos, egyben leglényegesebb jövedelemszabályozó tényezőjeként nyert meghatározást. Az erdőfenntartási járulék elsődleges rendeltetése az erdőfelújítás és erdőfenntartás költségeinek biztosítása, amellett azonban jövedelemszabályozó szerepet is betölt.

A szabályozás az 1965/66. gazdasági év választékösszetétele, termelési volumene és önköltsége alapján történt. Az új tőárrendszer új vonása, hogy az erdőfenntartási járulékot nem választékonként, hanem fajonként differenciálta — nem nettó, hanem bruttó fatömeg egységre állapította meg.

A gazdaságonkénti differenciálás azt a célt szolgálta, hogy az új gazdaságirányítási rendszerben minden erdőgazdaság többé-kevésbé azonos eséllyel induljon.

A vállalati és egyéni érdekelttség biztosítása érdekében az állam a különböző járulékok levonása után a tiszta nyereség egy hányadát fejlesztési, illetve részesedési alapként visszahagyja az erdőgazdaságoknál is, az ezen túlmenő fennmaradó részt pedig adó formájában elvonja, egyben az erdőgazdaságok gazdálkodásában is uralkodóvá tette a nyereségelvet. Az 1967. év második felében fokozatosan megismerve az új gazdaságirányítási rendszer irányelveit, célkitűzéseit, majd a végrehajtással kapcsolatos rendeleteket, a Mecseki Erdőgazdaság műszaki és számviteli dolgozói arra törekedtek, hogy a kellő áttekintést az erdőgazdaság dolgozói minél szélesebb körben megkapják. Mindent elkövettek, hogy jól felkészüljenek az újszerű feladatra és biztosítsák, hogy az átállás zökkenőmentes legyen.

Az erdőgazdaság vezető műszaki dolgozói a „mérnöktovábbképző” tanfolyamon kaptak oktatást a MÉM szervezésében megtartott kéthetes bentlakásos tanfolyamon.

A revizorok a TIT szervezésében, budapesti előadókkal „Pénzügyek az új gazdasági mechanizmusban” címmel előadássorozaton vettek részt. A szakszervezet is szervezett — az erdőgazdasági dolgozók különböző szintjén — tanfolyamokat és előadásokat.

Az Országos Erdészeti Egyesület helyi csoportja ugyancsak előadássorozatot szervezett, valamint a MEDOSZ mellett működő Erdőgazdasági Szakcsoport irányítása mellett az erdészetek műszaki klubjai az 1968. évi tervükbe beiktatták az új gazda-

sági mechanizmussal kapcsolatos kérdések megvitatását, elsődlegesen az erdőgazdaság konkrét feladataira és problémáira vonatkoztatva.

A tanfolyamok, valamint az előadássorozatok hasznosak voltak, sikerült elérni, hogy a dolgozók megismerjék és magukévá tegyék az új gazdaságirányítás programját, megismerjék a végrehajtásra vonatkozó rendeleteket, azokat egyformán értelmezzék.

Az előkészítés eredményeként a Mecseki Erdőgazdaságnál az átállás általában zavartalanul történt meg, úgy értékelhetjük, hogy az erdőgazdaság dolgozói megnyugvással és bizalommal fogadták a reformot. A központi tervezési rendszer megszűnése, a tervutasításoknak az elhagyása mellett az erdőgazdaság tervezésében is érvényesült a gazdasági szabályozókkal való irányítás megvalósítása. A tervezésben az önállóság, a döntési jog jelentős bővülése, a gazdasági szabályozók szem előtt tartása és érvényesítése sok újszerű és körültekintő számítást követelt meg a tervezés során.

- Ki kellett alakítani az új belső elszámoló árakat,
- meg kellett határozni a bázisbértömeg nagyságát, valamint az ehhez kapcsolódó bázis termelési értéket,
- a báziseredményterv helyes kialakításához számítani kellett a termelési érték árszínvonal változását,
- megváltoztak az anyag-, energiaárak, az utóbbin belül ki kellett alakítani a saját energia új egységes elszámoló árait,
- a bázisköltségek tervezésénél a költségfeleslegekben jelentkező változásokat (vasúti szállítási költségek elmaradása, mérlegelési díjak belépése, MÁV-rakterületi díjak növekedése, erdőfenntartási, erdőhasználati járulék stb.) tekintetbe kellett venni.

Mindez jelentős többletmunkát követelt az erdőgazdaság dolgozóitól. A tervezés során fenntartották a központ részéről azt a régi elvet, hogy az erdészetek, mint önálló elszámoló egységek, önálló eredménytervet kaptak. Célzerű volt az erdészetekre teljes hatásával érvényesíteni a jövedelemszabályozás elveit, azonban ebben az időszakban az erdészetek a tervezéseik során még igen kevés önállóságot élvezhettek. A kollektív szerződésben szabályozást nyert a nyereségrészesedés felosztásának módja, annak elvei és gyakorlata, a részesedési kategória átlagok erdészetenként nyertek érvényesítést.

A beruházások tervezésénél, a központi beruházási keretek megszüntével, a központi dolgozók éberem ügyeltek arra, hogy a szociális jellegű beruházásoknál — a múlthoz képest — visszaesés ne következhesse be. Hasonlóképpen az ómechanizmus gyakorlatának megfelelően, biztosították az erdőgazdasági dolgozók részére a szociális juttatásokat. Változatlanul biztosítást nyert az üzemi étkeztetés, gondoskodás történt a dolgozóknak fokozottabb mérvű munkahelyre való szállításáról, az előző évekhez azonos mértékben nyert biztosítást a munkaruha, az üdültetés és a dolgozók saját építkezésének megsegítése.

Az ómechanizmusban az önálló elhatározásokat jelentősen korlátozták a központi előírások, a merev keretek. Az új mechanizmus óta eltelt időben az erdőgazdaság jól és gazdaságosan élt az önálló döntési lehetőségekkel, az üzemi demokrácia kiszélesítése mellett. Az új gazdaságirányítási rendszerben a termelési, az értékesítési kérdésekben, műszaki fejlesztési, beruházási, kereskedelmi kérdésekben az erdőgazdaság

dolgozói önállóan dolgoztak és a kötelező jövedelemszabályozó előírások betartása mellett az ómechanizmusban elért eredményeiket túlszárnyalták.

A múltbeli központi irányítással szemben a decentralizált irányítás gyorsabbnak, rugalmasabbnak, az élethez közelebb állónak bizonyult. A decentralizáció azáltal, hogy az irányító tevékenységet több személy között osztotta meg, több személyt kényszerített önálló erő kifejtésre, egyéni kezdeményezésre.

Az erdészet közelebb van a munkaterülethez, a dolgozókkal, a végrehajtókkal állandó érintkezésben van, tájékozottabb a mindenkori helyzetről, ezért egy-egy problémában gyakran helyesebb ítéletet formálhat, mint az erdőgazdaság központja. Ezeket szem előtt tartva a gazdaságirányítás új rendszerében az erdőgazdaság központja az erdészetekre helyezte azokat a döntéseket, tevékenységeket, amelyeknél a feladatot irányító személy személyes jelenléte adminisztrációt tesz feleslegessé, ahol a központosítás már megnehezíti az áttekintést, és a decentralizáció gyorsabb, eredményesebbé teszi az irányítást, a döntést. Ezen elv alapján az erdészetek a következő területeken nyertek az új gazdasági mechanizmusban nagyobb önállóságot:

- fegyelmi jogkör és kártérítési jogkör gyakorlása az erdészet állományába tartozó dolgozók eseteiben,
- erdészeti tervek készítése (azonban akkor még erős központi irányítás mellett),
- anyagi és műszaki ellátottság tekintetében erdészeti állományba kerültek a termelő, közelítő, szállító, valamint a fafeldolgozó gépek,
- az erdészetek felhatalmazást kaptak az alacsonyabb értékű faválasztékok helyi értékesítésére,
- a műszaki beruházások, műszaki fejlesztések, technológiák fejlesztése terén meghallgatást nyertek az erdészeti dolgozók, azonban e vonatkozásban döntési joguk nem volt,
- a termelési tevékenység megszervezését, irányítását, az erdészet munkarendjének kialakítását teljes mértékben az erdészet kapta meg,
- a vagyonkezelés, a társadalmi tulajdon védelme, a tűzvédelem megszervezése teljes mértékben az erdészet feladatává vált.
- a szociális körülmények erdészeti szintű fejlesztésére az erdészetek javaslatokat tehetnek, döntési joguk azonban nem volt.

A tett intézkedések jelentősen emelték az erdészetek önállóságát, azonban önállóságuk még sok vonatkozásban nem volt teljes. Ezek az intézkedések és az új gazdasági mechanizmus bevezetése óta eltelt időszak alatti gyakorlat alkalmas volt arra, hogy az erdészetek fokozatosan hozzászokjanak a nagyobb önállósághoz, élni tudjanak az önállósággal, így 1974-re megérett az idő arra, hogy az erdőgazdaság központja további sok aprólékos — az erdészetek szintjére való — feladattal való foglalkozástól megszabaduljon, az erdészeteknek még nagyobb önállóságot biztosítson, a központ dolgozói pedig hatékonyabban tudjanak foglalkozni a távlati koncepciókkal, a távlati fejlesztések problémáival.

A gazdaságirányítás új rendszerében a múlthoz képest jelentősen megnőtt az információ jelentősége, kiépítésének fontossága. Ezt felismerve az erdőgazdaság irányító dolgozói törekedtek mind a belső, mind a külső információ rendszeres és szervezett kiépítésére.

A feladatok rendszeres mennyiségi és önköltségi értékelése — mint belső információ — jelentős segítséget nyújtott az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése

óta elért szép eredmények elérésében. Nem kevésbé segítette az eredményes gazdálkodást a kívülről jövő információ megszervezése is.

A kormány központi akaratának megismerését a hivatalos lapok — a hivatalos közlönyök —, rendeletek rendszeres és folyamatos tanulmányozásával és tanulmányozásának megkövetelésével biztosította az erdőgazdaság. Szükség szerint fontosabb — lényegesebb kérdésekben — a pártszervezet és a szakszervezet mindenkori bevonásával, az erdőgazdaság illetékes dolgozóival konzultációk szervezése, a problémák megtárgyalása vitte előbbre az erdőgazdaság szekerét.

A közgazdasági lapok, a szaksajtó közleményeit, tájékoztatásait folyamatosan figyelemmel kísérik az erdőgazdaság dolgozói. Piackutatás terén úgyszólván teljesen magára maradt az erdőgazdaság. Kiszélesített piaci információjával azonban sikerült megközelíteni, hogy a termelést és az értékesítést viszonylag minél kevesebb időeltolással szinkronba hozza. Súlyt helyezett az információ kiszélesítésére és a keresletfelmérés mellett a versenytársak piaci megnyilvánulásait, az árvizonyokat, a szállítási lehetőségeket, a külföldi orientációkat (export, import), az új technikai és technológiai lehetőségeket is igyekezett a külső információ hatékonyságán keresztül megismerni.

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta elért eredmények tanúsítják, hogy az erdőgazdaság jól élt a kapott önállósággal, amit az új rendszer számára biztosított — ezt az állításunk az évről évre fokozódó nyereség, mint legfőbb mutató — tanúsítja.

Az erdőgazdasági dolgozók eredményeiket az új rendszerben is a népgazdasági érdekek szem előtt tartásával érték el. Mint ismeretes az erdőgazdaságok 20, illetve 10 éves üzemtervek keretein belül kötelesek gazdálkodni a gondjaikra bízott erdőterületen lévő erdő- és favagyonnal. Az üzemterv szerinti gazdálkodást a MÉM az arra illetékes szerveivel (erdőrendezőség, erdőfelügyelőség) minden évben tételesen felülvizsgáltatta. A felülvizsgálatok eredményeként az erdőgazdaság az új gazdaságirányítási rendszerben is az üzemtervi és szakmai előírások betartásával gazdálkodott és érte el pénzügyi eredményeit. Az erdőgazdálkodás területén e tény elégíti ki elsődlegesen azon követelményt, hogy az erdőgazdaság a népgazdasági érdekek szem előtt tartásával gazdálkodjék.

Az erdőgazdasági dolgozók szervező, előrelátó, következetes tevékenysége, a dolgozók minden szintjén jelentkező anyagi érdekeltség kifejlesztése, a helyi adottságok és lehetőségek szélesebb körű kihasználása, a hatékony és eredményes piackutatás, a termékek egész körére kiterjedő és jövedelmező kereskedelmi tevékenység a negatív tényezők és számos nehézség ellenére is meghozta a maga gyümölcsét és a Mecseki Állami Erdőgazdaság, valamint utóda, a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság az új gazdaságirányítási rendszerben is megmaradt a főhatóság „szilárd bázisán a”, miként az erdőgazdaságot az egyik élüzemavatás alkalmával a MÉM főosztályvezetője jellemezte.

A TÁRSADALMI TULAJDON VÉDELME

Számos tennivaló jelentkezett a társadalmi tulajdon megvédése terén is.

A felszabadulást követő első öt évben — az 1950. évi 24. sz. tvr. megjelenéséig — a társadalmi tulajdon fogalma tisztázva sem volt, nemhogy annak megvédése érdekében országos viszonylatban komoly intézkedések történtek volna. Ebben az időszakban az erdei lopásokkal, erdei kártevésekkel való törődés elhanyagolt volt. Az 1953—1956. közötti időszakban már több szó esett a társadalmi tulajdonról, mint a közösség tulajdonáról és a védelem fejlődésében határkövet jelent az 1956. évi tvr. rendelet. A baranyai erdőgazdaságoknál az 1955. évi egyesítés után szilárdult meg a társadalmi tulajdon védelme.

A 11. sz. tvr. megjelenése után az ellenforradalom a legnagyobb kárt a társadalmi tulajdonban okozta. Baranyában — az ország más erdőgazdaságához viszonyítva — az erdőkben aránylag nem esett nagy kár. Az illegális fakitermelések mégis másfélmillió forint kárt okoztak. A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány intézkedései, az erdőgazdaság, a rendőrség, az ügyészség összefogása e téren hamarosan rendet teremtett. A társadalmi tulajdon fokozottabb védelme érdekében az erdőgazdaság központi, valamint erdészeti apparátusa szorosan összedolgozott a bűnüldöző szervekkel és a különösebben veszélyeztetett területeken az erdészetek felkérték az illetékes rendőrpáncsnokságokat és egy-egy termelési értekezletre a rendőrség is beiktatott oktatást a társadalmi tulajdon védelméről.

Az erdőgazdaságon belül az anyagok, eszközök kezelésére, bizonylatolására, elszámolására, nyilvántartására vonatkozó intézkedések mindig szem előtt tartották, hogy azok összefüggésben legyenek a társadalmi tulajdon szoros védelmével.

Jelentős segítséget nyújtott a 40/1957. számú kormányrendelet, amely az erdészetek újból hatósági közzé emelte, kezükbe szolgálati fegyvert adott.

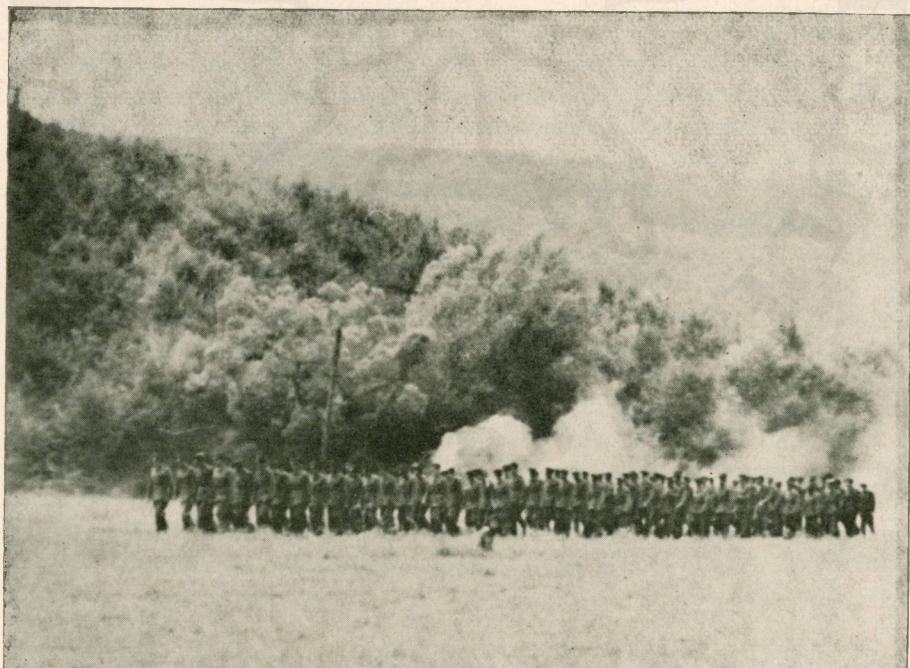
A folyamatos és következetes ellenőrzés, a felvilágosító munka eredményeként Baranyában az erdő területén az elmúlt 30 év alatt a társadalmi tulajdon helyzete jelentősen megszilárdult. Az erdei lopások, az erdei kártevések, erdei kihágások a minimálisra csökkentek. Ehhez jelentősen hozzájárult az erdővédelmi szolgálatot teljesítő szakszemélyzet anyagi helyzetének és megbecsülésének javulása.

A társadalmi tulajdon védelméhez szorosan kapcsolódik az erdők tűzvédelme.

Az erdők tűzvédelmét már a régi erdőtörvény is szabályozta. A felszabadulás után a régi erdőtörvénynek vonatkozó rendelkezései változatlanul életben maradtak, azonban külön jelentős fordulatot hozott az erdők tűzvédelme területén az 1/1963. számú BM rendelet. Ez a rendelet vetette meg az alapját az erdőgazdasági önkéntes, másképpen ún. „létesítményi tűzoltóság”-nak. Az erdőgazdaságok területén ezt az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1960. évben szabályozta.

Az erdőgazdasági létesítményi tűzoltóság a Mecseki Erdőgazdaságnál minden erdészetenél, valamint a műszaki erdészetenél és a fagyártmánytermelő üzemekben 1960. év végéig megalakult, azóta is aktívan működik.

Az erdőgazdasági tűzvédelmi szervezetet az erdőgazdaság központja részéről egy fő tűzvédelmi előadó, a tíz erdészetenél pedig egy-egy fő tűzrendészeti megbízott fogja össze, a tűzoltók létszáma pedig, némi ingadozással átlagosan 65 fő. A tűzrendészeti megbízottak munkájukat jól és szakszerűen — nem függetlenített beosztásban — végzik. A létesítményi tűzoltóparancsnok, valamint a helyettesek részére a Baranya megyei Tűzrendészeti Parancsnokság egyéves tűzrendészeti szaktanfolyamot rendezett. Valamennyien sikeres vizsgát tettek. Az erdészetek tűzrendészeti megbízottai az erdészeti dolgozók részére félévenként tűzvédelmi oktatást tartanak. Az oktatás kiterjed a tűz megelőzésére, a tűz jelzésére, a tűz esetén tanúsítandó magatartásra, a kézi tűzoltókészülékek használatára.

Az erdőgazdaság önkéntes tűzoltó százada.

Minden évben, minden erdészet területére tűzrendészeti feladatterv készül, ugyancsak tűzriadóterv készül minden üzembrészre. A tervben foglaltak végrehajtása és betartása az év folyamán folyamatos ellenőrzés alatt áll. Az erdészeti tűzrendészeti bizottságok minden évben telephelyenként tűzvédelmi szemlét tartanak. Az I. fokú tűzrendészeti hatóságok gyakori időközben ellenőrzik az erdőgazdaság tűzvédelmi felkészültségét, a hiányosságokra felhívják a figyelmet, ismétlődő hiányosság általában nem fordul elő.

A tűzvédelmi propagandáról is gondoskodik az erdőgazdaság. A tavaszi száraz felmelegedés előtt a Dunántúli Naplón, a Pécsi Rádión, a falvak hangos hírmondóin keresztül hívják fel a lakosság figyelmét az erdei tüzrakás, az eldobott cigaretta és gyufa veszélyességére, a fokozottabb éberségre. Az erdészeti dolgozók felveszik a kapcsolatot a tanácsokkal, az iskolákkal, az üdülők gondnokaival és számukra írásos propagandaanyagot adnak az erdő tűzvédelméről. Az erdei tüzek megelőzésére a Mecseki Turista Egyesület tagjai társadalmi munkában példás és dicséretre méltó munkát végeztek és végeznek.

Az erdőgazdasági tűzoltóságot az erdőgazdaság egyenruhával látta el. Az erdőgazdasági létesítményi tűzoltóság részt vett a Baranya megyei Tűzvédelmi Parancsnokság által szervezett tűzoltóversenyeken, e téren évről évre szép eredményeket értek el. Különösen kitűntek a hetvehelyiek, akik egy alkalommal országosan első helyezettek lettek. A sellyeiek egy alkalommal ugyancsak országosan az elsők lettek.

Az önkéntes tűzoltócsapatok nem egy esetben eredményesen és szakszerűen avatkoztak be a keletkezett tüzek eloltásába és ennek volt jórészt köszönhető, hogy súlyosabb károk nem keletkeztek. A csapatok munkáját az erdőgazdaság a Baranya megyei Tűzvédelmi Parancsnoksággal minden évben értékelte és a jó munkát végző csapatok magas pénzbeli jutalomban, a kiemelkedő egyének pedig a Belügyminisztérium által adományozott magas kitüntetésben részesültek.

A Baranya megyei Tűzvédelmi Parancsnokságtól az erdőgazdaság mindig jelentős és hathatós támogatást kapott. A parancsnokság az erdőgazdaság tűzvédelmi törekvéseit mindig nagyon pozitívan értékelte.

Az erdőgazdaság tűzoltó csapatainak versenye.

A BÉREZÉS, SZOCIÁLIS ÉS EGYÉB JUTTATÁSOK ALAKULÁSA

A felszabadulás óta eltelt időszak, a bérezés, a szociális és egyéb juttatások, az anyagi érdekeltség szempontjából úgy áll mögöttünk, mint a fejlődésnek egy külön szakasza. Az elkövetkezőkben a bérezés, az egyéb juttatások és az anyagi ösztönzők fejlődésén keresztül törekszünk érzékeltetni az erdőgazdasági dolgozók élet-színvonalának alakulását. Előljáróban azonban megjegyezzük, hogy számokban bemutatni csak a készpénzbér, a természetbeni juttatások és az év végi nyereségrészesedés változását tudjuk. A juttatásoknak csak ez a része érzékeltethető a költségek és a létszám ismeretében.

A közvetett társadalmi juttatásokat nehezen tudjuk számszerűen felmérni, ilyenek: bölcsőde, a napközi otthon, a tanulási és továbbképzési lehetőségek, a segélyezések számos fajtája, a társadalombiztosítási szolgáltatások, a munkásszállás, a munkásszállítás, az utazási kedvezmények, az üzemi szociális szolgáltatások (öltöző, mosdó-, tisztálkodószerek), munka- és védőruha, védőeszközök, az üzemi étkeztetés, a védő italok, a családi pótlék, a gyermekgondozási segély, a szülési szabadság, a szülési segély, az üdültetések, a jutalmazások, a rendes és rendkívüli, valamint a jutalomszabadság stb. Mindezen béren kívüli juttatások az életszínvonal-emelkedésnek szerves részévé váltak, fokozatosan kiszélesedtek, fejlődtek és ma már a dolgozók nominálbérének mintegy 40⁰/₀-át teszik ki.

A második világháború utáni nehéz helyzetben, a rendezetlen gazdasági viszonyokban az erdőgazdasági dolgozók bére is az akkori helyzet bélyegét viselte magán. Az akkori bérezés helyzete tulajdonképpen áttekinthetetlen. Az államerdészeti alkalmazottak készpénzfizetése fokozatosan értéktelenné vált. A reáljövedelmet a természetbeni juttatások, nevezetesen az illetményfa, a természetbeni lakás, az illetményföld, az állattartás jelentette. Az uradalmi erdőket és nem állami erdőket kezelő szakszemélyzet jövedelme — elsősorban a sokféle természetbeni juttatás miatt — kedvezőbb volt, mint az államerdészeti szolgálatban lévőké.

Az erdei munkában foglalkoztatott fizikai dolgozók mind az állami, mind a nem állami erdőekben csaknem 100⁰/₀-ban idényjellegű munkások voltak.

Az erdei munkások átlagkeresete — hasonlóan a mezőgazdasági munkásokéhoz — alacsony volt. Mindinkább tért hódított a részért való termelés, amit a múltban az uradalmak vezettek be, de azok is inkább csak a tuskóirtásos fakitermelésekben. Ebben az időszakban a munkások átlagos keresete készpénzben kifejezve csak megközelítő becsléssel volt kiszámítható, de az nem haladta meg az óránkénti 3 forintot. Az egyéb erdőgazdasági munkákban foglalkoztatottak óránkénti keresete pedig 2,— forint körül mozgott. A falusi lakosság főleg a tűzifa és a mezőgazdasági szerfa beszerzésének lehetőségéért ment az erdőre dolgozni.

A felszabadulás után a fejlettebb bérezés nagyobb lehetőségeket kapott, azonban a fejlődés az első években e területen csak lassan bontakozhatott ki. A pénzügyi leromlás, valamint a háborús pusztulás nem adott kellő lehetőséget a bérezés megfelelő fejlesztésére. Az erdőgazdaságokban ebben az időszakban jóformán kizárólag csak fakitermelési munka folyt és jellemzően ehhez kapcsolódott a munkások bérezése is. Az erdőgazdasági fizikai és szellemi dolgozók keresete tekintetében ez volt az általános helyzet az inflációs időszakban. Határozott fejlődés a pénz stabilizálá-

sától, a forint bevezetésétől kezdődően következett be. Az alkalmazott és munkások fokozatosan közeledtek egymáshoz és kezdetét vette egy időszak, amelyben jobb életlehetőségeket biztosító bérezés, valamint a szociális gondoskodás mind többet és többet juttatott a dolgozóknak, mind jobban emelkedett az erdőgazdasági dolgozók életszínvonala.

Az 1946. évi földművelésügyi miniszteri rendelet (140.800 FM 1948. és 141.650/FM 1946) a felszabadulást követő évek első olyan intézkedése, amely az erdőgazdasági munkások bérezését szabályozta. Ez a rendelet a férfi munkásokat még három osztályba sorolta, a nőket és fiatalkorúakat pedig a férfiakhoz képest alacsonyabban bérezte. Ebben az időben tehát még nem érvényesült az „egyenlő munkáért, egyenlő bér” elve.

1947-ben a demokratikus és szocialista eszmék térhódításával már új fejezet kezdődik, ugyanis ekkor kötötte meg a MÁLLERD az első országos kollektív szerződést. Ez átfogóan kétoldalú szerződés formájában szabályozta a munkások jogait és kötelességeit, valamint általában a munkaviszonyt, a béreket és a normákat. Megszüntette a férfi és a női munkás közötti különbséget, azonban nem vette kellő mértékben figyelembe a szakképzettséget, a munkásokat korosztályokra csoportosítva kezelte, amennyiben korosztályok szerinti napszámbéreket állapított meg.

1948-ban a szakszervezet és a MÁLLERD között újabb egységes kollektív szerződés jött létre. Ez további fejlődést jelentett azért, hogy megszüntette a korcsoportosítás szerinti munkabéreket és a szakszerűség, valamint a munka nehézsége alapján állapította meg az új órabéreket.

Az első erdőgazdasági munkanormákat 1946-ban állapította meg a MÁLLERD. Ezek a normák, valamint az évenként megjelenő új munkanormák még általában csak becslésen alapultak. A norma és a bér között alig volt összefüggés.

Ezekben az időkben az egyes erdőgazdasági munkákra progresszív bérezés volt megállapítva. A normán felüli teljesítés esetén az egységbéreket bizonyos százalékgig emelni lehetett. Ennek a progressziónak a plafonja 1946—47. években 40%, 1948-ban már csak 15% volt. A progresszív bérezés 1949-től megszűnt. Megszüntetéséből a felismerésből következett, hogy a fakitermelési munkáknál a progresszív bér elszámolása a bérelszámolást rendkívül nehézkessé tette.

Az 1946. évi normamegállapítások alkalmazásával a befolyásoló tényezők még nem nyertek kellő figyelembe vételt és például a fakitermelésben csak a nyári fakitermelések és gyéritések eltérőségét vette tekintetbe 10%-os bérredukció, illetve 15%-os bérpótlék formájában. Az 1947. évi kollektív szerződés 20%-os bérpótléket engedélyezett a 30%-nál meredekebb lejtős oldalakon való fakitermelési munka esetében.

A lakástól 5 km-nél nagyobb távolságra eső munkahely esetén a munkabér 5%-át kapták a munkások távolsági pótlékként.

Az 1948-ban kiadott normák már lényeges fejlődést mutattak. Figyelembe vették a kat. holdanként vágásra kerülő fatömeget és ennek megfelelően négy kategóriát alkalmaztak. Minden kategóriában más-más volt a „norma-egység” előírás. A normaegység átszámítási kulccsal lehetett az összes választékot közös alapra hozni.

Jelentős fejlődést hozott az 1949-ben megkötött kollektív szerződés. (Meggötötte: az Erdőközpont, a DEFOSZ és a SZOT). Ebben a kollektív szerződésben már fokozottabb mértékben érvényesültek a szocialista bérezési elvek. Idézzük a vonatkozó

deklarációt: „a munkabéreket mindenkor a végzett munka mennyisége és minősége, a munkabérek egymáshoz való viszonyát pedig a szakképzettebb és minőségileg kiválóbb munkának magasabb értékelése és a végzett munkának a termelésben elfoglalt fontossága határozza meg”.

Az új kollektív szerződés a fizikai munkákat két területi csoportra osztva 29 bérosztályba sorolta — ezen belül is alsó és felső határa volt az egyes csemetekerti, erdő-sítési, fakitermelési és más termelési ágazatokhoz tartozó erdei munkáknak, amelyeket, a fenti idézett elveknek megfelelően — a szakképzettség, a minőségileg kiváló munkásoknak magasabb értékelése, valamint a végzett munkának a termelésben elfoglalt fontossága szerint más és más órabérrel díjazta a munkásokat.

Döntő változást hozott ez a kollektív szerződés a normákban is, ekkor nyertek bevezetést ugyanis az első időmérésen alapuló normák. Az egységbérek most már ténylegesen a normán alapultak, tekintetbe vették a munkát befolyásoló tényezőket a szorzótényező rendszer formájában.

Az erdőgazdasági alkalmazottakra vonatkozóan ez volt az első kollektív szerződés, a munkások bérezésén kívül az alkalmazottak bérezését is tartalmazta „tól—ig-es” bérkategorizálással és besorolással.

1950-ben ismét kötöttek kollektív szerződést, ez az előző évekhez képest lényeges változást nem hozott. A fejlesztést az új besorolási jegyzék jelentette, valamint, hogy az erdőgazdaság igazgatójának felhatalmazást adott a bérbesorolás 2—3⁰/₀-on belüli megváltoztatására. Ettől az időtől kezdve véglegesen domináltak az időnormák (perc/egység). Jelentős változást hozott a kollektív szerződés 1951. évi kiegészítése, amennyiben az erdőgazdasági munkákat mindössze 8 kategóriába sorolta. Külön tarifa volt a teljesítménybéres és az időbéres alapórabérekre. A teljesítménybéres alapórabér 16—30⁰/₀-kal volt magasabb az időbéres alapórabéernél és ezáltal is ösztönözte a dolgozókat, hogy a munkát minél nagyobb mértékben teljesítménybérben végezzék. Egyben hathatós intézkedés volt fakitermelés terén az „országos normaalapok” kiadása, ezzel nagy mértékben sikerült a bérelszámolást egyszerűsíteni. Egyidejűleg beindítást nyert a szakosított fakitermelési módszer, amely azt célozta, hogy az egyes fakitermelési műveleteket más és más dolgozó végezze el és a végzett munkája alapján részesedjék a keresetből. Ezt teljes mértékben érvényesíteni végeredményben sohasem lehetett, mert ha a bérszámfejtés egyénileg meg is történt, a dolgozók keresetüket „kalapból” osztották szét. A teljesítménybérezés bevezetése kezdetben mind a munkavállalók, mind a szakemberek egy kis hányada részéről ellenállásra talált. Ez a fejlődés útjába állott — az ellenállást leküzdeni csak hosszas felvilágosító munka árán sikerült.

1951. december 2-án az erdőgazdasági munkások bérszintjét — az általános ár- és bérrendezés során — 15⁰/₀-kal emelték. Ez 6⁰/₀-kal kisebb volt az ipari béremelésnél.

1952-ben megjelent a Munka Törvénykönyve, ettől az időtől kezdve országos kollektív szerződést a felső szervek már nem kötöttek, miután a kollektív szerződésben foglaltak java részét a törvény állandó jellegűen szabályozta. A bérezést ettől kezdve kisebb jelentőségű, valamint szükség szerint megjelent átfogó bérezési utasítások szabályozták, illetve fejlesztették és a felettes hatóság további munkanormákat adott ki. Az 1953-ban megjelent 256/1953. FM számú utasítás újabb bérrendezést biztosított az erdőgazdasági munkabérekben. Mintegy 10⁰/₀-kal emelkedett a munkások

bére. Ez az emelkedés jelentős segítséget nem biztosított, az erdőgazdasági dolgozók keresete változatlanul alatta maradt más termelési ágazatokban elérhető keresetnek. Így az erdőgazdasági dolgozóknál az életszínvonal stagnálását, sőt ideiglenes visszaesését hozta, miután nem igazodott kellő mértékben a normálbérek fokozatos emelkedéséhez és az árakhoz. Ezt az erdőgazdasági munkások, mint a legrosszabbul kereső munkások — különösen érezték. Az alacsony keresetek mellett a megyében fakitermelő munkáshiány mutatkozott.

1953 nyarán az alkalmazottak, kiemelten pedig a műszaki dolgozók lényeges fizetésemelést kaptak. Ennek a rendezésnek egy lényeges vonása, hogy míg az első kollektív szerződéstől kezdve 1953-ig az alkalmazottak fizetését együtt szabályozták a munkásokéval, addig az alkalmazottak fizetését szabályozó 130/1953. FM utasítás viszont már a Munka Törvénykönyve alapján rendelkezett az erdőgazdasági alkalmazottak bérezéséről.

1955 novemberben ismét emelkedtek a bértarifa alapbérei és javultak az egymás közötti arányai, másrészt a teljesítménybérezésben a gépi termelés kidomborítása előtérbe került — nagyobb elismerést kapott az erdősitések, tisztítások minőségi munkája és a tuskóirtás nehezebb munkája.

1956-ban az ellenforradalom a fokozatosan fejlődő erdőgazdasági bérezést jelentősen visszavetette. 1957. évben csaknem előlről kellett kezdeni az erdőgazdasági bérezés kialakítását. A 15/1957. OEF utasítással megszűnt a kötött bértarifa (alapórabér-rendszer), valamint a központilag kiadott munkabesorolási nomenklátúra — tágabb lehetőség adódott az önállóbb norma-megállapításokra is. Előtérbe került viszont az abszolút béralap gazdálkodás.

1957-től kezdve kevesebb központi beavatkozással, kevesebb utasítással fejlődött tovább az erdőgazdasági bérezés.

1963-ban 35/1963. OEF szám alatt egy újabb átfogó munkásbérezési utasítás jelent meg, mely meghagyta a bérszabályozás decentralizált (erdőgazdasági helyi bérszabályozás) jellegét és önállóságát. A munkások bérezése teljesítmény- és időbérezésben, a munkabesorolási kategóriák és a ledolgozott órák, illetve az elért teljesítmények figyelembevételével történt.

Nagyobb hangsúlyt kapott a bérpótlékolási lehetőség, különösen az állandó munkásoknál (8%) és a szakmunkásoknál (15—25%). Az erdőgazdaság felhatalmazást kapott a központi irányelvekben megadott pontozás szerint a munkák helyi besorolására. Az időjárás miatti kiesést időbérben, időszaki, állandó és szakmunkás kategóriák szerint lehetett díjazni. Az átlagbér ellenőrzése továbbra is fennmaradt. A Mecseki Erdőgazdaság az átlagbérellenőrzési kötelezettség alól már az 1965/66. gazdasági év gazdálkodása során felmentést kapott, csupán az abszolút béralap betartása volt számára kötelező.

Az új gazdaságirányítási rendszerben is a személyi jövedelmek legnagyobb része bérjellegű juttatásban realizálódik, így a bérezésnek az új gazdasági mechanizmusban is ugyanolyan súlya és jelentősége van, mint a múltban. A munkások bérezése az új gazdaságirányítási rendszerben a felettes hatóság részéről érvényes átfogó utasítás tulajdonképpen nem jelent meg. A 46/1967. MÉM utasítás kötelező előírást úgyszólván nem adott az erdőgazdaságnak. Az utasításban fellelhető besorolás és alapbérrendszer tulajdonképpen csak ajánlás volt, amelyhez hasonló lehet kidolgozni és alkalmazni teljesen erdőgazdasági hatáskörben. Valamennyi régi munkásbérezési utasí-

tást egyben hatályon kívül helyeztek. Az új miniszteri központi utasítás a munkásbértarifát és besorolási rendszert úgy tárgyalta, hogy az erdőgazdaság saját hatáskörében szinte tetszés szerinti munkabesorolási szabályt és órabéretet állapíthat meg.

Országosan megszűnt az átlagbér felső határának betartási kötelezettsége és az átlagbér ellenőrzés, ellenben kötelezővé vált a bértömeg gazdálkodás. Ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy a főhatóság az erdőgazdaság termelési volumenének figyelembe vételével egy összegben rögzítette a felhasználható bértömeget, valamint az egyes állománycsoportok bértömegét, a bérarányokat viszont az erdőgazdaság saját hatáskörében alakíthatja ki. A megszüntetett átlagbér előírás lehetővé teszi, hogy a korábbival azonos mértékű bértömegből az erdőgazdaság magasabb bért adjon az alkalmazottaknak létszámcsökkentéssel, vagy nagyobb termelési érték produkálásával ($10\% = 0,35$). Az erdőgazdaság bértömegének megállapításánál hátrányos volt az erdőgazdaságra, hogy az előző években a felhasználható bértömegben megtakarítások mutatkoztak.

Az önálló gazdálkodásban az erdőgazdaság a bérezés szabályait és formáit az 1968. évben 1 éves, az 1969—70. évekre 2 éves, majd az 1971—75. évekre szóló kollektív szerződésben szabályozta.

Minden munkát a hozzá megkívánt szakképzettség, gyakorlatosság, erőkifejtés, és a munkakörülmények figyelembevételével I—VII. bérkategóriába sorolt a kollektív szerződés. A bérezési formákban változatlanul hangsúlyt kapott a teljesítménybérezés, egyszerű időbérezésre csak ott kerülhet sor, ahol a termelékenység csökkenésének a veszélye nem áll fenn, illetve ahol a teljesítmény megbízhatóan nem mérhető. Részös bérezés kizárólag a mezőgazdasági munkákban végézhető, ott is a rétek kaszálásában és a kukorica betakarításában.

A műszaki, adminisztratív és kisegítő állománycsoportba tartozó dolgozók besorolását a 15/1966. OEF utasítás 1. sz. (A) mellékletében foglaltak szerint végezték a gyakorlati idő, a szakképzettség, a rátermetség, a szorgalom, a munkához való viszony stb. figyelembevételével. A besorolások a szakszervezettel egyetértésben történtek.

A kollektív szerződésnek a bérfeljesztésre, valamint a termelékenység növelésére vonatkozó tételei eredményeként az új gazdasági irányítási rendszer elmúlt éveiben jelentősen emelkedett az erdőgazdasági dolgozók keresete.

Az előzőekben hivatkozott kollektív szerződések messzemenően gondoskodtak az egyéb juttatások biztosításáról is. A béren kívüli ellátás jellegű juttatások pótolták az erdőgazdasági dolgozóknál a távoli piacok, a kereskedelmi hálózat hiányosságai-ból adódó beszerzési nehézségeket, másrészt biztosították a nyugodtabb feltételeket.

A kerületvezető erdészek és vadászok „szolgálati” lakást kaptak, bármely erdőgazdasági dolgozó pedig — a mindenkor érvényes lakásbérleti szabályok szerint — a rendelkezésre álló lakásokból lakást kaphatott.

A 12/1968. MÉM rendeletben foglaltak alapján — a szakszervezettel egyetértésben — illetményföldet kaptak az arra illetékes dolgozók, ha az illetményföld kiadására nem volt mód, vagy a dolgozó azt nem kívánta igénybevenni, a megfelelő egyenértéket készpénzben fizeti ki az erdőgazdaság. A fent hivatkozott rendelet korlátozásainak keretein belül földhaszonbérleti lehetőséget is biztosít a kollektív szerződés.

Az állattartás feltételeinek biztosítására az erdészetek műszaki és kisegítő állományba tartozó besorolt dolgozói — az adminisztratív dolgozók kivételes esetben —,

valamint az állandó munkások 1 tehén és 1 borjúnak 1 éves korig való tartásához, valamint 1 anyakoca és 1 évi szaporulatának legeltetésére térítés nélküli megfelelő legelőt kaphat. A részes kaszálási lehetőség biztosítása ugyancsak az állattartás elősegítése érdekében történt.

Az erdészeti dolgozóknak, a központi dolgozóknak, valamint a műszaki erdészet dolgozóinak 4—6 ürm. egységes, 4—8 ürm. ágfát biztosít a kollektív szerződés, valamint 1 kh illetményföldet. Ha a dolgozó nem kívánja ezen természetbenieket természetben kivenni, vagy bármely okból kifolyólag az nem adható ki, a kollektív szerződés módot nyújt a készpénzben való megváltásra.

Az új gazdasági irányítási rendszerben kapott nagyobb fokú önállóság eredményeként — az eredeti OEF rendelkezésekhez képest — bővült az egyenruha juttatásban részesülők köre is. Így a kerületvezető erdészeken és kerületvezető vadászokon kívül ingyenes erdészruha juttatást kaptak: az erdészetvezetők, az erdészeti műszaki vezetők, a fővadászok, a MÁV rakodókezelők, az önálló csemetékertkezelők, a fagyártmányműhely-vezetők, a mezőgazdasági brigádvezetők, a beosztott erdészek. Vasúti egyenruha juttatásban részesülnek az erdei vasutaknál szolgálatot teljesítő pályamesterek, motormozdonykezelők, fékezők, pályamunkások.

A központ és a műszaki erdészet dolgozói üzemi étkeztetésben részesülnek vállalati hozzájárulás, az ebéd szállításának, a tálaló fenntartási költségeinek vállalása mellett. Az erdészeteknél — az idegenből toborzott munkások étellemezésének biztosítása érdekében az erdészetek a szükséghez mérten üzemi konyhákat üzemeltetnek. Az utolsó években általában az erdőgazdasági dolgozók 8⁰/₀-a vette igénybe a kedvezményes étellemezési lehetőségeket.

A saját erőből építkező dolgozók lakásépítését az erdőgazdaság — az idevonatkozó jogszabályok adta lehetőségeken belül —, a termelési feladatok sérelme nélkül, az építőanyagoknak kedvezményes szállítási díjtételek alkalmazásával segítette és segíti. Ezt a segítséget az évek során 118 lakás megépítésénél vették igénybe az erdőgazdasági dolgozók.

A továbbtanulást tanulmányi ösztöndíj biztosításával segíti a kollektív szerződés.

A munkásszállások iránti igény általában csökkenő tendenciát mutat a munkások munkahelyre történő szállításának fejlesztésével párhuzamosan, a szükségletek kielégítésére az erdőgazdaság csaknem minden erdészetnél és Pécsen is biztosított munkásszállást, gyakorlatilag azonban az utóbbi években már csak a hetvehelyi, árpádtetői és a pécsi munkásszállás üzemeltetésére volt szükség. A munkásszállásokon 136 férőhely biztosított, a szállások többsége megfelelő, jól felszerelt, de egy részük ma már elmaradt a kívánalmaktól, korszerűsítésük a munkások szállításának fejlesztésével párhuzamosan nem indokolt.

Az erdőgazdaság szakmai sajátosságából kifolyólag a szétszórt és váltakozó munkahelyekre való tekintettel maximális erőfeszítéseket tett az utóbbi évek során a termelésben részvevőknek munkahelyre történő kiszállítására. Ezt elsősorban az erdészetekhez személyszállítás céljából kihelyezett gépkocsikkal oldotta meg. A munkahelyre történő szállítást intenzívebben az 1966/67. gazdasági évben kezdte el az erdőgazdaság és e téren különösen az 1973. és 1974. években ért el jelentős fejlődést, ez idő szerint a dolgozóknak mintegy 39,7⁰/₀-át szállítja járművekkel munkahelyre, a jövőben e téren további fejlődést kíván elérni.

Lényegesen növelte az erdőgazdasági dolgozók életszínvonalát, a népgazdasági érdekekkel összhangba hozott anyagi érdekelttség megteremtése is, nevezetesen a kifizetésre került prémium, nyereségrészesedés, céljutalom, egyéb jutalom, valamint a segélyek.

A prémium magva már az országos kollektív szerződésekben is megtalálható volt, mely szerint: „egyes vezető munkakörökben foglalkoztatott dolgozók többletteljesítési juttatásban részesíthetők.” 1951-ben már prémiumot kaptak az erdőgazdaságok vezetői a jövedelmezőségi terv túlteljesítéséért, a fahasználati előadók, az erdészeti üzemegységvezetők, a brigádvezető erdészek, a hossztoló és fakitermelő munkások az iparifa kihozatal növeléséért, az anyagforgalmi előadók, az üzemegységvezetők és a gépkocsivezetők a szállítási és értékesítési terv teljesítéséért.

Az erdősítések sikeres teljesítéséért az erdőművelési előadók, az üzemegységvezetők és a kerületvezető erdészek kaptak éves prémiumot.

Később az 1953—56. években a prémiumrendszer fokozatosan bővült. A tervezetnél jobb eredményekért (mennyiség, minőség, jövedelmezőség) az alapfizetés 5—15⁰/₀-os mértékéig voltak jutalmazhatók a műszaki dolgozók, és az adminisztratív dolgozók kisebb hányada. A premizálás fejlődésének további útját az 1959-ben megjelent és a prémiumról szóló „zöld könyv”, a felettes hatóság által rendszeresen kiadott körlevelek és a 36/1965. számú OEF utasítás jelzik. Az erdőgazdaság prémiumszabályzatát úgy alakította ki, hogy az ne álljon ellentétben a népgazdasági érdekekkel, valamint, hogy a kifizetett prémium ne „fizetéskiegészítés” legyen, hanem mögöttes mennyiségi, minőségi és eredményességi teljesítmény álljon. A prémium feltételeket általában úgy szabta meg, hogy azoknak teljesítése biztosítsa az „élüzem”, illetve „kiváló vállalat” feltételek teljesítését és egyben biztosítsa a nyereségrészesedést is. A prémium feltételeknek ilyen módon való megszabása bevált, eredményjavító tényező volt, az anyagi érdekeltségnek ilyen formája a dolgozókat ténylegesen jobb és eredményesebb munkára serkentette.

A megyei erdőgazdaságok egyesítése óta az erdőgazdaság dolgozói minden évben teljesítették a prémium feltételeket. Az 1970. évtől az alkalmazottak prémiumát a főhatóság alapbérésítette.

Az 1956. évtől kezdve az erdőgazdasági dolgozók pénzbeli jövedelme a nyereségrészesedésen keresztül is növekedett. Az új gazdasági irányítási rendszer bevezetésekor — az országos szabályozóknak megfelelően — az erdőgazdaság a kollektív szerződésben szabályozta: a részesedési alap felhasználását, az alap terhére teljesíthető kifizetéseket, a részesedési alap terhére fedezendő nem pénzbeli részesedést, az alap tartalékolását, a felosztás szabályait, az évvégi jogosultság feltételeit, a részesedést növelő vagy csökkentő tényezőket.

Az új gazdaságirányítási rendszerben lényegesen megnövekedett a kifizetésre került nyereségrészesedés mértéke. Az utóbbi években a gazdálkodásban elért eredmények 32—34—36 napi keresetnek megfelelő nyereségrészesedést biztosítottak a dolgozóknak, ezen túlmenően jelentős összegű nyereségmentes jutalom és céljutalom is kifizetésre került.

A munkában különösen kitűnt dolgozók — a szakszervezettel egyetértésben — külön jutalomban és az erdészetek termelési tanácskozásának döntése alapján „Erdé-

szet Kiváló Dolgozója”, „Kiváló Dolgozó” jelvény, „Kiváló Dolgozó” oklevél ki-tüntetésben részesültek. Jutalmazásban részesültek a példamutatóan helytálló munkavédelmi örök, a rendőrség javaslatára a jó munkát végző önkéntes rendőrök, a tűz-védelmi felelősök, a jó tűzoltók. Jutalmat kaptak a munkavédelem terén élenjáró erdészetek dolgozói.

A jutalmakon kívül az arra rászorulóak pénzbeli segélyezésben részesültek. Segély címén évente 100—180 mFt került kifizetésre.

A kenyérgabona juttatással az erdőgazdaság mintegy évi 450 mFt terhet vállalt magára. A természetbeni járandóságok értéke az ötvenes években mintegy 500 mFt volt, az ómechanizmus utolsó évében ez az összeg már kereken 1,8 millió Ft-ra emelkedett, az új mechanizmus éveiben pedig évi 2,5—2,8 millió Ft körül mozog.

A dolgozók megbecsüléséért az erdőgazdaság hatalmas áldozatokat hozott és hoz. A fokozott megbecsülést mutatja az erdőgazdasági dolgozók és családjuk növekvő életszínvonala. Miként már az előzőkben vázoltuk, sokan költöztek az erdőgazdaság segítségével sajátjuknak mondható új otthonba, kulturáltabbak a lakáskörülmények, a lakások bútorozottsága, berendezése nem marad el a város ipari dolgozóinak otthonától. Maga az erdőgazdaság is sok új modern otthont épített. A jobb életet tükrözi a ruházkodás javulása, a tartós fogyasztási cikkek elterjedése. Valamennyi család otthonában megtaláljuk a rádiót, mintegy 85—90⁰/₀-ban a televíziót, csaknem minden otthonban a mosógépet, a hűtőgépet, 158 erdőgazdasági dolgozó jár saját személyautóján, pedig az ötvenes és a hatvanas években még a motorkerék-párra sem nagyon tellett az erdőgazdasági dolgozóknak.

MUNKA- ÉS ÉLETKÖRÜLMÉNYEK

Az elmúlt 30 esztendő során alapvetően megváltozott az erdőgazdasági dolgozók munka- és életkörülménye. Jelentős a fejlődés a munkavédelem, a biztonságtechnika területén, a munkaidő csökkent, nagyot fejlődött a szociális gondoskodás, fejlődött a dolgozók üdülési és pihenési lehetősége.

A munkásvédelem

Ha visszatekintünk a 30 év munkavédelmi tevékenységére — következetesen végrehajtott, eredményes munka tárul elénk.

1945—1953. között a balesetelhárítás általában csak a mentőladák és a legszükségesebb egészségvédelmi felszerelések biztosítására korlátozódott.

1953—1955. között a dolgozók már rendszeres balesetvédelmi oktatást kaptak, bevezetésre került a balesetek nyilvántartása.

1955-től kezdődően — a vonatkozó kormányintézkedéseken túlmenően — az erdőgazdaságok egyesítése után, az erdőgazdaság műszaki dolgozói még nagyobb intenzitással karolták fel a baleset elleni védelmet, és — a sok más üzemi gond mellett — egyik legfontosabb célkitűzésüknek tartották a dolgozók életét, egészségét, testi

Védelmet nyújt a „döntősisak” a fakitermelőknek.

épségét óvni, biztosítani a megfelelő műszaki, egészségügyi feltételeket. Ezirányú törekvés töretlen volt, az ómechanizmusban elért fejlődést az új gazdaságirányítási rendszer éveit túlszárnyalták és különösen az utolsó két évben számos intézkedés, műszaki fejlesztés, beruházás történt a jobb munkakörülmények megteremtése érdekében.

A munkavédelem és a biztonságtechnika fejlődését alapvetően két tényező határozta meg:

- a termelés fejlődése és
- a technológia fejlődése.

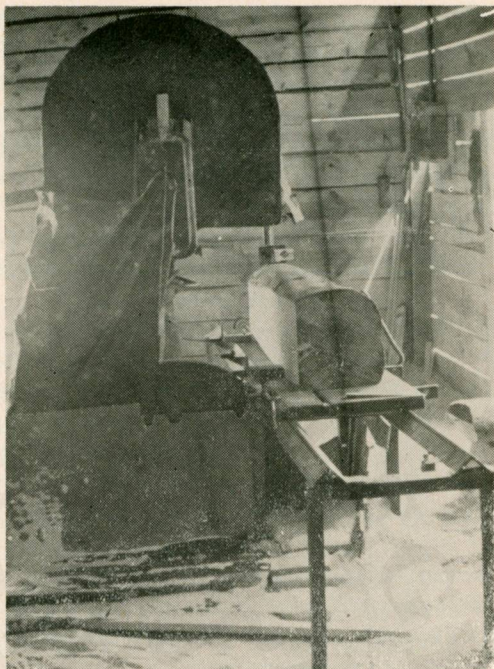
A termelés fejlődését elsősorban a gépesítés fejlesztése segítette, ez azonban ugyanakkor növelte a baleseti veszélyforrást, ezért rendkívül lényeges feladat volt a biztonságtechnika fejlesztése — ennek érdekében a baleseteket csökkentő technológiákat kellett kidolgozni, bevezetni, oktatni, a dolgozókat betartásukra ránevelni. Az erdőgazdaság felelős műszaki dolgozói — a szakszervezettel egyetértésben — mindig a balesetek megelőzését tartották döntő fontosságúnak. Alapvető feladat volt kialakítani az erdőgazdaság hatékony munkavédelmi szervezetét.

Az erdőgazdaság közponjában az igazgató, helyettese és valamennyi műszaki dolgozó mellett kiemelten:

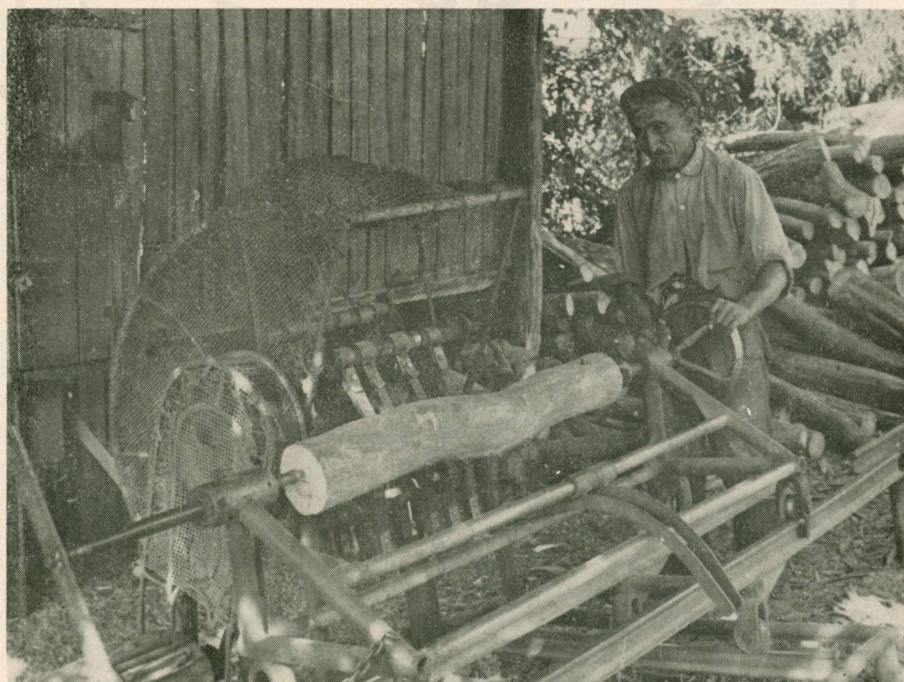
- 1 fő munkavédelmi előadó (az 1970-es évektől kezdve 2 fő),
- 2 fő SZB társadalmi munkavédelmi felügyelő a munkavédelem öre.

Az edészeteknél az erdészvezető, valamennyi, a munkát közvetlenül irányító műszaki dolgozó felelőssége mellett:

- 1 fő biztonsági megbízott,

Termelékeny és főleg balesetmentes a munka a pécsi műhely által épített szalagfűrész előtolópaddal.

A kérézés nehéz munkáját is gépesítették. (Egri kérézőgép.)

1 fő szakszervezeti munkavédelmi felelős látta és látja el a munkavédelemmel kapcsolatos feladatokat.

A szervezet működését a Vállalati Munkavédelmi Szabályzat körvonalazza és rögzíti. A VMSZ mellett minden évben kellő fontolások alapján elkészített „munkavédelmi intézkedési terv”-ben foglaltak végrehajtása nagymértékben járul hozzá az erdőgazdaság munkavédelmi helyzetének javulásához, megszilárdulásához és fokozatos fejlődéséhez.

A munkavédelmi szervezet általában pontos és lelkiismeretes munkát végez: — a havi munkavédelmi biztonsági szemlék megtartásával.

E téren az évek során sikerült elérni, hogy a szemlék nem formaiak és valóban feltárják a munkavédelmi hiányosságokat. A szemlék jelentős segítséget nyújtanak a biztonságosabb munkafeltételek megteremtéséhez.

— A szervezetnek fontos feladata a balesetek kivizsgálása.

E téren mindig a fő törekvés a balesetek okának, előidőzésének feltárására irányul, annak érdekében, hogy azonos okok miatt ne fordulhasson elő ismétlődő baleset.

— Az erdőgazdaság — a munkavédelmi módszerek között — nagy súlyt helyezett a munkavédelmi oktatás, a vizsgáztatás megszervezésére és változatlanul megköveteli, hogy a vizsgák ne csak formaiak legyenek, hanem a vizsgára kötelezettek tudása a munkavédelemmel kapcsolatban alapos, mélyreható és gyakorlatias legyen. E téren hathatós segítséget nyújtott és nyújt a Baranya megyei MEDOSZ. A vizsgáztatásokat az erdőgazdaság a MEDOSZ és az SZMT illetékeseinek bevonásával bonyolítja.

A munkavédelmi szervezet a — VMSZ-ben és a munkavédelmi intézkedési tervben lefektetettek betartása, végrehajtása mellett — alapozott a munkavédelmi örök segítségére. Az őrség szerepe — a nagy területre, valamint a munkahelyek jelentős szétszórtsága miatt — jelentős. Több év átlagában átlagban 200—220 munkavédelmi ór áll helyt a munkavédelem frontján, feladataikat teljesen önzetlenül, társadalmi munkában végezve jelentősen járultak és járulnak hozzá, hogy javult az erdőgazdaság baleseti statisztikája, különösen a vonatkozásban, hogy csökkent a halálos kimenetelű és súlyos balesetek száma. Az erdőgazdaság — a szakszervezettel egyetértésben — az eredményesebb munkavédelmi tevékenység érdekében — a dolgozókat anyagilag is érdekeltté tette — ezt a prímiumszabályzatban rögzítette. A VMSZ keretén belül pedig intézkedés történt a munkavédelem terén jobb eredményt elérő erdészet és azon belül az erdészeti dolgozók jutalmazására. Az érvényben lévő kollektív szerződés azonos célú intézkedéseket tesz.

A munkavédelmi örök tevékenysége — a szakszervezet bevonásával — minden évben értékelésre kerül és a legjobb eredményt elért örök jutalmazásban részesülnek.

A „munkavédelmi hónapok” szervezése, a munkavédelmi propaganda kiszélesítése, az erdőgazdaság szerkesztésében negyedévenként megjelentetett „Munkavédelmi Híradó” — melynek minden munkahelyre történő eljuttatásáról gondoskodás történt — rendkívül pozitíven hat a munkavédelem megszilárdulására.

A szocialista brigádok tagjai célkitűzéseikben, mindennapi tevékenységükben ugyancsak érvényesítették a munka- és egészségvédelmi előírások fokozottabb mérvű betartását — egymásért nagyobb felelősséget vállalnak, törekednek a balesetmentes munkára.

Az erdőgazdaság műszaki gárdája és munkavédelmi szervezete — az új létesítmények tervezésénél — új gépek, berendezések beállításánál fontos szempontnak tartotta és tartja, hogy a biztonságos munkavégzés követelményeit szem előtt tartsák és azokat ki is elégítsék.

A tett intézkedések eredménye nem maradt el, amennyiben az ötvenes évek statisztikájához viszonyítva 30 év elmúltával mintegy negyedére csökkent a balesetek száma. A számos és e helyt teljesen fel nem sorolható intézkedés, a dolgozókra való ráhatás mellett még mindig vannak meggondolatlan, vigyázatlan dolgozók és a ma előforduló balesetek mondhatni 100%-ban a dolgozók vigyázatlanságából, felelőtlen-ségből származnak.

Helytelen volna a munkakörülmények javulását kizárólagosan csak a balesetek számának alakulásán — a statisztikán keresztül — mérni. A lelkiismeretes munkát igazoló eredményeken kívül rendkívül nagy az az eredmény, ami — a még egy-két meggondolatlan dolgozó mellett — az emberek lelkében mutatkozik, nagy és jelentős az az eredmény, amit az erdőgazdaság a nehéz testi munka könnyítése terén tett, nagyok az eredmények az egészségügy terén és a közelmúlt hathatós intézkedéseitől mind a nehéz testi munka megkönnyítése terén, mind az egészségügy javulása terén jelentős fejlődés várható.

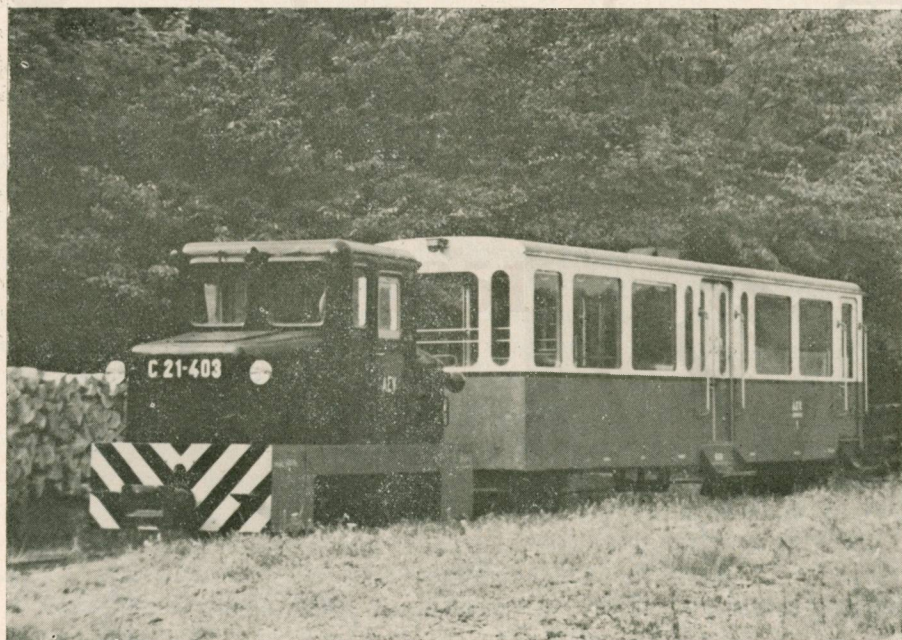
A nehéz testi munka megkönnyítése a fakitermelésben a kéziszerszámoknak motorfűrészekkel történő felváltása, a legnehezebb munkának, a faanyagok kézi rakodásának jelentős mérvű és mindjobban fokozódó gépesítése, a fűrészüzemek utóbbi években történt korszerűsítése.

A fűrészüzemek porszívó- és légfűtő berendezéssel való ellátása, a traktorvezetőfülkéknek védőrácscsal való felszerelése, a vágástereken a vágáskunyhók, melegedők biztosítása, öltözők, mosdók építése, a munkásoknak mind nagyobb százlékban a munkahelyre történő ki- és hazaszállítása, a vegyszereknek elkülönített tárolóhelyeken történő tárolása, a védőberendezések, védőfelszerelések, védőruhák biztosítása, az elektromos berendezések rendszeres és szervezett érintésvédelmi ellenőrzése, az 1974. évben kiemelten a vajszlói és hosszúhetényi fűrészüzemeknek minden modern követelményt kielégítő átépítése csak a leglényegesebb momentumok, amelyek mind jelentősen járultak és járulnak a munka- és életkörülmények jelentős javulásához. Ezen túlmenően felmérhetetlenül jelentős az, hogy a munka közvetlen irányítói: a kerületvezető erdészek, a rakodókezelők, a kerületvezető vadászok, a gépesítési brigádvezetők, a fogatgazdák és sorolhatnánk tovább, mindennapos munkájuk közepette állandóan törődnek a dolgozók védelmével. Felbecsülhetetlenül nagy haszon az erdőgazdaságra és annak dolgozóira az a szemléletváltozás, ami e téren a munka irányítóinak lelkében, állásfoglalásában végbement.

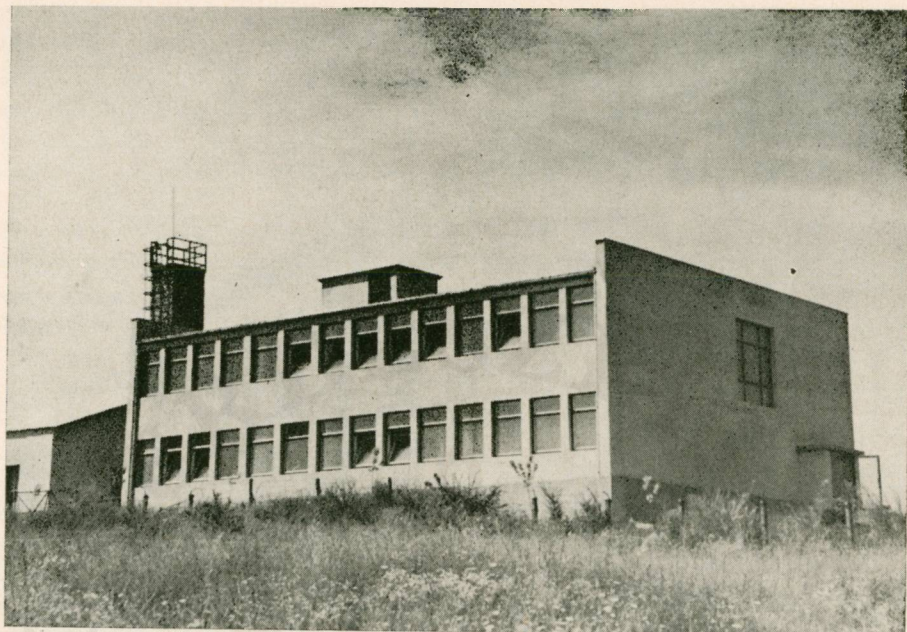

Ma már az erdőgazdaság minden fűrészüzemében korszerű porelszívó berendezés van a dolgozók védelme érdekében.

Minden igényt kielégítő személykocsiban szállítják a sasréti és lukafai erdészeti dolgozók gyermekeit az almamelléki iskolába.

A hosszúhetényi fűrészüzem munkásszállója.

A hosszúhetényi fűrészüzem munkásszállójának étterme.

A vajszlói fűrészüzem új korszerű szociális épülete.

A munkaidő

Közvetlenül a felszabadulás után napi 10 munkaórában volt megszabva az erdőgazdasági dolgozók munkaideje. A későbbi években 1968. év végéig az éves munkaidőkeret 2704 óra volt — a téli hónapokban napi 8, a tavaszi és őszi hónapokban napi 9, a nyári hónapokban pedig napi 10 óra ledolgozásával. Az 1969. évi kollektív szerződéssel párhuzamosan történt az általános és minden munkakörben egységes heti 48 órás munkaidő bevezetése. A munkaidőcsökkentés önerőből történt — úgy kellett végrehajtani, hogy a termelés, a termelékenység és a kereset ne csökkenjen, az önköltség pedig legfeljebb változatlan maradjon. Ennek elérése érdekében az erdőgazdaság:

- műszaki fejlesztési intézkedéseket és
- műszaki-gazdasági szervezési intézkedéseket dolgozott ki.

1969 óta — a munkaidő csökkentéssel — az erdőgazdaság területén a munkaidő éves átlaga napi 8 óra, amit — az egyenlőtlen és mozgó munkaidőt kivéve — kétheti 96 órából álló vagy negyed- és féléves, illetve éves munkaidőkeretben kell ledolgozni.

A termelő munkában dolgozók (munkások) munkaideje éves munkaidőben átlagosan napi 8 óra, melyet azonban időszakonként változó munkaidőben kell letölteni.

Ennek beosztása:

— november, december, január hónapokban	napi 7 óra
— február és október hónapokban	napi 8 óra
— március, április és szeptember hónapokban	napi 9 óra
— május, június, július, augusztus hónapokban	napi 10 óra.

A munkaidő csökkentésével párhuzamosan került sor a szabadszombatok bevezetésére is.

Figyelemre méltó tény, hogy a napi 8 órás munkaidőre való áttérés és a szabad szombatok bevezetése mellett a dolgozók átlagkeresete nem csökkent, a termelékenységekben visszaesés nem mutatkozik, sőt a termelékenység növekvő tendenciát mutat, a feladatokat pedig alacsonyabb létszámú dolgozó látja el.

Szociális gondoskodás

A szociális jellegű kiadások fokozatosan emelkedtek az erdőgazdaságnál a beruházási és a felújítási, későbbben az állóeszközfenntartási összköltségnek különösen az utóbbi években nyert jelentős hányada szociális célokra felhasználást. Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetése óta ugrásszerűen nőttek ezek a ráfordítások és míg a beruházási költségeknek az új mechanizmus indulásának évében — 1968-ban — 12,9⁰/₀-a nyert szociális célra felhasználást, addig az 1974-ben már 22,7⁰/₀-át fordította erre a célra az erdőgazdaság, hasonló a helyzet az állóeszközfenntartási költségek vonalán is — az 1968. évi 8,8⁰/₀-os felhasználással szemben 1974-ben 16,2⁰/₀-os szociális ráfordítást mutatnak az állóeszközfenntartási költségekből a szociális célokra fordított összegek.

A szociális juttatások körét részletesen vázoltuk a bérezés és egyéb szociális juttatások című fejezetnél. Három igen fontos és kiemelkedő — az évek során a dolgozókkal való törődésre utaló tevékenységről — e helyt is meg kell emlékeznünk. Nevezetesen:

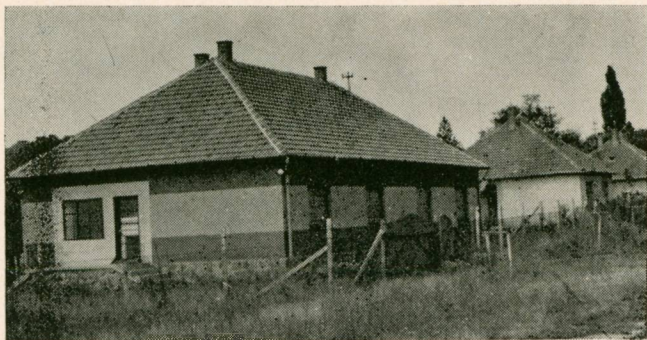
— a lakásviszonyok jelentős javulása,
— az erdei lakótelepek, valamint fokozatosan az egyedül álló erdészlakások villamosítása, házi vízvezetékkel való ellátása, az erdei lakótelepekhez az utak megépítése jelentős mértékben hozzájárult az erdőgazdasági dolgozók életkörülményeinek javításához, egyben nagyfokú szociális gondoskodásról tanúskodik. Mindamellet még mindig akad e téren tennivaló annak érdekében, hogy az erdőgazdaságot minden dolgozója otthonának, magáénak tekintse — annak érdekében, hogy a törzsgárda még stabilabb legyen. Ezt az erdőgazdaság vezetősége szem előtt tartja, intézkedései a szociális körülmények további jelentős javulását, szilárdulását szolgálják.

Külön ki kell emelni a nők, a többgyermekes családok helyzetének javítására tett intézkedéseket:

Az erdőgazdaságnál állandó munkára szerződött női dolgozó átlagosan mintegy 120 fő, időszakai munkában foglalkoztatott nők létszáma pedig átlagosan 300 fő.

A fizikai munkában dolgozó nők zöme csemetetermelésben, erdőművelési munkákban, kisebb hányada fűrészüzemben dolgozik. Az erdőgazdaság bérszabályzatában egyes munkák meghatározott bérkategóriákba vannak sorolva, a dolgozók nemre való tekintet nélkül azt a bért kapják meg, amely az elvégzett munkára van megállá-

A kárászi korszerű
erdézlakások.

Árpádtetőn korszerű
épülő új utcásor lakásokkal

1851

Az árpádtetői munkásszállás.

pítva. Az utóbbi években különösen az erdőművelési munkák bérének, valamint a fűrészüzemekben dolgozó női és férfi segéd munkások (kásztázó, osztályozó) bérének emelésére helyezett súlyt az erdőgazdaság. A tett intézkedéseken keresztül elsősorban az e munkakörökben dolgozó női dolgozók keresete emelkedett.

Az alkalmazotti állományban lévő női dolgozók bére a férfiakéval azonos módon, az egyes bérkategóriákon belül kerül megállapításra.

A törzsgárda évekhez kötött anyagi juttatásokat figyelembe véve nyugdíjkorhatárakat a női dolgozók 5 évvel hamarabb érhetik el.

A falvaktól távol lakó erdészek gyermekeinek otthonot és iskolai oktatást biztosít az Erdészeti Nevelőotthon Nagykovácsiban.

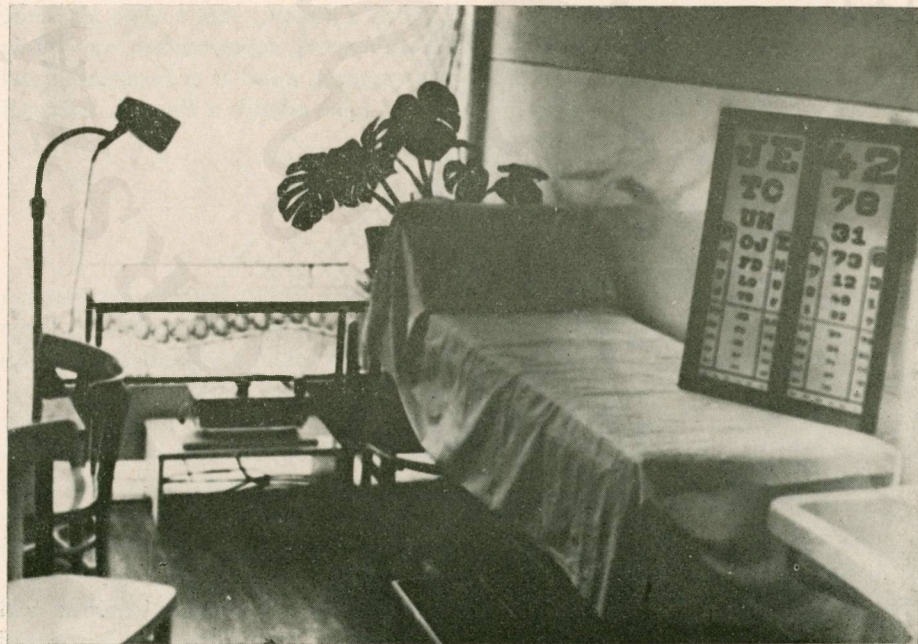
Az erdei lakótelepeken elsősorban a sokgyermekes munkáscsaládok kapnak lakást.

A segítyezéseknél elsősorban az egyedülálló, a többgyermekes nőket részesíti előnyben mind az erdőgazdaság vezetősége, mind a szakszervezet. A jutalmazásoknál — az érdemek mellett — a családos anyákat előnyben részesítik.

Az erdészeti üdülőkben ugyancsak a gyermekes családok részesülnek előnyben.

A dolgozók gyermekeit — amennyiben a szülők és maga a gyermek azt igénylik — iskolai tanulmányaik befejezte után alkalmazza az erdőgazdaság, szakmát tanulhatnak az erdőgazdaság segítségével, az erdészetek alkalmazottainak gyermekei e vonatkozásban is előnyben vannak az idegen gyermekekkel szemben.

A munkában megrokkant, csökkent munkaképességükről való emberséges gondoskodás, a betegekről való gondoskodás, a nemzetközi nőnap, az anyák napjának, az öregek napjának, a gyermekek számára a „télapó ünnepek” sok szeretettel és

Jól felszerelt orvosi rendelő és üzemi orvos vigyáz a vállalat dolgozóinak egészségére.

gondoskodással történő megrendezése mind-mind hozzájárultnak ahhoz, hogy az erdőgazdaságnál dolgozók jól érezzék magukat a baranyai erdészek nagy családjában, az erdőgazdaságot magukénak és otthonuknak tekintsék, hűek legyenek ehhez az otthonhoz, áldozni tudjanak ezért az otthonért, áldozni tudjanak embertársaikért is, ami a legpéldamutatóbban évről évre a Vöröskereszt szervezésében a véradásban nyilvánul meg. Az erdőgazdasági dolgozók véradásukkal már sok embertársuk egészségének visszaadásához, életének megmentéséhez járultak hozzá.

Összefoglalva az emberekről való sokirányú gondoskodás kihatott és kihat életükre, életkörülményeik javulására, kihat munkájukra, kedvezően befolyásolja munkahelyükön közérzetüket, tevékenységüket. Az elért gazdasági eredményekhez jelentősen járult hozzá a dolgozók évről évre javuló szociális helyzete.

Az erdőgazdasági dolgozók összességén belül különösen kihangsúlyozottan gondoskodik az erdőgazdaság a fiatalokról, annak ellenére, hogy az erdőgazdaság szétszórt és egymástól távolos munkahelyeken rendkívül nehéz feladat a fiatalságot összefogni és az ifjúsági törvényt végrehajtani. Azonban az erdőgazdaság fiatal vezetőgárdájának sikerült ezeken a nehézségeken is felülkerekedni főleg azzal az intézkedéssel, hogy a fiatal kezdő szakmunkások mellé idősebb, tapasztaltabb patrónust jelöltek ki. Minden erdészetben külön ifjúsági felelős törődik a fiatalok problémáival, de ezen túlmenően az erdészek nagy családjában jóformán minden irányító munkakörben dolgozó erdészeti alkalmazott a gondjaira bízott fiataalt úgyszólván úgy kezeli, irányítja, neveli, mintha saját gyermeke lenne.

Az erdőgazdaság jelentős összegű ösztöndíjakkal támogatja a fiatalok továbbtanulását és évről évre jelentős az a segítség is, amit a lakásépítés terén nyújt az erdőgazdaság a fiataloknak.

Rendkívül öröndetes tény, hogy az 1973. évben a kimondottan erdőbe zárt erdészeti lakótelepüléseken megalakultak a szakszervezettel egyetértésben az ifjúsági munkásklubok, a klubok munkáját mind a szakszervezet, mind az erdőgazdaság szellemileg és anyagilag támogatja, a klubokon belül mód adódik a fiatalok kulturális továbbfejlesztésére, valamint nemes szórakozására.

Üdültetés

A saját erőből történő üdülés lehetőségének alapjait az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat idején — népgazdasági támogatás nélkül — lelkes és áldozatkész erdőgazdasági dolgozók tették le. Annak idején 167 baranyai és tolnai erdőgazdasági dolgozó fejenként 2—2 ürméter illetményfájának árával járult hozzá Harkányban egy üdülő céljaira alkalmas telek és épület megvásárlásához. Azóta a kitűnő harkányi gyógyvízben sok külső szolgálatot teljesítő erdőgazdasági dolgozó állította helyre a harkányi gyógyfürdőben az időjárás viszontagságaiban megrokkant egészségét, hisz közismerten az erdészek között sok a reumás, mert nekik, miként mondani szokás: „ha hordja, ha fújja”, ha hideg van, ha forróság van, ha esik, ha havazik, helyt kell állni, felettük nincs tető, munkahelyükön nincs kerítés, nincs kapu és nincs roló.

Az erdőgazdaság a harkányi üdülő fenntartásáról, állagának megővéséről az évek során gondoskodott, gondoskodik és a jövő elgondolásaiban a jelenleginél korszerűbb harkányi üdülési lehetőség biztosítására törekszik.

Az erdőgazdaság az évek során törekedett az üdülőhálózat kifejlesztésére. Ennek köszönhető, hogy a harkányi üdülési lehetőségen kívül ma már üdülési lehetősége van az erdőgazdasági dolgozóknak:

- Magyarhertelenden,
- Sikondán,
- Balatonlellén,
- Szántódon,
- Zamárdiban.

A saját kezelésű üdülőkben egyidőben 44 dolgozónak tud az erdőgazdaság üdülési lehetőséget biztosítani, az elmúlt évek átlagában ezt az üdülési lehetőséget 300—320 dolgozó és családtagja vette igénybe. A MEDOSZ a szervezett létszám 60%-a után átlagosan 90—100 szakszervezeti üdülőjegyet biztosít, melyből 50—50%-ot bocsát félévenként az erdőgazdaság rendelkezésére. Az erdőgazdaság szakszervezete mindenkor törekszik a jegyek igazságos elosztására.

Szakszervezeti üdülésben frissülnek fel az erdőgazdaság dolgozói: Mátrafüreden, Mátraházán, Lillafüreden, Galyatetőn, Szilvásváradon, Miskolctapolcán, Esztergomban, Leányfalun, petneházi réten, Budapesten, Sopronban, Siófokon, Zamárdiban, Keszthelyen, Balatonfüreden, Balatonalmádiban, Balatonlellén, Hévízen, Hajdúszoboszlón, Gyulán és még sok más szakszervezeti üdülőben.

Az üdülés kedvezmény is, jutalom is. Vállalati hozzájárulással „jutalom üdülés”-ben részesült az évek során sok erdőgazdasági dolgozó a MEDOSZ által évenként biztosított 5—6 db külföldi szakszervezeti üdülőjegy biztosításával. A jutalomban

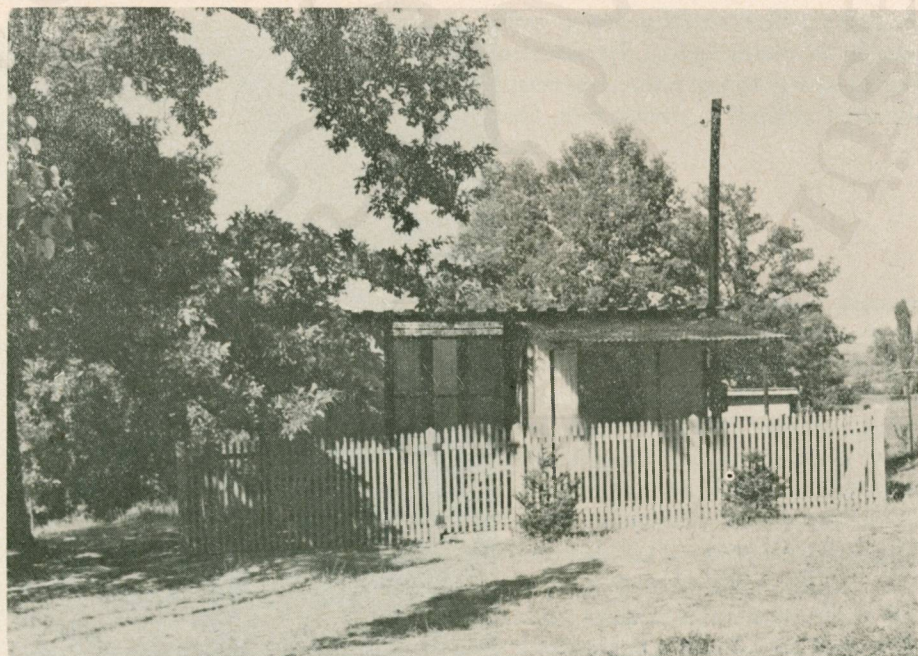

Kedvenc pihenőhelye az erdőgazdaságiaknak a sikondai „Bagolyvár” üdülő.

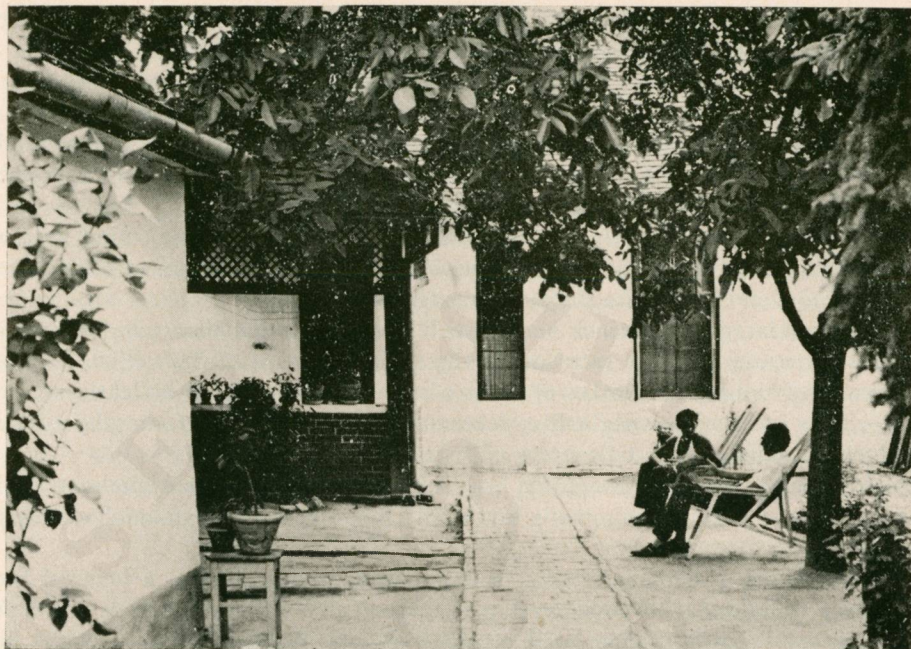

A „Vadvirág” üdülő Sikonda fürdőn.

A magyarhertelendi üdülő.

Jól esik a pihenés az erdőgazdaság harkányi üdülőjében.

részesült dolgozóknak eddig Ausztriában, Csehszlovákiában (Magas Tátrában), Lengyelországban, Romániában, Bulgáriában és a Szovjetunióban volt alkalma pihenni, kirándulni és tapasztalatokat szerezni.

A KOLLEKTÍV SZERZŐDÉS

Az erdőgazdaság első kollektív szerződését 1968. évi érvényességre készítette el, majd az egy év tapasztalatai alapján készült a két évre szóló 1969—1970. évi kollektív szerződés, majd azt követte az öt évre szóló, 1971—1975. évi kollektív szerződés.

A kollektív szerződéseknek előkészítése és megkötése során az erdőgazdaság és a szakszervezet a dolgozóknak a szerződéskötés során megnyilvánult aktivitását felhasználta. A szerződések vállalása, valamint az azokban foglaltak teljesítése nagy feladatot rótt az erdőgazdaságra, valamint a szakszervezetre. Az erdőgazdaság illetékesei valamint a szakszervezeti bizottság sokat dolgoztak és vitatkoztak azért, hogy a kollektív szerződések igazságosan és ösztönzően szabályozzák a többi között a következőket:

— az anyagi ösztönzés formáit és módszerét — „az aki többet ad, többet kapjon”

elv érvényesítése mellett. A szocialista munkaverseny és a brigádmozgalom élenjáróinak fokozottabb anyagi és erkölcsi megbecsülését,

- a munkaidőkeret szabályozását és a túlmunka díjazását,
- az életkörülményeket javító szociális lehetőségek fenntartását, fejlesztését,
- az új gazdasági mechanizmusban az üzemi érdekek a múltbelinél jobban találkoztak a dolgozók érdekeivel, elsősorban abban, hogy az eredményesebb gazdálkodás határozza meg a részesedési alap nagyságát.

A leglényegesebbek kiemelésén túlmenően mind az erdőgazdaság, mind a szakszervezet törekedett a szerződések megkötése során helyesen meghatározni és helyes keretek között érvényesíteni a dolgozók kezdeményezéseit.

Az erdőgazdaság történetének keretén belül nincsen módunkban teljes részletességgel ismertetni a kollektív szerződések végrehajtását, azonban úgy véljük, hogy az erdőgazdasági dolgozók számára oly fontos tényezőről — mint a kollektív szerződés —, nagy vonásokban meg kell emlékeznünk és a szerződés legfontosabb kötelezettségeinek, vállalásainak teljesítését kívánatosnak tartjuk feltárni.

A tények általában azt bizonyítják, hogy a dolgozók javára vállalt kötelezettségek megvalósítása — egészen minimális kivételtől eltekintve — hiánytalanul végrehajtást nyert.

A szerződésnek a bércategóriákra, a besorolások végrehajtására, a bérezési formákra és a teljesítménykövetelményekre vonatkozó elvei érvényesültek és a szerződések érvényességének tartama alatt megfelelően szolgálta a bérarányok helyes kialakítását és a bértömeggazdálkodás irányelveit.

A szerződéseknek megfelelően — az igazságosabb és a termelékenységet nagyobb mértékben biztosító bérezés érdekében —, az erdőgazdaság fokozta a teljesítménybérezést az időbérezéssel szemben.

Az alkalmazottak bérezése is a kollektív szerződésekben elfogadott és jóváhagyott besorolási szabályok határai között történt. Ezzel kapcsolatos törvénysértés nem fordult elő, ilyen irányú panasz nem merült fel.

Hasonló a helyzet a munkások bérezése terén is, a Munkaügyi Döntőbizottság helytelen, avagy téves bérezés miatti munkaügyi vitát nem tárgyalt.

A munkabérfelhasználási lehetőségeket a maximális mértékben — különösen az utolsó években — kihasználta az erdőgazdaság vezetősége, ami a dolgozók átlagkeresetének folyamatos emelkedését a tervezettnél jóval gyorsabb ütemben és nagyobb mértékben biztosította.

A kollektív szerződés — többéves tapasztalatra támaszkodva — az erdőgazdaságon belül rendezte a bérpótlékokat. Az erre vonatkozó előírások be nem tartása miatt panasz nem merült fel.

A természetbeni juttatások kiszolgáltatása maradéktalanul megtörtént, annak ellenére további igények merülnek fel, melyeknek kielégítésére nincs mód, miután a természetbeni juttatások terén az erdőgazdaság a bértömeg 5⁰/₀-ában engedélyezett mértéket messzemenően kihasználta.

Az újításokra, a tanulmányi ösztöndíjakra, a segélyezésekre, az év végi részeseésre vállalt összegek kifizetésre kerültek. A szociális, kulturális és sportcélokra tervezett összegek a szakszervezet gazdálkodásának keretén belül felhasználásra kerültek. Az üdülők fenntartását, karbantartását, állagának megóvását szerződés szerint teljesítette az erdőgazdaság.

A üzemi étkeztetés ugyancsak folyamatosan biztosított volt. A munkásszállításra tett szerződésbeli kötelezettségeit túlteljesítve, az erdőgazdaság e téren további fejlesztést kíván elérni. A munkaruhákat, védőruhákat, egyenruhákat a dolgozók maradéktalanul és kellő időben megkapták.

A versenyvállalásokat teljesítő szocialista brigádok és brigádtagok a szerződésekben számukra kitűzött és kiérdemelt jutalmakat megkapták.

Egybevetve az erdőgazdaság és a szakszervezet a kollektív szerződések előkészítése, megkötése és végrehajtása során eredményes jó munkát végzett és végez — a tény jelentősen hozzájárul a dolgozók és az erdőgazdaság vezetősége közötti viszony megszilárdulásához, a munkában fokozza a kollektív szellem érvényesülését, fokozza a dolgozók bizalmát a vezetőség iránt, hozzájárul az életszínvonal emelkedéséhez, növeli a dolgozók lelkiismeretességét a munkában, több a jobb és kevesebb a selejtes munka, fokozódik a dolgozók egymás iránti összetartása, ami az egymásra való vigyázásban, a balesetmentes munkára való törekvésben nyilvánul meg. Mindezek a pozitív tényezők jelentősen segítették és folyamatosan segítik a törzsgárda kialakulását, megszilárdulását. E vonatkozásban az erdőgazdaság vezetőségének legfőbb törekvése a maximum elérése.

A MUNKAERŐHELYZET ALAKULÁSA

A felszabadulást követő közvetlen években kielégítő volt az erdőgazdaság munkaerőhelyzete. Bár a földosztást követő időkből a munkásság nagy hányada földhöz jutott és a Mecsek hegység északi részén lévő németajkú lakosság helyére a fakitermelési és egyéb erdőgazdasági munkában járatlan emberek települtek, azonban a baranyai ipar fejlődése még nem szívott el oly mértékben az erdőről munkaerőt, hogy az hatását komolyabb mértékben éreztette volna.

Az iparosítás nagyobb mértékű beindítása csaknem egybeesett a fakitermelési normák bevezetésével, a bérgházkódás megszigorításával — ennek kihatásaként a helyi munkaerő inkább az ipari munkahelyek felé törekedett munkaalkalmat keresni, ahol a bérezés, a könnyebben megközelíthető munkahely, a kedvezőbb elhelyezés és élmezőny megelőzte az erdőgazdaságot. Emiatt a megye erdőgazdaságai — a téli fakitermelési időnyre — kénytelenek voltak: Somogy, Zala, Nógrád, Hont, Borsod és más kevésbé iparosított megyékből a fakitermelési munkában jártas munkásokat toborozni és alkalmazni.

Ebben az időszakban az erdőművelési munkákban még nem voltak túlzott magas követelmények — mint a későbbi évek során. Ezen a téren még nem is volt számottevő munkaerőhiány, különösen azért nem, mert az erdőművelési feladatok végrehajtásában főleg a falusi nők dolgoztak, ebben az időszakban a nőknek a mező- és erdőgazdaságon kívül még nem igen volt másutt munkaalkalmuk. Így az erdőművelési feladatokat (tisztítások, ápolások, erdőfelújítások, erdőtelepítések, csemetekerti munkák) az erdőgazdaságok megfelelő mértékben tudták a helyi munkaerő alkalmazásával teljesíteni. Azonban az 1952. évben e téren is bevezetett normák, az ipartól elmaradó bérezési lehetőség ezen a munkaterületen is éreztetni kezdte hatását.

Az 1953. évben első ízben tömegesen bevezetett gépi fakitermelő eszközök (MRP, ERP motoros láncfűrészek) egyelőre némileg ellensúlyozták a munkaerőhiányt, azonban — az akkor még gyakorlatlan gépkezelők miatt — a motorosfűrészek sokat álltak javításban, így azok teljesítménykiesése miatt a gépi termelés még nem tudta kellő mértékben pótolni a hiányzó munkaerőt. Így a hiányt változatlanul idegen megyékből toborzott munkaerővel kellett pótolni.

Az erdőgazdaságok igyekeztek állandó munkások leszerződtetésével a munkaerő-problémáikat megoldani — az állandó munkát vállaló erdőgazdasági munkások létszáma azonban ebben az időben még csekély volt —, ennek fő oka az volt, hogy az iparban a dolgozók lényegesen magasabb keresetet tudtak elérni, mint az erdőgazdaságnál.

Az erdőgazdaságok — az ipari üzemek példájára — munkásszállásokat, üzemi konyhákat létesítettek, meglehetősen nagy költséggel. Az ipari szintet e téren sem lehetett elérni, egyrészt a munkásszállások adottságai miatt, másrészt az erdő mélyén eldugott és szórakozási lehetőségeket csak korlátozott mértékben nyújtó munkásszállások nem tudták a munkásság számára az otthon melegét és hangulatát biztosítani, a kulturáltabb körülményekre vágyó munkások igényét kielégíteni.

Az erdei munkásság helyhez kötéséhez hatékonyak bizonyult az erdei munkástelepek (lakótelepek) kialakítása, azzal a céllal, hogy a munkások a munkahelyhez családostól kerüljenek közelebb és a családtagok számára is munkalehetőség legyen biztosítható. A lakótelepek kialakítása elsődlegesen — a gyakran változó fogatosok, gépkezelők helyhezkötését célozta. Ezen elgondolással alakította ki az erdőgazdaság az évek során: az alsókövesdi erdészethél, a felsőkövesdi és nagymátépusztai, a sellyei erdészethél a körösnyei, valamint a sasréti erdészethél a lukafai településeket és kisebb mértékben a kárászi erdészethél a zobáki települést.

Az erdei munkástelepek létesítésével sikerült eredményeket elérni. Közben az erdőgazdasági munkák gépesítése nagy iramban fejlődött és az ipari munkások foglalkoztatására is nagyobb lehetőség nyílt, mégis az erdei munkások adottságai, a lakóhely és a munkahely közötti távolságok, az időjárás miatt gyakran le nem dolgozható munkaórák és munkanapok, a kulturális és szórakozási lehetőségek hiánya, a rosszabb kereseti lehetőségek nem kedveztek az erdőgazdasági munkaerőhelyzetnek.

Az 1957. illetve 1958. évben a bérezés területén biztosított nagyobb önállósággal jól gazdálkodott az erdőgazdaság, ennek kihatásaként a munkaerőhelyzet is fokozatosan javult. Ettől az időszaktól lehet számítani, hogy kialakult a 900—1000 fő között mozgó állandó munkásgárda. Ekkor léptek be a termelésbe a korszerűbb, egyemberes Družba motorfűrészek is, melyeknek termelékenyebb munkája némileg enyhítette a nyomasztó munkaerőhelyzetet.

Ugyanebben az időszakban az erdőápolási munkák elvégzésére egyre nehezebben lehetett munkaerőt biztosítani. Ezt a hiányt a tanulóifjúságnak — a nyári időszakban — munkába állításával aránylag elég eredményesen pótolták az erdészetek.

A szakmunkásképzés 1959-től történő intenzívebb megvalósulása, a szakmunkások bérezésének megjavítása, a betanított munkások képzése fokozatosan stabilizálta az állandó munkáslétszámot. A jól képzett munkások kezében a motorfűrészek teljesítménye és az egy főre eső gépi termelés köbmétermennyisége is megnövekedett. Ettől kezdődően az idegen megyékből toborzott munkások foglalkoztatásának mér-

téke szemlátomást csökkent. Az 1954—53-as években foglalkoztatott 250—350 főnyi idegenből toborzott munkáslétszám fokozatosan 50—70 főre csökkent, az 1200—1300 főt kitevő időszak munkások foglalkoztatása fokozatosan 900, majd az utóbbi években mintegy 600 főre csökkent. Az összes foglalkoztatott munkáslétszám maximuma az 1964/65. gazdasági évben volt, 2257 fővel, az utóbbi években az erdőgazdaság lényegesen nagyobb feladatait átlagosan 1700 fővel, tehát a maximumhoz viszonyítva 557-tel kevesebb fővel oldotta meg. Az 1700 főből 1100 fő az állandó munkás és 600 fő az időszakos dolgozó. Az erdőgazdaság vezetősége a jövő gazdálkodásának fejlesztésében arra törekszik, hogy tovább fokozza az állandó munkások létszámát és a munka termelékenységének fokozása mellett csökkentse az élőmunkát és növelje a holtmunka teljesítményeit.

Jelentősen segített a munkaerőhiányon az a tény, hogy 1961-től kezdve az erdőgazdaság korszerűtlen fakitermelő gépeit korszerű gépekre tudta lecserélni, mely gépeknek termelékenysége jelentősen hozzájárult a fakitermelés terén mutatkozó munkaerőhiány leküzdésére. A hiány napjainkban is fennáll, azonban az erdőgazdaság vezetősége mind fejlettebb és termelékenyebb technológiák bevezetésével éri el az egy főre jutó teljesítmények növelését és ezen keresztül egyensúlyban tartja a termelés öszszvolumenének növekedését a munkáslétszám csökkenéssel. Végeredményben az erdőgazdaság munkaerőhelyzete sohasem volt könnyű, mégis sikerült a munkaerőgazdálkodást úgy szervezni, hogy a népgazdaság által kirótt terveket az erdőgazdaság dolgozói mindig a megtervezett önköltségen belül teljesítik, hogy a bér-alap-gazdálkodásban jelentősebb mértékű megtakarítás, vagy túllépés nem következik be.

SZAKEMBER-ELLÁTOTTSÁG

Az erdők államosítása után a magán uradalmaktól átvett szakszemélyzet oldotta meg az újszerű feladatokat. Abban az időben a felsőszintű képesítésű szakemberek tekintetében az ellátottság aránylag kielégítő volt — kívánni valót hagyott maga után azonban a középkaderekkel való ellátottság —, a fokozódó feladatok megkívánták ezen a téren is a képzettebb szakemberek alkalmazását. A Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat gazdálkodásának első idejétől kezdve fontos feladatának tekintette a szakember utánpótlást, a szakemberek megbecsülését és azoknak megfelelő helyre való állítását. Eredményes, de rövid működése után ez a vonal törést szenvedett. Az 1950. és 1955. évek közé eső decentralizált gazdálkodási formában visszaesett a káderekkel való foglalkozás és a kellő szakember utánpótlás. Sok hiba volt a személyek kiválasztása körül is. Egyes embereket képességüknek meg nem felelő pozícióba helyeztek, nem volt kielégítő a dolgozókkal való foglalkozás, azok fejlődése érdekében. A munkához jól viszonyuló, élenjáró dolgozók kiemelése, példaként való odaállítás, a jó munkának anyagiakban való kifejezése nem történt meg, ez számos esetben a jól dolgozók munkakedvét szegte.

A csaknem ötéves visszaesést nehéz volt pótolni. 1955-ben még számos erdőszekerületben szakképzetlen dolgozót volt kénytelen alkalmazni az erdőgazdaság és sok

év következtetés munkájába került, amíg 1965-re sikerült elérni, hogy minden erdészkerületben szakképzett dolgozó látja el a feladatokat.

Az idősebb erdómérnökök elhalálózásával, nyugdíjba vonulásával fokozatosan kedvezőtlené vált a helyzet a mérnökök terén is. A kedvezőtlen helyzetet csak némi-képp enyhítette az egyetemen tanuló mérnökök számára biztosított társadalmi ösztöndíj, valamint az idegenből átvett mérnökök számára biztosított lakás.

A kedvezőbb létszám megközelítésekor érte az erdőgazdaságot a tsz-ek szakemberigénye, valamint az újonnan alakult erdőrendezőség és erdőfelügyelőség szakember-szükséglete. A műszaki állományú csoportból a tszk-ekhez 28 fő távozott, az erdőrendezőséghez és az erdőfelügyelőséghez 6 fő erdómérnök ment át, más munkahelyre távozott 18 fő. Az így keletkezett hirtelen szakemberhiányt további társadalmi ösztöndíjak biztosításával, érettségizett fiatal emberek felkarolásával, alkalmazásával és továbbtanulási lehetőségének biztosításával törekedett az erdőgazdaság némileg áthidalni. Az erdőgazdaság vezetősége az 1973. és 1974. év során nagy aktivitást fejtett ki, hogy különösen a hiányzó erdésztechnikusokat és erdómérnököket pótolja, szem előtt tartva, hogy a műszaki állománycsoportban az 1973. év végén közel 70 fő meghaladta az 51 éves kort, így jelentős hányadban számolni kell nyugdíjba menetelükkel. Az erdőgazdaság vezetőségének sikerült több, már nagyobb gyakorlattal rendelkező középkorú erdómérnököt a társerdőgazdaságoktól áthozni, így várható, hogy az erdőgazdaság szakemberhelyzete belátható időn belül a kívánatos egyensúlyba kerül.

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS

A termelés műszaki színvonalának emelése megköveteli az erdőgazdasági szakemberek és dolgozók műszaki felkészültségének bővítését is. A haladó erdőgazdálkodásra való rátérés kezdetén a szakemberek nem rendelkeztek még a tervgazdálkodáshoz szükséges kellő tapasztalatokkal. A szakembereknek meg kellett tanulni a szocialista erdőgazdálkodással járó eddig ismeretlen nagy tervek teljesítésének módszerét, a terv szerinti gazdálkodást, a tervfegyelmet. Az újszerű munka sok-sok tanulást kívánt.

Az erdészeti szakoktatás vonatkozásában — országos viszonylatban — az 1945-től 1954-ig terjedő időszakot az „útkeresés” időszakának lehet minősíteni. Ennek ellenére a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat már az 1949. és az 1950. években felismerte a szakmai képzés nagy fontosságát és Pécsváradon szakmunkásképző iskolát létesített — amiről részletesebben, a szakmunkásképzés fejezetnél fogunk szólni. — Ugyancsak Pécsváradon a munkáskáder erdőgondnok-helyettesek részére, az erdőgazdasági szakismeretek elsajátítása céljából, tanfolyamokat tartottak.

Az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat megszűnésétől (1950), a Mecseki Állami Erdőgazdaság felállításáig (1955) a szakmai továbbképzés törést szenvedett, mindössze két oktató tevékenységre terjedt ki. Egyrészt a nyomasztó erdészhiány leküzdésére az Erdőgazdasági Egyesülés — a főhatóság engedélyével — házilag oktatásban 36 fő erdészt képzett ki. Az erdészjelölteket az erdőgazdaság tapasztaltabb

erdőmérnökei oktatták, matematikára, fizikára, kémiára, növénytanra, erdőneveléssel kapcsolatban a csemetetermelésre, az erdőfelújításra, az erdőápolásra, a fahasználattal kapcsolatos ismeretekre, valamint a leglényegesebb műszaki ismeretekre, oktatás tárgyát képezte az erdővédelem, a vadászat, a vadvédelem, a tűzvédelem, a balesetvédelem. Egyéves oktatás után a jelöltek vizsgát tettek. A megelőző körülményekről személyi kiválasztás eredményeként a házi oktatásban kiképzett erdészek a gyakorlatban jól megállták a helyüket, jelentős hányaduk még ma is hasznosan tevékenykedik a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál.

Ugyanebben az időszakban — ugyancsak az erdőmérnökök által szervezett és tartott házilagos oktatás keretén belül — 6 fő erdőgazdasági munkáskáder dolgozó részesült egyéves szakmai oktatásban és szerzett „erdőgazda” oklevelet a Soproni Erdőmérnöki Főiskolán.

A Mecseki Erdőgazdaság irányító szakemberei az erdőgazdaság megszervezésének első időszakában felismerték, hogy a műszaki színvonal emelése elsődlegesen a dolgozók műszaki tudásán dől el. Felismerték, hogy a fejlettebb technikát csak műszakilag jobban felkészült szakemberek tudják szervezni, irányítani, a termelékenység szolgálatába állítani. Az erdőgazdaság szakemberei évről évre vizsgát tettek a kötelező szakmai utasításokból (Csemetetermelési Utasítás, 1955, Erdőrendezési Utasítás, 1955, Erdőnevelési Utasítás, 1956, Erdőhasználati Utasítás, 1958, Erdészeti Maggazdálkodási Utasítás, 1958, Erdővédelmi Utasítás, 1959, Erdősítési és Fásítási Utasítás, 1959, Gépesítési Útmutató, 1962).

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság által elrendelt szakmai oktatásokon túlmenően az erdőgazdaság irányító szakemberei évről évre hónapokra beütemezett oktatási tervet dolgoztak ki. Az oktatási terv keretén belül munkahelyi tapasztalatcseréken gyakorlatias továbbképzést kaptak a fizikai dolgozók, a munkát közvetlenül irányító dolgozók, valamint az erdészetek központjában irányító munkakörben alkalmazott műszaki dolgozók. Az évek folyamán az oktatások, a tapasztalatcserék felölelték az erdőgazdálkodás minden fontosabb tevékenységét. Az oktatások szervezése, tematikájának kidolgozása során fő szempont volt a fejlettebb, a haladóbb, a termelékenyebb, a gazdaságosabb, a nehéz testi munkát megkönnyítő technológiát megismertetni a dolgozókkal.

Oktatást nyert a nevelővágások új szemlélete, a gyérítések helyes kijelölése, a tisztítási és gyérítési munkaterületek ellenőrző munkájának helyes elvégzése, a termőhelyfeltárás. Évről évre oktatást kaptak a csemetekertkezelők, programba került az intenzív csemetenevelés technológiájának ismertetése, a csemetekerti károsítók elleni vegyszeres védekezés, a gépesített csemetekerti munkák helyes szervezése.

A gyakorlatias becslési eljárások oktatása — különös tekintettel a gazdaságosan használható választékok becslésére — jelentősen járult hozzá a fakitermelési ágazat eredményének fokozatos javításához. Minden évben oktatásban részesültek a kerületvezető erdészek, a vágásirányítók, a bemérők, a motorfűrészkezelő szakmunkások a faválasztékok szabványaiból, a rendelkezésükre bocsátott bemérőtáblázat, valamint ár kalkulációs táblázat helyes alkalmazásából — különös figyelemmel a gazdaságos, a nagyobb árbevételt biztosító, selejtmentes hossztolásra. — Az oktatottak az oktatást képező tananyagból minden évben vizsgát tettek.

Hasonlóan oktatást kaptak a rakodókezelők a szabvány előírásokból, a faanyagok romlásmentes tárolásából, a helyes minősítésből. A fagyártmánytermelésben fog-

lalkoztatott dolgozók megismerték a szekundér-választékok szabvány-előírásait, a gazdaságos fűrészelés és fafeldolgozás technológiáját — különös tekintettel az egyes választékok gazdaságosságára és a k hozatal növelésére —, valamint a selejtmentes termelésre.

A fogatgazdák megismerték a haladó agrotechnikai eljárásokat, a fogatok kéméletes és gazdaságos foglalkoztatását, a természetes felújítás alatt álló területeken a kéméletes közelítési módokat. Az erdészeti gépkezelők évenként visszatérő tanfolyamokon tanulták meg az általuk kezelt gépek „kezelési és karbantartási utasítás”-át. Az erdőgazdasági gépjárművezetők évenként megisméltlődő KRESZ-oktatásban részesültek. Az erdészeti dolgozók gyakorlatias tapasztalatcseréken megtanulták a darus tehergépkocsik foglalkoztatásának gazdaságos technológiáját, ahhoz a faanyagok célszerű tárolási módját. Általában minden új gép, minden új technológia bevezetése előtt a dolgozók igen alapos oktatásban részesültek, nemcsak technológiai, hanem balesetvédelmi szempontból is. A szaktudás bővítésére felhasználást nyertek az Országos Erdészeti Főigazgatóság által rendelkezésre bocsátott szakmai oktató filmek.

Az erdőgazdaságon belüli szakmai továbbképzést még szervezettebbé tette az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjének 27/1962. OEF számú utasítása az „üzemi akadémiák” szervezéséről. 1962. november 30. óta az erdőgazdaságon belüli szakmai továbbképzés az üzemi akadémia keretén belül folyt. Az ún. „alapfokú tagozat”-ban a szakmunkások, gépkezelők és más fizikai dolgozók oktatása, a „középfokú tagozat”-ban a technikusok, illetve azok képesítésével egyenértékű képesítésű dolgozók továbbképzése, a „felsőfokú tagozat”-ban pedig az egyetemi és főiskolai végzettségű erdőgazdasági alkalmazottak általános műveltségének fejlesztése, szakmai és műszaki tudásának emelése nyert megszervezést.

Az új gazdasági irányítási rendszer bevezetése még fokozottabb mértékben kívánta meg a dolgozók nemcsak kimondottan szakmai, műszaki képzését, hanem mind jobban kidomborodott a közgazdasági ismereteknek a szükségessége is. Ezen ismeretek bővítésére is súlyt helyezett az erdőgazdaság kollektívája, tanfolyamokon és önképzésen keresztül szereztek meg az erdőgazdaság irányító munkakörben foglalkoztatott dolgozói az e téren szükséges ismereteket. A szakmai továbbképzés minden vonatkozásban újabb nagy lendületet kapott az utóbbi években — különösen az 1973. és 1974. évben. Ebben az időszakban az erdőgazdasághoz sok fiatal műszaki dolgozó került, akik ambícionálták a tudás fejlesztését mind a maguk személyére vonatkoztatva, mind az általuk irányított dolgozókkal szemben magasabb mércét állítottak.

Az Országos Erdészeti Egyesület magasszintű előadások és tapasztalatcserék szervezésével segítette a szakmai továbbképzést, számos esetben az OEF-től, az ERTI-től, az Erdészeti és Faipari Egyetemtől biztosítván az előadókat, mely szervektől az előadók mindig szívesen jöttek és jönnek az erdőgazdaság dolgozói közé, ismerően az itteni dolgozók rendkívül nagy érdeklődését az új iránt.

Segítette a haladó szellemű műszaki gondolkodás és szemlélet kialakítását a Baranya megyei Erdészeti Szakcsoport által az erdészeteknél megszervezett „Műszaki Klub”-ok aránylag szerény tevékenysége is. A Műszaki Klubok hónapokra beütemezett éves tervet készítettek. A programba vett témák főleg a műszaki látókör szélesítését célozzák.

A fiatal, szakképesítés nélküli — arra alkalmas és érdemes — dolgozóknak az

erdőgazdaság lehetőséget biztosított, hogy technikumi levelező oktatáson keresztül szerezzenek szakmai képesítést. 1958. évtől kezdve az erdőgazdaság még a kisegítő munkakörökben is törekedett érettségizett fiatalembereket alkalmazni, a beváltaknak, az erdőhöz hűeknek ugyancsak módjában volt és módjában van a szakmai képzés megszerzése.

Levelező tagozaton végzett:

- 72 fő erdésztechnikus,
- 4 fő erdőmérnök,
- 16 fő végzett M. Esti Egyetemet.

Társadalmi ösztöndíjat kapott:

- 19 fő erdőmérnök,
- 28 fő erdésztechnikus.

A mérnöktovábbképzésre a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Nyári Egyeteme adott lehetőséget, hová az erdőgazdaság évente 5—7 fő erdőmérnököt küldött.

Összefoglalva, az elmúlt évtizedek során az erdőgazdaság szervezetében hathatós intézkedések történtek a dolgozók szakmai és általános műveltségének fejlesztése érdekében, ezen törekvés az évek során töretlen volt, a közelmúltban fokozódott. A dolgozók szakmai és általános műveltsége vonatkozásában lépést tartottak a műszaki és gazdasági fejlődéssel, felismerték a nagyobb tudás szükségességét. A szakmai ismeretek bővülése az erdőgazdaság eredményeiben, a dolgozók jólétében realizálódott.

SZAKMUNKÁSKÉPZÉS

A Baranya megyei erdőgazdasági szakmunkásképzés elválaszthatatlanul kapcsolódott az országos erdőgazdasági szakmunkásképzéshez.

A MÁLLERD 1948. októberében Sopronban indított erdőmunkás-szaktanfolyamot. Baranya megyei erdei munkások ezeken a tanfolyamokon nem vettek részt, ellenben a soproni kísérleti tanfolyamokon szerzett tapasztalatok elterjesztése céljából Baranyából oktatójelöltek vettek részt ezeken a soproni tanfolyamokon. Az itt szerzett tapasztalatok és instrukciók alapján indult meg Pécsváradon 1949 májusában az első baranyai szakmunkásképző tanfolyam. 1949-ben 4 kettőhetes tanfolyamot szervezett a Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat, mely tanfolyamokon mintegy 100 fő fizikai dolgozó kapott alapfokú oktatást. Az oktatást 6 fő látta el.

Az erdőgazdasági nemzeti vállalatok átszervezése a szakmunkásképzés folytatását 1950-ben megállította.

A szakmunkásképzésnek újabb lendületet a motorfűrészeknek az 1953. évben történő nagyobb mérvű alkalmazása adott — továbbá az a tény is, hogy az erdőgazdasági munkák gépesítése más munkaterületeken is megindult. A traktorok is mind nagyobb számban jelentek meg az erdőgazdaságban. A géppark felfejlődése első sorban gépész szakembereket igényelt. 1954-ben megalakult az Ásotthalmi Erdőgazdasági Gépész-képző Szakiskolán már oktatták az MRP benzin- és ERP villanymotoros láncfűrészek kezelését, karbantartását. Ezen iskolán azonban egyéb erdő-

gazdasági szakmunkával sem elméletben, sem gyakorlatban nem foglalkoztak. Végeredményben ez még nem volt igazi erdőgazdasági szakmunkásképzés, hanem gépészképzés. A szakiskola 1958-ban Ásotthalmáról Sárvárra került. Ma már pontosan nem tudjuk megállapítani, hogy Baranyából 1954-től hány erdei szakmunkás került ezen iskolába, hozzávetőleges becslés szerint az 1955—1959. években mintegy 50—55 fő tanult a sárvári iskolában. Ezek közül ma már alig egy-kettő van az erdőgazdaságnál. A megye nagymérvű iparosítása idején a bányáknál és más ipari területen ezek a már egy kissé csiszolt emberek jobb kereseti lehetőséget találtak és elhagyták az erdőgazdaságot.

A szakmunkásképzés terén döntő fordulatot hozott az 1959. év, amikor a 44/1959. OEF utasítás rendelkezett a szakmunkásképzés megszervezéséről, valamint az ipari-tanuló-képzés megindításáról. A rendelet egyrészt hivatalosan elismerte és elrendelte a szakmunkásképzést, másrészt lehetővé tette az erdőgazdaságok részére azt, hogy a 3 év alatti időtartamban kiképzett szakmunkásoknak megkülönböztetett bérezést biztosítsanak. Ez a rendelet közelebb hozta az erdőgazdasági szakvizsgát tett dolgozók bérszintjét az ipari dolgozók bérszintjéhez és majdnem elérte az állami gazdaságoknál dolgozók bérnívóját. Ez a tény döntő fordulatot jelentett az erdőgazdasági szakmunkások nagyobb mérvű helyben maradására.

1959-ben a sárvári gépészképző szakiskola erdőgazdasági szakmunkásképző iskolává alakult át. Ebben az idősebb erdőgazdasági munkások 3 hónapos elméleti oktatáson vettek részt, majd 2 éven át — a rendelet szerint — a beküldő erdőgazdaságok által szervezett heti 1 napos utókalkuláción kellett részt venniük.

A Mecseki Állami Erdőgazdaságnál a rendelet betűjétől eltérő, de gyakorlatilag jobban bevált rendszer alakult ki. Havonta összevontan 4 napon át konzultáltak, mely konzultációkon az összeállított tematika alapján az iskolában tanult anyagot havi ütemezés szerint átvették, ugyanakkor az aktuális tananyaggal kapcsolatos szervezett gyakorlati foglalkozáson is részt vettek. A szakmunkásjelöltek részére az első szervezett konzultáció 1960 májusában kezdődött. Először egy 15 fős csoporttal, amelyben a korábbi — ásotthalmi, illetve sárvári — gépészképző iskolát végzettek közül mindössze hárman vettek részt. Az első konzultációs napokat az orfűi munkásszálláson tartották a jelöltek ottani elszállásolása és étkeztetése mellett, az előadók Pécsről, az erdőgazdaság központjából jártak ki. A következő konzultációt már az árpádtetői munkásszálláson tartották, ahol a szociális körülmények lényegesen kedvezőbbek voltak, mint Orfűn. A szakmunkásjelöltek számának növekedésével az árpádtetői erdőzet már nem tudott helyet biztosítani, mivel a nagy létszám a rendes üzemi munkát már zavarta. Ez a helyzet szükségessé tette a szakmunkásképzés helyének végleges megoldását. Megfelelő helyet Mecseknádasdon biztosított e célra az erdőgazdaság. Mecseknádasdon az 1961. évben készült el az új szakmunkásképző iskola. Tanterem és szertár, szemléltető és oktató anyagokkal felszerelten, korszerű szálláshely, üzemi konyha és étkezdé biztosítja a szociális normákat, kielégítő otthont a szakmunkásjelölteknek. Egy állandó, függetlenített erdőmérnök előadó az oktatás mellett ellátja az iskola gazdasági ügyeit is.

1961 elején már a fiatalok konzultációja is megindult, akik csak 6 hónapi előkonzultáció után mehettek az iskolájukba, szervezett oktatásra. A mecseknádasdi iskola felállítását az is indokolta, hogy a Mecseki Erdőgazdaság a között a 12

erdőgazdaság között volt, amelyeknek részére a főhatóság engedélyezte a 3 hónapos üzemi bentlakásos iskola szervezését.

Az erdőgazdaságnál működő szakmunkásképző iskola — mint a sárvári szakmunkásképző iskola kihelyezett részlege — ma is működik. A tanulók 3, újabban 5 hónapos, szervezett órarend szerinti oktatást kapnak, majd 2 éven át havonta rendszeresített 4 napos konzultáción vesznek részt, a szakmunkás vizsgát valamelyik anyaiskolánál teszik le.

A Mecseknádasdon otthont talált szakiskolában az évek során 188 fő felnőtt kapott kiképzést, tette le a vizsgát és kapott szakmunkás-bizonyítványt.

Sárváron, Középrigócon és Szócsénypusztán 87 fő erdőgazdasági fiatal dolgozó kapott szakmunkás kiképzést.

A motorfűrészkészítő tanfolyamot 369-en végezték el. A növényvédő betanított munkás tanfolyamot 14 fő, méregkészítő tanfolyamot ugyancsak 14 fő végezte el Mecseknádasdon.

A történelemben 30 év csak egy röpké pillanat. Az erdőben dolgozó emberek számára azonban az elmúlt 30 esztendő sok lényeges változást hozott. Ezalatt az idő alatt az egyszerű favágóból a precíz láncfűrészekhez értő, azokkal bánni tudó, azokat jól gondozó szakmunkás lett. Ehhez az átalakuláshoz a fizikai dolgozókat oktató műszaki szakgárdának nagy és áldozatos munkát kellett végeznie, maguknak is sokat kellett tanulniuk, hogy oktathassanak, hogy új technológiákat adhassanak, hogy könnyebbé és termelékenyebbé tegyék a munkát. Csak a magasabban képzett szakmunkásokkal tudta az erdőgazdaság évek során tartósan, országosan kiemelkedő eredményeit elérni. Az élet nem áll meg, a feladatok mind nagyobbak, többek a követelmények, azok teljesíthetősége érdekében és a még jobb eredmények elérése érdekében az erdőgazdaság vezetősége még fokozottabb mértékben szorgalmazza és felszínén tartja a szakmunkásképzést.

KAPCSOLATOK A SZAKIRODALOMMAL

A magyar erdészeti szakirodalom az elmúlt harminc esztendőben hatalmasat fejlődött. A fejlődő szakirodalom az erdőgazdálkodás fejlesztésére jelentős hatást gyakorolt. A tudás hatalom — a könyv fegyver! Helytálló állítás és igazság ez.

Miként éltek a baranyai erdőgazdaságok, a Mecseki Erdőgazdaság, majd a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozói a tudás hatalmával, miként fegyverkeztek fel a több tudáson keresztül az eredményesebb erdőgazdálkodás kifejlesztésére, miként tartottak kapcsolatot az szakirodalommal? Az erdőgazdasági dolgozók harminc éves munkájának ismertetése nem volna teljes, ha erről pár sorban nem emlékeznénk meg.

A baranyai erdőgazdaságok, majd a Mecseki Erdőgazdaság és a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság irányítói és e vonatkozásban elmondhatjuk, hogy minden szervezetében a legmesszebbmenő anyagi támogatást biztosították, hogy szakembereik számára a legújabb hazai és sok vonatkozásban a legújabb külföldi szakirodalom is rendelkezésre álljon. Ezen túlmenően a szakemberek jelentős hányada nem

sajnálta a költségeket és saját pénztárcája terhére biztosította magának, hogy a haladó szakirodalom könyvespolcán legyen.

Érdemes röviden áttekintenünk rohamos ütemben fejlődő és világviszonylatban is előkelő helyezést elfoglaló 30 éves szakirodalmunk fejlődésén.

Az Országos Erdészeti Egyesület — rövidesen a felszabadulást követő időszakban — megindította az 1862-ben alapított „Erdészeti Lapok”-at, a későbbi évek során „Erdő” címen jelentette meg. Az egyesület lapját az egyesületi tagok a tagdíj fizetése ellenében kapták és kapják. Rövidesen új lapként jelent meg az „Erdőgazdaság”, a későbbi évek során „Erdőgazdaság és Faipar” címen, — mint a gazdaságirányítás és az erdészeti szakszervezeti orgánium. Ezekben a lapokban láttak és látnak napvilágot a szakemberek nézetei, elgondolásai, ezek a lapok tájékoztatták a szakközönséget, a tudományos, valamint a gyakorlati eredményekről, az új, bevált módszerekről, technológiákról, irányították és irányítják az erdőgazdasági dolgozók figyelmét a szakma minden időkbén leglényegesebb kérdéseire, a haladó erdészeti tudomány elméleti és gyakorlati fejlődésére, a gyakorlatból — a gyakorlatnak az új és bevált alkalmazására.

Hasznos ismeretanyagot merítettek a szakemberek az Erdészeti Kutatóintézet „Erdészeti Kísérletek”, az Erdészeti Tudományos Intézet „Évkönyv”-eiből, az „Erdészeti Kutatások”-ból, valamint az egyetem „Erdészettudományi Közlemények” című kiadványaiból. Az 1952—1953 között 11 füzetből álló erdészeti Tudományos Kiskönyvtár anyaga már jól egészítette ki a folyóiratokban fellelhető ismeretanyagot, összefoglalva egy-egy termelési ágazat legfontosabb kérdéseit.

Az ötvenes évek elején két jelentősebb mű jelent meg: Koltay György szerkesztésében: A nyárfa, Babos Imre tollából: Magyarország táji erdőművelésének alapjai. 1954-ben az 1040-es kormányhatározat rendszerbe fogta össze a szakirodalom fejlesztésének főbb irányelveit. Ezt követően jelentek meg — a szakemberek későbbi vizsgaanyagát is képező — ún. szakmai utasítások. Ezek az utasítások nagy jelentőséggel bírtak a haladóbb erdőgazdálkodás kialakítására. Az utasítások különösen fontos anyagot képviseltek a középkaderek képzésére, az élenjáró gyakorlatok bevezetésére. Jó segítséget nyújtott a szakembereknek — a háborús évek óta nélkülözött — Erdészeti Kézikönyv megjelenése, dr. Madas András szerkesztésében.

Az időközben jelentősen felszaporodott ismeretanyag, a befejezett kutatási eredmények már összefogóbb szakmai művek megjelentetését kívánták meg és bekövetkezett a magyar erdészeti szakirodalomnak egy nagyon termékeny korszaka.

Az erdőgazdaság központjában, az erdészetek könyvtárában, de számos magánkönyvgyűjteményben is megtaláljuk: dr. Keresztesi Béla szerkesztésében 1962-ben megjelent: Magyar nyárfatermesztést, az 1965-ben megjelent: Akácatermesztés Magyarországon című munkát, az 1966-ban megjelent: Fenyők termesztése című könyvet és az 1967-ben megjelent: Tölgyek-et.

Megkoronázta ezt a sorozatot dr. Keresztesi Béla saját tollával írt és 1968-ban megjelent: Magyar erdők, mely mű elnyerte az Akadémia díját is. Szolgálati használatra jelent meg és az erdőgazdaság erdőművelési gyakorlatában hasznosították: dr. Danszky István szerkesztésében megjelentetett több mint három és fél ezer oldalnyi: Magyarország erdőgazdasági tájainak erdőfelújítási-, erdőtelepítési irányelvei és eljárásai-t.

A két nagy sorozat mellett ebben az időszakban még számos nagy jelentőségű mű

gazdagította a magyar erdészeti szakirodalmat, a szakemberek látókörét, szakismeretét.

Így Magyar Pál: Alföldfásítás című kétkötetes munkája és a korszak végén fel-tűnik az operációkutatás szakirodalma is, Farkas Vilmos írásában: a Lincáris prog-ramozás alapjai címmel.

1964-ben veszi birtokába a szakközönség, Ákos László szerkesztésében az Erdé-szeti, vadászati és faipari lexikont. Erdőgazdálkodásunk fejlesztésére számottevő hatást gyakoroltak az egyetem tankönyvei is. Ezek közül kiemelkedő munkák: Her-pay—Pankotay: Erdészeti szállítástan, ugyanezen szerzőktől: Mezőgazdasági útépi-tés, Györfi János tollából: Erdészeti rovartan, Erdővédelemtan, Haracsi Lajos: Er-dészeti növénykórtana.

A gépesítés terén nyújtott segítséget Szepesi László: A motorfűrész és erdőgazda-sági gépek jellemzői és használata címen megjelent könyve.

A termőhelyfeltárásban nyújtott segítséget Babos—Horváthné—Járó—Király—Szodfridt—Tóth: Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés című átfogó munka. A vegyszeres növényvédelemben segítette a jártasságot Vlaszaty Ödön: Vegyszeres növényirtás az erdőgazdaságban című műve. Hasznos gyakorlati útmutatásul szol-gáltak: Szász Tibor: A fadóntás-kutatás új elméleti és gyakorlati eredményei, Lu-kács István: Erdei melléktermékek gyűjtése és felhasználása, Héder—Mészöly: Zöldövezeti erdők — Tájéfasítás. Egész erdőművelésünk tudományos alapjait Majer Antal: Magyarország erdőtársulásai című munkájában foglalta össze. Új irányt mut-tatott Nemky Ernő szerkesztésében az Erdészeti növénynevelés.

Erdészeti szakirodalmunkban külön fejezetet jelent a vadászat, a vadgazdálko-dás szakirodalma. 1957-ben megjelent: Szederjei Ákos: Vadgazdálkodási alapisme-retek című munkája, Studinka László társszerzővel jelenteti meg: Nyúl, fácán, fo-goly című könyvét. Szederjei tollából 1959-ben jelenik meg az Őz és 1960-ban a Szarvas című könyve. Ezeket a vadászati szakkönyveket egészítette ki Páll Endre: A vaddisznó és vadászata, majd Szabolcs József: A dámvad című könyve.

1967. év végével újabb broszúra szerű sorozat szerkesztése indult meg Jerôme René szerkesztésében, az Erdei munkák mesterfogásai címmel. A sorozat elsődlegesen a szakmunkások és állandó munkások átképzését célozta, kevesebb súlyt adva az el-méletnek, nagyobb területet biztosítva az oktatás gyakorlatiasságának. A sorozatban megjelent: Czédly Imre: Erdőgazdasági gépek karbantartása, dr. Herpay Imre: Erdei utak fenntartása, dr. Kollwentz Ödön: Csemetekerti munkák, gépek és esz-közök, dr. Szász Tibor: Erdei munkák motorfűrésszel, dr. Szász Tibor: Kézi szerszá-mok a gépesített fahasználásban, Kozma László: Fagyártmánytermelés, dr. Koll-wentz Ödön: Az erdősítés munkái, eszközei, Gyapay Jenő: Erdőgazdasági faanyag-rakodás, dr. Káldy József: A kérgezés gépei és eszközei.

A kimondottan erdészeti szakirodalmon túlmenően az erdőgazdaság irányítói mind a központi, mind az erdészeti dolgozók részére más irányú műszaki, gazdasági, közgazdasági lapok előfizetését is évről évre biztosították. Nevezetesen rendelkezésre állt és áll:

- a Faipar,
- Építésügyi Értesítő,
- Autóközlekedés,
- Járművek, Mezőgazdasági Gépek,
- Mezőgazdasági Gép és Építészeti,
- Műanyag és Gumi,
- Műanyagok Alkalmazása,
- Műszaki Élet,
- Magyar Mezőgazdaság,
- Világgazdaság,
- Figyelő,
- Árszabályozás,
- Közgazdasági Szemle,
- Pénzügyi Közlöny,
- Pénzügyi Szemle,
- Statisztikai Szemle,
- Számvitel,
- Ügyvitel,
- Szabványosítás,
- Munkaügyi Szemle,
- Élet és Tudomány,
- Technika,
- Delta,
- Magyarország,
- Nimród Vadászujság,
- A kutya.

Ezenkívül számos politikai napilap, a napi sajtó, valamint a politikai sajtó termékei.

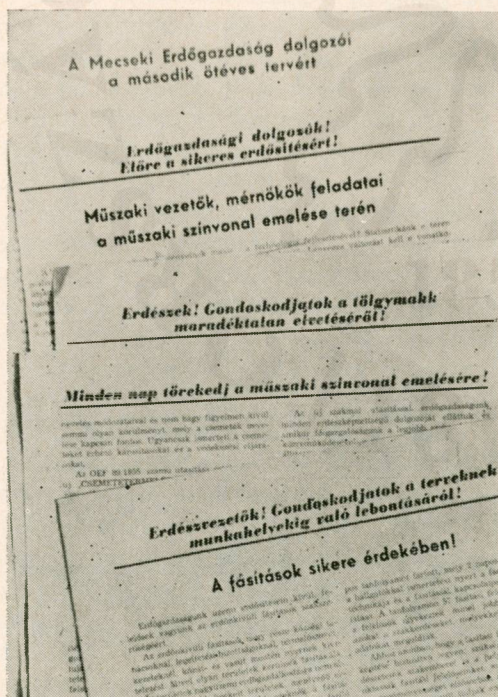
Az erdőgazdaság műszaki irányítói gondot fordítottak arra, hogy az erdőgazdaság műszaki könyvtárában rendelkezésre álljanak a műszaki sajtó legújabb termékei: a mély- és magasépítés, a villamosítás, a gépesítés, a faipar, az anyagmozgatás, a hidraulika, a pneumatika, a műanyagfeldolgozás és -felhasználás, az anyaggyártás, az ügyvitelgépesítés, a valószínűségszámítás és programozás, munkaszervezés területéről, — általában törekedtek minden olyan irodalmi anyag beszerzésére és biztosítására, amely alkalmas a műszaki gárda szemléletének, tudásának hasznosítható bővítésére. E törekvés az erdőgazdaságnál töretlen, annak fiatal gárdája lelkesen törekszik az új megismerésére és hasznosítására.

Az erdőgazdaság dolgozói kivették részüket a magyar erdészeti szakirodalomból, amennyiben számos esetben jelent meg cikkük az Erdő-ben, az Erdőgazdaság és Faipar-ban, Az erdei munkák mesterfogásai sorozat több kötetét az erdőgazdaság műszaki dolgozói írták. Ámbár szerényebb mértékben, de kivették részüket az Erdészeti és Faipari Egyetem által évenként megszervezett mérnöktovábbképző tanfolyamokból is, azokon mint aktív előadók szerepelvén. Ezek a tanfolyamok és az egyetem által a tanfolyamok anyagának a szakközönség részére történő sokszorosított kiadása ugyancsak nagyban segítették a szakmai fejlődést.

Az 1955., 1956. és 1957. években „MECSEK” címmel jelent meg a Mecseki Erdőgazdaság üzemi lapja. A lapban a mozgalmi életet felszínre tartó, a tervek teljesítésére serkentő, szakmai irányító és nevelő, a szakmai látókört bővítő, a dolgozók munkáját kiértékelő, a munkafegyelmet megszilárdítását célzó, a társadalmi tulajdon védelmét szolgáló, a nyereséges gazdálkodást előmozdító, a kollektív szellemet ébrentartó cikkek jelentek meg az erdőgazdasági dolgozók tollából az erdőgazdaság főmérnökének szerkesztésében. A lap jól szolgálta mind a szakmai fejlődést, mind a közös vezetés alá került összes baranyai erdőgazdasági dolgozónál az azonos szemlélet kialakítását. Az országos erdészeti szakirodalom fejlődésével, a fegyelem, a kollektív szellem kialakulásával a lap jelentősége — külön baranyai szerkesztésben — csökkent, így az elkövetkező években annak szerkesztésével felhagyott az erdőgazdaság.

Mozgósított, nevelt, buzdított, oktatót a „Mecsek” üzemi lap a talpraállás kezdeti időszakában.

Szemelvények a „Mecsek” üzemi lapból.

Összefoglalva a Mecseki Erdőgazdaság, illetve a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozói az elmúlt harminc esztendő alatt szoros kapcsolatot tartottak és tartanak a magyar, valamint a külföldi erdészeti szakirodalommal, az abból tanultakkal felvértezve érték és érik el mind jobb eredményeiket, egyben maguk is tevékeny részesei a magyar erdészeti szakirodalomnak.

PÁRTELET

Az erdőgazdaság kiemelkedő eredményeit a párt hatékony közreműködésével érte el. A párt és a párttagok tevékenysége közvetlenül és közvetve kihatott a gazdálkodásra, kihatott a dolgozókra és az eredményekre.

Közvetlenül a felszabadulás után — még a többpártrendszer idejében — az erdőgazdasági dolgozók is megoszlottak a Kommunista Párt, a Parasztpárt, a Szociáldemokrata Párt és a Kisgazdapárt között.

Az erdőgazdaságnál az 1947. évben alakult meg az MKP.

1956-ig a párttagok száma mintegy 300—320 fő volt, az ellenforradalmat követő időszakban a párttagok száma mintegy a felére csökkent.

Szervezetileg az erdőgazdaság központjában és a műszaki erdészethnél működő alapszervezetek a Pécs Városi Pártbizottsághoz, az erdészeti alapszervezetek pedig az illetékes járási pártbizottsághoz tartoznak.

Az 1974. évi adatok alapján a párttagok száma az alábbi:

Vajszló	31 fő
Sellye	17 fő
Hetvehely	13 fő
Alsókövesd	17 fő
Sasrét	15 fő
Kisvaszar	14 fő
Árpádtető	21 fő
Kárász	22 fő
Pécsvárad	21 fő
Műszaki erdészet	16 fő
Központ	22 fő

Összesen: 209 fő

A központi alapszervezet 1970. évtől koordináló szerepet tölt be az erdészeti alapszervezetek között.

A központi alapszervezet évente legalább egyszer valamennyi erdőgazdasági kommunistát meghívja az üzemi pártnapra, melyet az erdőgazdaság vezetőségével közösen szervez meg. Ez alkalommal a jól dolgozó kommunisták jutalomban részesülnek, megvitatják a külső alapszervezetek munkáját, problémáit.

Valamennyi pártszervezethnél rendszeres oktatás folyik, nevezetesen párt, vagy

tömegszervezeti oktatás. Csaknem mindegyik párttag bekapcsolódik a politikai továbbképzésbe és élenjárnak a szakmai továbbképzésben is.

Az új gazdasági rendszer bevezetése idején a politikai továbbképzésben is a közgazdasági jellegű témák domináltak, újabban a szocializmus építéséhez kapcsolódó témák kerültek a felszínre és segítik a napi politikai, gazdasági kérdések megértését, a feladatok közben jelentkező problémák megoldását.

Az erdőgazdaság kommunistái — kis létszámuk mellett is — mindig erős támasza voltak a gazdaság vezetőségének, munkájukkal, magatartásukkal példát mutatva magukkal ragadták a tervek teljesítésében az erdőgazdaság többi dolgozóját.

Az erdőgazdaság vezetősége, az alapszervezetek titkárai mindenkor szoros és elvtársias kapcsolatot tartottak fenn a megyei, a járási, a városi és a községi pártbizottságokkal — honnét a kellő támogatást mindenkor élvezték.

SZAKSZERVEZETI ÉLET

Az erdőigazgatóság megalakulásával egyidőben — közvetlenül az erdőgazdasági munkák beindulása után — az erdészek megszervezték az erdészeti szakszervezetet is, valamint résztvettek a szakmaközi választmányban is. 1946-ban pedig a Tolna megyei erdészek között is megszervezték a szakszervezetet. Ebben az időben igen élénk és harcos szakszervezeti élet alakult ki. A szakszervezet ebben az időben harcot indított a fakereskedők és a vállalati fakitermelők ellen és a Bükkösdön megtartott szakszervezeti ülésen állástfoglaltak, valamint kimondták a szakszervezeti tagok, hogy azt a munkát, amit a fakereskedők végeznek a baranyai erdőkben — azaz a fakitermelést, a fának az értékesítését — az erdőgazdaság maga erejéből is el tudja végezni és meg tudja oldani. Így a szakszervezetnek jelentős érdeme volt abban, hogy Baranyában lényegesen előbb tértek rá az erdőgondnokságok a házilagos fakitermelésre, mint más megyében, illetve az ország más területén.

A politikai pártok (kezdetben elsősorban a Kisgazdapárt) aktív részt vettek az igazgatóság és az erdőgondnokság megszervezésében. Közben, különösen az erdőgazdaság központjában egyre erősödött a kommunista befolyás. A kommunista pártszervezet az igazgatóság központjában megszervezte a szemináriumi ideológiai oktatást és még jobban aktivizálódott a szakszervezeti élet, a szakszervezeti munka is.

Az erdőgazdasági szakszervezet a kezdeti időkben a közalkalmazottak szakszervezetéhez tartozott, majd 1947-től a DÉFOSZ-hoz kapcsolódott és 1953-ban került a MEDOSZ szervezethez.

A szakszervezeti életben — a kezdeti nagy aktivitás után — lanyhulás következett be és a mozgalmi élet jelentős összefogásáról az ötvenes években beszélhetünk. Ennek ellenére sok éven keresztül széteső volt a szakszervezeti munka. Ennek oka elsősorban az erdőgazdaság területi adottsága volt. A szakszervezeti aktivisták, a szakszervezeti tagok összefogása az erdőgazdaság területén sokkal nehezebb volt, mint akár az állami gazdaságoknál, akár a zárt egységben dolgozó ipari vállalatoknál. A MEDOSZ tevékenysége azonban fokozatosan éreztette pozitív hatását mind a szervezettség fejlesztésében, mind az aktivitás bővítésében. A vállalati szakszer-

vezet a MEDOSZ-tól mind fokozottabb mértékben kapta meg a központi irányítást, az összefogást, valamint a céltudatos irányelveket.

Fokozatosan erősödtek az üzemi szakszervezeti bizottságok — fontos feladatuk volt a munkaversenyek szervezése, propagálása, nyilvántartása, az eredmények népszerűsítése. E vonatkozásban az üzemi bizottságok különös aktivitást fejtettek ki az MKP és a Tanácsköztársaság megalakulásának ötvenedik, felszabadulásunk huszonötödik, Lenin születésének 100. éves évfordulója és az MSZMP X. kongresszusa tiszteletére szervezett munkaversenyek szervezése terén.

Az erdőgazdaság fejlődése során — azzal párhuzamosan — az üzemi bizottságok feladatai mind szélesebb körűvé váltak. Az évek során az erdőgazdasági dolgozók szociális és kulturális igényei növekedtek, ennek megfelelően az agitációs-propaganda munka, valamint a kulturális nevelő munka jelentős helyet kapott a szakszervezet tevékenységében.

A vállalati üdültetéssel kapcsolatos feladatok ellátása, a dolgozók igényeinek igazságos kielégítése, a férőhelyek elosztása a szakszervezet kiemelt feladatai közé tartozott és változatlanul nem kis feladatot ró reá.

Fontos feladatot képezett és képez ez idő szerint is a szakszervezet munkájában a vállalati kollektív szerződések előkészítése, megvitatása, a részesedési alap felhasználása, a szocialista brigádmozgalom népszerűsítése, az eredmények propagálása, a kiváló dolgozók kitüntetésre való javasolása.

Kimagasló munkát végzett a szakszervezet a munkaidőcsökkentés előkészítésében, az azzal kapcsolatos szervezési feladatok segítségével, támogatásában.

Az erdőgazdasági szakszervezet változatlanul kiemelt tevékenysége a balesetek megelőzésével kapcsolatos munkavédelmi feladatokban való aktív részvétel, a munkavédelmi propaganda kiszélesítése, a munkavédelmi rendelkezések végrehajtásának vizsgálata, az előforduló balesetek körülményeinek az erdőgazdasággal történő közös kivizsgálása.

Az új gazdaságirányítási rendszer bevezetésével — társadalmunk fejlődésének jelenlegi szakaszában — egész közéletünk demokratizmusával összhangban — az erdőgazdaságnál is terebélyesedett és szilárdult az üzemi demokrácia. Az erdőgazdaságon belüli demokratikus légkör kialakításában — a vállalatvezetőséggel karöltve — jelentős szerepet kapott e vonatkozásban a szakszervezet tevékenysége is.

Összefoglaltan értékelve az erdőgazdasági szakszervezet munkáját, az megfelelő a szakszervezeti tevékenység két fő irányának. Nevezetesen:

- szervezi, neveli a dolgozókat arra, hogy fokozott mértékben vegyék ki részüket társadalmunk politikai és gazdasági erejének növeléséből,
- a szakszervezeti tevékenység másik fő irányában védelmezi a dolgozók törvényekben, rendeletekben biztosított jogait és érdekeit. E téren tevékenységének zöme inkább a vélt panaszok helytelenségének megmagyarázására irányult.

Az erdőgazdaság vezetőségének a szakszervezettel való kapcsolata a MEDOSZ Elnökség 1957. december 22-i határozatára épül, mely határozat rögzíti a szakszervezetek jogát és hatáskörét.

Az erdőgazdaság vezetősége mindig rendszeresen tájékoztatta és tájékoztatja a MEDOSZ megyei Bizottságot az erdőgazdaság termelési, gazdasági munkájáról, eredményeiről, bérgazdálkodásáról, munkaerő helyzetéről, munkavédelmi, valamint munkásellátási helyzetéről.

Az erdőgazdaságiak hagyományos május 1-i felvonulása.

Nyugdíjasok összejövetele Hetvehelyen.

Közvetlen és jó a kapcsolat a Szakszervezetek Megye Tanácsával, különösen annak munkavédelmi osztályával. Az erdőgazdaság mind a MEDOSZ-tól, mind az SZMT-től hasznos segítséget kapott az erdőgazdaság Vállalati Munkavédelmi Szabályzat elkészítése terén, a balesetvédelmi oktatások és vizsgáztatások terén.

Az erdőgazdasági dolgozók ez idő szerint 95,4⁰/₀-ban szakszervezeti tagok, a szervezettségnek ezen mértéke igen jónak és kielégítőnek minősíthető.

EGYESÜLETI ÉLET

Országos Erdészeti Egyesület

Az Országos Erdészeti Egyesület Magyarország egyik legrégebbi műszaki tudományos egyesülete, a felszabaduláskor már nyolc évtizedes múltta tekinthetett vissza, — egyben a világ legrégebbi erdészeti egyesülete.

Hogyan vette ki részét a feladatokból az Országos Erdészeti Egyesület, hogyan találta meg helyét az új társadalomban?

A háborút közvetlen követő években az Egyesület fennállt, azonban alig tevékenykedett. Az egyesületi tagok az új erdőgazdasági szervezetbe való beilleszkedéssel voltak lekötve. A tagság mind jobban érezte az egyesületi munka életrekeltségének szükségességét, egyben hiányolta az Egyesület lapját az Erdészeti Lapok-at. 1948. március 20-án jött össze a háború utáni első tisztújító közgyűlés. Ez a közgyűlés állást foglalt amellett, hogy az Egyesület demokratikus átszervezésének útján szolgálhatja a legjobban a magyar erdőgazdálkodást.

A felszabadulás előtt az Egyesületben az erdőbirtokos osztály, valamint azok képviselői tömörültek. Az 1948. évi tisztújító közgyűlés után az Egyesület kitarta kapuit az erdészek előtt, leomlottak a válaszfalak az erdőmérnökök és erdészek között, az Egyesület táborába tömörítette mindazokat az erdész szakembereket, akik az újjászülő magyar erdőgazdaságért becsülettel dolgozni kívántak.

1948-ban újra megjelenik a magyar erdészek sajtóorgánuma, az Erdészeti Lapok, majd 1952-től Erdő címen szolgálja a magyar erdészeti sajtót. Döntő jelentőségű volt, hogy az Egyesület az 1948-ban megalakult Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ) táborába annak megalakulásakor azonnal belépett. Így kapott az Egyesület Budapesten, a Technika Házában biztos hajlékot és a tagság számára hozzáférhetővé vált a több mint 9000 kötetes szakkönyvtára.

Az évek folyamán jó és hasznos kapcsolat alakult ki a volt Országos Erdészeti Főigazgatóság és az Egyesület között, erre utol az OEF vezetőjének 9/1955. számú rendelete az OEF, valamint a MTESZ-hez tartozó műszaki tudományos egyesületek együttműködésének kiegészítéséről. Az OEF megszűnte után hasonló jó az Egyesület kapcsolata a MÉM-mel.

Az évek során fokozatosan kialakult az Egyesület egymáshoz szorosan kapcsolódó hármas funkciója:

„Az OEE vitafórum, tolmácsolója, de egyben formálója is a szakemberek közvéleményének, műszaki, tudományos, oktatási, gazdaságpolitikai kérdésekben.

Szaklapjának hasábjain, szakosztályai, helyi csoportjai ankétokon, gyűléseken terjeszti a szakmai ismereteket, szervezi a szakemberek továbbképzését, tájékoztatja tagjait a tudomány és gyakorlat legújabb eredményeiről.

A MTESZ, az OEF, vagy más vezető szervek felkérésére, avagy saját kezdeményezéséből javaslatokat dolgoz ki, előterjesztéseket véleményez az erdészeti tudomány és technika fejlesztésének előmozdítására.”

Az egyre szélesedő társadalmi munka az Egyesület nyolc központi bizottságában, tizenegy központi szakosztályában és az erdőgazdaságok székhelyén helyi csoportokban érvényesül. Így az Egyesület átfogja az egész magyar erdészeti társadalmat, soraiba tömöríti az erdőmérnököket, az erdésztechnikusokat, az erdészeket, az adminisztratív dolgozók jelentős hányadát — végeredményben mindazokat, akik a magyar nagyüzemi szocialista erdőgazdálkodás kifejlesztésén fáradoznak. Ezen nagy tábor keretén belül az Országos Erdészeti Egyesület Baranya megyei Csoportjába tömörülnek a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság szakemberei — ezen túlmenően a megyén belül mindazon szervek erdészeti dolgozói, akik valamilyen minőségben kapcsolatban állanak az erdőgazdálkodással.

A Baranya megyei Csoport a háború utáni közvetlen időszakban funkciót úgy szolván egyáltalában nem fejtett ki. A megye erdőgazdálkodásának gyakori átszervezése nem kedvezett az egyesületi élet kivirágzásának. Fordulópontot jelent az 1955. év, amikor a megyében ismét a centralizált gazdálkodás alakult ki és ettől az időponttól kezdve élénk egyesületi élet alakult ki.

Az 1954. évben a tagság létszáma Baranya megyében mindössze 121 fő volt. Öt évenként felmérve a taglétszám a következően alakult:

1960. év	193 fő
1965. év	245 fő
1970. év	240 fő
1974. év	241 fő

Az egyesületi élet megindulásától számítva tehát a taglétszám megduplázódott a Baranya megyei Csoportnál.

Az Országos Erdészeti Egyesület a háború után csak az 1957. évben rendezte meg az első vándorgyűlést Parádfürdőn. Ezt követően a Baranya megyei Csoport volt a vándorgyűlés házigazdája — a szakközönség általános melegezésére —, Pécsen és a baranyai erdőkben 1958. augusztus 11—12—13-án. Jól esik visszaemlékezni és idézni az Erdő 1958 szeptemberi számában írtakat:

„Az Országos Erdészeti Egyesület 1958. évi vándorgyűlését az egyesület Baranya megyei Csoportja Pécsen rendezte meg. A korlátozott elszállásolási lehetőségek ellenére is csaknem négyszáz résztvevő számára tette lehetővé a rendkívül gondos és minden apró részletre is előrelátóan kiterjedő rendezés a gyűlésen való megjelenést. A vándorgyűlés megnyitásának napján az ősi patinájú város közönségének figyelme önkéntelenül is az új zöld egyenruhában derűs színfoltot alkotó erdészcsoportokra irányult, amint a verőfényes vasárnapi délelőttön a város szívében gyülekeztek.

A vándorgyűlés ünnepélyes megnyitása a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége pécsi intézőbizottságának dísztermében délután négy órakor tör-

tént ünnepélyes külsőségek között. A megnyitóülésen képviseltette magát az MSZMP Baranya megyei és városi bizottsága, a járási pártvezetetek, Baranya megye és Pécs város tanácsa, a MEDOSZ elnöksége és megyei szervezete, a Rendőrség, az Országos Erdészeti Főigazgatóság, a MÁV Igazgatóság, a Vízügyi Igazgatóság, a Pécsi Szénbányászati Tröszt, a Műszaki és Természettudományos Egyesületek Szövetsége, az Agrártudományi Egyesület, a Dunántúli Tudományos Intézet.

Az ünnepélyes megnyitás után este, a hajnali órákba nyúló ismerkedési esten elevenedtek fel a régi barátságok és szövödtek új ismeretségek.”

A vándorgyűlés másod- és harmadnapján a pécsi erdészet és a bólyi erdészet területén tartott az erdőgazdaság szakmai tapasztalatcsereket, egyben megtekintették a vendégek a Mohácsi Farostlemezgyár épülő üzemait. A vándorgyűlés negyedik napján a sellyei erdészet szentegáti üzemi vadászterülete került bemutatásra.

A pécsi vándorgyűlés a szakközönségben nagy visszhangra talált, a gondos szervezést sok éven át emlegették és példaként hozták fel.

Az évenként megrendezett egyesületi vándorgyűléseken az erdőgazdaság dolgozói, az egyesületi tagok rendszeresen nagy létszámmal vettek részt.

Az egyesület helyi csoportja — a szakmai látókör szélesítése érdekében — minden évben előadássorozat programot dolgozott ki és azt következetesen végre is hajtotta. Törekedett a szakma legkiválóbbjait, a szakma specialistáit előadások megtartására beszervezni, igen gyakran szerepeltek az előadók között az Erdészeti és Faipari Egyetem tanárai. Az Erdészeti Tudományos Intézet munkatársai, az Országos Erdészeti Főigazgatóság, majd a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium állományába tartozó szakemberek, az Erdőterv munkatársai, a Faipari Kutatóintézet kutatói, a Dunántúli Tudományos Intézet dolgozói, a társerdőgazdaságok szakemberei, valamint az erdőgazdaság saját dolgozói. 1954-től a helyi csoport 144 magas szintű előadást szervezett. Egy-egy előadásnak átlagosan 50—70 hallgatója volt. Az előadások nagy mértékben járultak hozzá a baranyai erdész szakemberek szakmai ismeretének, szakmai látókörének bővítéséhez.

Az előadások szervezésén túlmenően az OEE baranyai csoportja számos esetben szervezte az OEE központi szakosztályainak kihelyezett üléseit. Felmérésünk alapján megállapíthatjuk, hogy az Országos Erdészeti Egyesület Baranya megyei Csoportja az elmúlt évek során megfelelt azoknak a célkitűzéseknek, amelyekért magát az Országos Erdészeti Egyesületet alapítói életre hívták. Munkáját törekedett mindig megtölteni a legidősebb tartalommal, törekedett Baranyában előbbrevinni az erdőgazdálkodás fejlesztését — ez idő szerint aktivitása még fokozottabb a korszerűbb technika megvalósítására.

MUNKAVERSENY — SZOCIALISTA BRIGÁDMOZGALOM

Az erdőgazdasági dolgozók részvétele a szocialista munkaversenyben az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat fennállásának idején kezdődött. Abban az időben az NV az erdőgondnokságok közötti versenyt indította be — az erdőgondnokságok közötti vándorzászló létesítésével. Az NV hónapról hónapra értékelte az erdőgond-

nokságok tervteljesítését, a vándorzászló a legjobban teljesítő erdőgazdálkodóhoz került.

Az NV megszűntével — a négy gazdaságra osztott megyében — már nem volt kelendő a versenymozgalom fenntartására. 1955-ben éledt újra a versenymozgalom az erdészetek közötti párosverseny szervezésével. Ebben az időszakban a gazdasági munkában már a minőségi követelmények kerültek előtérbe, így a szocialista munkaversenyben is a minőségi munkakövetelményeket tette köznapi feladattá az erdőgazdaság. A munkaversenynek ilyen tartalommal való megtöltése nemcsak a termelő munkát végző dolgozók elé állított magasabb követelményeket, hanem a termelést szervező és irányító gazdasági, műszaki vezetőktől is gondosabb munkát követelt.

Az ellenforradalom hatására az 1956/57. gazdasági évben az erdészetek közötti párosverseny nem fejlődött ki az elvárt mértékben. Az 1957/58. gazdasági évben a MEDOSZ Baranya megyei Bizottsága és az erdőgazdasággal közösen alapított versenyzászlóért versenyeztek az erdészetek. A kiértékelés negyedévenként történt. Ebben az évben az erdőgazdaság dolgozói takarékosági mozgalmat is indítottak, mozgalmuk kerekén 1 350 mFt megtakarításban realizálódott.

Az 1960. évben indult be a szocialista brigádmozgalom. „Szocialista módon dolgozni, tanulni, élni” jelszóval ekkor még mindössze csak 2 brigád indította be a mozgalmat 19 fővel.

Az 1961/62. gazdasági évben az MSZMP VII. kongresszusának tiszteletére indított munkaversenyben már 22 szocialista brigád versenyez és teljesíti vállalásait. Az 1962/63. gazdasági évben a brigádok száma 25-re, majd az 1963/64. gazdasági évben 28-ra, az 1964/65. gazdasági évben 30-ra, az 1965/66. gazdasági évben 31-re emelkedett.

Az 1966/1967. gazdasági évben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50 éves évfordulójára indított munkaversenyben már 34 brigád versenyzett. Az 1968. évben a Magyar Kommunista Párt megalakulásának emlékére indított munkaversenyben 36 szocialista brigádból:

- 13 brigád először
- 6 brigád másodszor
- 6 brigád harmadszor
- 8 brigád negyedszer
- 1 brigád ötödször
- 1 brigád hatodszor
- 1 brigád hetedszer nyerte el a szocialista brigád címet.

Az 1969. évben 38 brigád a Magyar Tanácsköztársaság megalakulásának 50 éves évfordulójának tiszteletére tette meg vállalásait, a 38 brigád felajánlásait maradéktalanul teljesítette.

Az 1969—70. években a szakszervezet megszervezte a brigádok szellemi vetélkedőjét — a brigádok a vetélkedőben jól megállták helyüket —, alapos felkészültségről tettek tanúságot az irodalom, a történelem, a gazdaságpolitika területén, valamint az erdőgazdaság termelési feladataival kapcsolatos kérdésekben.

Az 1970. évben a „Szocialista brigád” cím odaítélésének feltételeit az 1001/1970. Korm. sz. határozatban foglaltak gyakorlati érvényesítése érdekében — a szakszer-

A pécsváradai erdészet Szeifert fakitermelő brigádja.

vezetettel egyetértésben —, az erdőgazdaság vezetősége a múlthoz képest magasabb szinten — nagyobb követelmények felállításával állapította meg. A magasabb követelményeknek 28 brigád felelt meg. A megtisztelő címet elnyerő brigádok számának csökkenését — a lényegesen magasabb teljesítmények elérése mellett — nem könyveljük el visszaesésnek —, sőt jelentős fejlődésnek kell minősítenünk. Az 1971. évben a brigádok száma 70-re, 1972-ben pedig 71-re emelkedett.

A szocialista munkaversenyben résztvevő brigádok munkájának értékelésére az erdőgazdaság vezetősége, valamint a szakszervezet mindig nagy gondot fordított és fordít. Az értékelést negyedévenként a termelési tanácskozásokkal egybekötve végzik el az erdészetek. A brigádok munkájának értékelése során valamennyi brigádtag munkájával személy szerint foglalkoznak. A közelmúlt évek során gondoskodás történt a brigádok patronálásáról és az utóbbi években az erdészetek jelentős részénél a műszaki dolgozókkal kiegészített ún. „komplex brigádok” alakultak. A műszakiak bekapcsolódása nagy lendületet adott a mozgalmnak és az erdőgazdaság vezetősége az 1973. és 1974. években a kiszélesedő, terebélyesedő szocialista brigádversenyt elé még fokozottabb minőségi követelményeket állított. A munkaversenyszabályzat összeállításánál fő szempontnak tartották, hogy az egyrészt tartalmazza az erdőgazdaság célkitűzéseinek megfelelő és teljesíthető gazdasági és társadalmi elvárásokat. Ezen irányelvek mellett szinkronban a vállalati tervben és az erdészeti részlettervben rögzített elvárásokkal a mennyiségi feladatok mellett a munka termelékenységének növelésére, minőségi, önköltségi, export, munkásvédelmi és egyéb követelmények

teljesítésére, illetve túlteljesítésére serkenti a brigádtagokat a munkaversenyszabályzat.

A szocialista brigád címért az 1973. évben 71, az 1974. évben 73 brigád versenyzett. 1960. évhez — az indulás évéhez viszonyítva —, amikor még csak 2 brigád alakult meg, a fejlődés óriási. A fejlődést azonban helytelen volna kizárólagosan a brigádok számán keresztül mérni. Jelentős és szinte felmérhetetlen a fejlődés a dolgozók magatartásában, a munkához való viszonyában, kulturális fejlődésükben és az egymáshoz való viszonyukban, egyben az erdőgazdaság évről évre fokozódó és javuló eredményei is jól félmjelzik a szocialista brigádmozgalom eredményes munkáját.

Pozitívumként kell megállapítanunk, hogy a munkahelyi vezetők a verseny szervezésében és lebonyolításában komoly részt vállaltak. Másik igen fontos pozitívum, hogy a fiatalok igen jó hozzáállással — létszámarányuknak megfelelő mértékben —, a versenyben állók mintegy 38%-os arányában vesznek részt a munkaversenyben, a szocialista brigádokban.

Az erdőgazdaság vezetősége — az erkölcsi elismerésen túlmenően — a mozgalmat az anyagi érdekeltségen keresztül is felkarolja, amennyiben az elismerési fokozattól függően 3—10%-kal felemelt nyereségrészesedésben, 400—1500 forint jutalomban, az aranyjelvényes brigádtagok 3 nap jutalomszabadságban is részesülhetnek.

Az erdőgazdaság gépjárművezetői a „Vezess baleset nélkül” mozgalomban vesznek részt, számos erdőgazdasági gépkocsiveető gépkocsiján lehet látni az 500 000 km-en felüli balesetmentes vezetés jutalmául megítélt plakettet.

A sasréti Jelasics fakitermelő brigád

ÚJÍTÓMOZGALOM

Az 1945—1955 közötti időszakban az újítómozgalom — a dolgozók aktivizálása érdekében — ún. „ötletnapok” tartásában domborodott ki. Komolyabb eredményt — az újítások terén — ezek az ötletnapok nem hoztak.

1955-től eltelt időszak alatt:

— a benyújtott újítási javaslatok száma	1006 db
— elfogadásra került	375 db
— a kifizetett újítási díj (kereken)	398 mFt
— a kalkulálható újításoknál az előkalkulált népgazdasági eredmény (kereken)	3175 mFt

Az ipari üzemekhez viszonyítva az erdőgazdaság szintjén egyrészt a benyújtott javaslatok, valamint az elfogadott javaslatok száma és az elért népgazdasági eredmény az elmúlt esztendő viszonylatában aránylag nem számottevő. Azonban az erdőgazdálkodás területén kevésbé van mód oly nagy horderejű újítások megvalósítására, mint amilyen lehetőség az ipar területén van.

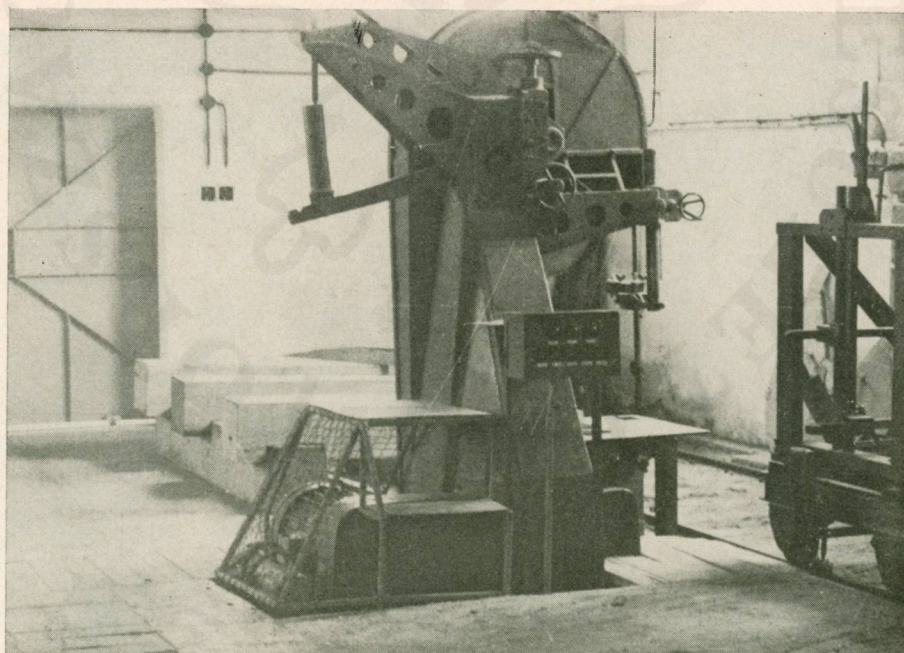
Az újítások színvonalának emelését komoly, előre megfontolt, a gazdálkodás legszűkebb keresztmetszeteire irányuló, a problémákat felvető újítási feladattervek évenként történő elkészítésével és széles körű tudatosításával igyekszik az erdőgazdaság vezetősége alátámasztani. Az elmúlt évek során az erdőgazdaság minden

Példátlan akarásról tanúskodik, hogy a kezdeti időszakban háborús lövegek kerekeiből házilag építettek „közéltökerékpárt” nehéz rönkök kiközelítésére.

A tuskórobbantás előkészítése a mecsekiek által szerkesztett elektromos meghajtású „kanalas” fűrővel.

Az erdőgazdaság pécsi műhelyében saját dolgozók újítása a Vajszlón üzemeltetett rönkhasító szalagfűrész gép.

évben megszervezte az „újítási hónap”-ot, az újítási hónapon belül benyújtott és elfogadott újítások újítóit az újítási díjon felül külön jutalmazásban részesíti.

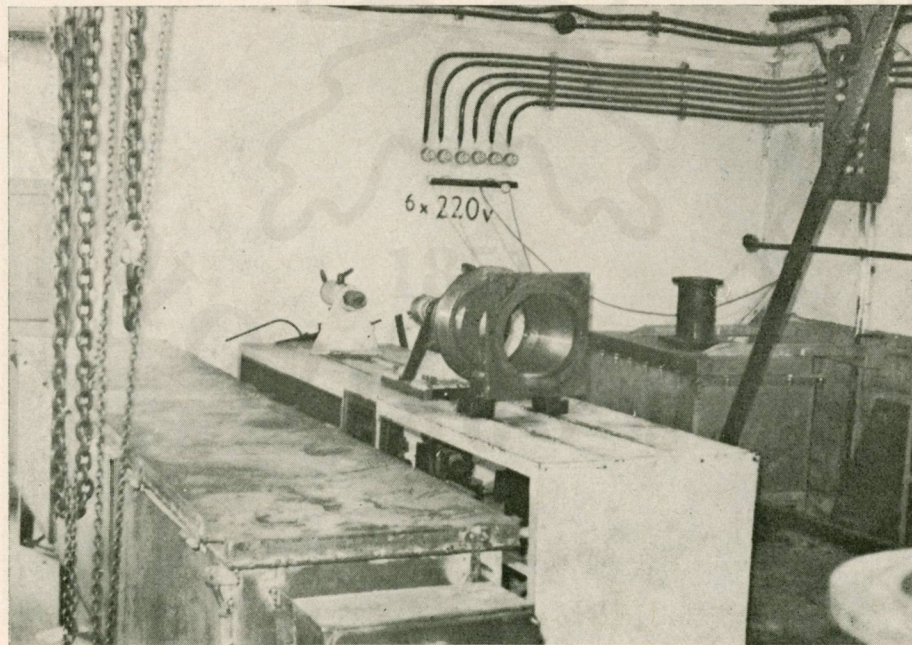
Az újítómozgalom 15 éves évfordulója alkalmából, az 1964/65. gazdasági évben a már megszervezett újítási hónapon kívül az erdőgazdaság külön jubileumi újítási hónapot szervezett.

Az erdőgazdaság vezetősége és a szakszervezeti bizottság kiemelt fontos feladatának tekintette az újítási mozgalom fejlesztését és szélesítését. Az újítási ügyekkel az erdőgazdaságnál tanfolyamot végzett és vizsgát tett újítási előadó foglalkozik, az szb pedig szakszervezeti újítási felelőst jelölt ki.

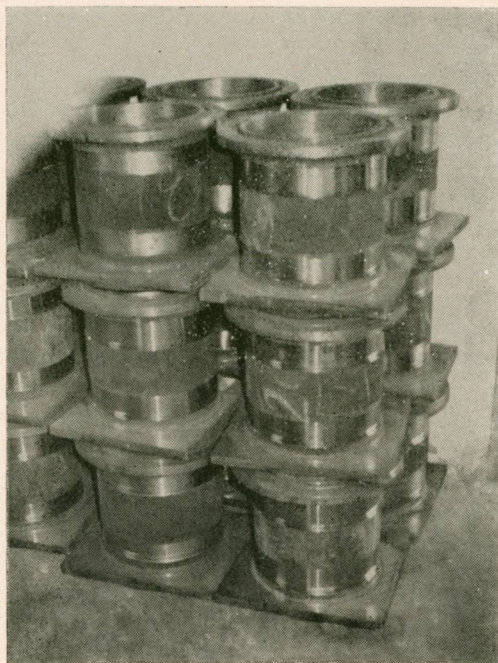
Az elmúlt 30 esztendő legjelentősebb újításai voltak:

- a suhángkiemelés gépesítésének megoldása,
- az új gyérintési technológia bevezetése,
- az új, egyszerűbb — a valóságot jobban megközelítő — választékbecslési eljárásokra vonatkozó javaslatok gyakorlati bevezetése,
- a gépalkatrészeknek műanyaggal történő felújításának megvalósítása (ennek alapján a gépjárműveknél, a faipari gépeknél, munkagépeknél több mint 160 féle alkatrészt sikerült eredményesen és tartósan felújítani, az idegenek számára végzett ilyen természetű munkák jelentős anyagi eredményt is biztosítottak),
- hasznos és a gyakorlatban jól bevált újítás a vajszlói fűrészüzemenél megvalósításra került „fűrészpóros szárítóberendezés”.

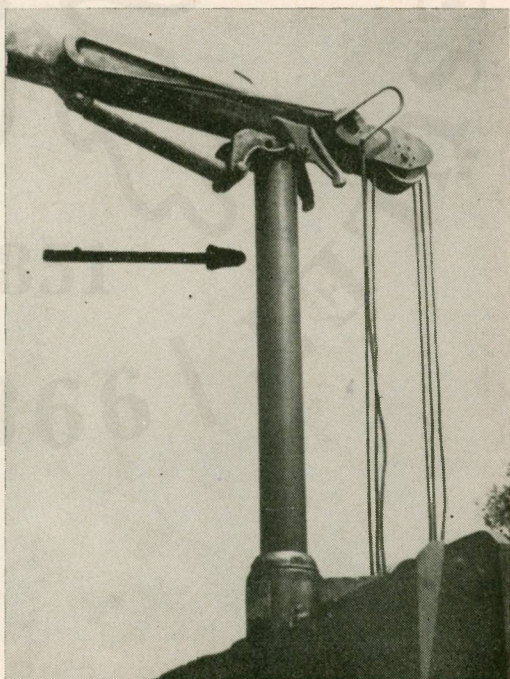
Az új gazdaságirányítási rendszerben az erdőgazdaság gondoskodott arról, hogy

Részlet a műanyagos műhelyből.

Exportra szállítják a műanyaggal nemesített hidraulikus alkatrészeket (Auras művekkel kooperáció).

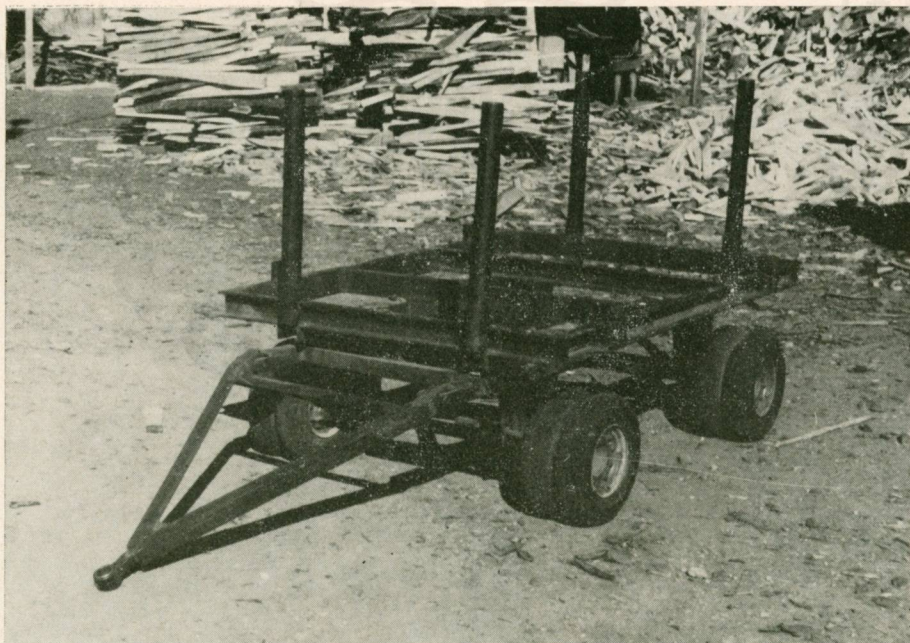

HIAB 193-as (svéd) daru műanyaggal felújított lökődugattyúja.

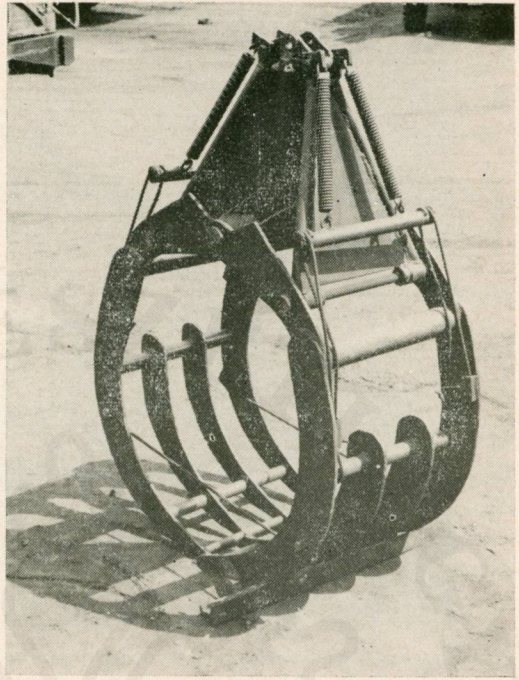
az alkotó jellegű elgondolások megvalósításához megfelelő anyagi bázis álljon rendelkezésre.

Az újítmozgalom negyedszázados fennállásának évfordulója alkalmából, 1973 októberében, az erdőgazdaság központjában az erdőgazdaság vezetői és élenjáró újítoi tanácskozáson vitatták meg az újítiási mozgalommal kapcsolatos problémákat, majd azt követően eredményes újítiási hónapot szerveztek.

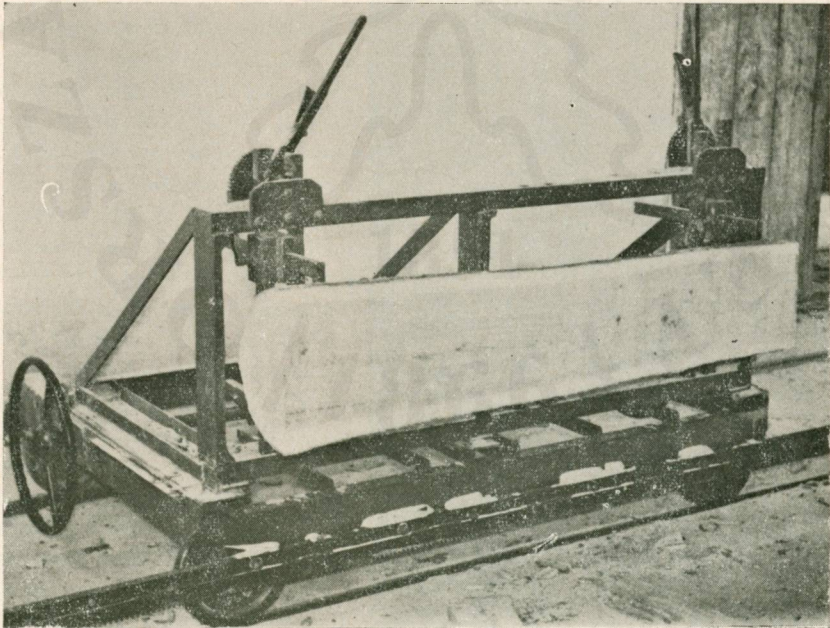
Az utóbbi évek során jelentősen megnőtt az erdőgazdaság részéről az újítiásokkal szemben támasztott igény és az újítiások elfogadásának gyakorlatában kifejlődött azon álláspont következetes megvalósítása is, hogy újítiásnak csak az elvárhatóság fogalmát meghaladó javaslatokat tekintette a gazdaság egyszemélyi elbírálója, — tehát a munkaköri köteleesség jellegű javaslatok nem kerültek elbírálásra, illetve elfogadásra. Másik álláspont, hogy újítiási díjat csak az újítiás tényleges megvalósulása és bevezetése után fizet az erdőgazdaság, addig legfeljebb újítiási előleget folyósít. Ez azonban nem vetette vissza a kezdeményező tevékenységet, sőt az utóbbi két évben az újítiási mozgalomban fellendülés tapasztalható. A nehézségeket főleg az jelenti, hogy az erdőgazdálkodás vonalán újítiással, alkotó kezdeményezéssel megoldandó problémák országos jellegű és nagyságrendű problémák, mely feladatok megoldása általában meghaladja az üzemi dolgozók lehetőségeit.

A „Mecseki” fűrészüzemi rönköskocsi.

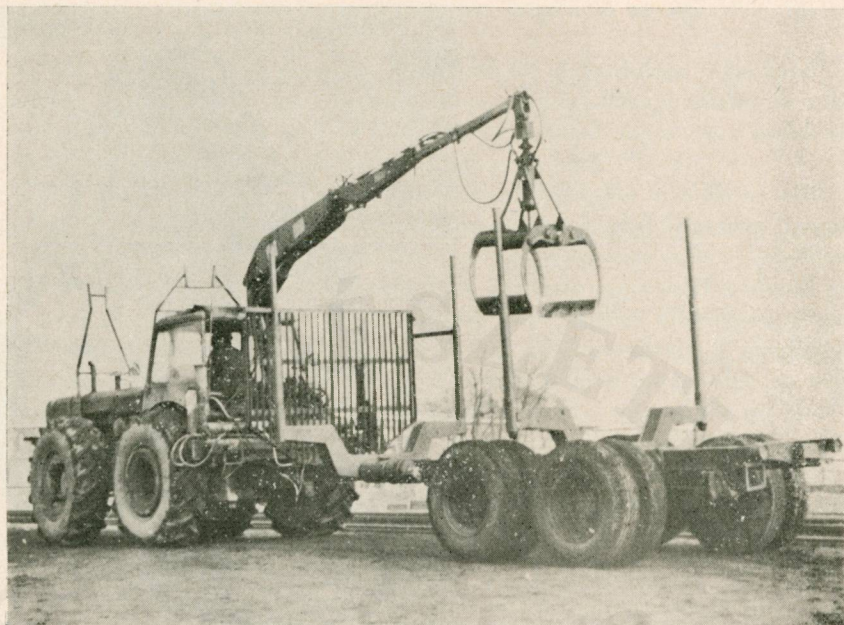

A „Meeseki” tűzifamarkoló.

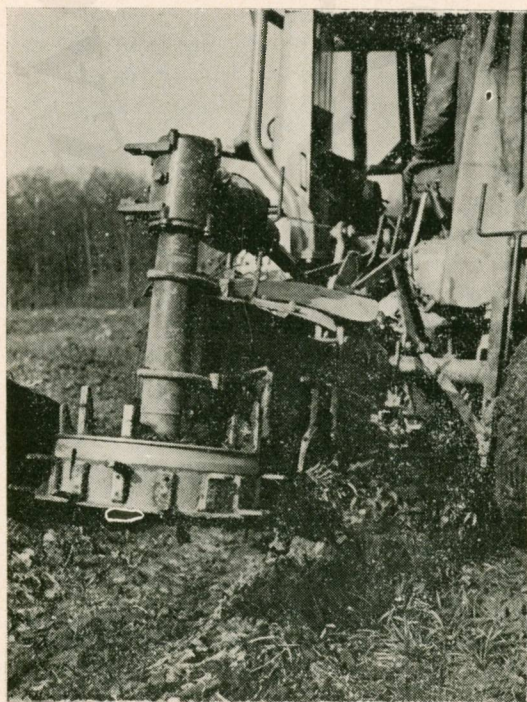

Házilagos újtással oldották meg az 1000-es rönkhasító szalagfűrészek rönkbcfogó kocsját.

Az erdőgazdaság műhelyében MÉM műszaki fejlesztésből épült 10 tonnás erdei rönkszállító pótkocsi HIAB 173-as (svéd) daruval ellátott D 4 K B traktor után.

A Gerdei-féle pásztás talajelőkészítő gép termelékenyen, célravezetően oldja meg a Dráva menti tarvágások után az újraerdősítéshez a talaj előkészítést.

Az évek során az erdőgazdaság vezetősége, a központi dolgozók, az erdészetek vezető dolgozói szorosra fűzték kapcsolataikat a megye szerveivel, hatóságaival, vállalataival.

Eltársias kapcsolat fejlődött ki az MSZMP Baranya megyei, valamint járási és városi bizottsága, a járási pártbizottságok és a helyi pártszervezetek között, hasonlóképpen a MEDOSZ és az SZMT megyei szervei között.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség Baranya megyei Bizottságával, városi Bizottságával szoros kapcsolat épült ki, különösen az ifjúságnak az országfásítási munkálatokba való bevonásával, beszervezésével. Az erdőgazdaság dolgozói részt vettek a Hazafias Népfront munkájában, azt, ha szerény keretek között is, de mindenkor támogatták. Az évek során kedvezően alakult a kapcsolat a honvédségi szervekkel, ami a honvédség részéről nyújtott segítségben nyilvánult meg, valamint a polgári védelem oktatásában és szervezésében. A megyei főügyességgel, a városi és járási ügyességgel, a rendőrség Baranya megyei Rendőrkapitányságával, városi és járási rendőrkapitányságával, a járási és helyi rendőrségi szervekkel együtt dolgozva törekedett az erdőgazdaság a társadalmi tulajdon védelmének fokozatos megszilárdítására.

A Népi Ellenőrzési Bizottság számos esetben tartott az erdőgazdaság területén célvizsgálatot, más oldalról több esetben igényelte erdőgazdasági dolgozók szakértői munkáját más területen folytatott vizsgálataihoz.

Rendkívül jó kapcsolatok fejlődtek ki tanácsi vonalon mind a Megyei Tanács, Városi Tanács, valamint a járási és helyi tanácsok vonatkozásában.

A Baranya megyei Tűzrendészeti Parancsnokság, a járási és városi tűzrendészeti parancsnokság részéről mindenkor hasznos támogatást kapott az erdőgazdaság az erdőgazdasági tűzvédelem kiszélesítésében és megszilárdításában.

A Magyar Nemzeti Bank, a Magyar Beruházási Bank, a Pénzügyminisztérium Bevételi Területi Igazgatósága állandóan figyelemmel kísérte az erdőgazdaság munkáját, pénzgazdálkodását, a szükség szerinti méltányos támogatást megadta.

A Közegészségügyi-Járványügyi Állomás (KÖJÁL) hathatós támogatást nyújtott a munkavédelem, a higiénia fejlesztése és biztosítása terén. A Statisztikai Hivatal megyei igazgatósága készséggel állt mindenkor az erdőgazdaság rendelkezésére.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségével — az MTESZ-szel — az Országos Erdészeti Egyesület helyi csoportján keresztül fűződött a kapcsolat, számos közös rendezvény, előadás megszervezésében nyilvánult meg. Hasonlóan szoros volt a kapcsolat a Dunántúli Tudományos Intézettel, a Hidrológiai Társasággal, a Bányászati és Kohászati Egyesület helyi csoportjával.

Rendkívül jó kapcsolat épült ki a MÁV Igazgatósággal, közelebről a kocsintézőséggel. A Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatósággal, a közös területi és vízügyi problémák, a fásítási feladatok jó megoldására irányuló törekvés fűzte szorosra a kapcsolatokat. A KPM Közúti Igazgatóságával ugyancsak a fásítási feladatok együttes megoldása fűzte közelebbre a szálakat.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulattal — a TIT-tel — szoros kapcsolatot

épített ki az erdőgazdaság és különösen az erdészetek szintjén vette igénybe a TIT-előadók hasznos munkáját.

A sajtó részéről a Magyar Távirati Iroda, a Dunántúli Napló Szerkesztősége állandó kapcsolatot tart fenn az erdőgazdasággal, figyelemmel kísérve annak munkáját, beszámolva az eredményekről. Hasonlóan a Pécsi Rádióval is szoros a kapcsolat, a Pécsi Rádió számos riportban emlékezik meg az erdőgazdasági dolgozók eredményeiről, életükről, tevékenységükről.

A Magyar Vadászok Országos Szövetsége (MAVOSZ) Baranya megyei választmányával az erdőgazdaság által bérbeadott vadászterületek ügyintézésén keresztül szövődött elvtársias, vadászias kapcsolat. A megyei és városi Idegenforgalmi Hivatalnak számos esetben nyújtott viszonzásos alapon segítséget az erdőgazdaság. Kölcsönös segítségnyújtás fejlődött ki az Állami Gazdaságok Központja, a pécsi, a szentegáti, a villányi, a görögali, a szentmártonpusztai, a hetvehelyi, a bolyi, a zenőgaljai állami gazdaság és az erdőgazdaság között.

Az Erdei Termékeket Feldolgozó és Értékesítő Vállalat Pécsi Kirendeltségével kellemes és jó kapcsolat létesült az erdei melléktermékek begyűjtése és tőáron való értékesítése terén. A közúti szállító vállalatok közül a 12-es Autóközlekedési Vállalat (VOLÁN 12-es Vállalat), a TEFU Komlói Kirendeltsége, az ÉM Építőipari Szállítási Vállalat (ÉPFU) nyújtottak hathatós segítséget a faanyagoknak az erdőből való kiszállítása terén.

Az Áramszolgáltató Vállalat (DÉDÁSZ) pécsi üzletigazgatósága, a MEGYEVILL (Szerelőipari és Szolgáltató Vállalat) az erdei telepek villamosításának kivitelezésében nyújtottak hathatós segítséget. Az AGROKER (Mezőgazdasági Ellátó Vállalat) hathatósan segítette elő az erdőgazdaság gépi beruházásainak megvalósítását. A mezőgazdasági gépjavító vállalatok közül a Cserkúti, Mágocsi Gépjavító Vállalattal épültek ki szorosabb kapcsolatok. A tervező vállalatok közül az ÉM Pécsi Tervező Vállalat tervezéseit vette igénybe az erdőgazdaság. Az ÉM Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat az értékhatár feletti (nem házilagos kivitelezésű) magasépítési építkezéseket végezte (pécsi irodaház, nagymátépusztai vadászház).

A megye nagyobb fafelhasználói közül a Mohácsi Farostlemezgyárral, a Mecseki Szénbánya Vállalattal, az Ércbányászati Vállalattal, valamint a TŰZÉP Vállalattal alakult ki igen jó és kellemes kereskedelmi kapcsolat. Megemlékezzünk a kapcsolatokról, az vezetett bennünket, hogy azokért egyben köszönetet is mondjunk, remélve, hogy a jövő a meglévő kapcsolatokat még szorosabbra fogja fűzni.

A megye határán túl — a rendelkezésünkre álló kereteken belül — csak az erdőgazdálkodással a legszorosabb kapcsolatban álló szervekkel kiépült kapcsolatokról van módunkban megemlékezni.

A mindenkori felügyeleti hatóságtól: a MÁLLERD-től, az Erdőközponttól, az Állami Gazdaságok Minisztériumától, a Földművelésügyi Minisztériumtól, azon belül az Országos Erdészeti Főigazgatóságtól, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumtól a felügyeleten és ellenőrzésen túlmenően az építő irányítást, a beruházásoknál — a népgazdaság erejéhez képest — a támogatást, az élüzem és kiváló vállalat kitüntetésekén keresztül az elismerést mindenkor megkapta az erdőgazdaság. A felügyeleti hatóságon kívül a legnagyobb támogatást a Pénzügyminisztérium adta, elsősorban az ügyvitel gépesítése terén adott segítségével.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemmel az Alma Materükhöz hű erdőmérnökökön

keresztül volt szoros a kapcsolat. Öregbítette a kapcsolatot az erdőmérnök-hallgatók gyakori tanulmányútja Baranyában az erdőgazdaság területén. Az erdőgazdaság mint vendéglátó, mindenkor készséggel vállalta a baranyai tanulmányutak szervezésével kapcsolatos házigazda szerepét, örömmel állt rendelkezésre a jövő erdőszegeneráció nevelése érdekében. Ezekről a tanulmányutakról az erdőmérnök-hallgatók, sok hasznos gyakorlati tapasztalattal, sok kedves és kellemes emlékekkel távoztak az erdőgazdaságtól.

Év mint év egy-két erdőmérnökjelölt baranyai erdőgazdasági témából készített diplomatervét az erdőgazdaság területén gyűjtve a szükséges adatokat, az erdőgazdaság illetékes dolgozóinak támogatásával.

Az erdőgazdaság szakembereinek rendszeres részvétele a Sopronban megrendezett nyári egyetemeken a szakmai ismeretek, a szakmai látókör bővítése érdekében rendkívül hasznos volt. Az Erdőmérnöki Kar Gépészeti Tanszéke több újonnan bevezetett gépet próbált ki és minősített az erdőgazdaságnál. Az egyetem az erdőmérnökök államvizsgájára több ízben hívta meg az erdőgazdaság illetékes szakembereit. Az egyetem soproni rendezvényein, előadás-sorozatain az erdőgazdaság mindig kellő létszámmal képviselte magát.

1967. november 18-án és 19-én az egyetem a Mecseki Erdőgazdaságnál — mint házigazdánál — egyetemi napokat szervezett. Az egyetemi napok helyszíni tapasztalatcserével egybekötött előadásai:

- egyszerűbb tisztítási eljárások kialakítása,
- cserprobléma hazánkban,
- erdőrendezésünk továbbfejlesztésének időszerű kérdései,
- az erdőgazdasági termelés belterjességének és hatékonyságának mérése,
- új technológia kialakításának kérdései a faanyagmozgatásban témaköröket ölelte fel.

Az Erdészeti Tudományos Intézet kísérleteinek, kutatásainak támogatására az erdőgazdaság területén számos kísérlet beállítását, a kísérletekben hathatós együttműködést vállalt. Ilyen kísérletek voltak:

- akác-fenyő pásztás elegyítés,
- KtT gyérítési kísérletek,
- nyár-fajtakísérlet (egyben KGST-kísérlet is),
- gyertyán és KtT gyérítési kísérlet,
- evetria károsítás elleni kísérlet,
- szelektált nyár és fűz szaporító anyag nevelése ERTI ellenőrzéssel.

A kísérleteken túlmenően az ERTI számos új erdőgazdasági gép minősítését, értékelését végezte az erdőgazdaság területén (HIAB daruk, Brunett traktor, 10 tonnás egytengelyes utánfutó stb.), mely munkából az ERTI által megbízott erdőgazdasági dolgozók is kivették részüket.

Az ERTI által rendezett országos tapasztalatcseréken, tudományos üléseken az erdőgazdaság dolgozói mindig kellő létszámmal képviselték magukat.

A Soproni Roth Gyula Erdészeti Technikummal az erdőgazdaság által odairányított nappali tagozatú technikai hallgatók, valamint levelező technikai hallgatókon keresztül épült ki szoros kapcsolat a tanári karral a jövő erdőszegenerációjának biztosítása és nevelése érdekében. Növelte a jó együttműködést, hogy az erdőgazda-

ság csaknem minden nyáron jelentős számú technikai hallgató nyári foglalkoztatását vállalta.

Az Erdőgazdasági Tervező Vállalattal — az ERDŐTERV-vel —, az erdőgazdaság feltárási alaptervének elkészítése során, majd az egyes megépítésre kerülő feltáró utak műszaki tervdokumentációjának elkészítése kapcsán fejlődött ki — mindkét fél megelégedését szolgáló szoros együttműködés. Ez idő szerint a hosszúhetényi fafeldolgozó üzem kétkamrás füstgáz-szárítójának, valamint osztályozó transzportörnek ERDŐTERV által történő tervezése fűzi szorosabbra a két fél között a kapcsolatot.

TERMELŐSZÖVETKEZETEK SEGÍTÉSE

A felszabadulás után alapvetően megváltozott a dolgozó parasztek élete. Baranya megyében több mint 23 ezer nincstelen és szegényparaszt kapott földet, házhelyet. A talpraállás nagyon nehéz volt. A háború a mezőgazdaságot is jelentősen súlytotta. Az állatállomány nagy része elpusztult, jelentős részét elhurcolták a németek. A földhöz jutottak nagy része csak lelkesedéssel és pusztai testi erejével rendelkezett. Az új gazdák kevés termelési gyakorlattal, igavonóval rendelkeztek, a gépek szinte teljesen hiányoztak a mezőgazdaságból. Ez volt az oka, hogy a háború utáni első években a mezőgazdasági termelés nehezen, vontatottan indult meg, s hamarosan kiderült, hogy a kisparaszti gazdaság nem tud lépést tartani a korszerű követelményekkel, és az egyetlen lehetséges út a mezőgazdaság felvirágoztatása felé a szocialista, nagyzemelési mezőgazdaság útja.

1949-ben Dunaszekcsőn megalakult a megye első mezőgazdasági termelőszövetkezte, majd a dunaszekcsői példáját egyre többen követték. A párt és a kormány a legmesszebbmenő támogatást biztosította a fiatal termelőszövetkezeteknek.

Az 1953—54-es években visszaesés jellemezte a termelőszövetkezeti mozgalmat. Az ellenforradalom is igyekezett szétbomlasztani a termelőszövetkezeteket. A szövetkezeti mozgalom erejét azonban bizonyították azok a tények, hogy az ellenforradalom után a feloszlott, szétbomlott termelőszövetkezetek jelentős hányada újjáalakult és a korábbi hibákat elkerülve őszinte, a bizalomra épült légkörben ismét fellendült a termelőszövetkezeti mozgalom és néhány éven belül Baranya megye parasztsága tömegesen lépett a szövetkezés útjára.

A szövetkezeti mozgalom támogatásából, kiszélesítéséből, a szövetkezetek megsegítéséből az erdőgazdasági dolgozók is kivették részüket. 1958-tól kezdődően az erdőgazdaság központi dolgozói 3, az erdészetek pedig 15 termelőszövetkezetet patronáltak. A párttitkárok és párttagok politikai felvilágosító munkával, a szakemberek szakmai tanácsadással, az adminisztratív dolgozók a könyvelés megsegítésével támogatták a patronált szövetkezeteket. A műhelyi dolgozók a termelőszövetkezetek gazdasági eszközeit társadalmi munkában felújították, az erdőgazdaság vezetősége pedig vetőmag és takarmány kölcsönzésével segítette a rászorult szövetkezeteket. Az erdészetek törekedtek a szövetkezetekkel a szocialista kapcsolat és egymás megsegítésének kiépítésére, a téli munkaidőben — amikor a termelőszövetkezeteknél a

mezőgazdasági munkák szüneteltetésével munkaerőfelesleg mutatkozott —, az erdészetek módot nyújtottak a fakitermelésben való részvételre és ezen keresztül a szövetkezeti tagok téli tüzelőszükségletének biztosítására.

1959 őszén — az erdőgazdaság területén — a erdészeti dolgozók csaknem minden erdészetenél kivették részüket a mezőgazdaság szocialista átszervezésével kapcsolatos munkából. Különösen a sellyei, pécsváradi, mohácsi és a sásdi járásban fejtettek ki nagyobb mérvű szervező munkát. Drávafok, Rózsafa, Királyegyháza, Endrőd, Marócsa, Vajszló, Cun, Csányoszló, Máriagyúd, Kisbudmér, Nagybudmér, Véménd, Kisvaszar, Tékes, Bakóca, Tormás, Kisbeszterce községekben végezve szervező munkát, a párttagok, de a pártonkívüliek is odaadó, eredményes munkát végeztek.

Ebben az időben az erdőgazdaság központja a megye legnagyobb termelőszövetkezetét, a dunafalvai Kossuth Tsz-t patronálta. A központ dolgozói átlag kéthetenként keresték fel a szövetkezetet, annak politikai és szakmai segítséget nyújtva.

1961-től az erdőgazdaság központi alapszervezete patronálta a pellérdi Új Barázda és az aranyosgadányi Kossuth Termelőszövetkezetet. Az aratás-betakarítás idején kaszáló-aratógépeket, vasárnapi műszakban pedig tehergépjárműveket biztosított az erdőgazdaság a termelőszövetkezetek megsegítésére.

1959 májusában az Országos Erdészeti Főigazgatóság a mezőgazdaság szocialista átalakulásának, a termelőszövetkezeti mozgalom nagyarányú kibontakozásának segítésére elrendelte a termelőszövetkezetek részére szerfa és karámfa termelését, szállítását. Abban az időben a községenként elaprózott termelőszövetkezeti rendszer — a jövő megalapozása céljából — azt kívánta, hogy a későbbi években több község termelőszövetkezeti mezőgazdasági területének összevonásával megalakítandó nagyobb nagyüzemi termelőszövetkezetek számára ideiglenes, nagy befogadóképességű, de olcsó gazdasági épületek épüljenek. Ennek érdekében országosan megindult a termelőszövetkezetek megsegítése az erdőgazdaságok részéről az ún. „szerfás épület”-ek faanyagának termelésével és a szövetkezetek számára való biztosításával.

A termelőszövetkezeti szerfás épületek faanyagának megtermelése kezdetben több problémát vetett fel. A probléma kettős volt: erdőművelési és erdőhasználati irányzatú. Erdőművelési vonalon az a veszély állt fenn, hogy a faanyag minősége, mértéke és fajtája miatt az erdészetek a középkorú állományok legértékesebb „V” fajtáit termelik ki erre a célra, a feladat határidőre történő teljesítése érdekében.

Ennek megelőzése érdekében kettős álláspont alakult ki a feladat megoldására. Egyik álláspont volt: a célra alkalmas — még nem vágásérett —, elsősorban akácok erdők tarra vágása. Kétségen kívül a legjobbnak látszó — minden erdőművelési kritikát kiálló — álláspont volt. A másik álláspont volt: a gyérítési erdőrészekből kikerülő faanyagot felhasználni erre a célra.

Mivel a szükséges faanyag méreti követelménye részben 5—10, illetőleg 16 cm középméretig terjedt — fafaja elsősorban tölgy, akác és cser, valamint fenyő volt —, minősége pedig mezőgazdasági szerfa minőség — kézenfekvőnek mutatkozott, hogy a középkorú — főleg elegyetlen tölgyesek, akácosok, cseresek, fenyvesek alsószintbeni fáinak kitermelése — szakszerű végrehajtás mellett — nem okozhat szakmai hibát. Sőt ezen faanyag kitermelésével sok száradék faanyag keletkezését lehetett megakadályozni. A végrehajtás során az erdőgazdaság mindkét lehetőséggel élt és a jelentős fatömeget reprezentáló szerfás épület faanyagot a jövő erdejének csorbítása nélkül termelte ki és szállította el a termelőszövetkezetek számára.

Az 1958/59, 1959/60, 1960/61, 1961/62, 1962/63 és az 1964/65. gazdasági évben 1006 db szerfás épület garnitúráját termelte meg az erdőgazdaság, a garnitúrák faanyagmennyisége kereken 17 000 m³ faanyagot képviselt.

A feladat teljesítése a kerületvezető erdészekre, a vágásvezetőkre, a hosszolókra igen nagy megterhelést jelentett. A legnagyobb probléma a nagyszámú különböző épületelem megtermelése volt, hiszen volt olyan szerfás épülettípus, melynél közel 2000 db különböző hosszúságú és középátmérőjű fát kellett kimérni, elfűrészeltetni és felvételezni, számbavenni. A nehézségek ellenére is az erdészek — ismételjük, a jövő erdejének sérelme nélkül —, átlátva a termelőszövetkezetek megsegítésének fontosságát, a feladatot évről évre maradéktalanul a határidőkön belül teljesítették.

A megtermelt 1006 db szerfás épület faanyagát elsősorban a megye termelőszövetkezetei használták fel. A megyén kívül még a következő megyékbe történtek szállítások: Bács-Kiskun, Borsod, Fejér, Csongrád, Hajdú, Pest, Somogy, Szolnok, Szabolcs, Tolna.

KÜLFÖLDI KAPCSOLATOK

1959 óta bensőséges baráti és szakmai kapcsolat fűzi az erdőgazdaság dolgozóit az NDK-beli EISENACH-i ERDŐGAZDASÁG dolgozóihoz. 1959-ben a két erdőgazdaság írásbeli megállapodást kötött arra vonatkozólag, hogy évenként váltakozva felkeresik egymást a dolgozók 20–25 fős csoportjával. Célul tűzték ki, hogy 4–5 napos helyszíni tapasztalatcserékben mutatják be erdőgazdaságuk fejlődését, az időközben kialakított új termelési eljárásokat, új módszereket, a műszaki fejlesztést.

Az elmúlt idő alatt három esetben keresték fel a Mecseki Erdőgazdaság, majd a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozóit az eisenachiakat és azok háromszor viszonzták a látogatást. Azonban ezen túlmenően egyéni látogatások is voltak Eisenachba, valamint Baranyába. Az utóbbi években a kapcsolatok különösen az egyéni kapcsolatok fejlődésében domborodtak ki.

A tapasztalatcsere-látogatások rendkívül hasznosak voltak mindkét erdőgazdaság számára.

1968. év őszén az erdőgazdaság igazgatója, főmérnöke és műhelyvezetője a svédországi HUDIKSVALL-ban lévő HIAB (Hydrauliska Industri Aktiebolaget Hudiksvall, Sweden) autódarugyár meghívására Svédországban járt kétételes tapasztalatcserén. Már évekkel azelőtt is a gyár hidraulikus daruit a magyar társerdőgazdaságok számára is az erdőgazdaság gépműhelye szerelte az autókra. A gyárban folytatott tapasztalatcsere és tárgyalások alapján az erdőgazdaság elvállalta a gyár által Magyarországra szállított hidraulikus autódaruk szerelését és a garanciális vevőszolgálat ellátását. Az évek óta tartó együttműködés szépen kifejlődött, a vevőszolgálati teendőket az erdőgazdaság mind a hazai felek, mind a külföldi partner megelégedésére látta el 1972. év végéig, amikor is az erdőgazdaság felszaporodó saját műhelymunkái már nem adtak módot az idegen szolgáltatások ellátására.

Számos esetben keresték fel az évek során az erdőgazdaságot szovjet, csehszlovák, lengyel, bolgár, jugoszláv, osztrák, olasz, német szakemberek, kik mindig nagy el-

A Mecseki Erdőgazdaság dolgozói az eisenachi erdőgazdaságnál.

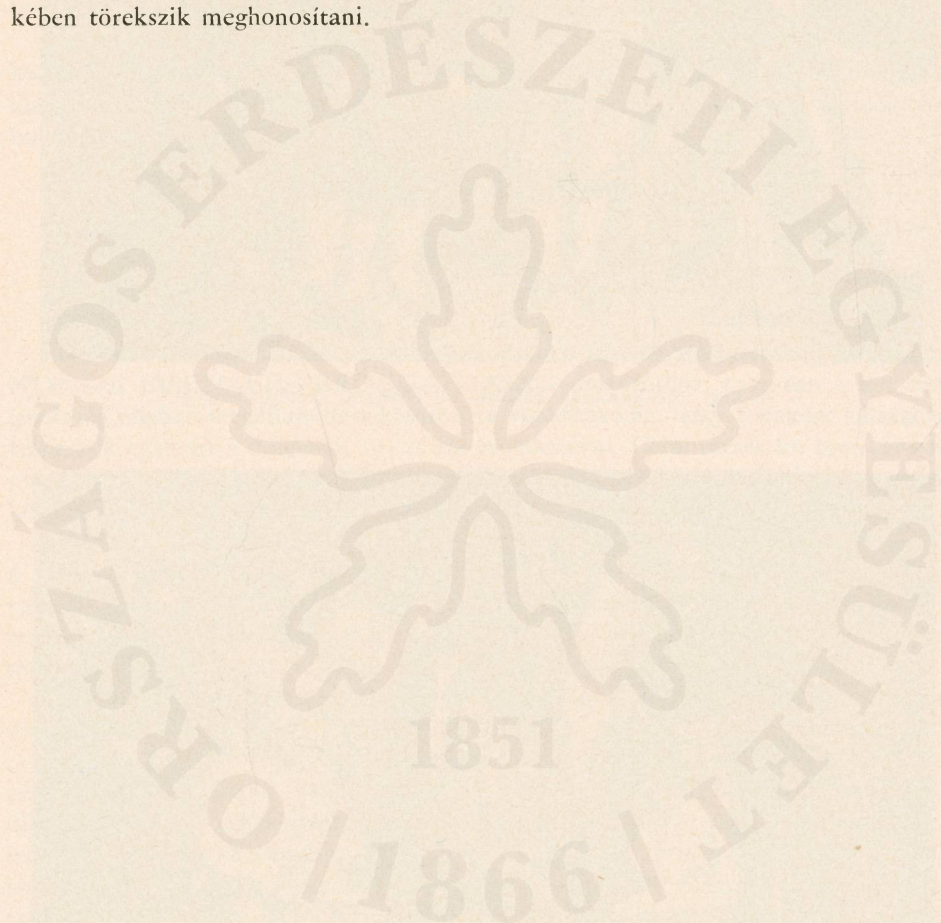
Az eisenachi erdőgazdaság (NDK) dolgozói a baranyai tapasztalatszerén.

ismeréssel távoztak, megismervén az erdőgazdaság dolgozóinak munkáját. Vadászati vonalon főleg nyugatnémet és olasz vonatkozásban épültek ki szilárd és jó kapcsolatok.

Igen hasznos volt az erdőgazdaság fafeldolgozó üzemének rekonstrukciója és modernizálása szempontjából az erdőgazdaság igazgatójának 1974. év elején a svédországi faipari tapasztalatcserén való részvétele.

Az erdőgazdaság vezetőségének általában az az álláspontja, hogy minél nagyobb mértékben meg kell ismerjék dolgozói a külföldi haladó technikát és technológiákat és amennyire az erdőgazdaság anyagi ereje azt engedi, azokat a jövő fejlődése érdekében törekszik meghonosítani.

ZÁRÓSZÓ

Aránylag rövid keretben az elmúlt időszak munkájáról, eredményeiről csupán áttekintést lehet adni. A teljességre való törekvés, a részletek mélyebb elemzése nélkül is kézzelfoghatók azok a nagy változások, amelyek a Baranya megyei — közelebb-ről pedig az állami, üzemi —, az erdőgazdálkodásban a felszabadulás óta bekövetkeztek.

Elérték-e az erdőgazdaság dolgozói a tőlük jogosan elvártakat, elérték-e célkitűzéseiket?

A 30 év a fejlődés során, bár hordott magában hiányosságokat, de a szocialista nagyüzemű erdőgazdálkodás kifejlesztése, kibontakozása során a Mecseki Erdőgazdaság és a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozói eljutottak arra a szintre, hogy évenként és időszakonként rendszeresen teljesítették és teljesítik termelési tervüket. A munkafegyelem megszilárdulása mellett jól képzett szakgárda, számos kormánykitüntetett és kiváló dolgozó segítette és segíti a tervek időben történő szakszerű teljesítését.

A termelést — a minőség javulása mellett —, a termelékenység emelkedése útján, javuló önköltség jellemzi, a fejlődést évről évre javuló gazdasági eredmény jelzi.

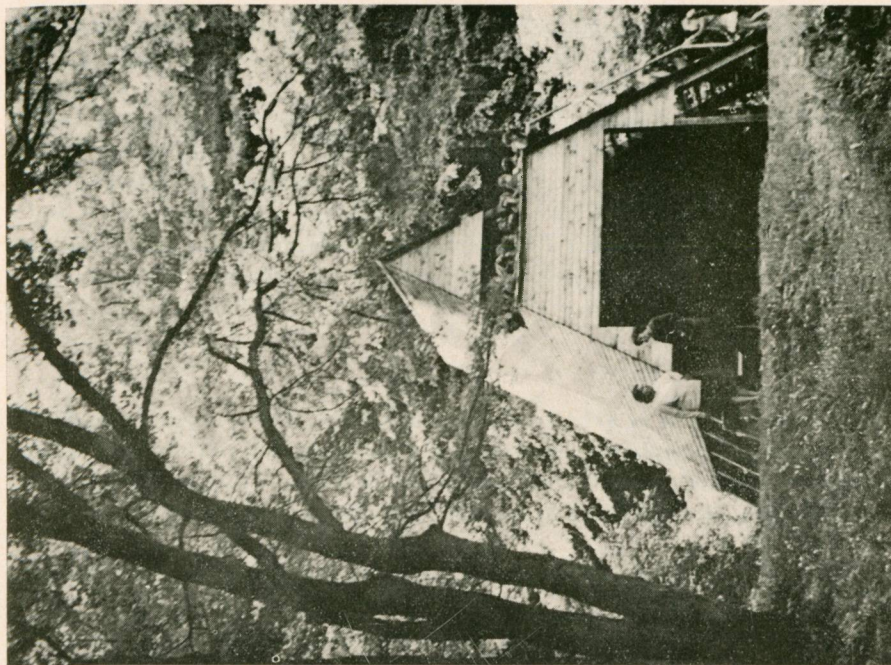
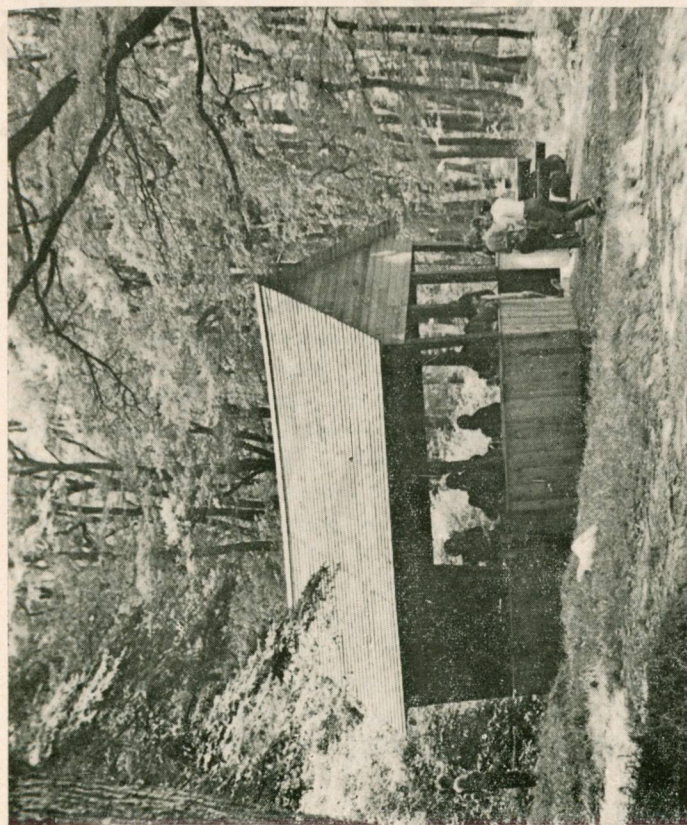
A megye erdőgazdálkodásában biztosítást nyert a bővített újratermelés új erdők telepítésével, valamint a meglévő erdők fatermőképességének fokozásával.

Az erdőtelepítési, erdőfelújítási, erdőnevelési, erdőápolási, a fakitermelési, fafeldolgozási, faanyagszállítási munkafolyamatokban korszerű technológiák nyertek bevezetést. A feudális jellegű erdőgazdálkodásból erdei utakkal feltárt, modern kitermelő, közlelítő, szállító-, rakodógépekkel felszerelt erdőgazdaság nyert kialakítást.

Az erdőgazdaság dolgozói jelentős mértékben járultak hozzá a megye tájainak szépítéséhez, valamint ahhoz, hogy a baranyai erdők — a fatermesztés és egyéb más funkciók mellett — megfeleljenek az erdő közjóléti szerepének, valamint a vízvédelmi feladatoknak. A nulla pontból kiindulva számottevő fafeldolgozó kapacitást nyert kiépítést.

Az erdőgazdasági dolgozók munka- és életkörülményei, szociális körülményei, életszínvonala nagy mértékben javult és megközelíti az ipari dolgozók életszínvonalát.

Eredményeikben számottevő pozitívum, ami az erdőgazdasági dolgozók fejlődésében mutatkozik meg, mind politikai, mind szakmai vonatkozásban. Mind maguk, mind családjuk, gyermekeik jövőjét biztosítva látják, ezért a jövőért dolgoznak.

Mind fokozottabb mértékben érvényesül az erdő „jóléti” szerepe, ennek érdekében jelentős áldozattal épülnek az erdőn a felüdülést keresők számára az erdei pihenők, különféle szociális létesítmények (Kisrét-i erdei pihenők)

Az erdő „jóléti” feladatának érvényesülése érdekében fokozott mértékben gondoskodnak az erdőben a jó ivóvíz biztosításáról is (KÁNYA-forrás, 1974-ben feltárta: CSOKONAY SÁNDOR).

Tisztán látják, hogy a gazdasági feladatok jó megoldása életszínvonaluk emelkedésének alapvető kérdése. Látják, hogy végső célú feladat: több és jobb erdőt biztosítani a népgazdaságnak, a bővített termelést folyamatosan megvalósítani, több, jobb és olcsóbb fát adni az ország iparának és dolgozóinak. A magyar dolgozók egészségének védelme érdekében megvalósítani a jóléti erdőgazdálkodás egészségügyi célkitűzéseit.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Munkás-Paraszt Kormány, a Szakszervezetek Országos Tanácsának Elnöksége, a Mezőgazdasági, Erdőgazdasági és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete, az Országos Erdészeti Főigazgatóság, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium mindig nagyra értékelték az erdőgazdaság dolgozóinak munkáját, eredményeit és számos vállalati kitüntetés, egyéni kitüntetés megítélésével annak biztonságát is adták.

Az erdőgazdaság az 1955/56. gazdasági évben elért eredményei alapján első ízben nyerte el az Élüzem címet. Az 1957/58, az 1958/59. gazdasági évek eredményei alapján mindkét évben ismét az Élüzem kitüntetést érdemelték ki az erdőgazdaság dolgozói. Az 1959/60. gazdasági évben az erdőgazdaság ugyancsak teljesítette az élüzem-feltételeket és ezért az OEF vezetője részéről dicséret oklevélben részesült.

Az 1960/61. gazdasági év eredményei alapján negyedszer élüzem az erdőgazdaság, egyben a termelőszövetkezetek megsegítéséért külön dicséret oklevelet érdemelték ki a dolgozók az OEF vezetőjétől. Az 1961/62. gazdasági év eredményeivel ismét teljesítették az élüzem-feltételeket és dicséret oklevélben részesültek. Az 1962/63. gazdasági év eredményei ismét meghozták az Élüzem címet.

Az 1964/65. gazdasági év teljesítményei az Élüzem címet és a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány és a Szakszervezetek Országos Elnöksége Vörös vándorzászlóját biztosították az erdőgazdaság dolgozóinak. Az 1966/67. gazdasági év eredményei alapján hetedszer élüzem az erdőgazdaság.

Az 1968. év a Kiváló vállalat cím mellett ismét meghozta a Vörös vándorzászlót. Az 1969. év jó eredményeit a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter és a MEDOSZ Elnöksége oklevélben ismerte el.

Az 1970. évi eredmények alapján ismét Kiváló vállalat az erdőgazdaság, majd az 1971. évi eredmények ugyancsak meghozták a Kiváló vállalat címet.

Az 1973. évi szocialista munkaversenyben és a vállalati terv eredményes megvalósításáért végzett jó munkájáért a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, valamint a MEDOSZ Elnöksége elismerő oklevélben részesítette az erdőgazdaság dolgozóit.

Összevetve a Mecseki Erdőgazdaság, illetve a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozói hét esetben érték el az élüzem, három esetben a kiváló vállalat kitüntetését, ezen belül két esetben nyerték el a vörös vándorzászlót és munkájukért négy esetben részesültek dicséző oklevélben.

Az eredmények eléréséből kivették részüket az erdőgazdaság fizikai és szellemi dolgozói. Kivették részüket a csemetetermelők, az erdőművelők, a motorfűrészes fakitermelők, a fogatosok, a fagyártmánytermelők, a gépkézelők, a gépjárművezetők, a gépszerezők, a rakodómunkások, a vasútüzemi dolgozók, az építőipari dolgozók, a kerületvezető erdészek, a kerületvezető vadászok, a rakodókezelők, a technikusok, a mérnökök, az erdésztervezetők, az erdőgazdaság központi dolgozói. Az erdőgazdasági dolgozók közös nekifeszülése, közös akarata, egybefogása hozta meg az elmúlt évek szép eredményeit.

Amikor az ágazat fejlődését, eredményeit tártuk az olvasó elé, elsődleges célunk az volt, hogy emléket állítsunk az elmúlt 30 évben becsületesen helytálló erdőgazdasági dolgozóknak, ugyanakkor meg kell emlékeznünk a társadalmi szervek mindenkor hatatos segítőkészségéről. Az erdőgazdaság és dolgozói a megye gazdasági, tudományos és társadalmi életében számottevő helyet foglalnak el. Ennek megfelelően jelentkezett a párt- és társadalmi szervek támogatása, az erdőgazdasági dolgozók munkájának megbecsülése.

Végigtekintve a megye erdőgazdasági dolgozóinak 30 éves eredményein, úgy ítéljük, bizalommal tekinthetnek a jövőbe, az erdőgazdaság fiatal szakgárdája az elkövetkező esztendőknak kellő tapasztalatokkal gazdagon felvértezve indulhat, még szebb és gazdagabb sikerek elérésének reményében.

A JÖVŐ

A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság egyike az ország legdinamikusabban fejlődő erdőgazdaságának – az elmúlt 30 év alatt gazdálkodásában, eredményeiben –, a 30 év adta lehetőségek keretein belül –, magas szintet ért el.

Felmerül bennünk a kérdés, a jövő szempontjából mi a teendőnk az elért szín-

vonatkozásában? Azonban kizárólag a szinttartás nem volna kielégítő sem a népgazdaság, sem az erdőgazdaság dolgozóinak szempontjából. A jelenlegi helyzetet a jövő teendőinek reális kialakítása szempontjából nagyon tárgyilagosan kell felmérnünk, értékelnünk, megjelölnünk a jövő célkitűzéseit, azután teendőinkről döntenünk.

Elvitathatatlan tény, hogy az erdőgazdasági munkákban a felszabadulás óta hatalmas előrehaladást sikerült elérni a Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság dolgozóinak és a jogelőd erdőgazdaságok dolgozóinak. Az erdőnevelés, a bővített újratermelés terén elért jelentős eredmények mellett jóformán a nulla pontról kiindulva számottevő előrehaladást sikerült elérni a nehéz testi munka megkönnyítése terén, mindamellet az eleven munka leváltása holt munkával nem történhetett meg komplex módon és a munka termelékenységének fokozása, valamint az önköltség csökkentése ellenére is az erdőgazdasági munkák műszaki színvonala más országokhoz képest elmaradott. Ennek egyik oka a külföldön kialakított, nagyobb teljesítményű, és kimondottan erdőgazdasági célokra gyártott gépek behozatalának és üzemeltetésének nehézsége, az anyagi források korlátozottsága, a haladóbb technológiák ismeretének hiányossága, az üzemeltetés hiányossága. E problémák mellett, bár az élő munka csökkentése a korszerűbb technika alkalmazását kívánja, nem hanyagolható el azok a feladatok sem, amelyek a rendelkezésre álló eszközök jobb kihasználását, a feladatok gazdaságosabb teljesítését, szakszerűbb kivitelét biztosíthatják.

Nagyon világosan kell látnunk, hogy a magyar népgazdaság viszonylatában, egyben az erdőgazdálkodás viszonylatában is, a termelés növelésére a jelenlegi, sok vonatkozásban, extenzív módszerekkel és eszközökkel már nincsen mód.

A világszínvonal alakulása — az erdőgazdálkodás terén is — azt mutatja, hogy a fejlődésnek egy újabb, gyorsan változó szakasza kezdetén vagyunk. Bonyolultabbá, komplexebbé váltak a feladatok. Harminc esztendő elmúltával a népgazdaság és a magyar társadalom a magyar fagazdaságtól az elmúlt időszakhoz viszonyítva ma már hasznosság, eredményesség, hatékonyság és sok minden más vonatkozásban eltérő igényeket támaszt. Ennek megfelelően nagyon reálisan kell megfogalmaznunk és meghatározni a célkitűzéseinket, az elérendő és elérhető szintet, tekintetbe véve a várható változásokat: az élő- és holtmunka viszonyában, az eszközökben, a szellemi ismeretek vonatkozásában és a szervezési színvonal tekintetében.

A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság távlati gazdálkodásában, koncepcióterveinek kialakításában, úgy véljük, célul kell kitűzzük:

I. Az optimális termelésbővítést, azon belül a maximális mértékben biztosítani kell a bővített újratermelés változatlan megvalósítását, sőt el kell érjünk — a múlt-hoz viszonyítva —, annak fokozását. Az egész világ anyag- és energiaválságban van, a jövőben ez számottevően fokozódni fog. Egyedül a fagazdaság rendelkezik megújítható nyersanyagforrással, annak megújítását a maximális méretekben biztosítani kell, a népgazdaság, a magyar dolgozók fokozódó igényeinek, valamint az exportigények kielégítése érdekében.

II. Mint szociálpolitikai célt, meg kell valósítani — a tartalmas üzemi demokrácia keretében — a jóléti gazdálkodást. Az erdőgazdaságon belüli szociális eredmények mellett növelni kell az erdők közjóléti szerepét, a nagyobb települések melletti erdőállományok egy részét fokozatosan alkalmassá kell tennünk a dolgozó nép kulturáltabb pihenési lehetőségeinek megteremtésére.

III. A termelékenység fokozása, a nehéz testi munka további csökkentése, az élő munkának holt munkával történő hatékonyabb helyettesítése, az eredményesebb és gazdaságosabb gazdálkodás érdekében fejleszteniünk kell a termelés technikát. Az új és fejlettebb technikához nevelniünk, képezniünk kell szakembereinket. A termelés technika fejlesztése során a tudományos eredményeket a maximális mértékben kell a gyakorlatban alkalmaznunk.

Úgy véljük, minden más tevékenységünk és feladatunk ezen I—III. fő feladat megvalósítása érdekében kell történnjen, a megvalósítást pedig az erdészetek önállóságának nagy mértékű kiszélesítésén keresztül látjuk helyesnek megvalósítani.

Szem előtt tartva az I—III. fő célkitűzésünket, csak igen nagy vonásokban van módunkban vázolni a feladatoknak azt a sokrétűségét, sokféleségét, amelyekre figyelmünk ki kell terjedjen.

Az optimális termelésbővítés, a bővített újratermelés megvalósítása elsősorban erdőművelési, erdőfelújítási és erdőtelepítési, erdőnevelési feladat. Fejleszteniünk kell tehát továbbra is az erdőállományt, a gazdálkodásunk alá vont termőhelyek fatermőképességének fokozottabb mérvű kihasználásával, erdőtelepítéseinkben a fafajok kedvező arányával — a meglévő erdőkben —, az adott termőhelyen több, jobb fatömeget biztosító fafajok cseréjével, ahol a termőhelyi adottságok jó eredményt ígérnek gyorsan növekvő fafajok cseréjével.

Hazánk a világon az első a vonatkozásban, hogy a IV. ötéves terv során beindította az erdészeti fafajta minősítést, és állami felügyelet, állami ellenőrzés mellett biztosítja a magyar erdők jövő erdőállományainak kellően megalapozott minőségi fajta összetételét. E tény hennünket is kötelez arra, hogy a múlthoz képest fokozottabb mértékben használjuk fel a fafaj-nemesítési kutatások eredményeit. El kell érjünk — különösen és elsősorban a fenyőszaporítóanyag felhasználása terén —, hogy a jövőben maximálisan nemesített mag, illetve csemete kerüljön felhasználásra.

A 30. év végére a csemetetermelésben sikerült erőteljes koncentrációt elérni. A koncentráció további kiszélesítése, az öntözőberendezések biztosítása, a fóliaházak technológiák fejlesztése, a burkolt gyökérzetű szaporítóanyag termelésének fokozásával nagyobb ütemben kell bevezetnünk az intenzív csemetetermelési eljárásokat.

A legalacsonyabb élő munkát igénylő technológia mellett döntött az erdőgazdaság, amikor megvásárolta a „Paperpot” („papírcellás”) technológiát biztosító gépsort. E technológiával a legnagyobb mértékben azon keresztül takarítunk meg munkacserét, hogy elmarad: a talajelőkészítés, a vetés, az ápolás, esetleges iskolázás, aláágás után kézi kiemelés, csomagolás stb.

A nyár- és fűzcsemete-termelés terén biztosítva látjuk, hogy a jövőben már csak „engedélyes” termelőktől származó anyagot biztosítsunk mind az erdőgazdaság, mind a társerdőgazdaságok, valamint az országfásítás erdősítéseihez, azonban meg kell valósítanunk a bédai csemetektől járulékos beruházásait.

Az erdőművelés költségei jelentősek, a fakitermelésből származó eredmények mintegy 20⁰/₀-át viszik el. A jövőben lényegesen olcsóbban kell elvégeznünk az erdőművelést.

Erdőtelepítéseinkben, erdőfelújításainkban bevezetésre tervezzük a gazdaságosabb erdőművelési eljárásokat, alkalmazni kívánjuk a fejlettebb technikát. Csökkenteni és mérsékelni tervezzük az évszakonként jelentkező munkacsúcokat (természetesen a biológiai lehetőségek és adottságok keretén belül).

Kidolgoztuk és kikísérleteztük az új, zárt erdőművelési technológiánkat:

- talajelőkészítés,
- erdősítés,
- hálózat,
- hektáronkénti csemeteszám,
- ápolás,
- a tisztítás vonatkozásában.

A jövőben minden termőhelyen és állománytípusban ezt a zárt erdőművelési technológiát alkalmazzuk. Technológiánk szem előtt tartja az erdősítések előtti racionális termőhelyértékelést az erdőállományok teljesítőképességének fokozása szempontjából, egyben a termőhelyeket megfelelő célállományok létesítésével törekszik hasznosítani. Természetesen munkánkban törekszünk a rugalmasságot biztosítani és arról gondoskodunk, hogy az erdőfelújítási és erdőtelepítési eredményeket állandóan mérve az ellenőrzés, az összehasonlítás adjon majd választ arra, hogy kidolgozott és a gyakorlatba vitt technológiánkban milyen változtatásokat kell végrehajtanunk az évek során. Rendkívül fontosnak tartjuk a számszerű elemzés következetes elvégzését.

A jövő erdejét illetően az erdőművelési technika helyett fokozatosan a fahasználati technika kezd meghatározó lenni. A fahasználat keresi azokat a megoldásokat, amelyek lehetővé teszik — a múlt gyakorlatához viszonyítva —, a kedvezőbb biotechnika biztosítását, az erdőművelésnek pedig olyan lehetőségek után kell kutatnia, amelyekkel a magtermést nélkülöző években is végrehajthatók a vágásfelújítások.

Teljes talajelőkészítést csak ott és olyan körülmények között, olyan eszközökkel tervezünk, ahol az előkalkuláció erre kedvező önköltségi mutatókat ad és a maximális mértékben csökkenthető az élőmunka-felhasználás. A 20—25°-nál meredekebb területeken a részleges, a pásztás talajelőkészítések megfelelő gépi elvégzésével kívánunk eredményt biztosítani. Jelentős élőmunkaerő-megtakarítást tervezünk elérni a vegyszeres talajelőkészítés, -ápolás, növényvédelem intenzívebb alkalmazásával. Természetesen a vegyszereket csak ott és olyan helyen tervezük alkalmazni, ahol nem áll fenn a biológiai egyensúly megbontásának veszélye.

A természetes felújítási lehetőségeket a maximális mértékben kívánjuk kihasználni, mindenütt ahol arra a termőhelyi viszonyok lehetőséget adnak. Az újulat védelmét, megkímélését intenzívebb vágástéri feltárással tervezük biztosítani, aminek előnyét a faanyagok kiszállítása is élvezni fogja.

A gazdaságossági küszöb alatti területeken nem kívánatos költséges erdősítések alkalmazása helyett mérlegelés tárgyává tesszük, hogy nem célszerűbb-e megelégedni az alacsonyabb értékű fafajok felújításával? Ezzel szemben a jó termőhelyeken — mindenütt, ahol a terepadottságok megengedik — fokozni fogjuk a művelés intenzitását, — a már kidolgozott zárt technológia keretén belül a gépi technológiák maximális alkalmazásával. Ahol viszont a talajelőkészítésben, ültetésben, ápolásban a gépek nem alkalmazhatók — a múltban már jó bevált „ékásós” ültetés alkalmazását helyénvalónak tartjuk, sőt törekedni fogunk annak technológiáját olyan irányban kifejleszteni, hogy ezt a módszert minél kevesebb élőmunka-ráfordítással tudjuk alkalmazni.

A helikopteres vegyszeres ápolásban szerzett kedvező tapasztalataink felhasznál-

lásával továbbra is alkalmazni tervezzük a vegyszeres ápolást, mindemellett szem előtt tartjuk a biológiai védekezés fontosságát, annak maximális mértékben való felkarolását. A vadlétszám megfelelő szabályozására, az erdő vadeltartó-képességének mértékében, nagy gondot fordítunk.

Erdeink olyan élőfakészlet-többséggel rendelkeznek, amelyek nagyobb mértékben teszik lehetővé a népgazdaság szükségleteinek kielégítését. A termelés bővítésének akadályát képezi az alacsony technikai színvonal. A növekvő igény kielégítése — a jelenlegi technikai szinten —, jelentős munkaerő bevonását kívánja meg. A munkaerő-bázis növelésére úgyszólván nincsen lehetőség. Ezenkívül mind fokozottabb mértékben jelentkeznek olyan jellegű munkák (például a mind nagyobb volumenű kergezési feladat), amelyeket munkaigényességük miatt a termeléstechika fejlesztése nélkül ma már emberi erővel elvégeztetni nem lehet. Indokolt tehát, hogy a fahasználat terén olyan termeléstechikát, a gépeken keresztül olyan munkamódszereket alkalmazunk, amelyek kisebb fizikai erőkifejtést igényelnek, egyben lényegesen termelékenyebbek.

Az 1974. évre 240 000 nettó m³ faanyag kitermelését irányoztuk elő. 1980-ig a fakitermelés mintegy 11%-os növelésével számolunk, ugyanakkor nagyon reális felmérés alapján, a fakitermelő munkaerő mintegy 20%-os csökkenése várható (a beiskolázásra beszervezett fiatalokkal történő pótlás mellett is, kiöregedés, egyéb okból származó lemorzsolódás). Az erdőgazdaság a múltban a maximális mértékben törekedett kihasználni a hosszúfás közelítésben, a komplex termelésben rejlő pozitívumokat. Ezen a vonalon — a munka jelenlegi szervezettsége —, valamint a rendelkezésre álló eszközökkel a termelékenység tovább már nem fokozható.

A fahasználat terén jelentkező problémáikat:

- az 1 m³ nettó fára vonatkoztatott élőmunka-ráfordítás csökkentésével,
- a termelési struktúra megváltoztatásával,
- a fakitermelési feladatok lehető koncentrálásával,
- új termelési technológiák, komplex géprendszerek segítségével látjuk megoldhatónak.

Távlati elgondolásaink szerint:

- 1980-ra az erdei vágásokban, valamint a vágások szélén a faanyagok választékolását mintegy 20%-ra csökkentjük,
- a faanyagok választékolása erdei, valamint közúti kövesút mentén mintegy 60%-ra növekszik,
- a hosszúfás szállítást, a fatelepen történő feldolgozást mintegy 20%-ban teljesen realitásnak és elérhetőnek tartjuk.

A választékolásnak az alsó felkészítő telepeken való bevezetése érdekében Hosszúhetényben és Vajszlón képezzük ki a fűrészüzemek mellett központi alsó felkészítő telepet. A lombos fának központi felkészítő telepeken való választékolására vetődnek fel bizonyos bizonytalanságok, hiszen világviszonylatban még kiforratlanok a tapasztalatok. Annak ellenére az a véleményünk, hogy helyes úton járunk, amikor a meglévő géppark részbeni kiegészítésével megkezdjük a szállítható hosszban szállított hosszú lombos fának központi telepeken való feldolgozását. A távlati jövő megalapozása érdekében az a célunk, hogy alapvető tapasztalatszerzés birtokába jussunk, mert nézetünk szerint csak így tudjuk lépésről lépésre kifejleszteni, megtanulni és ökonómiai elemzésekkel állandóan finomítani, gazdaságossá tenni ezt a jövő tech-

nológiáját. Ha nem foglalkoznánk ennek a technológiának megvalósításával, rengeteg időt mulasztanánk és veszítenénk el, lemaradnánk.

A gépek hatékonyságának elérése érdekében biztosítanunk kell:

- a termeléskoncentráltást,
- a feltárást,
- a munkahelyi szervezést, e vonatkozásban elsődlegesen a vágástéri feltártságot, mert a gépeknek a vágástéren való mozgatását, a különböző munkafázisok összehangolását csak ezen az úton lehet megteremteni.

A koncentrálttságot természetesen nem úgy értelmezzük, hogy összefüggő hatalmas végvágások kialakítását tervezzük. A koncentrálttságot úgy értelmezzük, hogy az üzemterv adta kereteken és lehetőségeken belül törekszünk a feladatokat lehetőleg egy körzetre megszabni, hol az ott alkalmazott gépek hatósugara még kedvezően használható ki.

A vágástéri feltárással a vágásterületeket olyan egységekre bontjuk, amelyekben belül lehetőség nyílik a korszerű gépek, eszközök, valamint az alkalmazott munkaszervezet felhasználásával a fakitermelés gazdaságos, a természetes újulatot kímélő levezetésére, majd az erdőnevelés során annak életébe való gyakori és kíméletes beavatkozásra.

Széles körű hazai és külföldi információszerzés alapján igyekszünk teljes tájékozottsággal bírni az erdőgazdálkodás területén alkalmazott legújabb gépekről, komplex gépsorokról. Az erdőgazdaság anyagi erejéhez, terep- és állományadottságaihoz mérten minden törekvésünk az lesz, hogy a beszerezhető és nálunk is alkalmazható legújabb fakitermelő, közelítő és szállító-, valamint rakodógépek erdőgazdaságunknál alkalmazásra kerüljenek, egyrészt a termelékenység növelése, másrészt dolgozóink megkímélése érdekében. Ilyen megfontolásból vásároltuk a cseh gyártmányú LKT 75-ös csuklós traktorokat is.

Terveink szerint a fahasználat gépsítettségében az 1980. évre a következő gépsítettséget kívánjuk biztosítani:

— fakitermelés	99 ⁰ / ₀
— közelítés	50—60 ⁰ / ₀
— kiszállítás	95 ⁰ / ₀
— szállítás	100 ⁰ / ₀
— rakodás	80 ⁰ / ₀
— kérgezés	80—90 ⁰ / ₀

A megtermelt faanyag optimális komplex feldolgozásának és hasznosításának akadálya a rendelkezésre álló fafeldolgozó bázisok és kapacitás korszerűtlensége. A múlt értelmezésében vett ún. „fagyártmánytermelő műhely”-ek (annak idején jelentős mennyiségű bányabélésanyag, iparvasúti talpfa, szőlőkaró-igény kielégítése mellett) betöltötték történelmi hivatásukat. A múlthoz képest a ma kívánalmai mind a hazai, mind a külföldi piacon, méretpontosságban, minőségben és választékban lényegesen magasabbak. A fizikailag és erkölcsileg kopott, a feladatnak meg nem felelő fafeldolgozó berendezésekkel a jelen és a jövő piac igényeit kielégíteni nem tudjuk.

A fafeldolgozási feladatainkat kevesebb, de jobban felszerelt fafeldolgozó üzem-

mel tervezzük megoldani, ennek érdekében a fahasználat koncentrációjával párhuzamosan a fafeldolgozás koncentrációját is megoldjuk, ennek kezdeti lépései a hosszúhetényi és a vajszlói fűrészüzem modernizálása. A fafeldolgozás termelésttechnikai színvonalának emelése érdekében a szükséghez képest tervezzük a technológiai alapgépek lecserélését korszerű alapgépekkel. Tervbe vesszük a rönktéri és a készáru-téri anyagmozgatás nagy mértékű gépesítését is.

A félkésztermékek termelése mellett jelentős mértékben tervezzük a késztermékek termelését, ennek érdekében kiépítjük a gőzölő és szárítókapacitást, valamint a fűrészüzemek mellett a továbbfeldolgozó vertikumokat. Intézkedéseinken, építő- és szervező munkánkon keresztül az erdőgazdaság jelenlegi 36 000 gömbfaköbméter fafeldolgozó kapacitása az 1980. évre mintegy 60 000 gömbfaköbméterre fog emelkedni.

A fakitermelés, fafeldolgozás, famegmunkálás koncentrálása, valamint mennyiségi növelése mellett problémaként jelentkezik a vékony erdei faanyagok, valamint a fafeldolgozásból származó hulladékanyagoknak gazdaságos hasznosítása. Célul tűzzük ki, hogy ezt a problémát kimozdítjuk a jelenlegi holtpontról.

Az erdőfeltárás területén a fejlesztést egyrészt a fahasználat koncentrációjához, másrészt a hosszúfás szállítási technológia kívánalmainak megfelelően kell megoldjuk — mind az új utak létesítése terén, mind a meglévő feltáró úthálózat egy részének korszerűsítése vonalán. Útjaink hatékonyabb és olcsóbb karbantartásának, állagfenntartásának érdekében korszerűbb útkarbantartó eszközökről kell gondoskodnunk.

Korszerűsíteniünk kell az erdőgazdasági gépek javító bázisait is. E vonatkozásban az erdészeteknél lévő gépjavitó műhelyeket oly mértékben szereljük fel és modernizáljuk, hogy minden olyan munka, ami az erdészeteknél elvégezhető, az ezekben a műhelyekben elvégezhető legyen. Tehát az erdészeteknél gazdaságosan elvégezhető gépkarbantartási, javítási feladatokat decentralizáljuk. Ezzel szemben a speciális javítási feladatokat az erdőgazdaság központi gépjavitó műhelyére koncentráljuk.

A tervezett korszerűbb technikát, termelőeszközök kihasználását csak megfelelő számú, kellő szakmai felkészültségű, a termelés céljaival mind egyénileg, mind erkölcsileg, mind anyagilag érdekelt dolgozókkal tudjuk csak biztosítani. Mind képzettebb munkaerőre lesz szükség. A tervezett fejlesztés során a technológiai előírásokat végrehajtó dolgozók feladata is fokozatosan meg fog változni. A fizikai erőkifejtés helyett mind nagyobb arányban a gépek irányítójává kell váljanak dolgozóink. Nőni fog a termelési folyamatokban a szellemi munka aránya. A tudomány termelőerővé válásának folyamatában rohamosan növekszik a szellem, különösen a magasan kvalifikált szellemi munka iránti igény. Elmosódik a közvetlen és a közvetett munka közötti aránytalanság, határvonal. A korszerűbb és drágább termelőeszközök kezelése nagyobb szakértelmet igényel, házilag megszervezett szakoktatásunknak ezt biztosítani kell. Feladatainkat teljesítő munkaerő összetételében törvényszerűleg átalakulás fog bekövetkezni, ehhez a kvalifikált munkaerőt ki kell képeznünk és biztosítanunk kell. Ennek érdekében folyamatos és súlyponti feladatunknak tesszük a termelés differenciáltsága szerinti differenciált munkaerő szervezését, biztosítását. Ennek érdekében szociálpolitikai intézkedéseken keresztül tervezzük biztosítani a stabil törzsgárdát, az erdőgazdasági munkahelyek vonzóvá tételét, állandóan fejlődő élet-

színvonalat, hogy mindezek eredőjeként az erdőgazdasági dolgozók a tulajdonosi öntudattal teljesítsék feladataikat.

Annak felismerése, hogy az új tudományos eredmény, a gyakorlati eredmény, az új technológia és annak alkalmazása közé egyre kevesebb „várakozási idő” ékelődik, valamint a mindinkább terjedő gyakorlat, hogy a tudományos kutatások növekvő részét közvetlen a gyakorlati alkalmazás igényével végzik, egyre fontosabb szerepet juttat az információs tevékenységnek erdőgazdaságunkban is. Ezen felismerés birtokában figyelmünket mind a belső, mind a külső hatékony, és gyors, pontos, megbízható információs rendszer kiépítésére fordítjuk. Különösen súlyt helyezünk a belső információ megbízhatóságára — a bizonylati fegyelemre —, a pontos, megbízható statisztikai adatszolgáltatásra, annak érdekében, hogy helytelen informáltság alapján gazdaságilag vagy erkölcsileg az erdőgazdaságra káros döntések ne születhesse-
nek. A gazdasági, közigazgatási, tudományos és műszaki információs rendszer kiépítése mellett különös figyelmet szentelünk mind a hazai, mind a külföldi piaci információknak, mint termelvényeink értékesítése egyik alappilléreinek.

Célkitűzéseink megvalósítása során ügyelünk arra, hogy:

- a vállalati érdek összhangban legyen a népgazdasági érdekekkel, illetve feladataink végrehajtása során ne kerüljünk összeütközésbe a népgazdasági érdekekkel,
- a vállalati érdek tartsa szem előtt az erdőgazdasági dolgozók életszínvonalának egyensúlyi helyzetét, a szociális ellátottság, a munkakörülmények, az életkörülmények állandó és folyamatos javítása mellett.

Az előttünk álló feladatok szépségesen nagyok, a szakmájukat szerető erdőgazdasági dolgozókra buzdítóak. Nem becsüljük le feladatainkat, törekszünk a feladatok nagyságához méltóan, kellő hozzáállással nekilátni feladatainknak. Bízunk saját erőnkben. Bízunk pártunk, szakszervezetünk, felettes hatóságunk, valamint a velünk kapcsolatban álló társadalmi szervek és társerdőgazdaságok, vállalatok mellénk állásában. Bízunk abban, hogy erdőgazdaságunk dolgozói — múltjukhoz méltóan — célkitűzéseink végrehajtása során az elkövetkező 30 esztendőben újabb sikereket érnek el a maguk és a népgazdaság javára.

Úgy legyen!

Pécs, 1974. augusztus. 5.

CSANÁDI BÉLA
igazgató

széles
széles
széles
széles

KORMÁNYKITÜNTETETEK

- BECK ANTAL mag- és csemetetermelési előadó
Munkaérdemrend bronz fokozata, 1966
- CSANÁDI BÉLA igazgató
Bedő Albert-díj, 1974
Munkaérdemrend ezüst fokozata, 1971
Erdészet kiváló dolgozó, 1963
Árvízvédelemért emlékérem, 1965
Vállalat kiváló dolgozó, 1967
Erdészet kiváló dolgozó, 1958
Munkaérdemrend bronz fokozata, 1959
Erdészet kiváló dolgozó, 1956, 1958, 1964, 1970
- GEREDEI JÓZSEF erdészetvezető
BM tűzrendészeti aranyérem, 1965
Munkaérdemrend ezüst fokozata, 1966
- GYAPAY JENŐ igazgatóhelyettes főmérnök
Munkaérdemrend ezüst fokozata, 1952, Erdészet kiváló dolgozó, 1954, 1960, 1964, 1968, Szocialista Munkáért Érdemérem, 1957, BM tűzvédelmi aranyérem, 1964, Munkaérdemrend arany fokozata, 1965, Bedő Albert-díj, 1966, Munkaérdemrend ezüst fokozata, 1970, Felszabadulási Jubileumi Emlékérem, 1970, Külkereskedelem kiváló dolgozó, 1971, Munkaérdemrend arany fokozata, 1973, Haza Szolgálatáért érdemrend arany fokozata, 1973
- KASZA FERENC igazgató
Munka érdemérem ezüst fokozata, 1971
Munka érdemérem ezüst fokozata, 1971
Munkaérdemrend bronz fokozata, 1968
Erdészet kiváló dolgozó, 1954, 1961, 1966, 1971
„Szocialista munkáért” Érdemérem, 1958
Munkaérdemrend bronz fokozata, 1967
Munkaérdemrend bronz fokozata, 1968
- LOVAS JÓZSEF erdészetvezető
RÉPÁSSY LÁSZLÓ ker. oszt. vez. helyettes
SZALLER KÁROLY gépkocsivezető
SZÖRÉNYI MÁRTON gazdasági ig. helyettes
- VIZVÁRI JÁNOS erdészetvezető

ERDÉSZET KIVÁLÓ DOLGOZÓK

ABAI FERENC műszaki vezető	1969	LUDVIG RUDOLF gépállomásvezető	1961
BACHMANN ÁDÁM kerületvezető erdősz	1970	LAJOSBANYAI ISTVÁN erdőszetvezető	1961
BACHMANN ÁDÁM fakitermelő	1973	LOVAS JÓZSEF erdőszetvezető	1968
DR. BAY LÁSZLÓ számviteli csop. vez.	1964	LÁSZLÓ JÓZSEF személyzeti előadó	1969, 1971
BATTYÁNY JÁNOS keresk. oszt. vez.	1970	MOLNÁR ISTVÁN	
BECK ANTAL csem. term. előadó	1971	fahasználati előadó	1958, 1961, 1966
BEDŐ SÁNDOR MÁV rakodókezelő	1970	MÁRKUS ISTVÁN gépesítési brigádvezető	1964
BECK JÁNOS felterhelő munkás	1972	MOLNÁR JÁNOS kerületvezető erdősz	1969
BEDŐ SÁNDOR MÁV rakodókezelő	1973	MÜLLER JÓZSEF fakitermelő	1974
BENCIS FERENC anyagforgalmi előadó	1970	NYIRI KÁLMÁN felterhelő munkás	1972
BIEN JÓZSEF kerületvezető erdősz	1974	NIGRINY ZOLTÁN vasútüzemi előadó	1973
BOBÁNOVICIS LÁSZLÓ szállítási előadó	1970	PANTA ISTVÁN műszaki vezető	1965
BÖRÖCZ JÁNOS műszaki vezető	1965, 1972	PÉTER SÁNDOR szakmunkás	1972
BRUSCH FERENC kovács	1972	PÜSKI ÁRPÁD fővadász	1971
BUDAI ISTVÁN kerületvezető erdősz	1973	RÉPÁSSY LÁSZLÓ anyagforg. előadó	1961
CHRENÓCZY N. TIBOR		RECHT JÁNOS erdőszetvezető,	
erdőműv. csop. vez.	1958	fahasználati csop. vez.	1964, 1973
CSOMOR BÉLA kerületvezető erdősz	1972	REISCH ANTAL munkaügyi előadó	1969
CZIPSZER MIKLÓS erdőszetvezető	1969	RABB ANTAL gépkocsivezető	1970
DUDÁS JÓZSEF fakitermelő	1974	RABB ERNŐ gépkocsivezető	1970
FRIDRICH MIHÁLY MÁV rakodókezelő	1958	SOMOGYI ZOLTÁN	
FRIGYESI JÓZSEF kerületvezető erdősz	1965	erdőhasználati csoportvezető	1959
FÓRIS JÁNOS műszaki vezető	1969	STEINBACHER ANTAL rakodókezelő	1963
GÁBOR ANTAL erdőszetvezető	1958, 1970	SCHNEIDER FERENC mélyépítési előadó	1964
DR. GOÓR JÓZSEF igazgatóhelyettes	1971	SCHERDÁN ANTAL szalagfűrészes	1972
GYURISITS TAMÁS term. oszt. vez.	1961, 1968	SZÜCS KÁROLYNÉ	
HORVÁTH ISTVÁN gépkocsivezető	1974	csemetekerti csoportvezető	1959
HORVÁTH JÓZSEF kerületvezető erdősz	1961	SZELI PÉTER kerületvezető erdősz	1968
HOHMANN ANTAL kerületvezető erdősz	1964	SZÉKELYHIDI ENDRE	
HARKA ISTVÁN szakmunkás	1972	pénzügyi csoportvezető	1973
IMHOFF ISTVÁN műszaki vezető	1969, 1973	SZÁNTÓ SÁNDOR műszaki vezető	1969
IZMÉNYI KÁROLY műhelyvezető	1970	SZABÓ LÁSZLÓNÉ könyvelő	1970
JELASICS ISTVÁN szakmunkás	1970	SZÖRÉNYI MIKLÓS erdőszetvezető	1970
JÁRÁNYI KÁROLY vszb. titkár	1972	SZÖRÉNYI MIKLÓSNÉ adminisztrátor	1974
KRÁMER ANTAL		TIHANYI LAJOS	
igazgatóhelyettes	1959, 1968, 1971	szakirányítási csoportvezető	1965
KEREPESI JÓZSEF		ÚJLAKI TIVADAR erdőszetvezető	1959, 1961
fagyártmány term. előadó	1965	VOGL HENRIK vadászati szakelőadó	1958
KESZTHELYI JÁNOS traktorvezető	1973	ZAKLAJDA JÓZSEF	
JERSZI LAJOS kerületvezető erdősz	1972	kerületvezető erdősz,	
DR. KOLLWENTZ ÖDÖN		erdőszetvezető	1968, 1970, 1973
erdőművelési csoportvezető	1965	ZOMBORI TAMÁS kerületvezető erdősz	1971
DR. KÖVES GUSZTÁV jogtanácsos	1969	ZSIDI LAJOS kerületvezető erdősz	1961
KOVÁCS JÓZSEF áruforgalmi előadó	1970	TEIMEL JÓZSEF fakitermelő	1973
KOVÁCS JÓZSEF traktorvezető	1973		

NYUGDÍJASAINK

Aszalós László
Bach Arpádné
Bank István
Benkő Béla
Biczó Rezső
Bognár István
Bóder József
Bonyár Gyula
Csánki László
Csomor János
Czuczor Ferenc
Dr. Dallos József
Deli Antal
Demhart Józsefné
Farbaky Pál
Ferenczy Aranka
Fenyvesi Ferenc
Fisli Viktor
Fodor Imre
Frígyesi József
Füst István
Füzi János
Gyapay Jenő
Gyimesi Kálmán
Halmos Mária
Hausmann Márton
Hegedüs Gyula
Hideg Rezső
Járányi Ferenc
Kaisz György
Kasza Ferenc
Kelemen Pál
Dr. Kollwenz Ödön
Kovács Sándor
Kovács József
Krajczár Péter
Id. Köves Gusztáv
László József
Laczkó Béla
Lombosi Józsefné
Ludvig Rudolf
Lux Zoltán
Maly László

Maronics János
Matkovics János
Meggyesi Vera
Mozsgai János
Mojzer Károly
Nagy János
Nagy Sándor
Nagy Vince
Németh János
Papp Ferenc
Pataki Ferenc
Rajnai Nándor
Rácz Károly
Rátkuti Hugó
Répássy László
Sági Mihály
Salamon Ferenc
Sallai Imre
Schmidt Gusztáv
Somogyi Zoltán
Steinbacher Antal
Szabó Ágnes
Szendrő József
Szerémy Béla
Székelyhídi Endre
Tanó József
Tardos Ferenc
Tihanyi Ferenc
Tihanyi Lajos
Tóth János
Tóth Károly
Tóth Sándorné
Tölgyesi József
Tölgyesi Vendel
Vajda János
Varga János
Varga Zoltán
Vida László
Vízvári János
Völgyi Konrád
Weiger János
Zákonyi Sándor
Zsidi Lajos

A TÖRZSGÁRDA TAGJAI

I = 5-9 évi
 II = 10-14 évi
 III = 15-19 évi
 IV = 20-24 évi

V = 25-29 évi
 VI = 30-34 évi
 VII = 35-39 évi
 VIII = 40 év feletti
 szolgálatot teljesítő törzsgárda tagok.

AZ ERDŐGAZDASÁG KÖZPONTI DOLGOZÓI

Baracska Lászlóné	II	Kutor Józsefné	I
Bernáth Miklósné	II	Kun Margit	II
Balatincz Gyuláné	II	Kövesdi Györgyné	III
Balatincz Gyula	III	Krämer Antal	III
Buza Miklósné	IV	Kovács József	V
Dr. Bay László	V	Kovács László	V
Borbás Ferencné	V	Dr. Köves Gusztáv	V
Battyányi János	VI	Máté Csabáné	I
Beck Antal	VI	Mester József	III
Bencs Ferenc	VI	Muth Endre	IV
Cipszer Miklósné	I	Molnár István	VI
Csutorás István	II	Németh József	II
Csanádi Béla	III	Nigriny Zoltán	V
Csánki Irén	IV	Papp László	IV
Czipszer Miklós	IV	Pallós Károly	V
Denke László	IV	Rác Józsefné	III
Dévényi Ágoston	VI	Recht János	III
Fehér Lászlóné	II	Rác József	VII
Fekete Antal	II	Reisch Antal	VIII
Fehér László	V	Simsa Katalin	I
Ginter Lászlóné	II	Sasvári János	IV
Gömbös Józsefné	II	Secman Ilona	IV
Gyurisits Tamás	IV	Szendrődi János	III
Dr. Goór József	V	Szabó Lászlóné	III
Gál István	VI	Szili József	IV
Horgos László	III	Szell János	V
Járnovics István	V	Szörényi Márton	VI
Koszoru Istvánné	I	Tóth Aladár	I

Takács Jenő	III	Urban Ferencné	III
Teleki Ádám	III	Vincen József	III
Tóth János	III	Zombori Tamás	III
Tóth Jenőné	IV	Zombori Tamásné	III

A VAJSZLÓI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Ambrus Dezső	V	Ifj. Löw György	I
Balázs Lászlóné	I	Lakatos János	II
Burai Ferenc	I	Lovas Béla	III
Biró Dezsőné	II	Löw György	III
Bognár András	II	Magyar Józsefné	!
Berta Dezső	III	Molnár Károly	I
Benkő János	III	Magyar Károly	II
Biró József	III	Maczékó Sándor	II
Bonyár Lajos	III	Mészó Ferenc	III
Baumann Ádám	V	Mufics Ferenc	IV
Dombai Ferenc	II	Nagy Károlyné	I
Fodor Lászlóné	I	Nyiri Kálmán	IV
Fodor László	II	Nagy János	V
Ferenci Géza	III	Nagy Vince	VI
Fintics Károly	IV	Orbán László	IV
Fenyvesi Ferenc	VIII	Piber István	II
Gyalus István	II	Pfciffer Jakab	IV
Gágó Sándor	III	Reichart László	III
Gyugyi Zoltán	IV	Roma Barna	IV
Gyömbér István	V	Sika Sándor	I
Hegedüs Lajos	I	Sovány Györgyné	II
Horváth Józsefné	I	Szauer József	I
Horváth István	II	Szabó Kálmán	II
Horváth Imre	III	Id. Szép János	II
Horváth György	IV	Ifj. Szép János	II
Hartvég Sándor	V	Szóllósi Nándor	II
Jäger Jánosné	I	Szabó József	III
Juhász László	I	Székely József	III
Jancsár Sándor	IV	Szél Árpád	IV
Juhász József	IV	Tamási Istvánné	I
Jäger János	VI	Tóth Lajos	I
Kamu József	I	Tamási István	III
Kiss József	II	Taranyi Ádám	III
Kovács József	II	Tóth János	IV
Kártás Ferenc	III	Teszarik Sándor	V
Kakatics István	III	Vass Imréné	I
V. Kalányos József	IV	Varga Lajos	III
Katona Gézané	IV	Vincze István	III
Lakatos Jánosné	I	Vincze Istvánné	III
Lengyel Lajos	I	Varga Miklós	IV

A SELLYEI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Áts László	II	Kálócz Béla	IV
Banáti József	I	Lőrincz János	IV
Baranyai Zoltán	I	Lőrincz Jánosné	V
Benkő Jánosné	I	Lempel János	V
Béli Mihály	II	Maver Tibor	I
Borbás Vince	II	Molnár Gyula	I
Buni István	IV	Muthig János	II
Csecsetka Sándor	II	Maturicz József	III
Dervár János	I	Maturicz Mihály	III
Dudás József	II	Mauer László	IV
Dorn Antal	V	Nagy Béla	I
Eingisch Ádám	I	Nagy Endre	III
Egréder János	II	Nagy János	III
Egyed Ferenc	III	Nagy János	V
Förster Gyula	I	Németh János	IV
Id. Fuchs János	III	Németh József	VII
Gasparics József	I	Papp János	I
Ifj. Gerdei József	I	Ifj. Perjás József	I
Győrvári Pál	I	Papp József	II
Gergics János	II	Pávicz József	II
Gergics Mihály	II	Pesti Mihály	II
Gorjndecz József	II	Perjás József	II
Gerdei József	VII	Perjás József	III
Havasi József	I	Poré Gyula	III
Horváth Gyula	I	Palotás Károly	IV
Halász János	II	Prucsi Nándor	IV
Hajdu István	II	Popov Tamás	V
Horváth Kálmán	II	Résó Dezső	V
Hátori Ferenc	III	Rusz Ferenc	V
Hollósi Mihály	III	Saláta Sándor	I
Horváth István	V	Sumonyi Gézőné	II
Horváth Ferenc	V	Szilovics József	I
Jelics Pál	II	Szkrájesics Antal	II
Kanyar József	I	Szántó Sándor	VI
Kovács Imre	I	Tóth Károly	VIII
Kovács János	I	Vresnyák Lászlóné	II
Könyves Kálmán	II	Varga János	III
Király László	II		

A HETVEHELYI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Árokszállási Elemér	II	Bogdán Mihály	II
Apfenthaler Ferenc	II	Bugyik Ferenc	II
Arnold Mátyás	IV	Benedek Jenő	III
Bogdán János	I	Bogdán Ferenc	III
Bogdán Ferenc	I	Bogdán Márton	III
Bogdán Lajos	I	Bogdán Mátyás	III
Bogdán Sándor	I	Bogdán György	III
Blascek Ádám	II	Borbáth Ferenc	III

Brunn György	III	Maurer Antal	II
Bogdán József	IV	Nagy Béla	II
Béres Károly	V	Nagy Lajos	II
Cimmer Márton	I	Nagy Lajos	VII
Czakó István	II	Orsós János	I
Deverics József	I	Orsós György	I
Dobos Vilmos	II	Orsós Ferenc	I
Fazekas Sándor	V	Orsós György	I
Gédert Vilmos	I	Orsós János	III
Glück Jánosné	I	Orsós József	III
Gyenis András	II	Orsós Lajos	IV
Glück Andrásné	II	Orsós János	IV
Geiszkopf Máttyás	III	Ifj. Pillári Kálmán	I
Galántai János	IV	Pári József	II
Gábor Antal	VII	Paleszter Antal	IV
Gyenis János	VIII	Pintér Elemér	IV
Halyag Józsefné	I	Pillári Kálmán	IV
Hauser Ferenc	I	Reisz János	I
Horváth Ferenc	I	Reisz Jánosné	II
Horváth László	I	Stemler Mihály	I
Hall György	II	Scherdán Antalné	II
Hoffmann Ferenc	IV	Streiger Ferenc	II
Hosszú Zoltán	IV	Süle István	II
Hoffer József	VI	Studi István	III
Hollósi Ferenc	VII	Strausz Máttyás	IV
Kádár Vilma	I	Strausz András	V
Kafka Máttyásné	I	Szabó József	II
Kaufmann József	I	Szabó Lajos	II
Kvell Antal	II	Szántó István	V
Kovács Dénes	III	Szeli Péter	VI
Kafka Máttyás	IV	Tóth Gyula	I
Kender János	IV	Tóth Ferenc	III
Magasi Józsefné	II	Tardos Ferenc	VIII
Magasi Jánosné	II	Viluth Máttyás	I
Maurer János	II	Vasas József	II

AZ ALSÓKÖVESDI ERDÉSZETI TÖRZSGÁRDÁJA

Andrics Endre	III	Frigyesi Géza	VII
Baka János	I	Görföl József	I
Bagi Lajos	I	Geibl János	II
Benkó István	I	Gerhát Tamás	II
Bóta András	I	Horváth József	I
Bogdán János	II	Hörnyék Mihály	I
Baumann Ferenc	III	Heder József	II
Borsos József	III	Hetesi Pál	II
Borsós Mihály	III	Hódosi Dezső	III
Böröcz János	VI	Horváth József	III
Csordás Nándor	III	Hörnyék Károly	III
Doszpot Gábor	II	Horváth József	IV
Fisli János	II	Illés Sándorné	I
Füst Miklós	III	Illés Sándor	II

Ilkó György	II	Pintér Pál	IV
Kotányos Mátyás	I	Püski Árpád	IV
Kovács János	II	Partos Péter	VII
Kocka József	III	Rózsa Menyhért	II
Kovács Elemér	III	Sass János	II
Kiss István	IV	Surján Lajos	II
Kovács József	IV	Szálkai József	III
Laska Ferenc	II	Tóth István	I
Lelovics Dezső	III	Tóth Ernő	II
Ifj. Márkó István	I	Takács János	III
Molnár János	II	Tamás István	III
Nagygál József	III	Telkes Ferenc	III
Orsós József	I	Tripsó Károly	III
Orf Ádám	II	Varga György	II
Papp József	II	Zaklajda József	IV
Pandur Pál	III		

A SASRÉTI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Ács János	II	Lakatos Ferenc	I
Andics István	II	Matánci János	IV
Arnold János	IV	Maros Márton	VI
Andics József	V	Nagy István	III
Bátor László	III	Nagy József	III
Bodrog József	III	Németh Ferenc	VIII
Bodrog Lőrinc	III	Orsós Vendel	I
Babocsai János	IV	Özsterreicher József	I
Biswurm Péter	IV	Óvári György	IV
Budai István	V	Orsós János	V
Deutschmann János	II	Pöttendi Antal	IV
Dancs János	III	Palkovics József	V
Dombai Győző András	III	Reményi Ottóné	I
Dancs János	IV	Ranyhoczy László	II
Fehér Béla	II	Reményi Ottó	IV
Herner Ferenc	II	Schluth András	II
Havasi Gyula	II	Schilli István	IV
Horváth György	III	Steinbacher Antal	V
Hügl Mátyás	III	Szalai Sándor	I
Hauser Mátyás	IV	Szabados Zoltán	II
Hegyháti József	V	Szalai János	II
Kerti József	I	Szabó Jenő	III
Kiss Kornél	I	Veszprémi József	II
Kincses Mihály	II	Vince István	V
Kaiser Gyula	III	Zganc János	V
Kántor István	V		

A KISVASZARI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Albrecht László	III	Kusz Pál	V
Bódog Ferencné	I	Léder István	I
Brandt Dániel	II	Litkei Zoltán	I
Brandt István	II	Lelovics József	IV
Bódog Ferenc	II	Leipold Ádám	V
Brandt János	III	Miks György	III
Beck János	III	Mikuska Jenő	IV
Buzi Sándorné	III	Miks József	IV
Bien József	V	Molnár Jenő	V
Bognár István	V	Nagy István	II
Csonka Lajos	I	Németh Imre	II
Csóra Imre	I	Orsós István	I
Cserpák Barna	II	Orsós Vendel	II
Dávid István	II	Orsós Ferenc „G”	III
Fedeles Nándorné	I	Orsós János „Bub”	III
Fehér József	II	Orsós János	IV
Fehér Sándor	II	Papp János	I
Flandler Antal	III	Pintér István	I
Földi Imre	III	Pandur József	II
Fedeles Nándor	V	Polecsák József	II
Gothár Gyula	I	Peternel József	V
Gálosi Mátvás	III	Panta István	VI
Győrei Ferenc	IV	Ragancsa József	I
Haraszi Lászlóné	I	Rajnai Nándor	III
Henc Ferenc	II	Rózsavölgyi József	II
Horváth András	II	Rajzci János	IV
Horváth László	III	Schneider János	IV
Horváth Ernő	V	Sebestyén József	V
Icha József	I	Szabó József	II
Imrő János	II	Szörényi Miklósné	II
Icha Ferenc	II	Szilágyi Mihály	III
Imhoff József	III	Szinger János	IV
Karlovicz István	I	Szörényi Miklós	IV
Ifj. Keszthelyi János	I	Takács László	III
Ifj. Krähling János	I	Vincze János	I
Kalányos Mihály	II	Weimann Józsefné	II
Kreischling János	III	Varga László	III
Klesch János	IV	Várnai Antal	V
Krammer József	V	Zsidi Lajos	VIII

AZ ÁRPÁDTETŐI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Ács Imréné	II	Csöngé Károly	I
Ács Imre	II	Czirják András	I
Bozsonyi József	I	Dobsa Károly	I
Bali János	II	Dreu Adolfné	III
Berente Mihály	II	Farkas Józsefné	I
Bachmann Károly	III	Fehér Lajos	II
Bedő Sándor	III	Gál Istvánné	II

Gajdon László	IV	Lázár Albert	IV
Gergely János	V	Lovas József	VI
Henczkirály Sándor	II	Mihalovics József	II
Horváth Istvánné	II	Nagy Imre	II
Hartig Gyula	III	Nagy János	VI
Hartig Gyula	III	Orsós Lajos	I
Hohmann Antal	IV	Orsós János „19”	II
Ifj. Jerszi Lajos	I	Pál János	II
Juhász Istvánné	III	Polednik Frigyes	III
Juhász István	IV	Péter Sándor	IV
Juhos Boldizsár	IV	Sandó István	I
Jerszi Lajos	VIII	Steiner László	I
Kántor János	I	Semsei Sándor	III
Kiss Tóth Ferencné	II	Szabó Róbert	III
Kreutzer Lajosné	II	Tarr Sándor	I
Kocsis József	III	Trényi József	IV
Kovács József	VIII	Varga József	III
Lehel Zoltán	III	Vass György	III

A KÁRÁSZI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Antal József	III	Fridszám Fülöp	IV
Balázs József	I	Frazon Ferenc	V
Benke Szilveszter	I	Gálosi Jenő	II
Bányai Dániel	II	György József	II
Bribach Ernőné	II	Gál Árpád	III
Bagó Sándor	III	Hegedüs József	I
Breitenbach János	III	Hencz Gyula	I
Biró Ágoston	III	Hollósi Lajos	II
Böröcz József (I)	III	Hamvas József	III
Böröcz József (II)	III	Hoffmann Antalné	III
Balatoni Ferenc	IV	Harka István	IV
Bakó István	IV	Jäger Gizella	II
Bencze József	IV	Jónás Lászlóné	II
Bencze László	IV	Jakab Józsefné	III
Bribach Ernő	IV	Jauch József	V
Czakó György	I	Keszler János	I
Czakó Istvánné	I	Kovács József	I
Czakó István	II	Kisapaj János	II
Cinkóczy József	II	Kleri Ádám	II
Csonka Vendel	II	Kontra István	II
Császár Zoltánné	III	Kovács István	II
Csölle Mátyás	III	Koch Henrikné	II
Császár Zoltán	IV	Kramli Mihály	II
Dobos István	I	Kiss Imre	III
Deák István	I	Kovács József	III
Ébert János	I	Kovács József (II)	III
Fazekas Jánosné	I	Klesch Alajos	IV
Fleisz Jánosné	III	Klemencz Pál	IV
Fuchs Alajos	III	Kungl József	IV
Fóris József	III	Laborczi Gábor	I
Fülöp Lajos	III	Leipold Jánosné	I

Lukács Sándor	IV	Streit György	II
Mezei Ferencné	I	Seres Gyula	III
Markó József	II	Schillinger Mária	III
Mezei Ferenc	III	Schöbert György	III
Mihály József	III	Szabó György (I)	I
Matkovics János	IV	Szabó György (II)	I
Nagy Nándor	I	Szalai Sándor	I
Neubauer János	II	Szivós Imréné	II
Nyári Józsefné	II	Szeli József	III
Nagy József	IV	Szemelruch Antalné	III
Németh Jenő	V	Szeri János	VI
Óber Károly	I	Terenyei László	I
Orsós István	I	Tusa Ambrus	I
Orsós János	II	Takács János	III
Orsós József	III	Tóth Sándor	III
Orsós István	IV	Varga József	IV
Orsós Mihály	IV	Varga József	V
Papp József	I	Vörös Sándor	III
Pintér József	I	Végh István	III
Papp Imre	II	Wagnöder József	I
Plesz János	II	Werb Henrik	II
Péterbence Ferenc	IV	Werb János	III
Pohli Ferenc	IV	Werb József	III
Pandur István	V	Wagnöder Józsefné	IV
Reisch Antal	II	Weimann Ádám	IV
Seres Kálmán	I	Weimann Ádám (II)	VI
Schulteisz Vilmos	II		

A PÉCSVÁRADI ERDÉSZETI TÖRZSGÁRDÁJA

Albert Rajmond	IV	Heim Ferenc	II
Buszhauer Jakab	I	Heller József	II
Balogh Istvánné	II	Horváth János	II
Balogh Lajos	II	Háber Antal	II
Brusch Ferenc	III	Hagentum Ferenc	III
Brandt János	V	Huszár Nándor	III
Bachmann Ádám	V	Hantos Mihály	IV
Bechli József	V	Heil Bálint	IV
Biró Menyhért	V	Heller Miklós	IV
Bachmann Antal	VI	Hofecker Miklós	IV
Bence János	VIII	Hoffmann József	IV
Csomor Lajos	V	Haklik Mihály	V
Czipszer Károly	VI	Horváth József	V
Csomor Béla	VI	Imhoff József	I
Deák László	IV	Imhoff István	VII
Falusi József	III	Keller Istvánné	I
Falusi Bálint	III	Kiss Károly	I
Fridrich Mihály	V	Kresz Béláné	I
Görcs Dénes	I	Kajos Árpád	II
Gálos István	IV	Kujur István	II
Heim János	I	Kisztner István	III
Huber Béla	I	Klug András	III

Kertész Jenő	IV	Poch János	IV
Klotz József	IV	Pálffy József	V
Kleisz Péter	IV	Pap Mihály	VI
Koller József	IV	Ritzl Antal	I
Koch Márton	IV	Rejtő István	II
Kovács Lázár	IV	Rückert József	III
Klug János	IV	Rittinger József	V
Kárpáti Antal	VI	Schlap Péter	I
Leutschuk Ádám	I	Schremp József	II
Link József	II	Schremp János	III
Lukács József	IV	Stiller András	III
Makai Ádámné	I	Szücs János	I
Molnár László	II	Szabó János	III
Müller József (1919)	IV	Szalók István	III
Müller János (I)	IV	Treitz József	II
Müller József (1936)	IV	Trikl Simon	III
Müller János (II)	IV	Vigant József	II
Neuhauser János	III	Vogl Henrikné	II
Óri István	II	Werb György	III
Papp Sándor	II	Völgyi Konrád	VIII

A MŰSZAKI ERDÉSZET TÖRZSGÁRDÁJA

Ács József	I	Kárpáti György	I
Antal Imre	II	Kismester József	I
Adermann Jenőné	III	Kleisz Ádám	I
Balatonyi Jenő	I	Künsztler Ádám	I
Berkes Györgyné	I	Klits Miklósné	II
Bencenleitner Antal	I	Koszorú István	II
Bosnyák Károly	I	Koch Károly	II
Bélavári János	II	Kovács Árpád	II
Balogh Lajos	III	Kohner Márton	II
Bálint Sándor	III	Künsztler Jakab	II
Balogh Lajos	III	Kunitz Zoltán	III
Bence Béla	III	Lencz Péter	I
Csernik József	I	Link Miklós	I
Csoboth Árpád	I	Lippert József	II
Csatahelyi Károly	II	Link Márton	III
Fischer György	I	Markó János	I
Fridrich Henrik	I	Molnár Gyula	I
Gál Lajos	II	Martyin János	II
Ginter László	II	Molnár Géza	III
Hahn József	I	Major Nándor	III
Hannl József	I	Márkus István	IV
Hein György	I	Németh Béla	I
Huszár Antal	I	Narancsik József	II
Hahn Antal	II	Nagy Zoltán	III
Halas László	III	Óri László	I
Horváth István	IV	Patassy Jenő	I
Izményi Károly	III	Pincés Jenőné	II
Jákics Kornél	V	Paiger Vince	II
Kallenbach János	I	Patassy Pál	II

Pavlovics Mihály	III	Stulp György	II
Ritzl József	I	Szeibert Ede	II
Ruppert Miklós	II	Szollár János	II
Rechner János	III	Szücs Zoltán	II
Román Lászlóné	III	Szabó Alfréd	III
Rabb Ernő	IV	Szabó János	IV
Rabb Antal	V	Szaller Károly	IV
Sebestyén László	I	Teleki Ádámné	II
Schmidt Ádám	II	Wildänger János	IV

HALOTTAINK

(1945–1975)

Antal Aladár, Pécs
Antal István, Pécs
Balatonyi Lajos, Pécs
Balogh Bálint, Pécsvárad
Bangó István, Sellye
Bonyár Gyula, Sellye
Börzsönyi József, Pécs
Chrenóczy Nagy Tibor, Pécs
Cizek Antal, Pécs
Császár Lajos, Sellye
Cser József, Pécs
Csillag Ferenc, Pécs
Cziller József, Pécs
Derjanecz Imre, Kisvaszar
Dolensky Károly, Pécs
Eidenpenz Károly, Sellye
Farkas József, Pécs
Fáy János, Pécs
Fekecs János, Sellye
Fintics V. József, Vajszló
Forrai Béla, Bóly
Dr. Forster Imre, Pécs
Fröhlich Gyula, Alsókövesd
Gáspár Lipót, Pécs
Gáspár Vilmos, Pécs
Göttli József, Vajszló
Gulyás Gyula, Kisvaszar
Gungl László, Pécsvárad
T. Györkő Vilmos, Vajszló
Gyórvári László, Pécs
Haraszi János, Pécs
Héjjas József, Hetvehely

Herbert József, Pécs
Horváth Endre, Kárász
Horváth József, Sellye
Illyés Károly, Pécs
Jakab Gyula, Vajszló
Jarányi Károly, Pécs
Kaisz János, Pécs
Márkus Mihály, Pécs
Mátyási Ignác, Zobákpusztá
Naszladi Lajos, Pécsvárad
Ónody Károly, Bóly
Papp Mihály, Zobákpusztá
Péterfay József, Kárász
Pintér Lajos, Zobákpusztá
Rábay Gyula, Pécs
Rátkuti Gyula, Zobákpusztá
Reisz Ferenc, Kárász
Schitter János, Pécs
Stropek Mátyás, Pécs
Szabados László, Árpádtető
Szabó Béla, Pécs
Szel János, Hetvehely
Szücs József, Kárász
Szy Géza, Pécs
Tóth Mihály, Pécs
Tölgyes Lajos, Vajszló
Vasvári Gyula, Árpádtető
Végh Rudolf, Vajszló
Vida Péter, Pécs
Vlaskovich József, Pécs
Vöröshegyi Jenő, Pécs
Vöröshegyi Rezső, Vajszló

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

30-и летнее развитие лесоводства в комитате Бараня

До 1945 в Венгрии господствовала феодальная система. Только мало процентов лесных территории было в государственной собственности. Ситуация и в комитате Бараня была та же самая до 1945. В 1949 лесная полоса комитета была точно 60 000 гектаров, а пропорция лесонасаждения 14,92%. Только 10% лесной полосы комитета было в государственной собственности, 60% в собственности церкви и частных лиц, 22% в собственности 311 обществ лесовладельцев и полеладельцев и многочисленных малых и карликовых землевладельцев. При таком распределении земли на лесной полосе комитета нельзя было обеспечить единый взгляд и практику на лесоводство, интенсивное крупное хозяйство, лесоводство произошло экстенсивными методами.

Земельная реформа в 1949 взяла значительную часть лесных полос в собственность и управление государства. В результате земельной реформы, и тоже многостепенных упорядочений отношений прав собственности, управления и пользования лесов за 30 лет, прошедшие с 1945 в комитате Бараня создались основы социалистического крупного лесоводства, поскольку на 73,6% нынешней лесной полосы комитета хозяйствует государственный сектор, на 26,1% сельскохозяйственные кооперативы и всего на 0,3% частные лица.

Основанием социалистического крупного лесоводства обеспечено создание расширенного воспроизводства, за 30 лет лесная полоса комитета увеличилась на 94 700 гектаров, а пропорция лесонасаждения на 21,4%. Расширенное воспроизводство было достигнуто с более современными методами воспитания, ухода, защиты и разработки лесов, деловым обновлением старых лесов, изменением пород деревьев, насаждением новых лесов и быстрорастущих пород деревьев.

Экстенсивное хозяйство сменил интенсивное. Новые технологии были введены в процессах насаждения, обновления, воспитания, ухода лесов, в лесозаготовке, деревообработке, в транспорте лесоматериала, в надземных и инженерных строениях. Значительные результаты были достигнуты в повышении производительности — максимально механизировали дорогую и не производительную как нужно живую работу. Особенной тщательностью механизировали трудную физическую работу, занимающую человеческую силу в большом размере.

В целях результативного взятия в практику и употребления новых методов работы, новых технологий с большой тщательности занимались с подготовкой и постепенным усовершенствованием специалистов. Новым методом работы помогали новшества и патенты рабочих лесоводства. Значительные суммы капиталовложений расходовали для раскрытия с помощью дорожной сети лесов

в комитате, особенно лесов в горах Мечек. За 30 лет проложили более 120-и км лесной дороги для раскрытия. Все эти шоссейные дороги первого класса, по которым можно и грузовиками двигаться. Электричество провели во все лесные посёлки, в дома лесничих, в охотничьи дворы, везде построили домашние водопроводы. Лучшие бытовые условия создавали для лесных служащих и рабочих таким образом, что построили для них современные жилые дома. Кроме этого воздвигали много общежитий рабочих и социальных сооружений. В годы отправления лесохозяйство комитета не имел ни одной пильни. До конца 1947 построили 11 деревообрабатывающих лесопильных заводов. С 1975 самые маленькие пильни постепенно сокращают, централизируют деревообработку, для этого подходящие заводы — значительной инвестицией — выстроят самыми современными заводами, таким образом умножат производство на экспорт и предполагают производить готовые изделия вместо полуфабрикатов.

Бытовые, трудовые и социальные условия рабочих лесохозяйства за это 30 лет улучшились в значительном размере, ныне уже подступают к жизненному уровню рабочих промышленности. Производство характеризует по пути повышения производительности — рядом улучшением качества — улучшаемая себестоимость: экономические результаты, улучшающие год от году, показывают развитие. Рядом улучшением уровня жизни постепенно формировалась кадровая гвардия верных к лесу рабочих лесохозяйства, и так значительную часть заданий лесохозяйство может решить постоянной рабочей силой.

За 30 лет кроме технических и экономических, распоряжений и результатов лесохозяйства смотрели на лес не только как на источник сырья. Они значительно содействовали в украшении краёв области. Имели в виду и тот факт, что лес является важным климатическим фактором, далел, что он и защитник других интересов народного хозяйства (защита от эрозии, защита сельскохозяйственных территорий, от наводнений и т. д.). В своей деятельности рабочие лесохозяйства всё больше и больше показывают то сознание, что лес является чрезвычайно важным фактором охраны народного здоровья, поэтому обращают и на то что областные леса могут выполнять их бытовую роль. В цели этого — значительной суммой инвестиции — в последние годы на территории лесов создали ряд бытовых сооружений для того, что те, которые ищут отдых, освежение в лесах, могли бы отдыхать уютно, культурно.

Хорошую работу рабочих лесохозяйства всегда признали высшестоящие инстанции. За 30 лет хозяйство было награждено 7 раз почётным званием передового предприятия, 3 раза званием заслуженного предприятия, 2 раза получили красное переходящее знамя Совета министров и Всевенгерского совета профсоюзов, 4 раза получили похвальную грамоту и ряд других признаний.

В течение последних лет гвардия специалистов лесохозяйства омолодилась. Молодая гвардия стремится, базируя на результатов прошлого, сохранять достигнутые выдающиеся результаты работать ещё дешевле, продуктивнее и успешнее с помощью самых развитых методов, современных процессов работы и в результате хорошей работы дать ещё больше лес и дерево лучшего качества народному хозяйству.

ZUSAMMENFASSUNG

30 JÄHRIGE ENTWICKELUNG DER FORSTWIRTSCHAFT IM KOMITAT BARANYA

Bis 1945 herrschte im Ungarn ein Feudalsystem. Es bildeten zu dieser Zeit die staatlichen Wälder nur ein Minderprozent der Gesamtwälder. Auch im Komitat Baranya war damals auch die selbe Situation. Die Ausdehnung des baranyaer Waldgebietes war im Jahre 1945 rund 60 000 Ha., welche von Waldflächen des baranyaer Gesamtterrains 14,92⁰/₀ entsprach und davon nur 10⁰/₀ staatliches Eigentum war. Weiterhin um 60⁰/₀ Kirchen – und Privateigentümer, 22⁰/₀ – insgesamt 331 – Waldgemein- beziehungsweise Weidengemeinbesitzer, und zahlreiche (8⁰/₀) Klein- und Zwergbesitzer besaßen. Bei solchen Besitzverhältnissen konnte man weder einheitliche forstpolitische Ausrichtung und Praxis, noch Grosswirtschaft sichern und ausbilden. Die Forstbetriebe wurden in der Zeit mit extensiven Verfahren gewirtschaftet.

Durch die Bodenreform von 1945 wurden die Wälder zu bedeutenden Prozent in Staatseigentum oder in Staatsverwaltung genommen. So die Bodenreform, wie die Ereignisse der mehrstufigen Regelungen von eigenschaftlichen – betriebs- und nutzungs – Beziehungen bildeten sich – in der letzten – seit 1945 verflossenen 30 Jahren die Basen der sozialistischen Grosswirtschaften; d. h. es wurden im Komitat Baranya 73,6⁰/₀ des Gesamtwaldgebietes verstaatlicht, 26,1⁰/₀ vergenossenschaftlicht, und nur 0,3⁰/₀ bleiben für den Privatbesitzern zurück.

Mit der Begründung der Grossforstwirtschaften wurde auch das Mittel für die Forstbetriebe der erweiterten Neuerzeugung ins Leben gerufen, und damit in den letzten 30 Jahren die Waldflächen des Komitates aufs rund 94 700 Ha., und das Beforstungsprozent auf 21,4⁰/₀ stieg.

Die erweiterte Neuerzeugung wurde durch zeitmässiger, waldzüchtigen, jungwuchs- und dichtungspfleglichen, waldbaulichen und waldschützlichen Verfahren, das Altholz mit fachmässiges Erneuerungsmethoden und Baumartwechseln, Anpflanzungen neuer Waldflächen auch mit schnellwüchsigen Baumarten erreicht.

Die extensive wirtschaftliche Arbeit wurde durch einer Intensiven abgelöst. Es wurde die alten Arbeitsverfahren der Walderneuerungen, der Waldzucht, der Waldpflege, der Holzgewinnung, des Holzbearbeitens, des Holztransportes, des Tief- und Hochbaues mit zeithaftigen Technologien abgelöst. Eine steigernde Produktivitätserhöhung wurde auch erreicht, die teure, nicht produktive lebendige Arbeit wurde in grossen Masse mechanisiert. Es wurden die menschliche Kraft insbesondere

beanspruchnehmenden schweren körperlichen Arbeitsmethoden mit grosser Sorgfalt mechanisiert.

In Interesse die neuen Arbeitsmethoden und Technologien in die Praxis erfolgreich zu nehmen, wurde grosses Gewicht auf die Fachausbildungen und stetige Weiterbildungen der Fachleute gelegt. Die Neuerungen und Erfindungen der Werktätigen haben – um die neuen Arbeitsmethoden zu vervollkommen – geholfen. Eine beträchtliche Summe wurde zum Ausbau des Waldtransportstrassennetzes der baranyaer Waldungen besonders aber des MECSEK-Gebirges benützt. Während der 30 Jahren wurden für Lastkraftwagen (LKW) geeigneten prima Bithumenwaldwege mit mehr als 120 Km. Länge gebaut. Es wurden alle Forstsiedlungen, fast alle Forsthäuser, und Jagdhütten mit elektrischen Strom versehen und überall auch Hauswasserleitung gebaut. Die Forstangestellten und Arbeiter wurden mit zeitgemäss gebauten Wohnhäusern versehen, wodurch auch ihre Lebensverhältnisse verbessert wurden. Es wurden auch neue Arbeiterheime und soziale Anlagen weiterhin gebaut. In den Anfangsjahren hatte der Forstbetrieb kein einziges Sägewerk in Betrieb gehabt. Von den bis Ende 1974 aufgebauten 11 holzverarbeitenden Betriebe werden stufenweise – wegen Arbeitszentralisierung –, ab 1975 abgebaut. In diesem Interesse werden die dazu geeigneten Betriebe, – mit beträchtlicher Investition zu modernsten Werk umgebaut, wodurch die Produktionen für Export vergrössern. Es planen weiter statt Halbfabrikate auch die Herstellung von Fertigwaren.

Auch die Arbeits-, Lebens- und Sozialumständen der Forstarbeiter verbesserten sich stufenweise in der 30 Jahren, so dass ihr Lebensniveau heut zu Tage an Industriearbeiter herankommen.

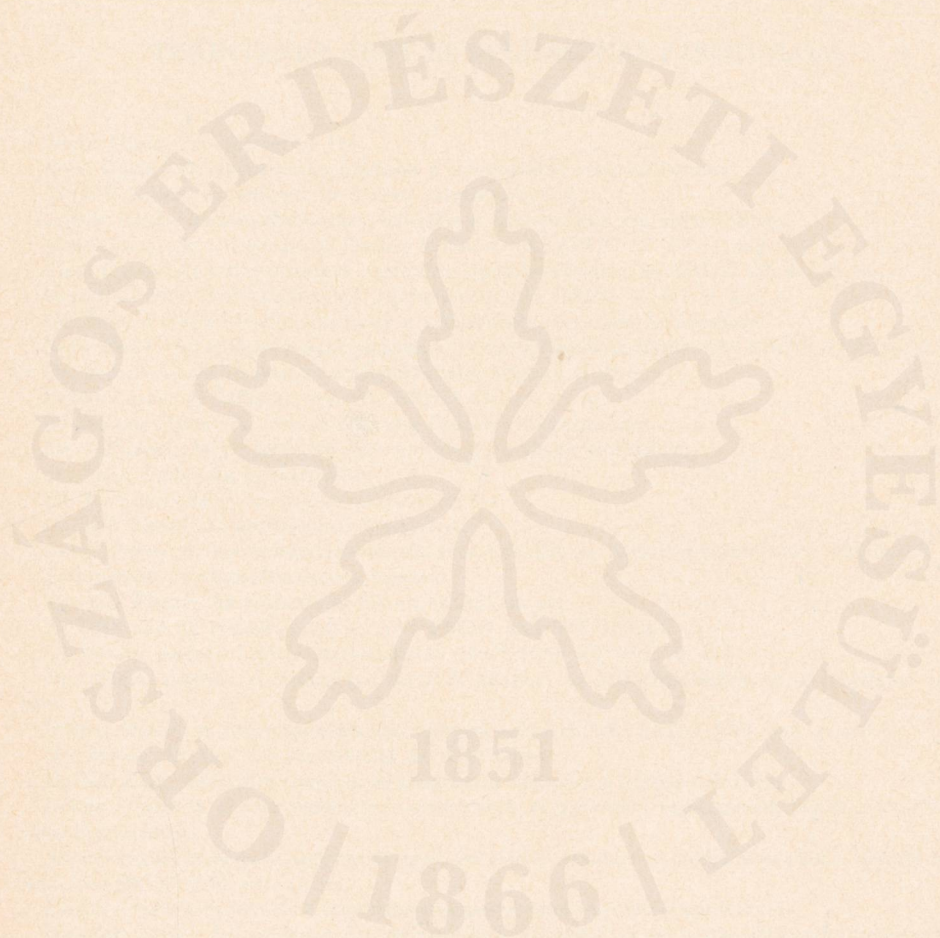
Die Produktion, – nebst den Qualitätsbesserungen, – wird durch das Mittel der Produktivitätserhöhung und minderes Selbstkosten oharakterisiert. Die Entwicklung wird von Jahr zu Jahr durch besseren Ökonomischen Ergebnisse bezeichnet. Nebst der Verbesserung des Lebensniveaus bildete sich von den waldtreuen Forstarbeitern eine Stammgarde aus, so dass der Forstbetrieb die grössten Anteil seiner Pläne mit stabilen Arbeitskräften lösen kann.

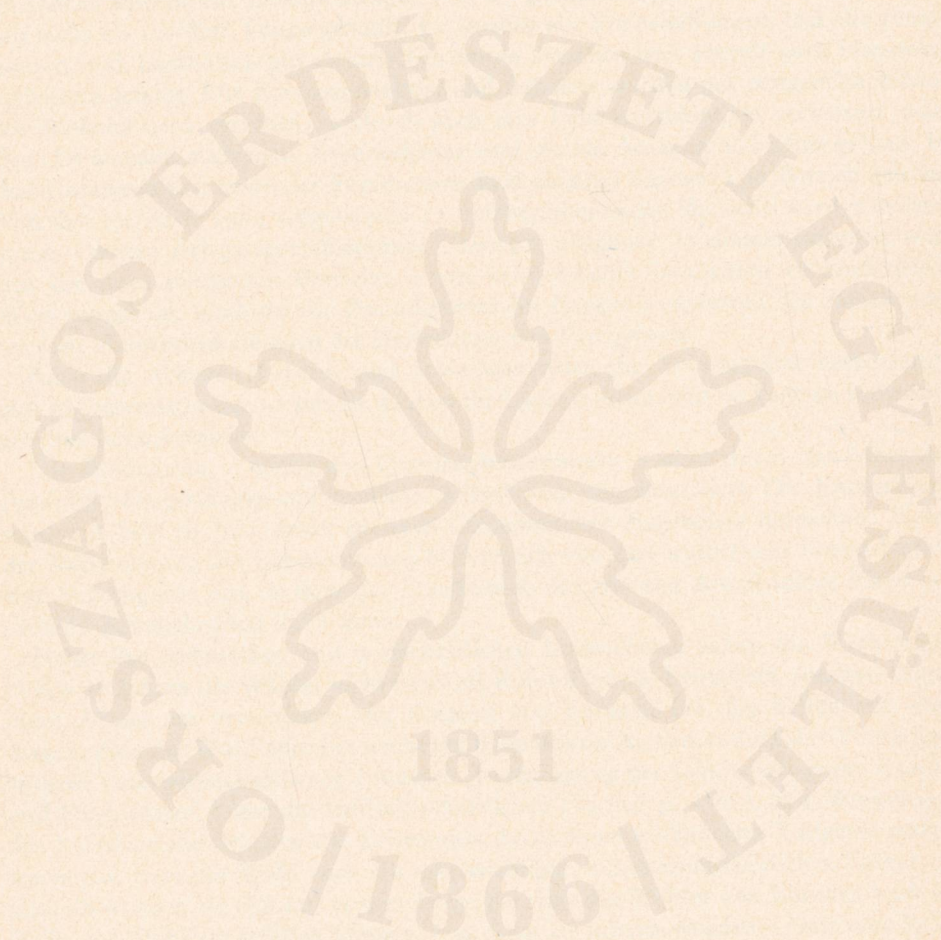
Nebst der technischen und wirtschaftlichen Massnahmen haben die Werktätigen in den 30 Jahren die Wälder nicht bloss als Rohstoffquelle betrachtet, sondern trugen ihren Arbeit um verschönern der Gegend von Baranya bei. Sie halten vor ihrer Augen, dass der Wald auch ein wichtiger Klimafaktor ist, ferner auch der Verteidiger anderer volkwirtschaftlichen Interesse (Verteidigung der Landschaft gegen Erosion und Hochwasser, hütet die landwirtschaftlichen Flächen u. s. w.). Die Werktätigen der Forstbetriebe drücken die Erkenntnis durch ihren alltäglichen Tätigkeit stufenweise aus, dass der Wald such ein sehr wichtiger volkasgesundheitlicher Faktor sei, deshalb wenden sie sich mit grosser Sorge zu, dass die Wälder von Baranya auch die Rolle der Wohlfart erfüllen können. Um diese zu sichern wurden, – seit eine Reihe von Jahren, – mit beträchtlichen Investitionen eine Menge von Wohlfartsanlagen gebaut, damit die Ruhe – und Erquickung suchenden sich von ihren Wochenermüdungen kultivierter erholen und erfrischen können.

Von den Obrigkeiten wurden die Ergebnisse der Werktätigen anerkannt. In der vergangenen 30 Jahren wurde der MECSEKER STAATLICHER FORSTBETRIEB 7 – mal als „Spitzenbetrieb“, 3-mal als „Ausgezeichneter Betrieb“ beehrt. In 2 Fälle haben die „Rote Fahne des Ministerrates und des Landesgewerkschafts-

rates" gewonnen, in 4 Fälle bekam „Lobende Diplom" und auch zahlreiche andere Anerkennungen.

In den letzten Jahren wurde die Fachgarde der Forstbetrieb mit jungen Fachleute erfrischt, die ihren Grund an den Ergebnisse der Vergangenheit legend, bestreben sich die hervorragenden Ergebnisse zu behalten und mit den Einführen und Anwendungen den fortschrittensten Arbeitsmethoden ihr Arbeit mit noch kleineren Unkosten und grösseren Erfolg ausrichten können um der Volkswirtschaft wertvoller Wälder und Holz sichern zu können.

TEKINTETBE VETT ÉS FELHASZNÁLT IRODALOM

- Partos Gyula:* Az erdészet tíz éve.
- Riedl Gyula:* Az erdőhasználat fejlődése a felszabadulás utáni tíz év alatt.
- Mersich Endre:* Az erdészet tíz évének magasépítéseiről.
- Csabán István:* Erdőrendezésünk fejlődése a felszabadulás óta eltelt időben.
- Dersi Gyula:* Az erdőgazdasági bérezés fejlődése. (Az ERDŐ IV. évf. 4. sz.)
- Riedl Gyula:* Az erdőgazdaságok nyereséges gazdálkodásáért. (Az ERDŐ IV. évf. 8. sz.)
- Keresztesi Béla:* Erdőgazdaságunk fejlesztéséről. (Az ERDŐ V. évf. 5. sz.)
- Dr. Balassa Gyula:* Erdőgazdaságunk a népgazdaság szocialista fejlődésében.
- Süttö Endre:* Az erdőgazdaságok gazdasági tevékenységének elemzése. (Az ERDŐ VIII. évf. 6. sz.)
- Dr. Balassa Gyula:* A magyar erdőgazdálkodás helyzete és jövője.
- Fekete Gyula:* A fásítás 10 éve. (Az ERDŐ XI. évf. 12. sz.)
- Dr. Balassa Gyula:* Tíz éves az Országos Erdészeti Főigazgatóság.
- Dr. Sali Emil:* Az erdőművelés főbb irányelvei az elmúlt évtizedben.
- Dr. Vágó Ödön:* Az új erdőtörvény.
- Dr. Keresztesi Béla:* Az erdészeti kutatás tíz éve.
- Horváth István:* Az erdőrendezés eredményei.
- Sitkey János:* A fagyártmánytermelés tíz éves fejlődése az állami erdőgazdaságok területén.
- Tóth Sándor:* Vadgazdálkodásunk helyzete.
- Várszegi Ferenc:* Az erdészeti és faipari oktatás tíz éve.
- Az OEF első tíz évének eseményei. (Az ERDŐ XIII. évf. 10. sz.)
- Dr. Madas András:* Ünnepi megemlékezés. (Az ERDŐ XV. évf. 10. sz.)
- Dr. Madas András:* A hosszútávú tervezés kérdései az erdőgazdaságban és a feldolgozó iparban.
- Halász Aladár:* A faanyaggazdálkodás időszerű kérdései. (Az ERDŐ XVI. évf. 4. sz.)
- Dr. Madas András:* Tervgazdálkodás az erdészetben.
- Dr. Sali Emil:* Erdcink területének és állapotának változása a felszabadulás óta.
- Fekete Gyula:* A szovjet tudományos eredmények és gyakorlati tapasztalatok hatása a magyarországi fásításokban.
- Abonyi István:* A bérezés, szociális és egyéb juttatások alakulása az erdőgazdaságban a felszabadulás után. (Az ERDŐ XVI. évf. 11. sz.)
- Zágoni István:* Gondolatok a fagyártmányüzemek műszaki-gazdasági kérdéseiről.
- Benedek Attila:* Az erdőhasználat fejlesztésének feladatai az új gazdaságirányítási rendszerben. (Az ERDŐ XVII. évf. 3. sz.)
- Speer Norbert:* Az erdészeti kereskedelem szerepe az erdőgazdálkodásban és a faiparban. (Az ERDŐ XVII. évf. 8. sz.)
- Dr. Madas András:* Vertikális integráció a fagazdaságban. (Az ERDŐ XVIII. évf. 10. sz.)
- Dr. Madas András:* A megtett út.
- Dr. Sali Emil:* Az erdőgazdálkodás 25 esztendeje.
- Kasza Ferenc:* Az erdőgazdálkodás 25 éves fejlődése Baranyában.
- Dr. Szász Tibor:* Az erdei munkakörülmények javítására irányuló kutatás 25 éve.

- Jerome René*: A 25 év a szakirodalom tükrében. (Az ERDŐ XIX. évf. 3. sz.)
- Fekete Gyula*: Az erdőkről és a vadgazdálkodásról szóló 1961. évi VII. törvény és végrehajtási kormányrendeletek módosításáról. (Az ERDŐ XX. évf. 3. sz.)
- Váradi Géza*: Fazgazdaságunk a negyedik ötéves tervben. (Az ERDŐ XX. évf. 1. sz.)
- Dr. Sali Emil*: Az erdőgazdálkodás és a faipar 15 éves tervéről. (Az ERDŐ XX. évf. 2. sz.)
- Dr. Pankotai Gábor*: Adatok a gépesített erdei munkák költségszámításaihoz. (Erdészeti és Faipari Egyetem kiadványai 1971.)
- Strobl Kálmán*: A faipar előtt álló fejlesztési koncepciók a IV. ötéves tervben, az erőforrások figyelembevételével. (FAIPAR, XXI. évf. 10–11. sz.)
- Földi István*: LKT-75 típusú erdészeti traktor. (ERDŐGAZDASÁG és FAIPAR XXV. évf. 12. sz.)
- Pesti Ernő, Fila József, dr. Madas András, Rieperger László, Desseffy Imre*: A fafeldolgozó ipar és a bútortipari üzemek közötti együttműködés időszertű kérdései. (FAIPAR XXIII. évf. 6–7. sz.)
- Desseffy Imre*: A fűrészipar fejlesztési kérdései. (FAIPAR XXIII. évf. 9. sz.)
- Dr. Káldy József, dr. Radó Gábor, dr. Szepesi László*: Hosszúfás termelési technológia. (Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium 1973.)
- Dr. Madas András*: A hazai lombos faanyag feldolgozásának programja. (MEZŐGAZDASÁGI GÉPÉSZET és ÉPÍTÉSZET VIII. évf. 4. sz.)
- Fila József*: Gondolatok az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok szociálpolitikai feladatairól. (Az ERDŐ XXII. évf. 11. sz.)
- Dr. Madas András*: A hosszútávú tervezés közgazdasági alapjai.
- Halász Aladár*: A vállalati tevékenység közgazdasági szabályozása.
- Dr. Nagy László*: A vállalati tervezés fejlesztésének kérdése.
- Kotány György*: Az üzem- és munkaszervezés, mint a termelékenység fokozás eszköze. (Az ERDŐ XXII. évf. 12. sz.)
- Dr. Szepesi László–dr. Walter Ferenc*: A fakitermelés gépesítésének helyzete és fejlesztési lehetőségei. (MÉM kiadvány. 1973.)
- Dr. Madas András–Zágoni István*: A hazai elsődleges fafeldolgozás helyzete. (Összeállítás: „Az elsődleges fafeldolgozás műszaki helyzete és fejlesztési irányai” c. OMFB ismertető tanulmányból.) (MŰSZAKI ÉLET XXIX. évf. 7. sz.)
- MÉM Erdőrendezési Főosztály: A fagazdaság termelés technikájának fejlesztése. (MÉM kiadvány, 1974.)
- A Pécsi Erdőgazdasági Nemzeti Vállalat.
  - A Mecsek-keleti Erdőgazdaság.
  - A Mecsek-nyugati Erdőgazdaság.
  - A Baranya megyei Erdőgazdasági Egyesülés.
  - A Mecseki Erdőgazdaság.
  - A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság mérlegbeszámolói.
  - Gyapay Jenő*: Naplójegyzetek, feljegyzések (1934–1975).

TARTALOM

ELŐSZÓ	7
<i>I. fejezet. Bevezető. Az erdő és erdőgazdálkodás jelentősége</i>	9
Visszatekintés	11
A gazdálkodás területadatai	15
A szervezet fejlődése	17
Az erdő tulajdonjogi, kezelési és használati viszonyai, szakirányítás	24
Az erdőrendezés fejlődése	27
<i>II. fejezet. A bővített újratermelés</i>	33
Mag és csemetegazdálkodás	34
Erdőfelújítás, erdőtelepítés	37
Országfásítás. A megye szépítése	44
Az erdőhasználat fejlődése	49
Fakitermelés	49
Erdei melléktermék termelés	66
Fafeldolgozás	68
Áruértékesítés. Faanyagok értékesítése	76
Piaci és kereskedelmi kapcsolatok	80
Exportfejlesztés	82
Vadgazdálkodás	85
Műszaki fejlesztés	91
Erdőfeltárás, mélyépítés	91
Magasépítés	96
Gépesítés	100
Az erdőművelés gépei	103
A fakitermelés gépei	107
Közéltés szállítás gépei	108
Gazdálkodás	122
A vállalati eredmény	122
A fő termelési ágazatok eredményének alakulása	123
A termelékenység fejlődése	125

Pénzgazdálkodás - - - - -	126
A számvitel fejlődése - - - - -	127
Az új gazdaságirányítási rendszer - - - - -	129
<i>III. Fejezet. A társadalmi tulajdon védelme</i> - - - - -	135
Tűzvédelem - - - - -	136
A bérezés, szociális és egyéb juttatások alakulása - - - - -	138
Anyagi ösztönzők - - - - -	144
A munka és életkörülmények - - - - -	145
A munkásvédelem - - - - -	145
A munkaidő - - - - -	152
Szociális gondoskodás - - - - -	153
Üdültetés - - - - -	156
Kollektív szerződés - - - - -	159
A munkaerőhelyzet alakulása - - - - -	161
Szakember ellátottság - - - - -	163
Szakmai továbbképzés - - - - -	164
Szaktuningsképzés - - - - -	167
Kapcsolatok a szakirodalommal - - - - -	169
Pártélet - - - - -	174
Szakszervezeti élet - - - - -	175
Egyesületi élet - - - - -	178
Országos Erdészeti Egyesület - - - - -	178
Munkaverseny - Szocialista brigádmozgalom - - - - -	180
Újító mozgalom - - - - -	184
Hazai kapcsolatok - - - - -	191
Termelőszövetkezetek segítése - - - - -	194
Külföldi kapcsolatok - - - - -	196
<i>IV. Fejezet. Zárószó</i> - - - - -	199
A jövő - - - - -	202
Kormánykitüntetések - - - - -	211
Erdészet kiváló dolgozók - - - - -	212
Nyugdíjasaink - - - - -	213
A törzsgárda tagjai - - - - -	215
Halottaink - - - - -	223
Zakljucsenie - - - - -	227
Zusammenfassung - - - - -	229
Tekintetbe vett és felhasznált irodalom - - - - -	233

